

รายงานการวิจัย

เรื่อง

กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ
ในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์

The Process of Preventing and Solving Drug
Problems in Nakhonsawan Schools
by Buddhist Integration

โดย

พระมหาอุดร อุตตโร (มากดี), ดร.
พระศรีสุทธิพงศ์ (สมส่วน ปฎิภาณ), ดร.
พระครูใบฎีกามณฑล เขมโก (ชูโตศรี)
พระมหาयरรอง สุรปลโย (ลั่นลอด), ดร.
ดร.นิทรา ฉินไพศาล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

พ.ศ.๒๕๕๘

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610758018

รายงานการวิจัย

เรื่อง

กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ
ในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์

The Process of Preventing and Solving Drug
Problems in Nakhonsawan Schools
by Buddhist Integration

โดย

พระมหาอุดร อุตตโร (มากดี), ดร.
พระศรีสุทธิพงศ์ (สมส่วน ปฎิภาณ), ดร.
พระครูใบฎีกาณทล เขมโก (ชูโตศรี)
พระมหาयरรอง สุรพลโย (ลั่นลอด), ดร.
ดร.นิทรา ฉินไพศาล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

พ.ศ.๒๕๕๘

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610758018

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

The Process of Preventing and Solving Drug Problems in Nakhonsawan Schools by Buddhist Integration

by

Phramaha Udorn Uttaro (Makdee)
Phrasrisutthiphong (Somsuan Pratibhano), Dr.
Phrakhrubaidika Monthon khamago (Chutosri)
Phramaha Yanyong Surapanyo (Lanlod), Dr.
Dr. Nittra Chinpaisan

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhonsawan campus

B.E. 2558

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya Univerasity

MCU RS 610758018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย: กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน
จังหวัดนครสวรรค์

ผู้วิจัย: พระมหาอุตร อุตตโร (มากดี), ดร., พระศรีสุทธิพงศ์ (สมส่วน ปฎิภาโณ), ดร.,
พระครูใบฎีกาอมทล เขมโก (ชูโตศรี), พระมหาयरรอง สุรพลโย (สันลอด), ดร.,
และ ดร.นิทรา ฉิ่งไพศาล

ส่วนงาน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

ปีงบประมาณ: ๒๕๕๘

ทุนอุดหนุนการวิจัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ
ในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์” ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ ได้แก่ (๑) เพื่อศึกษาความรู้ความ
เข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ (๒) เพื่อศึกษา
กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ตามหลัก
พระพุทธศาสนา และ (๓) เพื่อนำเสนอกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ
ในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์ วิธีดำเนินการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods
Research) เป็นทั้งวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative
Research) จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสตรี
นครสวรรค์ และโรงเรียนนครสวรรค์ จำนวน ๕๘๙ คน และการวิจัยภาคสนามจากการเก็บข้อมูลจาก
การสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในลักษณะการเขียนบรรยายสรุปเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในจังหวัดนครสวรรค์ มีองค์ประกอบ ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด
๒) พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด ๓) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด
๔) การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียน ๕) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของ
นักเรียน และ ๖) การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด อยู่ในระดับมาก
ส่วนด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด อยู่ในระดับมาก

๒. กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์
ตามหลักทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักสัปปริสธรรม ๗ ซึ่งประกอบด้วย ธรรมัญญตา ความรู้จักเหตุ
อัตถัญญตา ความรู้จักผล อัตตัญญตา ความรู้จักตน มัตตัญญตา ความรู้จักประมาณ กาลัญญตา
ความรู้จักกาล ปริสัญญตา ความรู้จักบริษัทหรือชุมชน และบุคคลปโรปรัญญตา ความรู้จักบุคคล

๓. กระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า กระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประกอบด้วย ๑) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสี่ปुरुสธรรม ๗ นักเรียนต้องมีความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดเป็นอย่างดี จึงจะไม่เกี่ยวข้องหรือเสพยาเสพติด ๒) พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสี่ปुरुสธรรม ๗ นักเรียนต้องมีการป้องกันตนเองด้วยการปฏิเสธการทดลองเสพยาเสพติดทุกชนิด และนักเรียนมีความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดเป็นอย่างดีจึงไม่เกี่ยวข้องหรือเสพยาเสพติด จะปฏิเสธทันทีเสมอเมื่อเพื่อนนำยาเสพติดมาและชวนให้เสพยาเสพติด ๓) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสี่ปुरुสธรรม ๗ ต้องเปิดช่องรับแจ้งเบาะแสข่าวสารแบบไม่เปิดเผยผู้ให้ข่าวได้หลายช่องทาง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ๔) การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียนตามหลักสี่ปुरुสธรรม ๗ ครอบครัวถือเป็นสถาบันแรก ที่มีบทบาทหน้าที่ในการป้องกันปัญหายาเสพติด โดยตรงพ่อแม่เป็นบุคคลสำคัญในการอบรม เลี้ยงดูสั่งสอนลูก นอกจากนี้ยังจะต้องประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี ที่ถูกต้องให้กับบุตรหลาน ๕) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียนตามหลักสี่ปुरुสธรรม ๗ ไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ควรเลือกคบเพื่อนที่ดี ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ปลุกฝังให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อยาเสพติด ควรจัดกิจกรรมหรือจัดกีฬาต้านยาเสพติด และ ๖) การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนตามหลักสี่ปुरुสธรรม ๗ นักเรียนต้องเข้าใจตนเองมากขึ้น สามารถควบคุมตนเองได้มากขึ้น และมีวิธีที่จะหลีกเลี่ยงจากการที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและสามารถปรับตัวในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

Research Title: The Process of Preventing and Solving Drug Problems in Nakhonsawan Schools by Buddhist Integration

Researcher: Phramaha Udorn Uttaro (Makdee), Dr.,
Phrasrisutthiphong (Somsuan Pratibhano), Dr.,
Phrakhrubaidika Monthon Khamago (Chutosri),
Phramaha Yanyong Surapanyo (Lanlod), Dr.,
and Dr. Nittra Chinpaisan

Department: Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Nakhonsawan Campus

Fiscal Year: 2558/2015

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACT

The objectives of the research The Process of Preventing and Solving Drug Problems in Nakhonsawan Schools by Buddhist Integration. This study had 3 objectives: 1) to study the Examine level of knowledge and understanding on drug abuse of schools of Upper Secondary Students in Nakhonsawan. 2) to study the The Process of Preventing and Solving Drug Problems in Nakhonsawan Schools by Buddhist Integration and 3) The suggestions for the Guidelines for the Process of Preventing and Solving Drug Problems in Nakhonsawan Schools by Buddhist Integration. This research applied the Mixed Methods Research consisting of the qualitative and qualitative research. The sample group was 589 high school level students. The data analysis have been done by frequency, percentage, mean, standard deviation. The interview data was analyzed and synthesized by content Analysis Technique composing by the context of Qualitative Research.

The finding of the study were as follows:

1. Examine level of knowledge and understanding on drug abuse of Senior Secondary students in Nakhonsawan, Province consisted of 6 components which were; 1) Examine level of knowledge and understanding on drug abuse, 2) The self-prevention behavior towards addicted substances usage, 3) The public relations campaign process information of towards addicted substances usage, 4) Family's Participation of students to the Seven Sappurisa Dhamma. 5) Receiving Social Support from fellow Students to the Seven Sappurisa Dhamma. and 6) The Self-Esteem of Students to the Seven Sappurisa Dhamma, in overall, was at high level. When considered in each aspect, found that the self-prevention behavior towards

addicted substances usage to the Seven Sappurisa Dhamma, was at high level and the lowest opinion was the public relations campaign process information of towards addicted substances usage, was at high level.

2. The Process of Preventing and Solving Drug Problems in Nakhonsawan Schools of Buddhism which includes the Seven Sappurisa Dhamma. They are (1) Dhammannuta, the knowing of causes underlying all the happenings, the knowledge about the danger and the harm of drugs persuaded them to stay away from drugs. (2) Atthannuta, the knowing of the results or fruition derived from the causes, Students therefore defended themselves against drug addiction by refusing to try all drugs, (3) Attannuta, the knowing of one's own self or self-knowledge, (4) Mattannuta, the knowing of moderation or the sense of proportion, (5) Kalannuta, the knowing of time or time management, (6) Parisannuta, the knowing of the populated communities or societies or even the assembly, and (7) Puggalannuta, the knowing of an individual, or in other words, the individual differences.

3. The Process of Preventing and Solving Drug Problems in Nakhonsawan Schools by Buddhist Integration, found that the Process of Preventing and Solving Drug consisted of 6 components which were; 1) Examine level of knowledge and understanding on drug abuse to the Seven Sappurisa Dhamma, 2) The self-prevention behavior towards addicted substances usage to the Seven Sappurisa Dhamma, Students therefore defended themselves against drug addiction by refusing to try all drugs. Besides this, the knowledge about the danger and the harm of drugs persuaded them to stay away from drugs. The reasons that respondent tried to avoid using drug or refused drug that offered by friends, 3) The public relations campaign process information of towards addicted substances usage to the Seven Sappurisa Dhamma, there should be channels for receiving information from anonymous persons be held continuously for sharing the information between government sectors, private sectors and public sectors, 4) Family's Participation of students to the Seven Sappurisa Dhamma, the family is the first institution with a direct role in drug prevention, parents are important influences because they can teach good conduct and correct behavior to their children, 5) Receiving Social Support from fellow Students to the Seven Sappurisa Dhamma, Should not get involved with narcotic. Choose associate with good friend. Should train the knowledge about the narcotic. Establish have the attitude not good build the narcotic. Should the activity or sport for resists drug, and 6) Self-Esteem of Students to the Seven Sappurisa Dhamma, the Students became more self-understanding, more self-monitoring, preventing themselves form drug and improving existing ones and obtaining professional assistance.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณคณะกรรมการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์เป็นอย่างสูง และผู้บริหารทุกท่านที่ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาเยาวชน จึงได้สนับสนุนให้ทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อให้เกิดการนำความรู้สู่การปฏิบัติ เพื่อลดปัญหาการติดยาเสพติดของนักเรียนเยาวชนในจังหวัดนครสวรรค์

ขอกราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณพระเทพปริยัติเมธี, ผศ.ดร. ร่องอธิการบดีวิทยาเขตนครสวรรค์ ที่เมตตาให้โอกาสคณะผู้วิจัยได้ทำวิจัยในครั้งนี้ เป็นอย่างยิ่ง

คุณค่าแห่งการวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดาบุพการี ผู้ให้กำเนิดและคณาจารย์ทั้งหลายที่ได้ให้ความรู้ และชี้แนะแนวทางไปสู่ความสำเร็จในวันนี้ คุณประโยชน์ได้อันจะพึงเกิดจากการวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยขอน้อมเป็นเครื่องสักการะแก่บิดามารดา ครู อาจารย์ ผู้มีอุปการะคุณทุกท่านต่อคณะผู้วิจัยที่มีส่วนในความสำเร็จครั้งนี้

คณะผู้วิจัย

พระมหาอุดร อุตตโร (มากดี)

พระศรีสุทธิพงษ์ (สมส่วน ปฏิภาณ)

พระครูใบฎีกาภมรชล เขมโก (ชูโตศรี)

พระมหาयरรอง สุรพลโย (ลั่นลอด)

ดร.นิทรา ฉินไพศาล

๒๕ มกราคม ๒๕๖๑

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ.....	ฎ
บทที่ ๑ บทนำ.....	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๓
๑.๓ ปัญหาการวิจัย.....	๓
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย.....	๓
๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	๕
๑.๖ ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย.....	๖
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๗
๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม.....	๗
๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขยาเสพติด.....	๑๕
๒.๓ หลักพุทธบูรณาการ.....	๗๓
๒.๔ บริบทพื้นที่ในการวิจัย.....	๗๙
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๘๓
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๙๒
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๙๓
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๙๓
๓.๒ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง /ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๙๔
๓.๓ เครื่องมือการวิจัย.....	๙๕
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย.....	๙๖
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๙๘
๓.๖ สูตร/สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๙๙
บทที่ ๔ ผลการวิจัย.....	๑๐๑
๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง.....	๑๐๒
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ตามปัจจัยส่วนบุคคล.....	๑๐๕
๔.๓ ผลการวิเคราะห์กระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ ในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์.....	๑๐๗
๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย.....	๑๖๒

บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	๑๖๕
๕.๑ สรุปผลการวิจัย.....	๑๖๕
๕.๒ อภิปรายผล.....	๑๗๕
๕.๓ ข้อเสนอแนะ.....	๑๘๖
บรรณานุกรม.....	๑๘๘
ภาคผนวก.....	๑๙๕
ผนวก ก บทความวิจัย.....	๑๙๖
ผนวก ข ตารางกิจกรรมนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	๒๐๕
ผนวก ค ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์	๒๐๖
ผนวก ง เครื่องมือวิจัย.....	๒๐๙
ผนวก จ ภาพกิจกรรมการดำเนินการวิจัย.....	๒๓๓
ผนวก ฉ แบบสรุปโครงการวิจัย/ข้อเสนอแนะอื่น.....	๒๓๖
ประวัติผู้วิจัย.....	๒๓๙

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
๓.๑	จำนวนนักเรียนที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามโรงเรียนสตรีนครสวรรค์ และโรงเรียนนครสวรรค์.....	๙๔
๓.๒	รายนามของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย.....	๙๔
๓.๓	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือในการวิจัย.....	๙๖
๔.๑	แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....	๑๐๔
๔.๒	แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา.....	๑๐๔
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันการและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธรูปธรรมการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง ๖ ด้าน จำแนกตามเพศ.....	๑๐๕
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันการและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธรูปธรรมการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง ๖ ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	๑๐๖
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันการและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธรูปธรรมการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง ๖ ด้าน โดยรวม.....	๑๐๗
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันการและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธรูปธรรมการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปริสธรรม ๗.....	๑๐๘
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันการและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธรูปธรรมการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสัปปริสธรรม ๗.....	๑๐๙
๔.๘	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันการและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธรูปธรรมการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปริสธรรม ๗.....	๑๑๐
๔.๙	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันการและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธรูปธรรมการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียนตามหลักสัปปริสธรรม ๗.....	๑๑๑
๔.๑๐	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันการและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธรูปธรรมการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนตามหลักสัปปริสธรรม ๗.....	๑๑๒

๔.๑๑	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองตามหลักสี่ปฐริสธรรม ๗.....	๑๑๒
๔.๑๒	แสดงวิธีการบูรณาการหลักสี่ปฐริสธรรม ๗ กับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจปัญหาเสพติด.....	๑๒๓
๔.๑๓	แสดงวิธีการบูรณาการหลักสี่ปฐริสธรรม ๗ กับการส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสี่ปฐริสธรรม ๗	๑๓๒
๔.๑๔	แสดงวิธีการบูรณาการหลักสี่ปฐริสธรรม ๗ กับการการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด.....	๑๓๘
๔.๑๕	แสดงวิธีการบูรณาการหลักสี่ปฐริสธรรม ๗ กับการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียน.....	๑๔๗
๔.๑๖	แสดงวิธีการบูรณาการหลักสี่ปฐริสธรรม ๗ กับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียน.....	๑๕๓
๔.๑๗	แสดงวิธีการบูรณาการหลักสี่ปฐริสธรรม ๗ กับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน.....	๑๖๐

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบที่		หน้า
๒.๑	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๙๒
๔.๑	กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์.....	๑๖๒

อักษรย่อชื่อคัมภีร์

พระไตรปิฎก = เล่ม/ข้อ/หน้า
ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระสุตตันตปิฎก

ที.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค (ภาษาไทย)
ที.ปา. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค (ภาษาไทย)
อง.สตตก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต (ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาอาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยที่เป็นภัยร้ายแรงต่อมวลมนุษยชาติ เป็นตัวทำลายศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ ที่ตกเป็นทาสยาเสพติด ประชากรที่ติดยาเสพติดย่อมเป็นบุคคลที่ขาดประสิทธิภาพ ขาดแรงจูงใจในการทำงานและประกอบกิจกรรมต่างๆ ทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ และนำไปสู่การสร้างปัญหาสังคมมากมาย อาทิ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาโสเภณี ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาการว่างงาน ฯลฯ ทำให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณในการป้องกันปราบปรามทั้งผู้ค้าและผู้เสพยาเสพติด รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยรวมทั้งหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้เพียรพยายามหากลวิธีต่างๆ เพื่อนำมาแก้ไขปัญหานี้ เช่น การออกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจำนวนหลายฉบับ การเพิ่มบทลงโทษผู้ค้ายาเสพติดให้รุนแรงยิ่งขึ้น รวมทั้งมาตรการอื่นๆ แต่ถึงกระนั้นก็ยังไม่สามารถจะแก้ปัญหานี้ให้หมดไป หรือบรรเทาปัญหาให้ลดลงไปได้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากปัญหาอาเสพติดเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนและลึกซึ้ง มีขบวนการต่างๆ ที่สลับซับซ้อนและมีสภาพปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์ของการเสพ ตัวผู้เสพ ตัวยา หรือเล่ห์เหลี่ยมของขบวนการค้ายาเสพติด ซึ่งมีการพัฒนาไปตามเทคโนโลยีและยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ดังนั้น ปัญหาอาเสพติดจึงยังเป็นปัญหาเรื้อรังและนับวันจะยิ่งเป็นปัญหาที่ยิ่งใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ

เมื่อมีการสำรวจคร่าวๆ เพื่อประมาณการจำนวนผู้เกี่ยวข้องกับสารเสพติดในปี ๒๕๕๔^๑ จากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พบว่าการแพร่ระบาดของสารเสพติดรุนแรงขึ้นทั้งทางปริมาณ (จำนวนผู้เกี่ยวข้อง) และความหลากหลายของตัวยาสารเสพติดชนิดต่างๆ มีความเชื่อมโยงกัน ทั้งด้านอุปทานและอุปสงค์การใช้สารเสพติดมีทั่วประเทศและกระจายอยู่ทุกเพศ และกลุ่มอายุ โดยกลุ่มที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเป็นเพศหญิง และเยาวชนการแพร่ระบาดมีลักษณะเป็นพลวัต มีการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่องของสารเสพติดบางชนิด การกลับมาแพร่ระบาดใหม่และสัญญาณเตือนของสารตัวใหม่ยาเสพติดได้สร้างปัญหาใหญ่และเป็นภัยคุกคามกับประชากร โดยเฉพาะประชากรที่เป็นเยาวชน และทำให้เกิดผลเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของทุกประเทศในโลกประเทศไทยเราเองก็เช่นกัน ยาเสพติดได้แพร่ระบาดและเป็นปัญหาต่อสังคมโดยเฉพาะเยาวชนของไทยตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน แม้รัฐบาลทุกรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศ มีนโยบายปราบปรามและป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง มีบทลงโทษรุนแรงต่อผู้ค้าหรือผู้จำหน่าย แต่ปัญหายาเสพติดก็มิได้หมดไปจากสังคม ยังคงสร้างปัญหาให้กับเยาวชน

^๑สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด, สำนักนายกรัฐมนตรี ๒๕๕๔ คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๕๔/๒๕๕๔, ๙ กันยายน ๒๕๕๔, หน้า ๑-๘.

ไทยตลอดเวลา จะเห็นได้จากคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๕๔/๒๕๕๔ เรื่องยุทธศาสตร์ พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ที่สั่ง ณ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๔ กล่าวไว้ในส่วนทั่วไปว่า “ปัจจุบันการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้กลับมาสู่ภาวะที่มีความรุนแรงส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต ความปลอดภัย ในทรัพย์สิน ความสงบสุขของประชาชนและสังคม รวมทั้งเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ” จากคำสั่งดังกล่าวประมวลได้ว่าการแพร่ระบาดของยาเสพติดจะทวีความรุนแรงต่อไป เพราะประเทศไทยเป็นพื้นที่ที่มีการผลิตการค้า การจำหน่าย การลำเลียงและการลักลอบขนย้ายยาเสพติดตามแนวชายแดน เมื่อยาเสพติดได้ระบาดเข้าสู่สังคม ชุมชนปัญหาอาชญากรรมต่างๆ ก็เกิดขึ้นตามมา นอกจากนี้ยาเสพติดยังได้สร้างปัญหาความรุนแรงและความแตกแยกในระดับครอบครัว เยาวชนจำนวนมากซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติต้องตกเป็นทาสของยาเสพติดและนำไปสู่ปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนและก่อการทำความผิดต่อผู้อื่นส่งผลกระทบต่อตนเอง สังคมสุขภาพอนามัย และผลกระทบด้านความมั่นคงของประเทศในที่สุด ซึ่งข้อเท็จจริง การแพร่ระบาดของยาเสพติดในเยาวชน ตามรายงานสถานการณ์ ปัญหายาเสพติด ช่วงปฏิบัติการประเทศไทยเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดยั่งยืน ภายใต้ยุทธศาสตร์ ๕ ร้ว^๒

วัยรุ่นที่ติดยาเสพติดมักเกิดจากหลายๆ สาเหตุมีทั้งเกิดจากตัวนักเรียนเอง เช่น ความอยากรู้ อยากลอง ชอบเลียนแบบ เอาอย่างเพื่อน หรือมีความคาดหวังสูง กลุ้มใจ เสียใจ ต่อเหตุการณ์ต่างๆ และเกิดจากสิ่งแวดล้อม เช่น ลักษณะที่อยู่อาศัย ฐานะเศรษฐกิจ การอบรมเลี้ยงดู โดยเฉพาะสาเหตุมาจากครอบครัวที่ขัดแย้งทางอารมณ์สูงระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่น ตลอดจนการขาดการเหลียวแล เอาใจใส่ ขาดความรักความอบอุ่น นอกจากนี้สถาบันการศึกษาเองที่ วัยรุ่นมาชุมนุมกันวันละหลายๆ ชั่วโมง จะทำให้ได้รับคำบอกเล่าเรื่องราวของยาเสพติดจากเพื่อนร่วมวัยเดียวกัน อาจเกิดพฤติกรรมทำหยาให้มาลองเพื่อให้เกิดความคึกคะนอง กลายเป็นพฤติกรรมรวมกลุ่มที่ผิดๆ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหายาเสพติดการมั่วสุมทางเพศ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน และปัจจุบันพบว่า มีแหล่งขายยาเสพติดอยู่ในโรงเรียนหรือสถานศึกษานั้นเอง ซึ่งนับว่าเป็นความล้มเหลวทางการศึกษาส่วนหนึ่งในสังคมปัจจุบัน

โรงเรียนสตรีนครสวรรค์และโรงเรียนนครสวรรค์ เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับดี จำนวนค่อนข้างมาก นักเรียนส่วนใหญ่จึงมีพื้นฐานทางครอบครัวที่ค่อนข้างแตกต่างกัน จึงทำให้ต้องมีการปรับตัวเข้าหากันค่อนข้างสูง และนอกจากนี้นักเรียนบางส่วนที่มาจากต่างจังหวัด บางส่วนเป็นนักกีฬา ซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ไม่ค่อยดี แต่จะมีปัญหาที่ผู้ปกครองอยู่ห่างไกล ไม่สามารถดูแลเอาใจใส่นักเรียนได้อย่างใกล้ชิด บางส่วนต้องอยู่หอพัก จึงเป็นส่วนทำให้นักเรียนบางส่วนเมื่อเกิดปัญหาขึ้นไม่สามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้ อาจตัดสินใจไม่ถูกต้อง หันไปพึ่งพายาเสพติด

^๒ สำนักงานกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร, คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดยุทธศาสตร์ ๕ ร้วป้องกันระยะที่ ๓, (พฤษภาคม ๒๕๕๔) : ๕ - ๖.

จากปัญหาดังกล่าวและสถิติข้อมูลต่างๆ ที่คณะผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า ทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษากระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสำหรับเยาวชนสืบต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับงานวิจัยดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์

๑.๒.๒ เพื่อศึกษากระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักพระพุทธศาสนา

๑.๒.๓ เพื่อนำเสนอกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์เชิงพุทธบูรณาการ

๑.๓ ปัญหาในการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย คณะผู้วิจัยจึงกำหนดคำถามของการวิจัยดังนี้

๑.๓.๑ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด มากน้อยเพียงใด

๑.๓.๒ กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักพระพุทธศาสนามีกลไกอย่างไร เป็นกระบวนการที่เข้าไปปฏิบัติได้จริงหรือไม่

๑.๓.๓ กระบวนการที่พึงประสงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์เชิงพุทธบูรณาการ ควรจะเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์” คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาในการศึกษาไว้ ประกอบด้วย ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านประชากร ขอบเขตด้านพื้นที่ ขอบเขตด้านระยะเวลา ขอบเขตด้านตัวแปร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยด้านเนื้อหา ดังนี้

๑.๔.๑.๑ กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มี ๖ ด้าน ได้แก่

- ๑) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด
- ๒) พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด
- ๓) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด
- ๔) การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียน
- ๕) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียน
- ๖) การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน

๑.๔.๑.๒ หลักพุทธบูรณาการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่ หลักสัปปริสธรรม ๗

- ๑) ธัมมัญญตา คือ รู้หลักความจริง
- ๒) อตถัญญตา คือ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้น
- ๓) อตตัญญตา คือ รู้ว่าตัวเรานั้นว่ามีสถานภาพประพจน์ให้เหมาะสม
- ๔) มัตตัญญตา คือ ความพอดี รู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง
- ๕) กาลัญญตา คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม
- ๖) ปริสสัญญตา คือ ชุมชนนี้ ควรใช้เหตุผล และความเข้าใจในการอยู่ร่วมกัน
- ๗) ปุคคลปโรปรัญญตา คือ การรู้บุคคล ความแตกต่างแห่งบุคคล

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑.๔.๒.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสตรีนครสวรรค์ ชาย ๓๓๘ คน หญิง ๑,๐๐๕ คน จำนวน ๑,๔๔๓ คน และโรงเรียนนครสวรรค์ ชาย ๙๓๖ คน หญิง ๑,๑๘๘ คน จำนวน ๒,๑๒๔ คน^๓

๑.๔.๒.๒ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครื่องซี และมอร์แกน ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสตรีนครสวรรค์ จำนวน ๒๘๕ คน และโรงเรียนนครสวรรค์ จำนวน ๓๒๕ คน รวมกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน ๖๑๐ คน

๑.๔.๒.๓ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้อำนวยการ และอาจารย์ ซึ่งเป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการป้องกันยาเสพติด โรงเรียนละ ๔ คน ทั้ง ๒ โรงเรียน จำนวน ๘ คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาวิจัย ได้แก่

- ๑.๔.๓.๑ โรงเรียนสตรีนครสวรรค์
- ๑.๔.๓.๒ โรงเรียนนครสวรรค์

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๕๘ - กรกฎาคม ๒๕๖๐ รวมระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ๒ ปี

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านแนวคิดทฤษฎี

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านแนวคิดทฤษฎีไว้ในการวิจัย ดังนี้

- ๑.๔.๕.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม
- ๑.๔.๕.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขยาเสพติด
- ๑.๔.๕.๓ หลักพุทธธรรม ได้แก่ หลักสัปปริสธรรม ๗

^๓สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ข้อมูลนักเรียน โรงเรียนสตรีนครสวรรค์ ปีการศึกษา ๒๕๕๙, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://data.bopp-obec.info/emis/schooldata-view_student.php?School_ID=1060220621&Area_CODE=101742, [๒๔ มี.ค.๒๕๖๐].

๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อความเข้าใจความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามความหมายของคำต่างๆ ไว้ ดังนี้

กระบวนการ หมายถึง ขั้นตอนการกระทำตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ตั้งแต่ต้นจนบรรลุเป้าหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน

การป้องกันและแก้ไข หมายถึง การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ซึ่งประกอบด้วย ๖ ประเด็น ดังนี้

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียน คือสิ่งที่เสพเข้าไปแล้วจะเกิดความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยไม่สามารถหยุดเสพได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ จนในที่สุดจะทำให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจ

พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด หมายถึง พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียน คือ การปฏิบัติตัวของนักเรียนเพื่อให้ตัวเองปลอดภัยจากการไปยุ่งเกี่ยว หรือการถูกชักจูงให้เกิดการอยากสู้ออยากลองในการใช้ยาเสพติด

การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึง การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียน และจัดกิจกรรมเนื่องในวันต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ภูมิภาคต่างๆ การรณรงค์ของกลุ่มเยาวชน ประชาชน และหน่วยงานภาคี ประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติดตามความเหมาะสม

การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียน หมายถึง การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียน มาร่วมเชิญชวนเยาวชน และประชาชนให้รณรงค์ต่อต้านยาเสพติดและรู้จักโทษและพิษภัยจากยาเสพติด ในรูปแบบของโฆษณาสั้นทางโทรทัศน์และวิทยุ/ การให้สัมภาษณ์/ จัดทำสื่อสิ่งพิมพ์

การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียน หมายถึง การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียน โดยการรับรู้ต่อการได้รับความช่วยเหลือที่เอื้ออำนวยทางด้านสังคมที่มีผลทางอารมณ์ ความรู้สึกของนักเรียนจากการได้รับข้อมูล คำแนะนำ และการได้รับแนวทางการดำเนินชีวิต การได้รับการยอมรับจากเพื่อน

การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน หมายถึง การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน เช่น ครอบครัวของนักเรียนใส่ใจในความรู้สึกของนักเรียนเสมอ ครอบครัวมีความสุขเมื่อได้อยู่ร่วมกันกับนักเรียน

ยาเสพติด หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ

พุทธบูรณาการ หมายถึง การนำหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา มาเป็นเกราะกำบังในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน ได้แก่ หลักสัปปริศธรรม ๗

ธัมมัญญตา คือ รู้หลักความจริง รู้จักวิเคราะห์สาเหตุของสถานการณ์ และรู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล อาทิ นักเรียนรู้เท่าทันโทษของยาเสพติด ว่าส่งผลต่อร่างกายและจิตใจ

อตถัญญตา คือ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำ เช่น ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด ไม่เข้าไปในแหล่งที่มีการซื้อขายยาเสพติด

อัตตัญญา คือ รู้ว่าตัวเรานั้นว่ามีสถานภาพประพจน์ที่เหมาะสม และรู้ที่จะแก้ไข สามารถรับรู้คุณค่าของตนตามความเป็นจริง

มัตตัญญา คือ ความพอดี รู้บทบาทหน้าที่ของตนเองในการอยู่ร่วมกัน เลือคบเพื่อนดี ที่ชักชวนกันไปในทางสร้างสรรค์

กาลัญญา คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม ที่จะต้องใช้ในการร่วมทำกิจกรรม เช่น มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด

ปริสัจญญา คือ ชุมชนนี้ ควรใช้เหตุผล และความเข้าใจในการอยู่ร่วมกัน ไม่ใช่ อารมณ์ มีการปรับตัวได้ดี ใช้กลไกการป้องกันตน และสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บุคคัลัญญา คือ การรู้จักบุคคล ความแตกต่างแห่งบุคคลว่า มีอหยาศัย มีความสามารถ มีคุณธรรม รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเป็นสมาชิกของครอบครัว ของสังคม

นักเรียน หมายถึง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนักเรียนชายและหญิงที่เรียนอยู่ในช่วงระดับ ม.๔ – ม.๖ ในปีการศึกษา ๒๕๖๐ ของโรงเรียนสตรีนครสวรรค์ และโรงเรียนนครสวรรค์

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ทำให้ทราบถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์

๑.๖.๒ ทำให้ทราบถึงกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักพระพุทธศาสนา

๑.๖.๓ ทำให้ทราบถึงกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์เชิงพุทธบูรณาการ

๑.๖.๔ ผลของการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มของนักเรียนในโรงเรียนสตรีนครสวรรค์ และโรงเรียนนครสวรรค์ และโรงเรียนอื่นๆ ต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง “กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์” ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎี วรรณกรรม เอกสารต่างๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม

๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขยาเสพติด

๒.๓ หลักพุทธบูรณาการ

๒.๔ บริบทพื้นที่ในการวิจัย

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม

๒.๑.๑ ความหมายของพฤติกรรม

จากการศึกษาและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องมีผู้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ดังนี้ **ราชบัณฑิตยสถาน** ได้ให้ความหมายของ พฤติกรรมว่าเป็นการกระทำ หรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า^๑

เฉลิมพล ต้นสกุล กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง ปฏิบัติและกิจกรรมทุกชนิดที่มนุษย์แสดงออกทางรูปธรรม นามธรรมตลอดเวลา สังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัส วาจา และการกระทำ สามารถแบ่งพฤติกรรมออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) ซึ่งเป็นการกระทำที่สังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัสหรืออาจใช้เครื่องมือช่วย และพฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ บุคคลอื่นไม่สามารถสังเกตได้^๒

เรียม ศรีทอง กล่าวว่าพฤติกรรมมนุษย์ หมายถึงการกระทำของมนุษย์ ทั้งด้านกายกรรม วาจากรรม และมโนกรรม โดยรูสำนึกและไม่รู้สำนึก ทั้งที่สามารถสังเกตได้และไม่อาจสังเกตได้^๓

^๑ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น, ๒๕๔๔), หน้า ๗๖๘.

^๒เฉลิมพล ต้นสกุล, พฤติกรรมศาสตร์สาธารณสุข, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สหประชาพานิชย์, ๒๕๔๑), หน้า ๒.

^๓เรียม ศรีทอง, พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน, (กรุงเทพมหานคร: เอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๔๒), หน้า ๖.

สุรพล พะยอมแย้ม กล่าวว่า พฤติกรรม ในทางจิตวิทยานั้น หมายถึง การกระทำอันเนื่องมาจากการกระตุ้นหรือการจูงใจจากสิ่งเร้าต่างๆ การกระทำหรือพฤติกรรมเหล่านั้นเกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้ผ่านขบวนการกลั่นกรอง ตกแต่ง และตั้งใจที่จะทำให้เกิดขึ้น เพื่อให้บุคคลอื่นได้สัมผัสรับรู้ พฤติกรรมของบุคคลแม้จะกระทำด้วยสาเหตุจุดมุ่งหมายเดียวกันแต่จะมีลักษณะอาการแตกต่างกัน เมื่อบุคคล เวลา สถานที่ หรือสถานการณ์เปลี่ยนไป เนื่องจากการกระทำของบุคคลล้วนจะต้องผ่านกระบวนการคิด การตัดสินใจ อันประกอบด้วยอารมณ์และความรู้สึกของผู้กระทำ พฤติกรรมนั้นๆ จึงทำให้พฤติกรรมของแต่ละคนมีความแตกต่างกันหรือปรับเปลี่ยนไปตามเรื่องราวที่เกี่ยวข้องเสมอ ด้วยเหตุผลที่ว่าพฤติกรรมแต่ละครั้งเกิดจากกระบวนการ ซึ่งหากพิจารณาแยกกระบวนการออกเป็นส่วนๆ จะพบว่าประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ

๑. ส่วนการแสดงออกหรือกิริยาท่าทาง (Acting)
๒. ส่วนการคิดที่เกี่ยวกับกิริยานั้น (Thinking)
๓. ส่วนความรู้สึกที่มีอยู่ในขณะนั้น (Feeling)^๕

โยธิน คັນสนยุทธ์ และจุมพล พูลภัทรชีวิน กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำต่างๆ ของมนุษย์หรือสัตว์แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ พฤติกรรมภายนอกและพฤติกรรมภายใน

๑. พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) ได้แก่พฤติกรรมที่ผู้นำสามารถจะสังเกตได้โดยตรงเป็นการสังเกตโดยผ่านประสาทสัมผัส แบ่งย่อยออกเป็น

๑) พฤติกรรมที่สังเกตได้โดยตรงโดยไม่ต้องใช้เครื่องมือช่วย บางคนเรียกพฤติกรรมประเภทนี้ว่า พฤติกรรมโมลาร์ (Molar Behavior) เช่น พฤติกรรมการกินอาหารอ้าปาก หัวเราะ ร้องไห้ หรือถีบจักรยาน เป็นต้น

๒) พฤติกรรมที่สังเกตไม่ได้โดยตรงต้องใช้เครื่องมือช่วย บางคนเรียกพฤติกรรมประเภทนี้ว่าพฤติกรรมโมเลกุล (Molecular Behavior) เช่น การเต้นของหัวใจดูจากเครื่องมือแพทย์ที่เรียกว่า Stethoscope พฤติกรรมการโกหกตำรวจใช้เครื่องจับเท็จ หรือความดันโลหิตดูจากเครื่องวัดความดันโลหิต เป็นต้น

๒. พฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) ได้แก่พฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลจะรู้สึกหรือไม่รู้สึกตัวก็ตาม เป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นไม่สามารถที่จะสังเกตได้โดยตรงถ้าหากว่าผู้เป็นเจ้าของพฤติกรรมนั้นไม่บอก หรือไม่แสดงออกมาแบ่งย่อยออกเป็น

๑) พฤติกรรมภายในที่เกิดขึ้นโดยรู้สึกตัวเกิดขึ้นโดยที่เจ้าของพฤติกรรมรู้ว่ามันเกิดแต่สามารถจะควบคุมความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้และไม่บอกหรือไม่แสดงออก เช่น ปวดฟัน หิว โกรธ ตื่นเต้น เป็นต้น

๒) พฤติกรรมภายในที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้สึกตัวแต่มีผลต่อพฤติกรรมภายนอกของบุคคลนั้น เช่น ความคิด ความปรารถนา ความคาดหวัง ความกลัว ความสุข เป็นต้น^๕

^๕สุรพล พะยอมแย้ม, **จิตวิทยาอุตสาหกรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กาญจนบุรี: สำนักพิมพ์ธรรมเมธี-สหายพัฒนาการพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๘ - ๒๐.

^๕โยธิน คັນสนยุทธ์ และจุมพล พูลภัทรชีวิน, **จิตวิทยาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๓๑-๓๓.

โกลเดินสัน ได้ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมไว้ว่า เป็นการกระทำหรือตอบสนอง การกระทำทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคลและเป็นปฏิสัมพันธ์ในการตอบสนองสิ่งกระตุ้นภายในหรือ ภายนอก รวมทั้งเป็นกิจกรรมการกระทำต่างๆ ที่เป็นไปอย่างมีจุดหมาย สังเกตเห็นได้หรือเป็น กิจกรรมการกระทำต่างๆ ที่ได้ผ่านการใคร่ครวญแล้วหรือเป็นไปอย่างไร้ตัว^๖

จากความหมายของพฤติกรรมดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำที่แสดงออกมาแล้วสามารถสังเกตได้ โดยมีทั้งพฤติกรรมภายนอกและพฤติกรรมภายใน พฤติกรรมของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน หรือปรับเปลี่ยนไปตามเรื่องราวที่เกี่ยวข้องเสมอ เกิดจาก แรงกระตุ้นที่ทำให้เกิดการตัดสินใจ

๒.๑.๒ องค์ประกอบของพฤติกรรม

كرونบาค (Cronbach) ได้อธิบายว่า พฤติกรรมของบุคคลจะเกิดขึ้นจากองค์ประกอบ ๗ ประการ ดังนี้

๑. ความมุ่งหมาย (Goal) เป็นความต้องการหรือวัตถุประสงค์ที่ทำให้เกิดกิจกรรม คนเรามีพฤติกรรมเกิดขึ้นก็เพราะต้องการตอบสนองความต้องการของตนเอง หรือต้องการทำตาม วัตถุประสงค์ที่ตนได้ตั้งไว้ คนเรายังมีความต้องการหลายๆ อย่างในเวลาเดียวกันและมักจะเลือก สอนตอบสนองความต้องการที่รีบด่วนก่อนความต้องการอื่นๆ

๒. ความพร้อม (Readiness) ระดับวุฒิภาวะหรือความสามารถที่จำเป็นใน การประกอบพฤติกรรมเพื่อสนองตอบความต้องการ คนเราจะมีความพร้อมในแต่ละด้านที่ไม่ เหมือนกัน ดังนั้นพฤติกรรมของทุกคนจึงไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน และไม่สามารถจะประกอบ พฤติกรรมได้ทุกรูปแบบ

๓. สถานการณ์ (Situation) คนเรามักจะประกอบพฤติกรรมที่ตนเองต้องการ เมื่อมี โอกาสหรือสถานการณ์นั้นๆ เหมาะสมสำหรับการประกอบพฤติกรรม

๔. การแปลความหมาย (Interpretation) แม้จะมีโอกาสในการประกอบพฤติกรรม แล้วคนเราก็มักจะประเมินสถานการณ์ หรือคิดพิจารณาก่อนที่จะทำพฤติกรรมนั้นๆ ลงไป เพื่อให้ พฤติกรรมนั้นมีความเสี่ยงน้อยที่สุด และสามารถที่จะตอบสนองความต้องการของเขาได้มากที่สุด

๕. การตอบสนอง (Respond) หลังจากได้แปลความหมาย หรือได้ประเมิน สถานการณ์แล้วพฤติกรรมก็จะถูกกระทำตามวิธีการที่ได้เลือกในขั้นตอนของการแปลความหมาย

๖. ผลที่ได้รับ (Consequence) เมื่อประกอบพฤติกรรมไปแล้วผลที่ได้จาก การกระทำนั้นๆ อาจตรงกับความต้องการหรืออาจไม่ตรงกับความต้องการที่ตนเองได้คาดหวังไว้

๗. ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง (Reaction to Threat) เมื่อคนเราไม่สามารถตอบสนอง ความต้องการของตนเองได้ก็จะประสบกับความผิดหวัง ซึ่งเมื่อเกิดความผิดหวังแล้วคนๆ นั้นก็อาจจะ กลับไปแปลความหมายใหม่ เพื่อที่จะหาวิธีที่จะสนองความต้องการของตนเองใหม่^๗

^๖Goldenson, R. M. (Ed.), *Longman's dictionary of psychology and psychiatry*, (New York: Longman, 1984), p. 90.

^๗Cronbach, L. J., *Educational Psychology*, (New York: Harcourt Brace And World, Inc, 1963), pp. 67-70.

องค์ประกอบของพฤติกรรมเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมที่ได้จากการกระทำที่แสดงออกในสถานการณ์ต่างๆ เกิดขึ้น ก็เพราะต้องการตอบสนองความต้องการของตนเองหรือต้องการทำตามวัตถุประสงค์ที่ตนได้ตั้งไว้ แล้วผลที่ได้จากการกระทำนั้นๆ อาจจะตรงกับความต้องการหรืออาจจะไม่ตรงกับความต้องการที่ตนเองได้คาดหวังไว้ก็ได้ ดังนั้น พฤติกรรมของทุกคนจึงไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน และไม่สามารถจะประกอบพฤติกรรมได้ทุกรูปแบบ มักจะประกอบพฤติกรรมที่ตนเองต้องการเมื่อมีโอกาสหรือสถานการณ์นั้นๆ เหมาะสมสำหรับการประกอบพฤติกรรม

๒.๑.๓ ประเภทของพฤติกรรม

พระราชวรมุณี (ประยูทธ ปยุตโต) ได้จำแนกพฤติกรรมออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. พฤติกรรมของมนุษย์ในทางดี พฤติกรรมของมนุษย์ในทางดี คือ ผู้มีความเมตตา หมายถึง ความรัก การแผ่ความปรารถนาดี การบำเพ็ญคุณประโยชน์ ซึ่งตรงกันข้ามกับความพยาบาทหรือปองร้าย พระพุทธเจ้าทรงสอนให้แผ่เมตตาไปยังสรรพชีวิต ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์เดรัจฉานก็ตาม ถ้าปัจเจกบุคคลสามารถปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการแผ่เมตตาได้ ความขัดแย้งทั้งหลาย ก็ไม่ต้องแก้ไขด้วยวิธีเผชิญหน้ากันแต่สามารถแก้ไขด้วยสันติวิธี เพราะคนที่มีเมตตานั้นจะเอื้ออาทรต่อคนที่ประสบความเดือดร้อน ตัวอย่างเช่น พระพุทธเจ้าทรงทำงานช่วยเหลือเกื้อกูลแกวมวลมนุษยชาติ พระพุทธเจ้าไม่ได้ไปแจกสิ่งของให้แก่ใครๆ แต่ทรงสั่งสอนให้คนมีฐานะมั่งคั่ง ให้มีจิตใจประกอบไปด้วยเมตตา และช่วยเหลือเกื้อกูลแก่สังคม ทำให้คนเหล่านั้นกลายเป็นคนใจบุญ อนุถวิลชนิกเศรษฐี และนางวิสาขาหมากวาสิกา เป็นต้น คนเหล่านี้มีเมตตาต่อสัตว์โลกทั้งมวล เพราะฉะนั้นการกระทำด้วยจิตมีเมตตาจึงช่วยเสริมสร้างความเอื้ออาทรให้แก่คนทั้งหลาย ความสุขก็จะขยายไปสู่คนอื่นๆ อย่างต่อเนื่องและยาวนาน ปัญหาต่างๆ ในสังคมก็จะลดน้อยลงได้ เพราะอาศัยเมตตา คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่น สัตว์อื่นๆ มีความสุข ในเมื่อตนได้ความสุขแล้วก็อยากให้ผู้อื่น สัตว์อื่นได้บ้าง เป็นการอนุเคราะห์แก่กันและกัน การอนุเคราะห์แก่กันนี้แหละเป็นการสร้างความสามัคคีไปในตัว

พฤติกรรมของมนุษย์ในทางดีผู้มี “ศีล” หมายถึง ศีลเป็นหลักความประพฤติที่ดีงามของมนุษย์ การทำความดีทางร่างกายเรียกว่า กายสุจริต และทางวาจาเรียกว่า วาจาสุจริต ศีลยังเป็นข้อประพฤติปฏิบัติขั้นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตของตนในสังคมชนบท การดำเนินชีวิตของคนในแต่ละสังคมย่อมมีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันไปตามกลุ่มของตนในสังคมนั้นๆ ความประพฤติเป็นเครื่องวัดความเจริญของคนในสังคมนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ศีลในพระพุทธศาสนาจึงเป็นหลักของการประพฤติปฏิบัติเพื่อทำกายและวาจาให้เรียบร้อย ทำให้จิตใจสงบเยือกเย็น เป็นหลักที่อำนวยความสะดวกหน้าที่และงานทั้งหลาย ศีลจึงเป็นค่านิยมขั้นพื้นฐานทางสังคม อีกทั้งยังเป็นเครื่องป้องกันทุจริตทั้งหลายได้ด้วยข้อกำหนดหรือข้อปฏิบัติเบื้องต้นในการเว้นจากทำชั่ว โดยการรักษากายและวาจาให้เป็นปกติ เพื่อช่วยให้กิจกรรมของสังคมดำเนินไปได้อย่างปรกติสุข ศีลนั้นถ้าใครรักษาย่อมนำความสงบสุขมาให้แก่ผู้นั้นอย่างแน่นอน (ผู้ประพฤติธรรมย่อมนำความสุขมาให้) ศีลเป็นเครื่องวัดคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ให้มนุษย์ต่างไปจากสัตว์เดรัจฉาน ในด้านคุณธรรมทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข^๕

^๕พระราชวรมุณี (ประยูทธ ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๒๓๗.

๒. พฤติกรรมของมนุษย์ในทางไม่ดี

พฤติกรรมของมนุษย์ในทางไม่ดี คือ การกระทำความชั่วทางกาย ทางวาจา และทางใจและขาดการรักษาศีล ด้วยเหตุนี้พระพุทธเจ้าจึงตรัสโทษของคนที่ไม่ศีลกับปาฎิไลอุบาสกว่า

“...ดูก่อนคฤหบดีทั้งหลาย คนทุศีล มีศีลวิบัติแล้วในโลกนี้ย่อมเข้าถึงความเสื่อมแห่งโภคะอย่างใหญ่อันมีความประมาทเป็นเหตุ ศีลวิบัติอันนี้เป็นโทษแห่งศีลวิบัติของคนทุศีล อีกข้อหนึ่ง เกียรติศัพท์อันลือชื่อของคนทุศีลมีศีลวิบัติแล้วย่อมกระฉ่อนไปอันนี้เป็นโทษข้อที่สองแห่งศีลวิบัติของคนทุศีลอีกข้อหนึ่ง คนทุศีลมีศีลวิบัติแล้วจะเข้าไปสู่อะไรบ้าง คือ ชดชยะบริษัท พราหมณ์บริษัท คฤหบดีบริษัท หรือสมณะบริษัท ย่อมครั้นคร้ามก่อกวน อันนี้เป็นโทษข้อที่สามแห่งศีลวิบัติของคนทุศีล อีกข้อหนึ่ง คนทุศีลมีศีลวิบัติแล้วย่อมหลงกระทำกาละ อันนี้เป็นโทษข้อสี่แห่งศีลวิบัติของคนทุศีล อีกข้อหนึ่ง คนทุศีลมีศีลวิบัติแล้ว เบื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตกย่อมเข้าถึงอบาย ทุคติ วินิบาต นรก อันนี้เป็นโทษข้อที่ห้า แห่งศีลวิบัติของคนทุศีล”^๔

สุภัททา ปิณฑะแพทย์ ได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในลักษณะต่างๆ ได้ ดังนี้

๑. พิจารณาจากพฤติกรรมที่ปรากฏด้วยการสังเกต พฤติกรรมภายนอก (Overt) คือ พฤติกรรมที่ปรากฏเห็นได้อย่างชัดเจน และพฤติกรรมภายใน (Covert) คือ พฤติกรรมที่ไม่ปรากฏให้สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน

๒. พิจารณาจากแหล่งที่เกิดพฤติกรรม พฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในร่างกายเมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะเป็นพฤติกรรมความพร้อมที่เกิดขึ้นโดยมีธรรมชาติเป็นตัวกำหนดให้ไปไปตามเผ่าพันธุ์ และวงจรชีวิต และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยมีสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกระตุ้น เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเนื่องจากประสบการณ์ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น

๓. พิจารณาจากภาวะทางจิตของบุคคล พฤติกรรมที่กระทำโดยรู้ตัว (Conscious) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในระดับจิตสำนึก และพฤติกรรมที่กระทำโดยไม่รู้ตัว (Unconscious) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในระดับจิตไร้สำนึกหรือจิตใต้สำนึก หรือเรียกอีกอย่างว่า พฤติกรรมที่ขาดสติสัมปชัญญะ

๔. พิจารณาจากแหล่งพฤติกรรมการแสดงออกของอินทรีย์ พฤติกรรมทางกายภาพ (Physiological Activities) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกโดยใช้อวัยวะของร่างกายอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การเคลื่อนไหวร่างกายด้วยแขนหรือขา การปรับเปลี่ยนอริยาบถของร่างกาย การพยักหน้า การโคลงตัว เป็นต้น และพฤติกรรมทางจิตใจ (Psychological Activities) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในระดับความคิด ความเข้าใจหรือเกิดอารมณ์ เป็นต้น

๕. พิจารณาจากการทำงานของระบบประสาท พฤติกรรมที่ควบคุมได้ (Voluntary) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในความควบคุมและการสั่งการด้วยสมอง จึงสามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามที่

^๔ที.ม. (ไทย) ๑๐ / ๗๙ / ๙๑.

ต้องการ และพฤติกรรมที่ควบคุมไม่ได้ (Involuntary) เป็นพฤติกรรมการทำงานของระบบร่างกายที่เป็นไปโดยอัตโนมัติ เช่น กิริยาสะท้อน สัญชาตญาณ และการทำงานของระบบอวัยวะภายใน เป็นต้น^{๑๐}

สงวน สุทธิเลิศอรุณ ได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมมนุษย์ได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) เป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตได้ โดยใช้ประสาทสัมผัสหรือใช้เครื่องมือ พฤติกรรมภายนอกยังแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑) พฤติกรรมภายนอกที่ไม่ต้องอาศัยเครื่องมือในการสังเกต คือ พฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ง่าย เช่น การเคลื่อนไหวของแขนขา การเต้นของหัวใจ เป็นต้น เรียกว่า พฤติกรรมโมลาร์ (Molar Behavior)

๒) พฤติกรรมภายนอกที่ต้องอาศัยเครื่องมือในการสังเกต คือ พฤติกรรมที่เราไม่สามารถเห็นด้วยตาเปล่า เช่น การทำงานของคลื่นสมองจะต้องใช้เครื่องมือวัด พฤติกรรมประเภทนี้เรียกว่า พฤติกรรมโมเลกุล (Molecular Behavior)

๒. พฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) ได้แก่ พฤติกรรมที่เจ้าตัวเท่านั้นรับรู้ เช่น การได้ยิน การเข้าใจ การรู้สึกหิว ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ถือว่าเป็นพฤติกรรมภายใน มี ๔ ลักษณะ คือ

๑) พฤติกรรมที่เป็นความรู้สึกจากการสัมผัส (Sensitive) เช่น การเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การรูด การสัมผัส และการมีความสุขใจ เป็นต้น

๒) พฤติกรรมที่เป็นการเข้าใจหรือตีความ (Interpreting) เช่น เมื่อเรามองตาเพื่อนก็เข้าใจเพื่อนได้

๓) พฤติกรรมที่เป็นความจำ (Remembering) เช่น เมื่อมีโทรศัพท์เรียกเข้ามาเราอาจจำเสียงของเพื่อนได้

๔) พฤติกรรมที่เป็นความคิด (Thinking) การคิดมีหลายชนิดอาจเป็นการคิดสร้างสรรค์หรือการคิดหาเหตุผลก็เป็นได้^{๑๑}

ประสิทธิ์ ทองอ่อน และคณะ ได้จำแนกพฤติกรรมออกเป็น ๒ ประเภท โดยใช้เกณฑ์การจำแนก คือ ผู้ที่รู้พฤติกรรม ดังนี้

๑. พฤติกรรมภายใน คือ พฤติกรรมที่เจ้าของพฤติกรรมเท่านั้นที่รู้ได้ บุคคลอื่นที่มีใช้เจ้าของพฤติกรรมไม่สามารถที่จะรับรู้ได้โดยตรงถ้าไม่แสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอก บุคคลอื่นจะรู้พฤติกรรมภายในของบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ก็โดยการสันนิษฐานหรือคาดเดาเองเท่านั้น แต่ถ้าหากมีพฤติกรรมภายนอกก็ปรากฏออกมา ก็จะทำให้บุคคลอื่นมีข้อมูล (Data) ประกอบการสันนิษฐานถึงพฤติกรรมภายในได้ดียิ่งขึ้น พฤติกรรมภายในนั้นเป็นกระบวนการทำงานของสมอง (Mental Process) ซึ่งหมายถึงขั้นตอนการทำงานของสมองในรูปแบบต่างๆ มากมาย เช่น การคิด การตัดสินใจ ค่านิยม และแรงบันดาลใจ เป็นต้น กิลฟอร์ด (Guilford) นักจิตวิทยาซึ่งศึกษาเรื่องสติปัญญา อธิบายว่า สมองมีการทำงานประมาณ ๑๕๐ รูปแบบ ซึ่งหมายความว่ารูปแบบหนึ่งจะทำงานก็เรื่อง ก็ครั้งก็ได้

^{๑๐}สุภัททา ปิณฑะแพทย์, พฤติกรรมมนุษย์และการพัฒนาตน, (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยา และการแนะแนว คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๔๒), หน้า ๒-๕.

^{๑๑}สงวน สุทธิเลิศอรุณ, พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษราพิพัฒน์ จำกัด, ๒๕๔๓), หน้า ๕-๖.

๒. พฤติกรรมภายนอก คือ พฤติกรรมที่บุคคลอื่นนอกเหนือจากเจ้าของพฤติกรรมสามารถที่จะรู้ได้ และบางพฤติกรรมเจ้าของพฤติกรรมเองยังไม่รู้ด้วยซ้ำไป พฤติกรรมภายนอกนั้นบุคคลอื่นจะรู้ได้ต้องอาศัยการสังเกต (Observation) ไม่ว่าจะใช้ประสาทสัมผัสโดยตรงหรือใช้เครื่องมือ (Instrument) ช่วยในการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูล จึงจำแนกพฤติกรรมภายนอกออกเป็น ๒ ประเภทย่อยๆ คือ

๑) พฤติกรรมโมลาร์ คือ พฤติกรรมที่บุคคลอื่นสามารถสังเกตได้ การสังเกตนั้นเรามักจะคิดว่าใช้ตาในการสังเกตเพียงอย่างเดียว เนื่องจากตารับรู้ (Perceive) และมีความหมายต่อกระบวนการคิดมากกว่าประสาทสัมผัสอื่น แต่ที่จริงแล้วใช้ประสาทสัมผัสได้ถึง ๗ ด้าน ในการสังเกตคือ ตา (ดู) หู (ฟัง) จมูก (ดม) ลิ้น (ลิ้มรส) ผิวกาย (สัมผัสทางผิวหนัง) อวัยวะในช่องหูประสานกับตา (ทรงตัว) และกล้ามเนื้อ เอ็น เนื้อเยื่อ และข้อต่อ (รับความรู้สึกจากภายในร่างกาย) ซึ่งถ้าพิจารณาถึงการใช้ประสาทสัมผัสแต่ละด้านในการสังเกตพฤติกรรมแล้ว จะพบว่าอาจใช้สังเกตพฤติกรรม อาจใช้สังเกตผลของพฤติกรรม (หรืออาจจะเป็นร่องรอยของพฤติกรรม) หรืออาจใช้สังเกตพฤติกรรมของตนเองที่ได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมของผู้อื่นก็ได้ ซึ่งก็ล้วนจะนำไปสู่ความรู้และเข้าใจพฤติกรรมโมลาร์ของเจ้าของพฤติกรรมได้ทั้งสิ้น ตัวอย่างของพฤติกรรมโมลาร์ เช่น สมชายเล่นฟุตบอลคล่องแคล่ว สมหญิงพูดจาไพเราะ มานะไม่อาบน้ำมานานจึงมีกลิ่นตัวแรงมาก ธิดาปรุงอาหารรสชาติดี เรณูตัวร้อนมากน่าจะจะมีไข้ โซเฟอร์รถโดยสารคันนี้ขับรถไม่นิ่งนวนั่งไม่สบาย นักฟุตบอลคนนี้แข็งแรงมากเพราะมีแรงปะทะที่เราต้านไม่อยู่ เป็นต้น

๒) พฤติกรรมโมเลกุล คือ พฤติกรรมที่บุคคลอื่นต้องใช้เครื่องมือเพื่อช่วยในการสังเกต อันจะทำให้ได้ข้อมูลที่แม่นยำ เช่น การเต้นของหัวใจ คลื่นสมอง ความดันของโลหิต กระแสไฟฟ้าใต้ผิวหนัง และคะแนนจากแบบทดสอบ (Test) ก็น่าจะอนุมานให้อยู่ในประเภทนี้ด้วย แม้ว่าจะมิได้เป็นการวัดทางสรีระก็ตาม บุคคลเมื่อนอนฝันสามารถวัดคลื่นสมองได้ด้วยการวัดด้วยกระแสไฟฟ้า (EEG) หรือสังเกตการณ์เคลื่อนไหวของตาได้หนึ่งตาได้ คือจังหวะการเคลื่อนไหวของนัยน์ตา (REM) จะเห็นได้ว่าการใช้ข้อมูลประเภทพฤติกรรมโมเลกุลนี้ ช่วยให้การสันนิษฐานถึงพฤติกรรมภายในได้ดียิ่งขึ้น อันที่จริงพฤติกรรมภายในและภายนอกมักมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันไม่ยุ่งยากต่อการสังเกตเพราะมักจะมี ความกลมกลืนกันหาได้แยกเป็นส่วนๆ ดังที่ได้อธิบายมาไม่ (การอธิบายแยกเป็นส่วนๆ มุ่งให้เข้าใจรายละเอียด) แม้บุคคลที่แสดงออกตรงข้ามกับที่ตนเองคิดก็คือว่าเขามีพฤติกรรมภายในและภายนอกสัมพันธ์กัน (ในทางลบ) ซึ่งไม่ช้าไม่นานผู้ที่สังเกตพฤติกรรมก็จะเข้าใจบุคคลประเภทปากอย่างใจอย่างได้คงเนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภายในและภายนอกนี้เอง ที่ทำให้ผู้คนจำนวนมากชอบอธิบายว่าพฤติกรรม คือ การแสดงออก ซึ่งถ้าพิจารณา คำว่าแสดงออก จะมีความหมายเพียงแคพฤติกรรมภายนอกเท่านั้น ซึ่งไม่ค่อยเหมาะสมนัก พฤติกรรมภายในแต่เพียงอย่างเดียวผู้อื่นย่อมไม่ทราบได้ แต่พฤติกรรมภายนอกบางอย่าง เจ้าของพฤติกรรมเองกลับไม่ทราบก็มี มิใช่ว่าเจ้าของพฤติกรรมจะทราบไปเสียทั้งหมด ลุฟท์และอิงแฮม (Joseph Luft and Harry Ingham) ได้แบ่งพฤติกรรมไว้ ๔ ประเภท ในเนื้อเรื่องหน้าต่างหัวใจ (Johari Window) ซึ่งเป็นหัวใจหลักของวิชากระบวนการกลุ่ม (Group Process) ดังนี้

(๑) เปิดเผย (Open) คือ พฤติกรรมที่ตนเองรู้และผู้อื่นก็รู้

(๒) ความลับ (Secret) คือ พฤติกรรมที่ตนเองรู้แต่ผู้อื่นไม่รู้

(๓) จุดบอด (Blind) คือ พฤติกรรมที่ตนเองไม่รู้แต่ผู้อื่นรู้

(๔) อวิชชา (Unknown) คือ พฤติกรรมที่ตนเองไม่รู้และผู้อื่นก็ไม่รู้^{๑๒}

ฟรอยด์ (Sigmund Freud) แบ่ง “Structure” ของจิตใจอันเป็นบ่อเกิดแห่งพฤติกรรมประเภทต่างๆ ๓ ประเภท ดังนี้

๑. Id หมายถึง แรงผลักดันของจิตใจคือ Drive หรือ Instinctual Drive คือ โครงสร้างของจิตส่วนดั้งเดิมที่ปราศจากการขัดเกลาใดๆ ทั้งสิ้น เมื่อมีผลก็จะแสดงออกอย่างหยาบๆ ซึ่งประกอบด้วยสัญชาตญาณหรือแรงขับโดยกำเนิด ในช่วงที่เป็นทารกแรงขับเหล่านี้ยังกระจัดกระจายและปราศจากจุดหมายปลายทาง บทบาทของโครงสร้างส่วนนี้ต่อบุคลิกภาพในช่วงวัยทารกจึงมีน้อยมาก ต่อเมื่อทารกเติบโตขึ้นพลังที่กระจัดกระจายอยู่ก็เริ่มปรากฏออกมา ซึ่งเป็นการเริ่มตัวของโครงสร้างของบุคลิกภาพ

๒. Ego หมายถึง ส่วนที่ทำหน้าที่ปรับตัวหรือผสมผสานความต้องการของ Id กับสิ่งแวดล้อมภายนอก (Environment) เมื่อส่งผลต่อพฤติกรรมก็จะแสดงออกมาในรูปที่เหมาะสมตามสถานการณ์มากขึ้น เพราะโครงสร้างประเภทนี้ได้ถูกกลั่นกรองแล้ว

๓. Superego หมายถึง ส่วนที่เป็นศีลธรรม มโนธรรม คำสั่งสอน และกฎเกณฑ์หรือกฎหมายต่างๆ เมื่อส่งผลต่อพฤติกรรมจะแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมของปัญญาชนทั้งหลาย เป็นไปโดยรอบคอบตามความคิดของฟรอยด์ Id หรือ Drive นั้น มีติดตัวเราทุกคนมาตั้งแต่เกิด ส่วน Ego และ Superego มีการพัฒนาและเจริญเติบโตขึ้นมาในภายหลัง Ego เป็นพัฒนาการของ Id ที่เกิดจากการปรับตัวให้สอดคล้องกับความเป็นจริงภายนอก

ฟรอยด์ ให้ความเห็นว่าในทารกแรกเกิดนั้น ภายในโครงสร้างของจิตเต็มไปด้วย Id ส่วน Ego และ Superego นั้นได้ค่อยๆ แยกตัวออกมาจาก Id และพัฒนาตัวเองขึ้นมาภายหลังตามวัย ยิ่งโตขึ้นเท่าไรพฤติกรรมที่แสดงไปในทางที่มี Ego และ Superego มากขึ้นตามลำดับ ฉะนั้นหน้าที่สำคัญยิ่งของ Ego และ Superego ก็คือการเรียนรู้และรับรู้ด้วยความคิดและเหตุผล ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมแรงกระตุ้นของสัญชาตญาณ เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้น และช่วยกำหนดว่าแรงขับใดควรได้รับการตอบสนองเพียงใดและด้วยวิธีใด โดยเฉพาะในส่วนของ Ego จึงทำหน้าที่ทำความเข้าใจกับสภาพความจริงแห่งชีวิต เพื่อจะได้ควบคุมการแสดงออกของ Id ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม นอกจากนี้ Ego ยังมีหน้าที่สะกดกลั่นและยับยั้งการระบายออกของ Id ที่อาจทำอันตรายต่อตนเองด้วย ทั้งนี้โดยเปลี่ยนรูปแบบการแสดงของพฤติกรรมให้เป็นไปในลักษณะที่ปลอดภัย ซึ่งเรียกชื่อว่า Defense Mechanism

ตามแนวคิดของฟรอยด์ Ego มีหน้าที่หลักหรือหน้าที่สำคัญคือ ให้บุคคลนั้นปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในผู้ใหญ่ หน้าที่ดังกล่าวนี้ประกอบด้วยปรากฏการณ์และพฤติกรรมหลายอย่าง เช่น การตอบสนองต่อความต้องการต่างๆ ของร่างกายและจิตใจ ตลอดจนถึงนิสัยใจคอ ระเบียบข้อบังคับของสังคม ความอยากรู้อยากเห็น ความรักสวयร์รักงาม ความสนใจในศิลปะต่างๆ และอื่นๆ อีกมาก

^{๑๒} ประสิทธิ์ ทองอุณ และคณะ, พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน “โครงการพัฒนาสื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา”, (กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น, ๒๕๔๒), หน้า ๔-๖.

ส่วนในเด็กเล็กๆ นั้น ในตอนแรกเด็กจะไม่สนใจสิ่งแวดล้อมเลย เด็กจะเรียกร้องเอาแต่สิ่งที่ต้องการเพียงอย่างเดียว^{๑๓}

สรุปประเภทของพฤติกรรม ผู้วิจัยสามารถจำแนกได้ ๒ ประเภท คือ พฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอก ทั้งที่แสดงออกมาหรือไม่ได้แสดงออกมาให้เห็น สามารถรับรู้ได้จากการกระทำหรือสิ่งที่แสดงออกมาจากประสาทสัมผัสและความรู้สึก

๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขยาเสพติด

๒.๒.๑ ประวัติความเป็นมาของยาเสพติด (Historical Background)

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้กล่าวถึง ความเป็นมาของยาเสพติด นักประวัติศาสตร์เชื่อกันว่าประเทศอิรัก อิหร่าน และประชาชนในแถบเมโสโปเตเมีย รู้จักการปลูกฝิ่นมาประมาณ ๕,๐๐๐ ปี ก่อนคริสต์ศักราช โดยชาวกรีกทราบว่ฝิ่นสามารถระงับความเจ็บปวดและความกลัดกลุ้มได้เป็นอย่างดี ส่วนชาวอินเดียก็ใช้ฝิ่นเพื่อให้เกิดความมึนเมาโดยเห็นว่าเป็นความสุขและสามารถช่วยลืมนความทุกข์ต่างๆ ได้ ต่อมาในยุคศตวรรษที่ 18 - 19 ชาวผิวขาวนักล่าเมืองขึ้นก็รู้แท้เห็นจริงว่าฝิ่นทำอันตรายต่อผู้เสพได้ จึงใช้ฝิ่นเป็นเครื่องมือช่วยในการล่าเมืองขึ้นให้มาอยู่ในอาณานิคมของตน ในส่วนของประเทศไทย ฝิ่นเข้ามาในสมัยใดนั้นยังไม่ทราบแน่ชัด เท่าที่มีหลักฐานครั้งแรกอยู่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา รัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) ปฐมกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาพ.ศ.๑๙๐๓ หรือ ประมาณ ๖๐๐ ปี ล่วงมาแล้ว มีกฎหมายบัญญัติการห้ามซื้อ ขาย เสพฝิ่นไว้ ตามกฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติการห้ามซื้อ ขาย เสพฝิ่นไว้ว่า “ผู้สูบฝิ่น กินฝิ่น ขายฝิ่นนั้น ให้ลงพระราชอาญาจหนักหนา ธิราชบาทว์ให้สิ้นเชิง ทเวนบกสามวัน ทเวนเรือสามวัน ให้จำใส่คุกไว้จนกว่าจะอดได้ ถ้าอดได้แล้วเรียกเอาทานบน แก้มันญาติพี่น้องไว้แล้ว จึงให้ปล่อยผู้สูบ ขาย กินฝิ่นออกจากโทษ” ซึ่งแม้ว่าบทลงโทษจะสูง แต่การลักลอบซื้อขายและเสพฝิ่นยังมีอยู่ ต่อมาสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงแจกกกฎหมายป่าวร้องห้ามปรามผู้ขายผู้สูบฝิ่นแต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จึงได้ทรงตราพระราชกำหนดโทษให้สูงขึ้นไปอีกโดย “ห้ามอย่าให้ผู้ได้สูบฝิ่น กินฝิ่น ซื้อฝิ่น ขายฝิ่น และเป็นผู้สมซื้อสมขายเป็นอันขาดทีเดียว ถ้ามิฟังจับได้ และมีผู้ร้องฟ้อง พิจารณาเป็น สัจจะให้ลงพระอาญา เขียน ๓ ยก ทเวนบก ๓ วัน ทเวนเรือ ๓ วัน ธิราชบาทว์ บุตรภรรยา และ ทรัพย์สินสิ่งของให้สิ้นเชิง ให้ส่งตัวไปตะพุนหญ้าช้าง ผู้รู้เห็นเป็นใจมิได้เอาความมาว่ากล่าว จะให้ลง พระอาญาเขียน ๖๐ ที” ต่อมาในรัชกาลที่ ๓ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นระยะที่ตรงกับสมัยที่อังกฤษนำฝิ่นจากอินเดียไปบังคับขายให้จีน ทำให้มีคนจีนติดฝิ่นเพิ่มขึ้น และในช่วงเวลานั้นตรงกับระยะที่คนจีนเข้ามาค้าขายในเมืองไทยมากขึ้น จึงเป็นการนำการใช้ฝิ่นและผู้ติดฝิ่นเข้ามาในเมืองไทยมากยิ่งขึ้น พระองค์จึงได้ทรงมีบัญชาให้มีการปราบปรามอย่างเข้มงวดกวัดขันในปี พ.ศ. ๒๓๘๒ ได้ไปจับฝิ่นตามหัวเมืองชายทะเล ทั้งภาคตะวันออกและภาคใต้ ครั้งนั้นจับได้ฝิ่นดิบถึง ๓,๗๐๐ ทาบเศษ ฝิ่นสุก ๒ ทาบเศษ ได้ฝิ่นรวมแล้วเกือบ ๒.๖ แสนกิโลกรัม ฝิ่นเหล่านี้ได้ส่งเข้ามาในกรุงเทพมหานคร และทำพิธีเผาที่หน้า

^{๑๓}Sigmund Freud, *The History of the Psychoanalytic*, Authorized English Translation by A.A.Brill, (New York: The Macmillan Company, 1910), pp. 110-112.

พระที่นั่งสุทไธสวรรย์ คือบริเวณสนามชัย การเผาได้จัดทำเป็นพิธีใหญ่โต มีคำอาราธนาเทวดาอ่านประกาศก่อนเผาฝิ่น ครั้งนั้นพวกขี้อาได้กลิ่นแทบขาดใจตาย

ในสมัยรัชการที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีนโยบายที่ยอมให้คนจีนเสพและขายฝิ่นได้ตามกฎหมายแต่ต้องเสียภาษีผูกขาด มีนายภาษีเป็นผู้ดำเนินการปรากฏว่าภาษีฝิ่นทำรายได้ให้แก่ประเทศไทยมาก ซึ่งสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงรวบรวมไว้ในหนังสือลัทธิธรรมเนียมต่างๆ ใน “ตำนานภาษีฝิ่น” ว่าภาษีที่ได้นั้นประมาณว่าถึงปีละ ๔ แสนบาท สูงเป็นอันดับที่ ๕ ของรายได้ประเภทต่างๆ และได้มีความพยายามห้ามคนไทยไม่ให้เสพฝิ่น แต่ก็ไม่ได้ผลเต็มที่ ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแก้ภาษีฝิ่นที่จะทำให้มีการสูบฝิ่นน้อยลงจนสามารถเลิกได้ในที่สุดและทรงยอมให้รัฐฯ ขาดรายได้จากภาษีฝิ่น ปริมาณเงินรายได้จากภาษีฝิ่นก็ลดลงเรื่อยๆ โดยรัฐฯ ได้เงินชดเชยจากภาษีอากรยาสูบแทน

ใน พ.ศ. ๒๕๐๑ คณะปฏิวัติซึ่งปกครองประเทศไทยอยู่ในขณะนั้นได้มีประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๗ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๑ ให้เลิกการเสพฝิ่นและจำหน่ายทั่วราชอาณาจักร และกำหนดดำเนินการให้เสร็จสิ้นเด็ดขาดภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๒ โดยประกาศให้ผู้เสพขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เสพฝิ่นภายในวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๑ และตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๒ ห้ามมิให้ร้านฝิ่นจำหน่ายฝิ่นแก่ผู้ที่ไม่ได้รับใบอนุญาตให้สูบฝิ่น ยุบเลิกร้านจำหน่ายฝิ่นให้แก่ผู้ไม่มีใบอนุญาตภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๒ และตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๒ ผู้กระทำความผิดฐานเสพฝิ่นหรือสูบฝิ่น นอกจากจะต้องรับโทษตามกฎหมายแล้วยังต้องถูกส่งไปรับการรักษา ณ สถานพยาบาลและพักผ่อนผู้ต้องฝิ่นไม่เกิน ๙๐ วัน และให้กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงมหาดไทยร่วมกันจัดตั้งสถานพยาบาลและพักผ่อนผู้ต้องฝิ่น และมีการทำลายกล้องสูบฝิ่นที่ทองสนามหลวง โดยมีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ หัวหน้าคณะปฏิวัติเป็นประธานและควบคุมการเผาทำลายเอง นอกจากนี้ยังได้แก้ไขกฎหมายว่าด้วยฝิ่นเพิ่มโทษผู้ละเมิดให้สูงขึ้น ซึ่งได้ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๒ เป็นต้นมา การเสพและจำหน่ายฝิ่นในประเทศไทยยังเป็นสิ่งผิดกฎหมาย มีการประหารชีวิตผู้ผลิตและค้ายาเสพติดแต่ปัญหายาเสพติดไม่ได้ลดลง นอกจากนี้ตัวยาสเสพติดได้เปลี่ยนรูปไปเป็นเฮโรอีน ซึ่งผลิตด้วยการเปลี่ยนตัวยาสสำคัญในฝิ่น คือ มอร์ฟีน ด้วยวิธีทางเคมีเป็นยาเสพติดที่มีฤทธิ์ร้ายแรงกว่าฝิ่นเข้ามาระบาดในเมืองไทย พบครั้งแรกราวเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๐๒ โดยเฮโรอีนได้เข้ามาแพร่ระบาดในหมู่ผู้ติดฝิ่นอยู่เดิมเพราะสูบได้ง่ายใช้เผาในกระดาดตะกั่วแล้วสูดไอน์ไม่ต้องมีบ้องฝิ่น และไม่มีการกักเวลาสูบ การหลบหนีกฎหมายก็ทำได้ง่ายกว่าการสูบฝิ่น จนมาถึงปัจจุบันปัญหาเสพติดยังคงเป็นปัญหาที่ร้ายแรง มีการแพร่ระบาดของการติดยาเสพติดหลายชนิด เช่น ยาบ้า แอลเอสดี สารระเหย ทั้งในส่วนต่างจังหวัดและในกรุงเทพมหานคร ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่ทุกคนต้องร่วมกันป้องกันและแก้ไขไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดมากยิ่งขึ้น

ในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศไทยนั้น มีทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศด้านยาเสพติดหลายองค์การ โดยมีทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการดำเนินโครงการที่ได้รับการช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยได้เข้าไปมีบทบาทในเวทีของสหประชาชาติทางด้านยาเสพติดและเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ ในความตั้งใจจริงที่จะแก้ไขปัญหายาเสพติดตลอดจนการปฏิบัติตามพันธกรณี

ตามอนุสัญญา และพิธีสารขององค์การสหประชาชาติ ด้านยาเสพติดและปฏิบัติตามมติและข้อเสนอแนะจากการประชุมด้านยาเสพติดที่องค์การสหประชาชาติจัดขึ้นตลอดมา นอกจากนี้ประเทศไทยยังได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติด้านการควบคุมยาเสพติด ๓ ฉบับ คือ

ฉบับที่ ๑ อนุสัญญาเดี่ยว ว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ปี ค.ศ.1961 (Single Convention on Narcotic Drugs, 1961) โดยอนุสัญญานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการใช้ยาเสพติดเพื่อวัตถุประสงค์ทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์ เพื่อป้องกันการลักลอบค้า ปลูก ผลิต และการใช้ยาในทางที่ผิด แต่เนื่องจากขอบเขตของอนุสัญญาค่อนข้างจำกัดจึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อ ค.ศ.1972 โดยพิธีสารปี ค.ศ.1972 แก้ไขเพิ่มเติมอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติด ปี ค.ศ. 1961 (1972 Protocol Amending the Single Convention of Narcotic Drugs, 1961) ซึ่งประเทศไทยเข้าเป็นภาคีพิธีสาร ค.ศ. 1972 เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ค.ศ. 1975

ฉบับที่ ๒ อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทปี ค.ศ. 1971 (Convention on Psychotropic Substances, 1971) โดยอนุสัญญานี้มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทเพื่อวัตถุประสงค์ทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์ เพื่อป้องกันการใช้วัตถุออกฤทธิ์ ๗ ในทางที่ผิด ซึ่งประเทศไทยได้เป็นภาคีอนุสัญญานี้ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ค.ศ.1975

ฉบับที่ ๓ อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ปี ค.ศ. 1988 (Convention against illicit on Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, 1988) โดยอนุสัญญานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศต่างๆ ทั่วโลกในการปราบปรามการลักลอบการค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ ต่อจิตและประสาท ซึ่งประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญานี้เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ค.ศ. 2002^{๑๔}

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศที่สำคัญอื่นๆ ได้แก่ สหภาพยุโรป อาเซียน สำนักงานแผนโคลัมโบ องค์การตำรวจสากล องค์การเอกชนระหว่างประเทศในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒.๒.๒ ความหมายของยาเสพติด

จากการศึกษาและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด พบว่า ได้มีผู้ให้ความหมายของยาเสพติดได้ ดังนี้

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ให้ความหมายว่า ยาเสพติดหมายถึง สิ่งที่เสพเข้าไปแล้วจะเกิดความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อไปโดยไม่สามารถหยุดเสพได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ จนในที่สุดจะทำให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจ^{๑๕}

^{๑๔}สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, คำสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ที่ ๑๔/ ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ปฏิบัติการเร่งรัด ๓ เดือน (มกราคม - มีนาคม ๒๕๕๔) รوبرับปฏิบัติการ ๖ ๕ รั้วป้องกัน ระยะที่ ๓, (๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๓), หน้า ๒-๓.

^{๑๕}World Health Organization, WHO, Expert Committee on Addiction-Producing Drugs, Thirteenth reports the WHO Expert Committee, WHO Technical Report Series, No.873 (Geneva, 1964).

องค์การสหประชาชาติ ให้ความหมายว่า ยาเสพติด หมายถึง สารใดๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือได้จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ที่มีผลต่อจิตใจและระบบประสาท

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า ยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมี ซึ่งเมื่อเสพหรือฉีดเข้าสู่ร่างกายติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งก็จะติดก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง ทำให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม เช่น ฝิ่น กัญชา เฮโรอีน ยานอนหลับ สุรา^{๑๖}

สันติ จัยสิน และคณะ ได้ให้ความหมายของยาเสพติดว่าหมายถึง สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือได้รับเข้าไปในร่างกายซ้ำๆ กันแล้ว ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดๆ ซึ่งอาจเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่งหรือนานติดต่อกันก็ตามจะทำให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ใต้อานาจหรือเป็นทาสของสิ่งนั้น ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ หรือจิตใจเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังอาจต้องเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อยๆ ทำให้สุขภาพของผู้เสพเสื่อมโทรมลงและเมื่อถึงเวลาอยากเสพแล้วไม่ได้เสพจะมีอาการผิดปกติทางด้านร่างกายและจิตใจหรือเฉพาะทางด้านจิตใจขึ้นในผู้เสพนั้น^{๑๗}

เมื่อพิจารณาตามความหมาย จะพบว่าผู้ที่ติดยาเสพติด คือ พวกที่เริ่มเสพแล้วติดจะเกิดความพึงพอใจจึงเสพติดต่อกันและทำให้ติดยา จำเป็นต้องเสพเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งไม่สามารถเลิกได้เนื่องจากจะเกิดการทุกข์ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจจึงต้องตกเป็นทาสของยาเสพติด

๒.๒.๓ องค์ความรู้เกี่ยวกับปัญหายาเสพติดระดับโลก

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าปัจจุบันปัญหายาเสพติดได้กลายเป็นปัญหาสำคัญของประชาคมโลกประเทศใดประเทศหนึ่งไม่สามารถแก้ปัญหาได้โดยลำพัง เพราะการลักลอบผลิตและลักลอบค้ายาเสพติดมีการดำเนินการในลักษณะเครือข่าย (Syndicate) และมีการประสานงานในลักษณะของอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Organized Crimes) ดังนั้นความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของประชาคมโลกจึงต้องการความร่วมมือระหว่างประเทศและระหว่างภูมิภาคต่างๆ การประสานงานในลักษณะนี้จึงต้องมีองค์กรกลางเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างสอดคล้องลดความซ้ำซ้อนและขัดแย้งกันองค์การสหประชาชาติ (United Nations) จึงเข้ามามีบทบาทในเรื่องนี้โดยเฉพาะ เพื่อที่จะมีทางควบคุมปัญหายาเสพติดมิให้มีการแพร่ระบาดเพิ่มมากขึ้น แต่การที่จะทำให้ปัญหายาเสพติดหมดสิ้นไปจากโลกนี้โดยเด็ดขาดเป็นสิ่งท้าทายสำหรับประเทศต่างๆ ในการแก้ไขปัญหายาอย่างไรก็ดีหากประชาคมโลกมีความร่วมมือกันอย่างจริงจังและต่อเนื่องความหวังที่จะประสบผลสำเร็จก็คงไม่ไกลเกินไปได้

^{๑๖} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชันส์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๐๐.

^{๑๗} สันติจัยสิน และคณะ, เทคนิคการเผยแพร่ความรู้เพื่อการป้องกันยาเสพติด, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ประสานมิตร, ๒๕๔๔), หน้า ๑๕.

จากความสำเร็จระดับโลกดังกล่าว สมาคมองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก^{๑๙} จึงได้สรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับปัญหา ยาเสพติดบนเวทีโลกไว้ดังต่อไปนี้

๒.๒.๓.๑ โครงสร้างขององค์การสหประชาชาติในด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด

องค์กรหลักขององค์การสหประชาชาติที่รับผิดชอบด้านยาเสพติดโดยตรงได้ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการมาโดยตลอด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงมาตลอดองค์กรหลักต่างๆ มีดังนี้

๑) คณะกรรมาธิการยาเสพติด (The Commission on Narcotic Drugs – CND) เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายการดำเนินงานด้านยาเสพติดขององค์การสหประชาชาติ มีการประชุมปีละ ๑ ครั้งซึ่งในระยะแรกกำหนดให้มีการประชุมประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ ต่อมาเลื่อนเป็นเดือนมีนาคมของทุกปี สำหรับปี พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดให้มีการประชุมประมาณกลางเดือนเมษายนและใช้เวลาการประชุมสั้นลงจาก ๑๐ วันเหลือ ๕ วันทำการ ทั้งนี้เพื่อประหยัดงบประมาณ คณะกรรมาธิการยาเสพติดนี้มีสมาชิกทั้งหมด ๕๓ ประเทศโดยคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม (ECOSOC) จะเป็นผู้คัดเลือกจากประเทศสมาชิกโดยยึดหลักการกระจายจากภูมิศาสตร์และระดับความรุนแรงของปัญหายาเสพติดในแต่ละประเทศ

๒) คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ (International Narcotics Control Board – INCB) ได้รับการจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๑๑ องค์กรนี้ทำหน้าที่ในลักษณะ ป.ป.ส. ระหว่างประเทศคณะกรรมการฯ ได้รับการจัดตั้งโดยคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม (ECOSOC) ภายใต้อนุสัญญาเดี่ยว ค.ศ. 1961 (UN Single Convention on Narcotic Drugs 1961) องค์กรนี้ทำหน้าที่ควบคุมกำกับดูแลการดำเนินงานควบคุมยาเสพติดภายใต้อนุสัญญาระหว่างประเทศด้านยาเสพติดโดยเฉพาะติดตามผลการปฏิบัติงานตามอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านยาเสพติดควบคุมการใช้ยาเสพติดที่ถูกต้องตามกฎหมาย และติดตามการลักลอบใช้ยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย คณะกรรมการควบคุม ยาเสพติดระหว่างประเทศประกอบด้วยสมาชิก ๑๓ คน คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม (ECOSOC) เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกโดยสมาชิก ๓ คน คัดเลือกจากผู้สมัครที่องค์การอนามัยโลก (WHO) เสนอรายชื่อส่วนสมาชิกที่เหลืออีก ๑๐ คนคัดเลือกจากผู้สมัครที่ได้รับการเสนอชื่อจากประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติและประเทศที่เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติด ค.ศ. 1961

๓) โครงการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (United Nations International Drug Control Programmer – UNDCP) องค์กรนี้รับผิดชอบงานด้านยาเสพติดขององค์การสหประชาชาติทุกด้านตามทีระบุไว้ในอนุสัญญาระหว่างประเทศ (UN Conventions) เพื่อการควบคุมยาเสพติด มีหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานตามข้อตกลงใจของคณะกรรมาธิการยาเสพติด (CND) และคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ (INCB)

^{๑๙} สมาคมองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก ประเทศไทยกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดบนเวทีโลก, [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล: http://www.aspacngo.org/thai/thai_aboutaspac.html [๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๕]: ๑-๒๐.

โครงการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาตินี้ จัดตั้งขึ้นเมื่อ ๑ มีนาคม พ.ศ.๒๕๓๔ อันเป็นผลมาจากการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารภายในขององค์การสหประชาชาติเพื่อให้การดำเนินงานมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้นการปรับโครงสร้างใหม่เป็นการรวม ๓ องค์การเข้าด้วยกัน คือ ๑) กองยาเสพติด (Division of Narcotic Drugs – DND) ๒) กองทุนเพื่อควบคุมการใช้ยาในทางที่ผิดแห่งสหประชาชาติ (United Nations Funds for Drug Abuse Control – UNFDAC) และ ๓) สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยาเสพติดระหว่างประเทศ (INCB Secretariat) องค์การนี้มีสำนักงานภูมิภาค ๙ แห่ง กระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลกสำหรับสำนักงานประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิกตั้งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร (สำนักงาน ESCAP) ทำหน้าที่ประสานงานการดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติดกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก

ต่อมาองค์การสหประชาชาติได้ปรับปรุงโครงสร้างขององค์การอีกครั้งหนึ่งโดยรวม ๒ หน่วยงานเข้าด้วยกัน คือ โครงการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ (UNDCP) และศูนย์ป้องกันอาชญากรรมระหว่างประเทศ (Center for International Crime Prevention- CICP) และจัดตั้งเป็นสำนักงานใหม่ภายใต้ชื่อสำนักงานเพื่อควบคุมยาเสพติดและป้องกันอาชญากรรม (Office for Drug Control and Crime Prevention – ODCCP) ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๔๐ และได้มีการขยายงานของสำนักงานให้ครอบคลุมการป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดตั้งสำนักงานใหม่และมีการปรับเปลี่ยนชื่อเมื่อ ๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๔๕ เป็นสำนักงานควบคุมยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drug and Crime- UNODC)

ผู้บริหารสูงสุดของ UNDCP คือผู้อำนวยการใหญ่ (Executive Director) ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารควบคุมดูแลกิจกรรมต่างๆ ด้านยาเสพติด ภายใต้กรอบและขอบเขตของสหประชาชาติ จัดหางบประมาณและประสานงานการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายใต้ระบบการดำเนินงานของสหประชาชาติ รวมทั้งประสานงานกับองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก ระบบของสหประชาชาติตำแหน่ง Executive Director ของ UNDCP ที่เทียบเท่าตำแหน่งรองเลขาธิการสหประชาชาติ ซึ่งนับได้ว่าเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญตำแหน่งหนึ่งขององค์การสหประชาชาติ

๒.๒.๓.๒ บทบาทของหน่วยงานด้านยาเสพติดในองค์การสหประชาชาติ

คณะกรรมการยาเสพติดแห่งสหประชาชาติ (The Commission on Narcotic Drugs - CND) มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑) ช่วยคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมดูแลการปฏิบัติตามอนุสัญญาและข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยยาเสพติด

๒) ดำเนินนโยบายที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ ในฐานะผู้รับงานต่อจากคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านการลักลอบค้ายาเสพติดและยาอันตรายแห่งสันนิบาตชาติ

๓) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติดแก่คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ และจัดเตรียมร่างอนุสัญญาระหว่างประเทศ

๔) พิจารณาความจำเป็นในการเปลี่ยนกลไกการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศที่มีอยู่

๕) รับผิดชอบงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมยาเสพติดตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม

๖) ทบทวนการปฏิบัติตามโครงการปฏิบัติการสากลซึ่งสมัชชาใหญ่แห่งองค์การสหประชาชาติในสมัยพิเศษที่ ๗ ลงมติรับรอง

๗) ทบทวนความก้าวหน้าของแผนปฏิบัติการระบบเปิดกว้างด้านการควบคุมยาเสพติดและการนำแผนไปปฏิบัติ

๘) เสนอแนะนโยบายและควบคุมดูแลกิจกรรมของโครงการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ

๙) อนุมัติงบประมาณโครงการของกองทุนโครงการควบคุมยาเสพติดและงบประมาณ การบริหาร และการสนับสนุนโครงการ

๒.๒.๓.๓ คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ (International Narcotic Control Board – INCB)

ในช่วง ๘๐ ปีที่ผ่านมาาระบบการควบคุมการใช้ยาในทางที่ผิดทั่วโลกได้พัฒนาไปเป็นลำดับตามการรับรองสนธิสัญญาระหว่างประเทศอนุสัญญาพหุภาคีที่สำคัญ ซึ่งมีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติด ค.ศ. 1961 (1961 Convention) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพิธีสาร ค.ศ.1972 อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1971 (1971 Convention) และอนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (1988 Convention) ซึ่งได้รับการรับรองใน พ.ศ. ๒๕๓๑ สนธิสัญญาฉบับต่อๆ มาช่วยวางกฎระเบียบให้สมบูรณ์และทำให้กฎหมายระหว่างประเทศพัฒนามากยิ่งขึ้น วัตถุประสงค์หลักตั้งแต่เริ่มแรกของสนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการควบคุมยาเสพติด คือ เพื่อจำกัดขอบเขตการใช้ยาเสพติดให้อยู่ในกรอบทางการแพทย์และทางวิชาการเท่านั้น

บทบาทและหน้าที่

คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ (INCB หรือ Board) เป็นหน่วยงานที่เป็นเอกเทศและเสมือนหน่วยงานที่บังคับควบคุมการใช้กฎหมายเพื่อการปฏิบัติตามอนุสัญญาต่างๆ ที่ว่าด้วยยาเสพติดของสหประชาชาติไปปฏิบัติ คณะกรรมการฯ ได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๕๐๒ (ค.ศ.1959) เป็นไปตามอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติด ค.ศ.1961 ทั้งนี้เคยมีคณะกรรมการฯ ด้านนี้มาก่อน ซึ่งได้รับการจัดตั้งขึ้นตามอนุสัญญาว่าด้วยยาเสพติดฉบับก่อนๆ ในสมัยสันนิบาตชาติ

คณะกรรมการฯ มิได้อยู่ใต้อำนาจของรัฐบาลประเทศใดๆ หรือองค์การสหประชาชาติสมาชิกทั้ง ๑๓ คนของคณะกรรมการฯ ปฏิบัติงานตามหน้าที่โดยอิสระสมาชิกของคณะกรรมการฯ ได้รับเลือกตั้งจากคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (ECOSOC) และได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากองค์การสหประชาชาติสมาชิก ๓ คนจะเลือกจากรายชื่อที่เสนอโดยองค์การอนามัยโลกส่วนสมาชิกอีก ๑๐ คน เลือกจากรายชื่อที่เสนอโดยรัฐบาลแต่ละประเทศ ศาสตราจารย์นายแพทย์บุญสม มาร์ติน จากประเทศไทยเคยได้รับเลือกเป็นกรรมการระหว่างปี พ.ศ.๒๕๓๕ -พ.ศ.๒๕๔๐ (ค.ศ. 1992-1997)

อำนาจหน้าที่

คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศมีหน้าที่ส่งเสริมและช่วยเหลือรัฐบาลของแต่ละประเทศในการปฏิบัติตามบทบัญญัติของสนธิสัญญาควบคุมยาเสพติดงานของคณะกรรมการฯ จะระบุไว้ในสนธิสัญญากล่าวโดยกว้างๆ คณะกรรมการฯ มีหน้าที่ด้านการควบคุมยาเสพติดอยู่ ๒ ประการ

๑. ในด้านการผลิตและการค้ายาเสพติดตามกฎหมายคณะกรรมการฯ พยายามให้มีปริมาณยาเสพติดเพียงพอสำหรับใช้ประโยชน์ทางการแพทย์และทางวิชาการและควบคุมไม่ให้ยาเสพติด ถูกกฎหมายถูกลักลอบค้าขายอย่างผิดกฎหมายเพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์นี้คณะกรรมการฯ ใช้ระบบการประเมินสำหรับยาเสพติดและใช้ระบบประเมินโดยสมัครใจ สำหรับวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและตรวจสอบดูแลรัฐบาลในด้านการควบคุมสารเคมีที่ใช้ผลิตยาเสพติดผิดกฎหมายและคอยช่วยเหลือรัฐบาลในการป้องกันการลักลอบค้าสารเคมีเหล่านี้

๒. ในด้านการผลิตอย่างผิดกฎหมายและการลักลอบค้ายาเสพติดคณะกรรมการฯ จะระบุจุดอ่อนของระบบการควบคุมระดับประเทศและระหว่างประเทศพร้อมทั้งช่วยแก้ไข นอกจากนี้คณะกรรมการฯ มีหน้าที่ประเมินปริมาณสารเคมีที่ใช้ผลิตยาเสพติดอย่างผิดกฎหมายเพื่อหาแนวทางในการควบคุมระหว่างประเทศ

ขอบเขตการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ

มียาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทอยู่ ๒ ประเภท ที่อยู่ภายใต้การควบคุมตามสนธิสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ ดังนี้

๑. ปัจจุบันยาเสพติด ๑๖ ชนิดได้อยู่ภายใต้การควบคุมตามอนุสัญญา ๑๙๖๑ ยาเสพติดดังกล่าว ได้แก่ ผลึกกัญชาจากธรรมชาติ เช่น ฝิ่นและสารที่ได้จากฝิ่น, มอร์ฟิน, โคเดอีน, เฮโรอีน และยักรวมไปถึงยาเสพติดสังเคราะห์ เช่น เมธาโดน และเพติดีน นอกจากนี้ยังมีกัญชาและโคเคนด้วย

๒. วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทประมาณ ๑๑๑ ชนิดอยู่ภายใต้การควบคุมตามอนุสัญญา ๑๙๗๑ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นยาที่ออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลางโดยทั่วไป ได้แก่ ยาหลอนประสาท ยากระตุ้นประสาท ยากดประสาท และยาแก้ปวด

ความเข้มงวดของมาตรการควบคุมอนุสัญญาทั้ง ๒ ฉบับนี้แตกต่างกันไปตามประเภทของยา ทั้งนี้เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้มีการแบ่งยาเสพติดไว้เป็นตารางซึ่งแนบท้ายอนุสัญญาการแบ่งประเภทยาเสพติดนี้พิจารณาจากฤทธิ์ในการทำให้ติดสรรพคุณทางการรักษาและความเสี่ยงที่เกิดจากการใช้ในทางที่ผิด องค์การอนามัยโลกและสมาชิกมีสิทธิในการเสนอเปลี่ยนแปลงรายชื่อยาที่ต้องควบคุมคณะกรรมการยาเสพติดแห่งสหประชาชาติ (CND หรือ The Commission) ซึ่งเป็นคณะกรรมการปฏิบัติงานของคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาตินี้มีอำนาจตัดสินใจในการขึ้นบัญชีรายชื่อยาเสพติดที่ต้องควบคุมหรือย้ายประเภทยาที่ขึ้นบัญชีแล้วหรือถอดถอนยาออกจากบัญชี ในการทำหน้าที่นี้คณะกรรมการฯ ต้องพิจารณาข้อมูลและข้อเสนอแนะจากองค์การอนามัยโลก (WHO)

นอกจากจะมีการควบคุมยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ซึ่งทั้ง ๒ ประเภท เป็นสารเสพติด อนุสัญญา ๑๙๘๘ (1988 Convention) ได้รวมสารเคมี ๒๒ ชนิด ไว้ในการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ สารเคมีเหล่านี้มักถูกนำมาผลิตยาเสพติดหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

การควบคุมยาเสพติด

ระบบการควบคุมยาเสพติดถูกกฎหมายระหว่างประเทศ ตามอนุสัญญา ๑๙๖๑ ได้ผลน่าพอใจ ยาเสพติดถูกกฎหมายมิได้เป็นแหล่งยาให้กับการลักลอบค้ายาเสพติด ภายใต้ระบบนี้ทุกประเทศต้องไม่มีปริมาณยาเสพติดไว้ในครอบครองเกินกว่าที่คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศอนุญาตหรือกำหนดไว้

คณะกรรมการฯ ร่วมมือกับองค์การอนามัยโลกจัดพิมพ์รายงานเรื่องอุปสงค์และอุปทานฝิ่นเพื่อวัตถุประสงค์ทางการแพทย์และทางวิชาการ รายงานนี้จะวิเคราะห์การผลิตวัตถุดิบและการบริโภคฝิ่นและสารที่ได้จากฝิ่น และเสนอข้อแนะนำแก่รัฐบาลสมาชิกวิชาชีพและอาจารย์แพทย์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อลด (หากไม่สามารถกำจัดได้) ปัญหาอุปสรรคเพื่อให้มีปริมาณสารประเภท ฝิ่นเพียงพอต่อการรักษาและการระงับอาการปวดอย่างรุนแรง

การควบคุมวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

อนุสัญญา 1971 มีผลบังคับใช้ใน พ.ศ.๒๕๑๙ (ค.ศ. 1976) การลักลอบค้าขายวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท แตกต่างจากการลักลอบค้ายาเสพติด ซึ่งได้ยามาจากการผลิตอย่างผิดกฎหมาย ส่วนการลักลอบค้าขายวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท มีแหล่งผลิตภัณฑ์จากวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่ผลิตอย่างกฎหมาย การยกย้ายวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทมาขายนี้เกิดจากการที่ประเทศผู้ผลิตและผู้ส่งออกมีมาตรการทางกฎหมายไม่รัดกุม และเกิดจากการขาดข้อมูลด้านปริมาณที่ต้องการใช้จริงเพื่อใช้ประโยชน์ทางการแพทย์และทางวิชาการ วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทจำนวนมากถูกส่งออกไปยังประเทศที่ไม่มีความจำเป็นต้องใช้และสุดท้ายก็ถูกนำไปใช้ในทางที่ผิดทั่วโลก

คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติได้ปฏิบัติตามข้อแนะนำที่คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศเสนอเมื่อ พ.ศ.๒๕๒๔ พ.ศ.๒๕๓๔ และ พ.ศ.๒๕๓๖ (ค.ศ.1981, 1991 และ 1994) โดยขอร้องให้รัฐบาลประเมินความต้องการที่แท้จริงต่อวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทเพื่อใช้ประโยชน์ทางการแพทย์และทางวิชาการ

ปัจจุบันรัฐบาลประมาณ ๑๓๐ ประเทศได้แจ้งให้คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศทราบถึงข้อมูลการประเมิน โดยเฉพาะข้อมูลการประเมินเกี่ยวกับวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่มีอันตราย ตัวเลขเหล่านี้จะได้รับการตีพิมพ์เป็นประจำโดยคณะกรรมการฯ วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทซึ่งผลิตถูกกฎหมายถูกยกย้ายน้อยลงมาก เป็นเพราะปัจจุบันเจ้าหน้าที่ของประเทศผู้ส่งออกสามารถตรวจสอบว่าปริมาณที่ส่งออกตรงกับความต้องการของประเทศผู้นำเข้าหรือไม่ หากสงสัยสามารถตรวจสอบได้กับคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ

การควบคุมสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ซึ่งถูกนำมาผลิตยาเสพติดอย่างผิดกฎหมาย

ในมาตรา ๑๒ ของอนุสัญญา ๑๙๘๘ ได้กำหนดมาตรการไว้หลายประการเพื่อควบคุมเคมีภัณฑ์หลายชนิดที่มักถูกนำไปใช้ผลิตยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทอย่าง

ผิดกฎหมาย มาตรา ๑๒ นี้ได้กำหนดให้คณะกรรมการฯ มีหน้าที่ควบคุมดูแลรัฐบาลประเทศต่างๆ ในด้านการใช้มาตรการควบคุมเคมีภัณฑ์เหล่านี้ และคณะกรรมการฯ ต้องประเมินปริมาณเคมีภัณฑ์ เพื่อวางแนวทางในกำหนดมาตรการควบคุมระหว่างประเทศ

หากจำเป็นคณะกรรมการฯ จะช่วยรัฐบาลตรวจสอบการซื้อขายสารตั้งต้นหรือเคมีภัณฑ์เพื่อป้องกันมิให้มีการรั่วไหลของสารเคมีสู่การค้าขายผิดกฎหมายด้วยกลไกการทำงานนี้ทำให้จับยึดเคมีภัณฑ์ที่ถูกลักลอบค้าขายอย่างผิดกฎหมายได้เป็นจำนวนมาก ส่วนเคมีภัณฑ์ที่ต้องสงสัยว่าเป็นการค้าขายผิดกฎหมายจะถูกยึดไว้ นอกจากนี้ได้มีการจัดตั้งธนาคารข้อมูลขึ้นมาเพื่อให้คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศใช้ประโยชน์จากข้อมูลของรัฐบาลแต่ละประเทศและจากข้อมูลของแหล่งอื่นได้อย่างเต็มที่ ธนาคารข้อมูลเป็นเครื่องมือที่ช่วยรัฐบาลป้องกันมิให้สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์รั่วไหลสู่การผลิตยาผิดกฎหมายและธนาคารข้อมูลยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยคณะกรรมการฯ ประเมินปริมาณเคมีภัณฑ์เหล่านี้เพื่อวางมาตรการควบคุมในอนาคต

การประเมินและการสนับสนุนของแต่ละประเทศ

คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากประเทศและเขตต่างๆ ประมาณ ๑๙๐ แห่ง เพื่อควบคุมดูแลว่าประเทศต่างๆ ทั่วโลกปฏิบัติตามสนธิสัญญาหรือไม่ จากการประเมินการทำงานของรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการฯ อาจแนะนำวิธีการและสิ่งที่ควรปรับเปลี่ยนในระบบการควบคุมยาเสพติดทั้งในและระหว่างประเทศ ในกรณีให้เห็นสมควร คณะกรรมการฯ อาจแนะนำหน่วยงานขององค์การสหประชาชาติที่มีหน้าที่รับผิดชอบหน่วยงานเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและรัฐบาลให้จัดเตรียมความช่วยเหลือด้านวิชาการและด้านการเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามข้อตกลงในสนธิสัญญา

การปรึกษาหารือกับรัฐบาล

เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของสนธิสัญญาคณะกรรมการฯ ปรึกษาหารือกับรัฐบาลประเทศต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยจะประชุมกับรัฐบาลของประเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อให้คำปรึกษาหารือเพื่อดำเนินงานที่ได้รับมอบหมายผลที่ได้รับคือหลายๆ ประเทศสมัครเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาและปรับปรุงกฎหมายโดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทหรือปรับปรุงการประสานงานด้านการควบคุมยาเสพติดในประเทศ

คณะกรรมการฯ ย้ำเสมอว่าการต่อต้านการใช้และการลักลอบค้ายาเสพติดจะมีความก้าวหน้าอย่างแท้จริงและถาวรได้นั้นขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบอย่างจริงจังของรัฐบาลประเทศนั้นๆ การให้ความสำคัญกับงานและการจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอของผู้มีอำนาจหน้าที่ในประเทศ ทั้งนี้เพราะรัฐบาลเท่านั้นที่สามารถบังคับใช้มาตรการที่จำเป็นภายในประเทศนอกจากนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต้องมีการประสานงานกันในระดับภูมิภาคและระดับโลกด้วย

โครงการฝึกอบรม

สำนักงานคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศจัดโครงการฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่ควบคุมยาเสพติดโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่จากประเทศกำลังพัฒนา เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการควบคุมยาเสพติดในประเทศ เจ้าหน้าที่ที่จะได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการปฏิบัติตามข้อตกลงในสนธิสัญญาโดยเฉพาะข้อตกลงที่เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศและประเทศภาคีของสนธิสัญญา การสัมมนาอบรมระดับภูมิภาคช่วยพัฒนา

ความร่วมมือระหว่างประเทศที่เข้าร่วมอบรมและยังช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกันของประเทศต่างๆ ในภูมิภาค การสัมมนาเช่นนี้จัดขึ้นโดยความร่วมมือจากโครงการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ แห่งสหประชาชาติ (UNDCP) และองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะ องค์การอนามัยโลกและองค์การตำรวจสากล (ICPO/Interpol) หน่วยงานด้านยาเสพติด ระดับประเทศยังส่งเจ้าหน้าที่มายังสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่าง ประเทศเพื่อฝึกอบรม

การรายงานประจำปี

คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับ กิจกรรมที่จัดและนำเสนอต่อคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติโดยผ่านทาง คณะกรรมการยาเสพติดแห่งสหประชาชาติ รายงานประจำปีกล่าวถึงการสำรวจโดยละเอียด เกี่ยวกับสถานการณ์การควบคุมยาเสพติดในหลายภูมิภาคของโลกในฐานะองค์กรที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศพยายามระบุและคาดคะเนแนวโน้มที่เป็นอันตราย และแนะนำมาตรการที่จำเป็นต้องมีรายงานประจำปีจะมีรายงานทางวิชาการประกอบด้วยซึ่งเป็น รายงานที่เกี่ยวกับยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทโดยจะให้รายละเอียดเกี่ยวกับ ตัวเลขโดยประมาณของความต้องการยาถูกกฎหมายในแต่ละปีของทุกประเทศ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับ การปลูกพืชเสพติดอย่างถูกกฎหมาย การผลิตยาเสพติด การค้า และการบริโภคยาเสพติดทั่วโลก

นอกจากนี้รายงานประจำปียังมีรายงานเสริมที่เสนอต่อคณะกรรมการยาเสพติด แห่งสหประชาชาติเป็นรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม มาตรา ๑๒ ของอนุสัญญา ๑๙๘๘ ซึ่งระบุไว้ เกี่ยวกับการวิเคราะห์มาตรการที่รัฐบาลใช้ป้องกันไม่ให้สารตั้งต้นและสารเคมีที่จำเป็นรั่วไหลสู่การผลิต ยาเสพติดผิดกฎหมาย และระบุเกี่ยวกับการวิเคราะห์แนวโน้มของการลักลอบค้าสารเคมีดังกล่าว

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย-องค์การสหประชาชาติในด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด

ในการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างองค์การสหประชาชาติ ประเทศไทยได้ ดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกรอบทวิภาคีและกรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาค ดังนี้

ความร่วมมือในระดับทวิภาคี (Bilateral Cooperation)

ประเทศไทยและองค์การสหประชาชาติได้มีความร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นอย่างดีอย่างต่อเนื่องประเทศไทยก็มีบทบาทบนเวทีของสหประชาชาติในด้านยาเสพติด ซึ่งเป็นที่ ยอมรับจากนานาประเทศและองค์การสหประชาชาติว่ารัฐบาลไทยมีความตั้งใจจริงและให้ความสำคัญ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดและได้ให้ความร่วมมือกับองค์การสหประชาชาติอย่างเต็มที่ในการขจัด ปัญหายาเสพติดประเทศไทยในฐานะเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านยาเสพติด (Party to the UN Conventions) ได้ปฏิบัติตามพันธกรณีอนุสัญญาและพิธีสารขององค์การสหประชาชาติด้านยาเสพติด ตลอดจนปฏิบัติตามมติและข้อเสนอแนะจากการประชุมด้านยาเสพติดที่สหประชาชาติได้จัดขึ้นมา ตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๖ (ค.ศ.1973)

สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งของประเทศที่เป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติก็คือการเข้าเป็น ภาคีอนุสัญญาต่างๆ ในด้านยาเสพติด ซึ่งการเข้าเป็นภาคีนั้นจะต้องมีกฎหมายต่างๆ เพียงพอต่อการ

รองรับการปฏิบัติการอย่างถูกต้องเป็นทางการประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาและพิธีสารของสหประชาชาติด้านยาเสพติดอย่างเป็นทางการแล้ว ดังนี้

๑. อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ.1961 (Single Convention on Narcotic Drugs 1961)
๒. พิธีสาร ปี ค.ศ.1970 แก้ไขเพิ่มเติมอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติด ปี ค.ศ. 1961 (1972 Protocol Amending the Single Convention on Narcotic Drugs 1961)
๓. อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1971 (Convention on Psychotropic Substance 1971)
๔. อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988 (Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances 1988)

ในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญานี้ (UN Convention 1988) ประเทศไทยได้มีความพยายามอย่างเต็มที่โดยมีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) เป็นแกนกลางโดยตลอดมา การดำเนินการเพื่อเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญานี้ใช้เวลาเกือบ ๑๔ ปี หลังจากที่อนุสัญญาประกาศใช้เนื่องจากการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญานี้มีเงื่อนไขอยู่ว่ารัฐบาลจะต้องมีกฎหมายหลักที่รองรับการปฏิบัติการจึงจะสามารถเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ค.ศ.1988 ได้ ซึ่งกฎหมายหลักและข้อตกลงความร่วมมือต่างๆ ที่จำเป็น ดังนี้

๑. การยึดทรัพย์สินที่ได้จากการลักลอบค้ายาเสพติด (Asset Forfeiture of Illicit Drug Traffic)
๒. การส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition Act)
๓. ความร่วมมือทางอาญา (Mutual Legal Assistance in Criminal Matter)
๔. การลงโทษผู้สมคบคิดการทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (Conspiracy on Narcotic Drugs)
๕. การควบคุมสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ที่ใช้ในการลักลอบผลิตยาเสพติด (Precursor and Essential Chemical Control)
๖. การควบคุมการส่งยาเสพติด (Controlled Delivery of Narcotic Drugs)
๗. การลดและควบคุมการลักลอบปลูกพืชเสพติดหรือการส่งเสริมการปลูกพืชทดแทน (Alternative Development Approaches or Crop Substitution for Illicit Crop Cultivation)
๘. การต่อต้านการฟอกเงิน (Anti-money Laundering Control)
๙. การต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเล (Illicit Traffic by Sea)

ในขณะนั้นประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่สำคัญฉบับหนึ่งคือกฎหมายต่อต้านการฟอกเงิน ในฐานะที่สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นแกนกลางในเรื่องการเข้าเป็นภาคีของสหประชาชาติด้านยาเสพติด จึงรับหน้าที่จัดยกร่างกฎหมายต่อต้านการฟอกเงินตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๕ เป็นต้น มาและเสนอต่อรัฐบาลแต่ก็มีปัญหาอุปสรรคในทางการเมืองมาตลอด กล่าวคือมีการเปลี่ยนรัฐบาลค่อนข้างบ่อย การเปลี่ยนรัฐบาลแต่ละชุดก็ต้องเริ่มต้นนับหนึ่งใหม่ทุกครั้งจึงทำให้การนำพระราชบัญญัติการป้องกัน

และปราบปรามการฟอกเงินออกประกาศใช้ล่าช้า ในที่สุดพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๔๒

เมื่อประเทศไทยมีกฎหมายหลักเพียงพอต่อการรองรับการปฏิบัติการแล้วสำนักงาน ป.ป.ส. ได้เชิญ ๒๕ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องประชุมปรึกษาหารือและที่ประชุมทั้ง ๒๕ หน่วยงานเห็นพ้อง ต้องกันว่าสมควรดำเนินการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ค.ศ.1988 ได้ และการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอื่นๆ ในการปราบปรามยาเสพติดอีกด้วย คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อ ๑๒ กันยายน พ.ศ.๒๕๔๓ เห็นชอบให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ๑๙๘๘ ได้สำนักงาน ป.ป.ส. ด้วยความร่วมมือจากกระทรวงการต่างประเทศได้ส่งภาคยานุวัติสาร เพื่อการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ ไปยังเลขาธิการสหประชาชาติเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๔๕ และทางสหประชาชาติรับเข้าเป็นภาคีอนุสัญญามีผลบังคับใช้ต่อประเทศไทยตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ รวมเวลาดำเนินการทั้งสิ้น ๑๔ ปี

องค์การสหประชาชาติได้ให้ความช่วยเหลือกับประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๖ (ค.ศ.1973) เพื่อดำเนินการภายใต้โครงการปลูกพืชทดแทนและพัฒนาเศรษฐกิจชาวไทยภูเขา-สหประชาชาติ (Thai-United Nations Crop Replacement and Community Development Project – CRCDD) ซึ่งดำเนินการในเขตที่สูงภาคเหนือที่มีการปลูกฝิ่นหนาแน่นตลอดจนยังได้ให้ความช่วยเหลือด้านอื่นๆ เช่น ด้านการป้องกันยาเสพติด ด้านการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ด้านการวิจัย และด้านการให้ทุนการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน คิดเป็นมูลค่าประมาณ ๗๔๐,๙๓๘,๓๑๕ ล้านบาท พอสรุปได้ ดังนี้

๑. ความช่วยเหลือด้านการปลูกพืชทดแทนและพัฒนาเศรษฐกิจชาวไทยภูเขา (Crop Replacement and Community Development Projects) จำนวน ๖๔๔,๑๘๐,๑๔๐ บาท เพื่อดำเนินงาน ๘ โครงการย่อย

๒. ความช่วยเหลือด้านบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (Treatment and Rehabilitation Projects) เป็นเงิน ๕๘,๑๙๘,๘๕๐ บาท จำนวน ๗ โครงการย่อย

๓. ความช่วยเหลือด้านการวิจัยและพัฒนา (Research and Development Projects) เป็นเงิน ๑๖,๘๔๖,๕๐๐ บาท จำนวน ๒ โครงการย่อย

๔. ความช่วยเหลือด้านการป้องกันยาเสพติด (Preventive Drug Education) เป็นเงิน ๒๑,๗๑๒,๗๒๕ บาท จำนวน ๕ โครงการ

องค์การสหประชาชาติได้ยุติการให้ความช่วยเหลือต่อประเทศไทยในด้านการส่งเสริมการปลูกพืชทดแทนและพัฒนาเศรษฐกิจชาวไทยภูเขาตั้งแต่ ปี พ.ศ.๒๕๓๗ โดยให้เหตุผลว่า การใช้วิธีการลดพื้นที่การปลูกพืชเสพติด (ฝิ่น) โดยใช้การพัฒนาหน้างานการปราบปรามนั้นได้ผลดี กอปรกับได้มีองค์การต่างประเทศอื่นๆ ทั้งของรัฐบาลและองค์กรเอกชน เช่น รัฐบาลเยอรมัน (GTZ) นอร์เวย์ (Norwegian Church Aid) เป็นต้น เข้ามารับช่วงต่ออีกทั้งรัฐบาลไทยมีความพร้อมมากขึ้น สามารถวางแผนดำเนินงานประมาณเพื่อรองรับการพัฒนาชุมชนที่สูงได้อันเป็นผลมาจากการทดลองที่ องค์การสหประชาชาติได้ให้การสนับสนุนมาตั้งแต่ ปี พ.ศ.๒๕๑๖ ดังนั้น องค์การสหประชาชาติจึงได้ เปลี่ยนแนวการสนับสนุนไปในด้านการลดอุปสงค์ (Demand Reduction) มากขึ้น

ปัจจุบันองค์การสหประชาชาติโดยโครงการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ (UNDCP) ได้มีแนวคิดของความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาค (Sub-Regional Cooperation) คือให้ประเทศที่อยู่ในอนุภูมิภาคเดียวกันร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดจึงได้มีการจัดทำโครงการลักษณะ ๓ ฝ่าย เช่น ไทย-พม่า-UNDCP, ไทย - ลาว-UNDCP, พม่า - ลาว-UNDCP ซึ่งถือว่ากลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคนี้เป็นแหล่งสำคัญที่มีปัญหาการลักลอบผลิตและค้ายาเสพติดค่อนข้างรุนแรงนอกจากนี้ UNDCP ยังได้มีการจัดทำโครงการภายใต้บันทึกความเข้าใจ ๗ ฝ่าย ระหว่างกัมพูชา จีน พม่า ลาว ไทย เวียดนาม และ UNDCP ซึ่งเป็นความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาค

๒.๒.๔ องค์ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดในประเทศไทย

๒.๒.๔.๑ นโยบายของรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

รัฐบาลภายใต้การบริหารราชการแผ่นดินของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๓-๒๕ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๔ โดยในด้านของยาเสพติดได้มีการบรรจุไว้ในนโยบายของรัฐบาลดังนี้^{๑๙}

๑) นโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก

(๑) กำหนดให้การแก้ไขและป้องกันปัญหาเสพติดเป็น “วาระแห่งชาติ” โดยยึดหลักนิติธรรมในการปราบปรามลงโทษผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้มีอิทธิพล และผู้ประพฤตินิยมโดยบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดยึดหลักผู้เสพคือผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบำบัดรักษาให้กลับมาเป็นคนดีของสังคม พร้อมทั้งมีกลไกติดตามช่วยเหลืออย่างเป็นระบบดำเนินการอย่างจริงจังในการป้องกันปัญหาด้วยการแสวงหาความร่วมมือเชิงรุกกับต่างประเทศในการควบคุมและสกัดกั้นยาเสพติดสารเคมีและสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติดที่ลักลอบเข้าสู่ประเทศ ภายใต้การบริหารจัดการอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งดำเนินการป้องกันกลุ่มเสี่ยงและประชาชนทั่วไปไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยการรวมพลังทุกภาคส่วนเป็นพลังแผ่นดินในการต่อสู้กับยาเสพติด

(๒) เร่งนำสันติสุขและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนกลับมาสู่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ควบคู่ไปกับการขจัดความยากจนยาเสพติดและอิทธิพลอำนาจมืดโดยน้อมนำกระแสพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ ๙ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นหลักปฏิบัติในแนวทางสันติวิธีโดยเน้นการส่งเสริมความร่วมมือในทุกภาคส่วนกับประชาชนในพื้นที่ อำนวยความยุติธรรมอย่างทั่วถึง เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและคุณภาพชีวิต สร้างโอกาสและความเสมอภาค พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ เคารพอัตลักษณ์ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น ส่งเสริมการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบที่สอดคล้องกับลักษณะพื้นที่โดยไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้จะมีการบูรณาการการบริหารจัดการทุกภาคส่วนให้มีเอกภาพทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ รวมทั้งปรับปรุงพัฒนากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องทันสมัยกับสภาพความเป็นจริงของปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบอย่างเป็นธรรม

^{๑๙} ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด (ศพส.), คำสั่ง ศพส. ที่ ๑/๒๕๕๔ เรื่องแผนยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ๒๕๕๕, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด (ศพส.), ๒๕๕๔), หน้า ๖-๘.

๒.๒.๔.๒ กลยุทธ์การดำเนินงานของรัฐบาลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

รัฐบาลถือว่าปัญหาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติที่จะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจังและน้อมนำกระแสพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถในเรื่องยาเสพติดมาปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงโดยใช้ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดเป็นยุทธศาสตร์หลักกำหนดกลยุทธ์สำคัญที่จะดำเนินการคือ ๗ แผน ๔ ปรับ ๓ หลัก ๖ เร่ง เพื่อให้เป็นสิ่งที่ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยึดเป็นหลักในการขับเคลื่อนงานยาเสพติด ๗ แผน ประกอบด้วย

แผนที่ ๑ แผนสร้างพลังสังคมและพลังชุมชนเอาชนะยาเสพติด เป็นแผนที่ทำให้หมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศประมาณ ๘๕,๐๐๐ แห่ง มีการรวมตัวเป็นพลังแผ่นดินและใช้พลังที่รวมตัวนี้ดำเนินการป้องกันเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้องค์กรหน่วยงาน โรงเรียน สถานประกอบการภาคเอกชนทุกแห่ง ได้รวมกันเป็นพลังแผ่นดินทั่วประเทศ รัฐบาลหยิบยกแผนนี้เป็นแผนแรกเพื่อต้องการสื่อให้สาธารณชนทั้งประเทศได้ระลึกว่าการแก้ไขปัญหายาเสพติดจะต้องร่วมมือกันทุกภาคส่วน

แผนที่ ๒ แผนการแก้ไขปัญหาลูกเสพยา/ผู้ติดยาเสพติด (Demand) เป็นแผนที่ลดจำนวนผู้เสพยาเสพติดในประเทศไทยประมาณการว่าจำนวนผู้เสพยาเสพติดในประเทศไทยในขณะนี้กว่า ๑.๒ ล้านคน ตั้งเป้าหมายไว้ว่าในปีแรกจะดำเนินการให้ได้ถึง ๔๐๐,๐๐๐ คนทั่วประเทศ โดยจะดำเนินการนำผู้เสพเข้ารับการบำบัดรักษาในทุกกระบวนทั้งระบบสมัครใจ ระบบบังคับบำบัด ระบบต้องโทษ จะขยายสถานบำบัดให้เพียงพอและจะให้องค์กรภาคเอกชนภาคชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันบำบัดรักษารวมทั้งจะดำเนินการต่อผู้เสพให้ครบวงจร ทั้งการติดตามช่วยเหลือฟื้นฟูดูแล ผู้เสพในด้านอาชีพการงานสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติไม่กลับไปมีพฤติกรรมซ้ำอีก

แผนที่ ๓ แผนการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด (Potential Demand) เป็นแผนที่มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับประชาชนเยาวชนทั่วไปเยาวชนกลุ่มเสี่ยงเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อปัญหาเสพติดให้กับประชาชนทั้งประเทศซึ่งจะเป็นการตัดการเพิ่มขึ้นของผู้เสพยาใหม่โดยจะให้ความสำคัญในการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาทุกแห่งรวมทั้งจัดปัจจัยเสี่ยงที่เฝ้าต่อปัญหาเสพติดให้หมดไปจะสร้างคุณภาพชีวิตทัศนคติให้กับเยาวชนที่จะเป็นอนาคตของชาติไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

แผนที่ ๔ แผนการปราบปรามยาเสพติดและบังคับใช้กฎหมายเป็นแผนที่ลดผู้ผลิตผู้ค้า ผู้ลักลอบเสพยาเสพติดในทุกกระบวน เพื่อตัดวงจรที่เจ้านายเสพยาถึงตลาดผู้เสพ รัฐบาลจะเน้นย้ำให้ใช้หลักการบังคับใช้กฎหมายตามหลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัดใช้มาตรการทางด้านทรัพย์สินการสืบสวนขยายผลเป็นแนวทางปฏิบัติหลัก จะมุ่งลดความเดือดร้อนของประชาชนต่อปัญหาการค้ายาเสพติดในชุมชน จะพัฒนากระบวนการยุติธรรมให้เอื้ออำนวยต่อการปราบปรามยาเสพติด รวมทั้งจะลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างเด็ดขาด

แผนที่ ๕ แผนความร่วมมือระหว่างประเทศ เป็นแผนที่จะแสวงความร่วมมือกับต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศเพื่อนบ้านเพื่อร่วมกันปราบปรามการผลิตและค้ายาเสพติดมิให้ปัญหาเสพติดเป็นภัยของแต่ละประเทศ โดยจะเร่งรัดในด้านความร่วมมือในทุกด้าน ทั้งในด้าน การข่าว การปราบปราม การปฏิบัติ การร่วม รวมทั้งใช้นโยบายเชิงรุกการพัฒนาพื้นที่ชายแดนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในรัชกาลที่ ๙ เพื่อให้ชายแดนมีความเป็นอยู่อย่างสันติ

แผนที่ ๖ แผนสกัดกั้นยาเสพติด เป็นแผนที่จะดำเนินการมาตรการต่างๆ เพื่อสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดนทุกด้านมิให้มีการลักลอบนำยาเสพติดสู่ประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อสร้างแนวสกัดกั้นที่มีประสิทธิภาพโดยจะเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดน เพิ่มการลาดตระเวนการตั้งจุดตรวจจุดสกัดตามเส้นทางชายแดน การสร้างหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็งตามแนวชายแดนเป็นหมู่บ้านสกัดกั้นยาเสพติดชายแดน จัดระเบียบหมู่บ้านตามแนวชายแดน รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพจุดตรวจจุดสกัดกั้นตามเส้นทางตอนในทั่วประเทศให้เป็นการช่วยการสกัดกั้นการลำเลียงยาเสพติดทั่วประเทศ

แผนที่ ๗ แผนบริหารจัดการแบบบูรณาการ เป็นแผนที่ระดมสรรพกำลังทั้งประเทศ เข้าแก้ไขปัญหาเสพติดมีการจัดองค์กรกลไกการแก้ไขปัญหาเสพติดทุกระดับจะบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านโครงสร้าง กลไก การบริหารงบประมาณ การพัฒนากำลังคน การสร้างขวัญกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดดีเด่นๆ รวมทั้งจะจัดการบูรณาการการแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับพื้นที่มอบหมายบุคคลรับผิดชอบเป็นเจ้าภาพชัดเจน ๔ ปรับ เป็นการปรับปรุงสิ่งที่มีความสำคัญในลำดับต้นๆ ๔ อย่าง เพื่อให้การเอาชนะยาเสพติดมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ปรับที่ ๑ ปรับปรุงข้อมูลการข่าวให้ถูกต้องทันสมัย ซึ่งเป็นสิ่งชี้้นำการแก้ไขปัญหาข้อมูลสำคัญที่จะปรับปรุงก็คือ ข้อมูลผู้ค้า ข้อมูลผู้เสพ ข้อมูลกลุ่มเสี่ยง ข้อมูลพื้นที่ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ข้อมูลการดำเนินงาน โดยจะใช้ระบบคอมพิวเตอร์เป็นส่วนจัดการข้อมูลให้เชื่อมโยงกันจัดตั้งห้อง War Room ในทุกระดับทั้งในส่วนกลางและจังหวัด มีการแสดงผลในระบบแผนที่ภูมิศาสตร์/GIS ตามหลักการจัดระบบจัดการข้อมูลสมัยใหม่

ปรับที่ ๒ ปรับบทบาทพฤติกรรมเจ้าหน้าที่ของรัฐ การประกาศเรื่องยาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติต้องการแสดงให้เห็นว่าการแก้ไขปัญหาเสพติดไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยการปฏิบัติปกติจะต้องมีการมอบหมายปรับกำลังปรับบทบาทเจ้าหน้าที่ให้พร้อมทุ่มเทอย่างเต็มที่ โดยจะมีการมอบหมายหน้าที่หลัก-รองของการเป็นเจ้าภาพ มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการในทุกระดับ มีเจ้าหน้าที่หน่วยต่างๆ มาปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ มีการคัดเลือกคัดสรรเจ้าหน้าที่ที่มีคุณภาพมาปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการรวมศูนย์บูรณาการกำลังการปฏิบัติงานที่สำคัญการควบคุมพฤติกรรมเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้แสวงประโยชน์ต่อยาเสพติดทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งจะมีการลงโทษอย่างเด็ดขาดทำให้ประชาชนไว้วางใจและเชื่อมั่นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ปรับที่ ๓ ปรับกฎหมายกฎระเบียบข้อบังคับเพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และภาคส่วนต่างๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้นลดขั้นตอนการดำเนินงานจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติดฯ ที่นำผู้เสพเข้าระบบบังคับบำบัดจะต้องปรับแก้ไขคล่องตัวลดขั้นตอนพระราชบัญญัติมาตรการฯ ที่ใช้ในการยึดอายุทรัพย์สินจะต้องปรับปรุงในด้านระเบียบระยะเวลาเพื่อให้เป็นเครื่องมือของเจ้าหน้าที่มากยิ่งขึ้น รวมทั้งจะพิจารณาเพิ่มบทบาทอำนาจให้กับชุมชนในการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยถูกต้อง

ปรับที่ ๔ ปรับทัศนคติของสังคมและชุมชนมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาเสพติดให้ประชาชนทั้งประเทศรู้ว่ายาเสพติดไม่ใช่เรื่องของฝ่ายรัฐแต่เพียงอย่างเดียวแต่เป็นเรื่องของประชาชนทั้งประเทศที่ต้องร่วมกันเป็นเจ้าของปัญหาพร้อมแก้ไขสังคมมีการปรับทัศนคติต่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่ยุติพฤติกรรมแล้วด้วยการให้อภัย ให้การยอมรับ เปิดโอกาสให้ปรับปรุงตัว มีอาชีพการงาน

รองรับในหน่วยงานต่างๆ สามารถกลับสู่สังคมได้อย่างปกติ ๓ หลัก ได้แก่ ยึด ๓ หลักในการแก้ปัญหา ประกอบด้วย

หลักที่ ๑ หลักการแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักเมตตาความรักในเพื่อนมนุษย์ อยากเห็นคนผิดกลับตัวเป็นคนดีคืนความรักให้ครอบครัวคืนสุขให้ชุมชน โดยจะใช้มาตรการทางชุมชน มาตรการทางสังคม มาตรการประชาคม เพื่อให้เป็นกระแสของคนหมู่มากทำให้เกิดผลต่อผู้กระทำผิด ยาเสพติดคิดละเลิกด้วยกระบวนการทางสังคม เว้นแต่ผู้ไม่ยินยอมก็จะดำเนินการอย่างจริงจัง ดังนั้น แผนงานทั้ง ๗ แผนจึงมีหลักนี้แทรกอยู่

หลักที่ ๒ ยึดหลักนิติธรรมใช้การบำบัดป้องกันควบคุมการปราบปรามเป็นการใช้กระบวนการทางกฎหมายมาบังคับใช้อย่างจริงจังตามหลักนิติธรรมและโดยที่ความต้องการลด Demand ผู้เสพให้มากที่สุดการจะลดผู้เสพได้จะต้องดำเนินการในด้าน Supply และด้านป้องกัน ควบคุมไปด้วยเพื่อตัดวงจรการค้าและป้องกันผู้เสพรายใหม่จึงสามารถลดปัญหาได้อย่างแท้จริง ซึ่งก็คือ การบูรณาการมาตรการต่างๆ บนพื้นฐานของหลักนิติธรรม

หลักที่ ๓ หลักแก้ปัญหาโดยยึดพื้นที่เป็นตัวตั้งหรือ Area Approach โดยยึดจังหวัด อำเภอตำบล หมู่บ้าน เป็นตัวตั้งของการแก้ไขปัญหาให้พื้นที่เป็นเจ้าของปัญหาสร้างความเข้มแข็งให้กับพื้นที่ทั้งในด้านบทบาท อำนาจการมอบหมาย การระดมสรรพกำลัง การงบประมาณ การบริหารจัดการให้ผู้ว่าราชการจังหวัด / นายอำเภอเป็นเจ้าภาพและรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา เต็มมี ๕ หน่วยหลักสำคัญ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจ สาธารณสุขจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด และหน่วยงานด้านทหาร เป็นต้น

๖ เร่ง ได้แก่ การกำหนดการปฏิบัติที่เร่งด่วน ๖ เรื่องที่จะต้องเร่งดำเนินการ ได้แก่

เรื่องที่ ๑ เร่งดำเนินการในด้านข้อมูลปัญหาให้ทุกหน่วยหาข้อมูลปัญหา ยาเสพติดที่เป็นจริงในระดับพื้นที่ในทุกจังหวัด โดยจะใช้วิธีการที่รอบคอบชัดเจนใช้งานการข่าวขยายผลจาก ผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจากประชาคมชุมชน ฯลฯ และให้ตรวจสอบต่างๆ อย่างถูกต้อง และใช้ข้อมูลนี้ มาจัดทำแผนแก้ไขปัญหารวมทั้งเร่งจัดตั้งศูนย์ข้อมูลทุกระดับ

เรื่องที่ ๒ เร่งลดจำนวนผู้เสพยาจากหมู่บ้าน/ชุมชน โดยจะเร่งจัดทำแผนบำบัดรักษา ลดจำนวนผู้เสพยาเสพติดในพื้นที่โดยเร็ว ยึดคุณภาพและจะดำเนินการให้ครบวงจรทั้งการติดตาม ช่วยเหลือฟื้นฟูการแก้ไขปัญหามูลฐานทางเศรษฐกิจและสังคมให้การแก้ไขปัญหามาเป็นไปอย่างยั่งยืน

เรื่องที่ ๓ เร่งแสวงหาความร่วมมือกับต่างประเทศและการสกัดกั้นยาเสพติด โดยจะเร่งประสานงานขยายความร่วมมือกับประเทศที่มีผลกระทบต่อปัญหา ยาเสพติดกับประเทศไทยมากที่สุดขยายความร่วมมือในระดับปฏิบัติให้มากขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพการสกัดกั้นตามแนวชายแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเป้าหมายเร่งด่วนอันดับแรก เพื่อลดปริมาณนำเข้ายาเสพติดจากนอกประเทศให้เหลือน้อยที่สุด พร้อมกันนี้จะเร่งการจัดตั้งจุดตรวจ เส้นทางตอนในให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

เรื่องที่ ๔ เร่งปราบปรามผู้ค้าลดความเดือดร้อนของประชาชนจากปัญหา ยาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ค้าที่สร้างความเดือดร้อนให้กับชุมชน-สังคมที่ประชาชนร้องเรียนตามช่องทางต่างๆ และจะมีการแจ้งผลการดำเนินงานให้ประชาชนรับทราบรวมทั้งจะเร่งขยายผลการดำเนินงานในด้านยึดทรัพย์ผู้ค้า ยาเสพติดตามหลักนิติธรรมให้เพิ่มมากขึ้น

เรื่องที่ ๕ เร่งแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเสี่ยงทั้งในและนอกสถานศึกษาที่เป็นความห่วงใยของพ่อแม่ผู้ปกครองทั่วประเทศ จะเร่งให้ทุกจังหวัดเข้มงวดกวดขันพื้นที่เสี่ยงปัจจัยเสี่ยงที่สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้กับชุมชนและสังคม ที่สำคัญได้แก่ สถานบันเทิงแหล่งมั่วสุมของเยาวชน การรวมกลุ่มรถซิ่งตามท้องถนน การก่อเหตุทะเลาะวิวาทของเยาวชนกลุ่มเสี่ยง และมีผลต่อประชาชน ผู้บริสุทธิ์นอกจากนี้ จะเร่งสร้างระบบป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติดในสถานศึกษาในทุกจังหวัด เพื่อสร้างความสบายใจให้กับผู้ปกครอง

เรื่องที่ ๖ เร่งสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนให้มีความเข้มแข็งโดยน้อมนำพระราชดำรัสสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ในเรื่องโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดินซึ่งถือเป็นยุทธศาสตร์พระราชทานในการสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนให้มีความเข้มแข็งมีการรวมกลุ่มเฝ้าระวังยาเสพติดมีการพึ่งตัวเองพึ่งพากันเองแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนโดยใช้ทุนทางสังคมของตนและต่อยอดไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนด้วยเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๒.๕ ประเภทของยาเสพติดนั้น ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๗ ระบุไว้ว่า ยาเสพติดให้โทษสามารถแบ่งออกเป็น ๕ ประเภท คือ

ประเภท ๑ ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน (Heroin)

ประเภท ๒ ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟีน (Morphine) โคเคน (Cocaine) โคเดอีน (Codeine) ฝิ่น (Medicinal opium)

ประเภท ๓ ยาเสพติดให้โทษที่มียาเสพติดให้โทษประเภท ๒ เป็นส่วนผสมอยู่ด้วยตามที่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับยาไว้ในมาตรา ๔๓ เช่น ยาแก้ไอผสมโคเดอีน (Codeine Cough Syrup)

ประเภท ๔ สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ หรือประเภท ๒ เช่น แอซีติกแอนไฮไดรด์ (Acetic ANhydrie) อะซีทิลคลอไรด์ (Acetyl Chloride)

ประเภท ๕ ยาเสพติดให้โทษที่มีได้อยู่ในประเภท ๑ ถึงประเภท ๔ เช่น กัญชา ฝิ่นกระท่อม

สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. ได้กล่าวถึงการแบ่งประเภทของยาเสพติดไว้ดังนี้^{๒๐}

๑. แบ่งได้ตามแหล่งที่เกิด ได้แก่

๑) ยาเสพติดธรรมชาติ (Natural Drugs) คือ ยาเสพติดที่ผลิตมาจากพืช เช่น ฝิ่น ฝิ่นกระท่อม กัญชา เป็นต้น

๒) ยาเสพติดสังเคราะห์ (Synthetic Drugs) คือ ยาเสพติดที่ผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีทางเคมี เช่น เฮโรอีน แอมเฟตามีน

๒. แบ่งตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งจะแบ่งออกเป็น ๕ ประเภท คือ

^{๒๐} สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, เอกสารประมวลองค์ความรู้เรื่อง ไอซ์, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ๒๕๕๓), หน้า ๘-๙.

๑) ประเภทที่ ๑ ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง ไม่เป็นประโยชน์ทางการแพทย์ เช่น เฮโรอีน (Heroin) แอมเฟตามีน (Amphetamine) แอลเอสดี (LSD) เอ็กซ์ตาซี (Ecstasy) หรือ MDMA

๒) ประเภทที่ ๒ ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น ฝิ่น (Opium) มอร์ฟีน (Morphine) โคเคนหรือโคคาอีน (Cocaine) โคเคอีน (Codeine) เมทาโดน (Methadone)

๓) ประเภทที่ ๓ ยาเสพติดให้โทษที่มียาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๒ ผสมอยู่ เช่น ยาแก้ไอที่มีโคเคอีนผสมอยู่

๔) ประเภทที่ ๔ คือ สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๑ หรือประเภทที่ ๒ เช่น อะเซติกแอนไฮไดรด์ (Acetic anhydride) อะเซทิลคลอไรด์ (Acetyl chloride) เอทิลิดีนไดอะเซเตต (Ethylidene diacetate) ไลเซอร์จิก อาซิก (Lysergic acid)

๕) ประเภทที่ ๕ ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภทที่ ๑ ถึงประเภทที่ ๔ เช่น พืชกัญชา พืชกระท่อม พืชฝิ่น (ซึ่งหมายความรวมถึง พันธุ์ฝิ่น เมล็ดฝิ่น กล้าฝิ่น ฟางฝิ่น) พืชเห็ดขี้ควาย

๓. แบ่งตามการออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ได้แก่

๑) ยาเสพติดประเภทกดประสาท ได้แก่ ฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน ยานอนหลับ ยาระงับประสาท ยากล่อมประสาท เครื่องดื่มมีนเมาทุกชนิด รวมทั้งสารระเหย เช่น ทินเนอร์ แอลกอฮอล์ น้ำมันเบนซิน กาว เป็นต้น มักพบว่าผู้เสพยาเสพติดมีร่างกายซูบซีด ผอมเหลือง อ่อนเพลีย ฟุ้งซ่าน อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย

๒) ยาเสพติดประเภทกระตุ้นประสาท ได้แก่ ยาบ้า ยาอี กระท่อม โคเคน มักพบว่า ผู้เสพยาเสพติดมีอาการหงุดหงิด กระวนกระวาย จิตสับสนหวาดระแวง บางครั้งมีอาการคลุ้มคลั่ง หรือทำในสิ่งที่คนปกติไม่กล้าทำ เช่น ทำร้ายตนเองหรือฆ่าผู้อื่น เป็นต้น

๓) ยาเสพติดประเภทหลอนประสาท ได้แก่ แอลเอสดี และเห็ดขี้ควาย เป็นต้น ผู้เสพยาจะมีอาการประสาทหลอน ฝันเพื่อง เห็นแสงสีวิจิตรพิสดาร หูแว่ว ได้ยินเสียงประหลาดหรือเห็นภาพหลอนที่น่าเกลียดน่ากลัว ควบคุมตนเองไม่ได้ที่ สุดมักป่วยเป็นโรคจิต

๔) ยาเสพติดประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน คือ ทั้งกระตุ้นและหลอนประสาท ร่วมกัน ได้แก่ กัญชา ผู้เสพยาจะมีอาการหวาดระแวงความคิดสับสนเห็นภาพลวงตา หูแว่วควบคุมตนเองไม่ได้ และป่วยเป็นโรคจิตได้

๔. แบ่งตามองค์การอนามัยโลก องค์การอนามัยโลก ได้จัดแบ่งยาเสพติดออกเป็น ๙ ประเภท ได้แก่

๑) ประเภทฝิ่น หรือมอร์ฟีน รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์คล้ายมอร์ฟีน เช่น ฝิ่นมอร์ฟีน เฮโรอีน เพธิดีน

๒) ประเภทบาบิบูเรต รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์ทำนองเดียวกัน เช่น เซโคบาร์บิทัล อะโมบาร์บิทัล พาราดีไฮด์ เมโปรบาเบท ได้อาซีแพม คลอได้อาซีพอกไซด์

๓) ประเภทแอลกอฮอล์เช่น เหล้า เบียร์วิสก้า

๔) ประเภทแอมเฟตามีน เช่น แอมเฟตามีน เดกซ์แอมเฟตามีน

๕) ประเภทโคเคน เช่น โคเคน ไบโคคา

- ๖) ประเภทกัญชา เช่น ใบกัญชา ยางกัญชา
 ๗) ประเภทคัท เช่น ใบคัท ใบกระท่อม
 ๘) ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดีเอ็มทีเอ็มทีเมสคาลิน เมล็ดมอร์นิงโกลี่
 ต้นลำโพง เห็ดเมาบางชนิด
 ๙) ประเภทอื่นๆ เป็นพวกที่ไม่สามารถเข้าประเภทใดได้ เช่น ทินเนอร์ เบนซิน
 น้ำยาล้างเล็บ ยาแก้ปวด บุหรี่

สุวัฒน์ อีร์เวชเจริญชัย^{๒๑} ลักษณะและฤทธิ์ยาเสพติดนั้น ยาเสพติดมีอยู่ด้วยกันหลายชนิด
 ในที่นี้จะกล่าวถึงเพียงบางชนิดที่สำคัญเท่านั้น ดังนี้

๑. แอมเฟตามีน (Amphetamine) มีชื่อเรียกตามภาษาตลาดว่า ยาบ้าหรือยาขยัน
 เป็นยาที่มีฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาทส่วนกลางและระบบประสาทส่วนปลาย ทำให้มีอาการตื่นตัวหาย
 ง่วงนอน พุดมาก และมีความขยันขันแข็งในการทำงานมากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้หลอดเลือดตีบเล็กลง
 หัวใจเต้นเร็วขึ้น ความดันเลือดสูง มือสั่น ใจสั่น หลอดลมขยาย ม่านตาขยาย เหงื่อออกมาก ปากแห้ง
 เบื่ออาหาร บางคนนำมาใช้เป็นยาลดความอ้วน แต่ถ้าใช้เกินขนาดจะทำให้เวียนศีรษะ อ่อนเพลีย เป็น
 ไข้ หัวใจเต้นแรง คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเดิน และปวดท้องอย่างรุนแรง มีอาการชัก หมดสติ และตาย
 เนื่องจากหลอดเลือดในสมองแตก หรือหัวใจวาย การใช้แอมเฟตามีนเป็นระยะเวลาานานจะทำให้ร่างกาย
 เกิดความต้านทานและเกิดการเสพติดได้ นอกจากนี้ยังเป็นหนทางนำไปสู่การใช้ยาเสพติดชนิดอื่นๆ

๒. กัญชา (Cannabis) เป็นพืชล้มลุกชนิดหนึ่ง ขึ้นง่ายในเขตร้อน นำส่วนยอดของ
 ช่อดอกตัวเมียตากแห้ง บดให้เป็นผง หรือหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ แล้วนำมาต้มเป็นบุหรี่ หรือสูบด้วยกล้อง
 หรือนำมาเคี้ยว หรือผสมกับอาหารรับประทาน ยางกัญชามีสารสำคัญพวกแคนนาบินอยด์
 (Cannabinoids) อยู่ประมาณ ๓๐ ชนิด แต่ที่สำคัญมีเพียง ๓ ชนิด คือ คาร์นาบิไดล์ (Cannabidiol)
 แคนนาบินอล (Cannabinol) และเตตระไฮโดร แคนนาบินอล (Tetrahydro cannabinol) หรือ
 THC ตัวที่สำคัญที่สุดที่แสดงฤทธิ์ของกัญชา ได้แก่ THC ซึ่งเป็นสารที่สำคัญที่ทำให้ร่างกายอารมณ์
 และจิตใจเปลี่ยนแปลงไป ผู้ที่เสพยาจะมีอาการตื่นเต้น ช่างพูด หัวเราะ ส่งเสียงดัง กล้ามเนื้ออ่อน
 เพลี้ย ขาทำงานไม่ประสานกัน คล้ายคนเมาสุรา หลังจากนั้นจะมีอาการง่วงนอน จนไม่สามารถ
 ควบคุมตนเองได้ ถ้าได้รับปริมาณกัญชาสูงก็จะทำให้ความจำเสื่อม มีอาการประสาทหลอน
 หวาดระแวง ความคิดสับสนจิตใจเสื่อมลง การใช้กัญชาติดต่อกันเป็นระยะเวลาานานจะทำให้ร่างกาย
 เกิดความต้านทานจึงต้องใช้ปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และเป็นหนทางไปสู่การเสพยาชนิดอื่นๆ ได้ง่าย

๓. เฮโรอีน (Heroin) ในปี ค.ศ. ๑๘๗๔ นักวิจัยชาวอังกฤษชื่อ C.R. Wright
 ได้ค้นพบวิธีสังเคราะห์เฮโรอีนจากมอร์ฟีน โดยใช้ยาแอสติกแอนไฮไดรด์ (Acetic Anhydride) ต่อมา
 ในปี ค.ศ. ๑๘๘๘ บริษัทผลิตยาไบเออร์ (Bayer) แห่งเยอรมัน ได้นำมาผลิตเป็นยาเพื่อใช้ในการระงับ
 ความเจ็บปวดต่างๆ แก่หลอดลมอักเสบ ไอเรื้อรัง หืด และวัณโรคได้ ต่อมาจึงทราบว่าเฮโรอีนเป็นยา
 ที่เสพติดได้ง่ายมากและเลิกได้ยาก มีความแรงสูงกว่ามอร์ฟีน ประมาณ ๕ - ๘ เท่า แรงกว่าฝิ่น ๘๐ เท่า
 และถ้าทำให้บริสุทธิ์จะมีฤทธิ์แรงกว่าฝิ่นถึง ๑๐๐ เท่าตัว

^{๒๑} สุวัฒน์ อีร์เวชเจริญชัย, ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๔),
 หน้า ๖๖ - ๖๗.

เฮโรอีนที่มีจำหน่ายในประเทศไทย มี ๒ ชนิด คือ

๑) เฮโรอีนผงสีขาว หรือเรียกว่า เบอร์ ๔ มีลักษณะเป็นผงสีขาว ไม่มีกลิ่น รสขมจัด ชนิดนี้เป็นเฮโรอีนบริสุทธิ์ ผลิตขึ้นมาจากหลักวิชาเคมี เฮโรอีนชนิดนี้ นิยมเสพโดยการฉีดเข้าเส้นเลือด

๒) เฮโรอีนผสม หรือเรียกว่าเบอร์ ๓ หรือไอระเหย เป็นเฮโรอีนไม่บริสุทธิ์ เพราะมีสารอื่นๆ ปนอยู่ด้วย เช่น สารหนู สติกนิน ยานอนหลับ กรดประสานทอง น้ำกัญชาติบ ยาแอสไพริน เอ.พี.ซี. ตลอดจนสีต่างๆ มาผสมเพื่อเป็นการจูงใจผู้เสพ มีลักษณะเป็นเกล็ดหรือผง คล้ายอิฐหุบปน เฮโรอีนชนิดนี้ จะมีสารเฮโรอีนอยู่เพียงเล็กน้อยประมาณ ๘ - ๑๐ เปอร์เซ็นต์ อาจทำเป็นแคปซูล หรือใส่ถุงพลาสติก เพราะเหตุที่ผลิตขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามหลักวิชา และมีสารอื่นที่มีพิษเจือปนอยู่มาก จึงทำให้ผู้เสพยามีอาการมึนเมาหรือมึนงง และมีฤทธิ์ทำลายสุขภาพและจิตใจเป็นอย่างมาก และเป็นอันตรายร้ายแรงกว่าชนิดผงขาว นิยมเสพเข้าสู่ร่างกายโดยวิธีการสูดดมควันเข้าจมูก โดยการสูบ ใช้ผสมอาหารหรือเครื่องดื่ม หรือโดยการฉีดเข้าทางกล้ามเนื้อหรือเส้นเลือด

สำหรับเฮโรอีน มีฤทธิ์เช่นเดียวกับฝิ่นและมอร์ฟิน คือผู้เสพยาจะรู้สึกง่วงนอน อาการเจ็บปวดถูกกดไว้ อารมณ์เปลี่ยนไป ความรู้สึกสับสน ร่างกายจะซูบซีด ผอมเหลือง ใบหน้าหมองคล้ำ เกียจคร้านไม่อยากทำงาน เป็นต้น

๔. สารหลอนประสาท

- LSD มักจะมาในรูปแบบกระดาษ ซึ่งเพียงนิดเดียวก็สามารถออกฤทธิ์ได้ โดยสามารถอมหรือเคี้ยวได้

- Methylene dioxy methamphet amine (MDMA) หรือ Ecstasy (ยาอี) ไม่ใช่เป็นแอมเฟตามีน เนื่องจากเปลี่ยนรูปไปแล้ว เป็นยาหลอนประสาท ทำให้ฝิ่น เคลิ้ม ฟังเพลงแล้วสามารถเห็นเป็นภาพได้ และมีฤทธิ์กระตุ้นอารมณ์ ปัจจุบันปัญหาผู้ติดยาอี Ecstasy เข้าสถานบำบัดไม่ค่อยมี เนื่องจากราคาแพงการระบาดอยู่ในวงจำกัด

- Ketamine (เคตามีน) เดิมใช้ในทางการแพทย์ โดยใช้กับผู้ป่วยที่กระตุกหักทำให้มีอาการเคลิ้มฝิ่นก่อนที่แพทย์จะทำการตัดกระตุกที่หักเพื่อใส่ฝือกต่อไป ปัจจุบันมีการใช้เป็นสารเสพติด

๕. โคเคน

อเมริกาใต้ได้ใช้โคคามาเป็นพันปี โดยการเคี้ยวใบ เมื่อนำมาสกัดก็จะผงโคเคน ซึ่งมีฤทธิ์เสพติด ส่วนมากใช้วิธีนี้ตัดให้ดูดซึมทางโพรงจมูก ต่อมามีการพัฒนาไปเป็นโคเคนเบส (Crack) คือ ทำให้สามารถสูบได้ โดยวิธีเผาให้เป็นไอระเหยออกฤทธิ์ต่อจิตใจ คือ กระตุ้นประสาทออกฤทธิ์คล้ายๆ ยาบ้าอารมณ์ขึ้น มีความสนุก (High) การใช้ในระยะเวลายาวจะทำให้สมองเสื่อม เสพมากทำให้ตายได้ อาจกระตุ้นหัวใจ ทำให้หัวใจวายได้ อาการขาดยาบางรายจะรุนแรง บางรายอาจจะไม่มีอะไรเลย บางรายอาจมีอาการหงอยอยู่ระยะหนึ่งแล้วก็หายไป แต่เนื่องจากราคาโคเคนในประเทศไทยแพงมาก จึงทำให้ระบาดในกลุ่มคนที่มีฐานะดี

๖. ฝิ่น

ฝิ่นมีสารเสพติดอยู่มากแต่ตัวสำคัญคือ โคเดอีนกับมอร์ฟิน ดังนั้นคนที่ติดยาฝิ่นนี้หมายความว่า ติดยาโคเดอีนและมอร์ฟินที่อยู่ในฝิ่นนั่นเอง ต่อมามีการพัฒนาสังเคราะห์ไปสูเฮโรอีนซึ่งทำให้ออกฤทธิ์เร็วกว่ามาก

มอร์ฟินใช้ในการแก้ปวด

Methadone เป็นสารสังเคราะห์ที่เกิดขึ้นในสมัยสงคราม เนื่องจากใช้มอร์ฟินแก้ปวดแล้วติดกันมาก จึงใช้เมทาโดนแทน ต่อมาจึงพัฒนามาใช้ในการรักษาผู้ติดยาประเภทฝิ่นโคเคอิน มีคุณสมบัติแก้ปวดและแก้ไอ แต่ทำให้ติด ซึ่งอยู่ในรูปของยาแก้ไอฤทธิ์ของยากลุ่มนี้จะกระตุ้นสมองในส่วน Brain Reward System มีผลต่อการเสพติด คือ ทำให้ใจสบาย ถึงแม้ว่าจะมีอาการเจ็บปวดเมื่อใช้ยาจะรู้สึกเฉยๆ ไม่เจ็บปวด กระตุ้นให้อารมณ์ดีขึ้น สารประเภทฝิ่นจะมีผลต่อร่างกาย โดยทำให้ม่านตาหด กดฮอริโมนเพศ ผู้ใช้ยากลุ่มนี้จะไม่ค่อยมีอาการทางเพศ กดภูมิคุ้มกันของร่างกาย ติดเชื้อง่าย (อาจติดเชื้อ HIV จากการฉีดเฮโรอินด้วยเข็มกับคนอื่นง่ายขึ้น) เมื่อหยุดใช้ยาจะมีอาการขาดยา ซึ่งค่อนข้างรุนแรง คือ กระวนกระวาย ทุรนทุรายแต่พบว่าอาการขาดยาไม่ทำให้เสียชีวิตแต่อย่างใด (ถ้าไม่มีโรคหัวใจ หรือโรคแทรกซ้อนอื่นๆ)

๗. สารระเหย

ประกอบด้วย Toluene, acetone, benzene, Trichloroethylene อยู่ในกาว ยาล้างเล็บ น้ำมันเบนซิน และแล็กเกอร์ ออกฤทธิ์ต่อจิตใจ ทำให้อารมณ์ขึ้น และเคลิ้มฝัน ผลต่อร่างกายอาจทำให้สมองเหี่ยว แต่ความเชื่อที่ว่าปอดเหี่ยวยังไม่มีการศึกษา อาการขาดยาไม่ค่อยมีอาการมีแค่หงุดหงิดแล้วก็หายไป

พริ้มเพรา ผลเจริญสุข ได้สรุปประเภทของยาเสพติดที่แบ่งตามการออกฤทธิ์ แบ่งตามแหล่งที่มา แบ่งตามกฎหมาย และแบ่งตามองค์การอนามัยโลกดังนี้

๑. แบ่งตามวิธีการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง คือ

๑) ประเภทกดประสาท เช่น กลุ่มฝิ่น (ฝิ่นยา มอร์ฟิน โคเคอิน เฮโรอิน) ยาระงับประสาทและยานอนหลับ (เซโคบาร์บิทัล อะโมบาร์บิทัล) ยากล่อมประสาท (เมโปรบาเมต ไดอาซีแพม คลอร์ไดอะซีฟอกไซด์) สารระเหย (ทินเนอร์ น้ำมันเบนซิน) เครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์

๒) ประเภทกระตุ้นประสาท เช่น แอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน กระท่อม โคเคน บุหรี่ กาแฟ เป็นต้น

๓) ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี (LSD = Lyser-gic acid Diethylamide) ดีเอ็มที (DMT = Dimethyltryptamine) เห็ดขี้ควาย

๔) ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน อาจกด กระตุ้น หรือหลอนประสาทผสมร่วมกัน เช่น กัญชา

๒. แบ่งตามแหล่งที่มา

๑) ประเภทที่ได้จากธรรมชาติ เช่น ฝิ่น มอร์ฟิน กระท่อม กัญชา ฯลฯ

๒) ประเภทที่ได้จากการสังเคราะห์ เช่น เฮโรอิน เซโคบาร์บิทัล แอมเฟตามีน ฯลฯ

๓) แบ่งตามกฎหมาย คือ

๓. ประเภทถูกกฎหมาย เช่น ยาแก้ไอ น้ำดำ บุหรี่ เหล้า กาแฟ ฯลฯ

๔. ประเภทผิดกฎหมาย^{๒๒}

^{๒๒} พริ้มเพรา ผลเจริญสุข, ยาเสพติดพิชัยร้าย, (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสุขภาพศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๕), หน้า ๓.

นอกจากนั้นการใช้สารเสพติดยังก่อให้เกิดผลกระทบในด้านต่างๆ ดังนี้

๑. จิตใจ อารมณ์เปลี่ยน ความคิดเปลี่ยน ควบคุมตนเองไม่ได้ ทำอะไรไม่ได้ใช้ไปนานๆ ทำให้เกิดความอยาก (Craving) หมกมุ่นคิดแต่อยากใช้ยาเสพติด
๒. ร่างกายสุขภาพเสื่อมโทรม ในกรณีของยาบ้าทำให้อารมณ์ขึ้น กระตุ้นอารมณ์ทางเพศด้วยทำให้มีเพศสัมพันธ์โดยไม่มีการควบคุมหรือป้องกันทำให้เพิ่มความเสี่ยงต่อการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์เช่น HIV หรือเกิดตั้งครรภ์โดยมิได้ตั้งใจในผู้หญิง
๓. อาชีพ การเรียนตกต่ำ ประกอบอาชีพการงานไม่ได้ เพราะมัวหมกมุ่นอยู่กับการใช้ยา แสวงหายา ทำให้กระทบต่อสังคมส่วนตัว ไม่มีเวลาคบหาเพื่อนฝูง ญาติ
๔. สังคมส่วนรวม ขโมยของ คำประเวณีเพื่อแลกยา เป็นบุคคลที่หมดสภาพ ประเทศชาติขาดแรงงานหรือบุคลากร กระทบต่อการปลอดภัยต่อชีวิต และทรัพย์สินต่อบุคคลอื่น

๒.๒.๖ ทฤษฎีการใช้ยาเสพติด

ปัญหาการใช้ยาเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญ เนื่องด้วยมีความเกี่ยวข้องกับสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจเป็นอย่างมาก แต่ด้วยการศึกษาพบว่า สาเหตุของการติดยาเสพติดมีสาเหตุที่ผสมผสานกันหลายประการ และยังไม่สามารถสรุปได้เด่นชัดว่า อะไรเป็นสาเหตุที่แท้จริงของการใช้ยาเสพติด แต่หากมองในแนวระบาวิทยาพบว่าปัจจัยที่ทำให้ใช้ยาเสพติดมี ๓ ประการ^{๒๓} คือ

๑. ยาและฤทธิ์ของยา (Agent)

ลักษณะของการใช้ยาเสพติดย่อมแสดงความหมายได้ชัดเจนว่า ถ้าเสพหรือใช้แล้วจะเกิดการติดตั้งเช่น ทำให้ผู้เสพหรือใช้เกิดการติด เพราะร่างกายมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปอีกรูปหนึ่ง โดยเฉพาะหากใช้โดยสม่ำเสมอเข้าขั้นติดแล้วร่างกายเกิดสภาพความเคยชินต่อการทำงานของร่างกายในรูปนั้น ซึ่งถ้าขาดเฮโรอีน การทำงานของร่างกายก็จะพยายามฟื้นตัวเข้าสู่สภาพปกติ และการเปลี่ยนแปลงการทำงานของร่างกายที่เกิดขึ้นโดยกะทันหันทันที ทำให้ผู้เสพติดแล้วเกิดอาการผิดปกติขึ้นกับร่างกายที่เราเรียกว่า งดเสพ ซึ่งมีความรุนแรงจนผู้นั้นไม่อาจทนได้จึงทำให้ผู้นั้นต้องเสพอยู่เรื่อยๆ

๒. ตัวผู้เสพ (Host)

มนุษย์เราทุกคนย่อมมีความบกพร่องในทางร่างกายและจิตใจไม่มากก็น้อย ซึ่งโดยเฉพาะในสังคมที่มีความสับสนวุ่นวาย และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจจะมีมากขึ้นได้ง่าย ซึ่งการที่ผู้เสพติดหันไปหายาเสพติดนั้นเกี่ยวข้องกับ

๑) สภาพของร่างกาย ซึ่งสาเหตุประการหนึ่งอาจเนื่องมาจากการเจ็บไข้ทางร่างกายและการใช้ยาบำบัดรักษา เช่น

(๑) ชาวเขาใช้ฝิ่นเป็นยารักษาโรคทุกชนิด เพราะสามารถลดความเจ็บป่วยและความทรมานของโรคได้

^{๒๓} จีร์ตัน เนาวจำเนียร, “ทัศนคติของผู้บริหารต่อการสร้างภูมิคุ้มกันการพึ่งยาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ของรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร”, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๔), หน้า ๑๓ - ๑๔.

(๒) ผู้ที่มีความเจ็บป่วยในร่างกายที่ทำให้เกิดความเจ็บป่วยมากๆ เช่น กระดูกหัก และผู้ป่วยอยู่ห่างไกลแพทย์ หรือไม่สามารถมาหาแพทย์ได้ก็พยายามช่วยตนเอง โดยการ ใช้ยาบรรเทาความเจ็บป่วยและติดยาไปในที่สุด

(๓) การที่ประชาชนซื้อยาใช้เอง ซึ่งการใช้ยาบางชนิดบ่อยๆ ก็เป็นสาเหตุ นำไปสู่การติดยาเสพติดได้

๒) สภาพของจิตใจ นักจิตวิทยาเชื่อว่าความบกพร่องในจิตใจมนุษย์เกิดจากการ เลี้ยงดูของบิดามารดาในวัยเยาว์ และความผิดปกติในร่างกายและจิตใจเป็นความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องกัน คือ ความพิการในร่างกายมีผลทำให้เกิดความผิดปกติในทางจิตใจ และในทางกลับกันปัญหาทางจิตใจ ที่มีอยู่ก็เป็นตัวต้นเหตุของปัญหาทางกายได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ความผิดปกติทางจิตใจ เป็นผลที่ต่อเนื่องไปถึงบุคลิกภาพ เป็นผู้ที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ต้องพึ่งผู้อื่นอยู่เสมอ ซึ่งทางจิตเวช เรียกว่า Passive Dependent Personality คือ ในวัยเด็กก็มีผู้ค้ำจุนทางจิตใจคือ บิดามารดา ตลอดจนครูบาอาจารย์ แต่เมื่อโตขึ้นพึ่งใครไม่ได้ก็หันมาพึ่งยาเสพติด เพื่อช่วยค้ำจุนจิตใจของตนเอง

นอกจากนี้ บุคคลที่มีบุคลิกภาพผิดปกติ และมีแนวโน้มในการใช้ยาเสพติด มีหลายลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้มีบุคลิกภาพอ่อนแอในทุกด้าน (Inadequate Personality) เช่น ด้าน อารมณ์ สติปัญญา รวมทั้งมีร่างกายที่ไม่สมบูรณ์แข็งแรง

(๒) ผู้ที่มีอารมณ์วู่วาม (Emotional Unstable Personality) ไม่ค่อยมีความยั้งคิด อารมณ์เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เป็นคนขาดความมั่นใจ มีจิตใจไม่อบอุ่น

(๓) ผู้ที่มีสุขภาพจิตเรื้อรัง ขาดความมั่นใจ (Passive Aggressive Personality) มีความวิตกกังวลอยู่ตลอดเวลา

(๔) ผู้ที่มีปัญหาต่างๆ (Socio Phatic or Antisocial Personality) เช่น หนีโรงเรียน หนีออกจากบ้าน

นอกจากบุคลิกภาพที่ผิดปกติจะมีส่วนผลักดันที่สำคัญให้ติดยาเสพติดแล้วยัง พบว่า ผู้ติดยาเสพติดได้ง่ายนั้นอาจพบใน

(๑) พวกโรคจิต โดยเฉพาะพวกที่เป็นโรคจิตเรื้อรังที่ขาดความรับผิดชอบ ไม่สามารถทราบว่าจะไรผิด อะไรถูก

(๒) พวกโรคประสาท มีความทรมาณจิตใจ วิตกกังวลอยู่ตลอดเวลา สภาพจิตใจ ขาดความรับผิดชอบจากศึกษาบุคลิกภาพของผู้ที่ติดยาเสพติดนี้ พบว่า มีเพียง ๓ - ๔ เปอร์เซ็นต์ เท่านั้น ที่ถือว่ามีบุคลิกภาพที่ปกติก่อนที่จะติดยาเสพติด นอกนั้นเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่มีแนวโน้มเอียงว่าผิดปกติมาแล้วทั้งสิ้น

๓. สภาพแวดล้อม (Environment)

สภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลที่ผลักดันให้ใช้ยาเสพติดได้อย่างยิ่ง เป็นต้นว่าสถานที่อยู่อาศัยเดิมไปด้วยแหล่งค้ายาเสพติด สิ่งแวดล้อมภายในบ้านขาดความอบอุ่น ความรัก รวมไปถึงฐานะทางเศรษฐกิจและปัญหาชีวิต สิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายไม่เพียงแต่ช่วยให้เขาใช้ยาเสพติดแต่เพียงอย่างเดียว ยังเป็นอุปสรรคขัดขวางมิให้เขาเลิกใช้ยาเสพติด แม้ว่าจะได้รับการรักษาหายแล้ว เพราะสิ่งแวดล้อมเก่าจะกดดันให้เขาต้องกลับไปเสพยาเสพติดอีก

๒.๒.๗ ปัญหาหรือสาเหตุของการติดยาเสพติด

ปัญหาหรือสาเหตุที่ทำให้เยาวชนตลอดจนผู้คนอื่นๆ หันไปเสพยาเสพติด มีหลายประการที่สำคัญ ดังนี้

๒.๒.๗.๑ สาเหตุที่เกิดจากความไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ แบ่งได้ดังนี้

๑) ออยากทดลอง เกิดจากความอยากรู้ อยากเห็นซึ่งเป็นนิสัยของคนไทยโดยทั่วไป และโดยที่ไม่คิดว่าตนจะติดสิ่งเสพติดนี้ ได้จึงไปทำการทดลองใช้สิ่งเสพติดนั้น ในการทดลองใช้ครั้งแรกๆ อาจมีความรู้สึกดีหรือไม่ดีก็ตาม ถ้ายังไม่ได้ติดสิ่งเสพติดนั้นก็อาจประมาทไปทดลองใช้สิ่งเสพติดนั้นอีกจนในที่สุดก็ติดสิ่งเสพติด ดังนั้น ถ้าไปทดลองใช้สิ่งเสพติดบางชนิด เช่น เฮโรอีน แม้จะเสพยาเพียงครั้งเดียวก็อาจทำให้ติดได้

๒) ความศึคคะนอง คนบางคนมีความศึคคะนอง ชอบพูดอวดเก่งเป็นนิสัย โดยเฉพาะวัยรุ่นมักจะมีนิสัยดังกล่าว คนพวกนี้อาจแสดงความเก่งกล้าของตนในกลุ่มเพื่อนโดยการแสดงการใช้สิ่งเสพติดชนิดต่างๆ เพราะเห็นแก่ความสนุกสนาน ตื่นเต้น และให้เพื่อนฝูงยอมรับว่าตนเองเก่ง โดยมีได้คำนึงถึงผลเสียหายหรืออันตรายที่จะเกิดขึ้นในภายหลังแต่อย่างไรในที่สุดตนเองก็กลายเป็นคนติดสิ่งเสพติดนั้น

๓) การชักชวนของคนอื่น อาจเกิดจากการเชื่อตามคำชักชวนโฆษณาของผู้ขายสินค้าที่เป็นสิ่งเสพติดบางชนิด เช่น ยากระตุ้นประสาทต่างๆ ยาขยัน ยาม้า ยาบ้า เป็นต้น โดยผู้ขายโฆษณาสรรพคุณของสิ่งเสพติดนั้นว่ามีคุณภาพดีสารพัดอย่าง เช่น ทำให้มีกำลังวังชา ทำให้มีจิตใจแจ่มใส ทำให้มีสุขภาพดี ทำให้มีสติปัญญาดี สามารถรักษาโรคได้บางชนิด เป็นต้น ผู้ที่เชื่อคำชักชวนโฆษณาดังกล่าวจึงไปซื้อตามคำชักชวนของเพื่อนฝูง ซึ่งโดยมากเป็นพวกที่ติดสิ่งเสพติดอยู่แล้ว ด้วยความเกรงใจเพื่อนหรือเชื่อเพื่อน หรือต้องการแสดงว่าตัวเป็นพวกเดียวกับเพื่อน จึงใช้สิ่งเสพติดนั้น

๒.๒.๗.๒ สาเหตุที่เกิดจากการถูกหลอกลวง

ปัจจุบันนี้ มีผู้ขายสินค้าประเภทอาหาร ขนม หรือเครื่องดื่มบางรายใช้สิ่งเสพติดผสมลงในสินค้าที่ขาย เพื่อให้ผู้ซื้อสินค้านั้นไปรับประทานเกิดการติด อยากมาซื้อไปรับประทานอีก ซึ่งในกรณีนี้ผู้ซื้ออาหารนั้นมารับประทานจะไม่รู้สึคว่าตนเองเกิดการติดสิ่งเสพติดขึ้นแล้ว รู้แต่เพียงว่าอยากรับประทานอาหาร ขนม หรือเครื่องดื่มที่ซื้อจากร้านนั้นๆ กว่าจะทราบก็ต่อเมื่อตนเองรู้สึกผิดปกติต่อความต้องการจะซื้ออาหารจากร้านนั้นรับประทานหรือต่อเมื่อมีอาการเสพยาติดรุนแรงและมีสุขภาพเสื่อมลง

๒.๒.๗.๓ สาเหตุที่เกิดจากความเจ็บป่วย แบ่งได้ดังนี้

๑) คนที่มีอาการเจ็บป่วยทางกายเกิดขึ้นเพราะสาเหตุต่าง ๆ เช่น ได้รับบาดเจ็บรุนแรงเป็นผลเรื้อรัง มีความเจ็บปวดอยู่เป็นประจำ เป็นโรคประจำตัวบางอย่าง เป็นต้น ทำให้ได้รับทุกข์ทรมานมากหรือเป็นประจำ จึงพยายามแสวงหาวิธีที่จะช่วยเหลือตนเองให้พ้นจากความทุกข์ทรมานนั้น ซึ่งวิธีหนึ่งที่ทำได้ง่าย คือ การรับประทานยาที่มีฤทธิ์ระงับอาการเจ็บปวดนั้นได้ ซึ่งไม่ใช่เป็นการรักษาที่เป็นต้นเหตุของความเจ็บป่วย เพียงแต่ระงับอาการเจ็บปวดให้หมดไปหรือลดน้อยลงได้ชั่วคราว เมื่อฤทธิ์ยาหมดไปก็จะกลับเจ็บปวดใหม่ ผู้ป่วยก็จะใช้ยานั้นอีก เมื่อทำเช่นนี้ไปนานๆ เกิดอาการติดยานั้นขึ้น

๒) ผู้ที่มีจิตใจไม่เป็นปกติ เช่น มีความวิตก กังวล เครียด มีความผิดหวังในชีวิต มีความเศร้าสลดใจ เป็นต้น ทำให้สภาวะจิตใจไม่เป็นปกติ จนเกิดอาการป่วยทางจิตขึ้นจึงพยายามหา

ยาหรือสิ่งเสพติดที่มีฤทธิ์ สามารถคลายความเครียดจากทางจิตใจได้ชั่วขณะหนึ่งมารับประทาน แต่ไม่ได้รักษาที่ต้นเหตุ เมื่อยาหมดฤทธิ์จิตใจก็จะกลับมาเครียดอีก และผู้ป่วยก็จะเสพสิ่งเสพติด ถ้าทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆ ก็จะทำให้ผู้นั้นติดยาเสพติดในที่สุด

๓) การไปซื้อยามารับประทานเองโดยไม่ทราบสรรพคุณยาที่แท้จริง ขนาดยาที่ควรรับประทาน การรับประทานยาเกินจำนวนกว่าที่แพทย์ได้สั่งไว้ การรับประทานยาบางชนิดมากเกินไปเกินขนาด หรือรับประทานติดต่อกันนานๆ บางครั้งอาจมีอาการถึงได้ตายหรือบางครั้งทำให้เกิดการเสพยาหรือนั่นได้

๒.๒.๗.๔ สาเหตุอื่นๆ

การอยู่ใกล้แหล่งขายหรือใกล้แหล่งผลิตหรือเป็นผู้ขายหรือผู้ผลิตเอง จึงทำให้มีโอกาสติด สิ่ง เสพติด ให้โทษนั้นมากกว่าคนทั่วไปเมื่อมีเพื่อนสนิทหรือพี่น้องที่ติดสิ่งเสพติดอยู่ ผู้นั้นย่อมได้เห็นวิธีการเสพของผู้ที่อยู่ใกล้ชิด รวมทั้งเห็นในพฤติกรรมต่างๆ ของเขาด้วย และยังสามารถรับคำแนะนำหรือชักชวนจากผู้เสพด้วยจึงมีโอกาสติดได้

๑) คนบางคนอยู่ในสภาพที่มีปัญหา เช่น ว่างงาน ยากจน ค่าใช้จ่ายเพิ่มโดยมีรายได้ลดลง หรือคงที่มีหนี้สินมาก ฯลฯ เมื่อแก้ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ไม่ได้ก็หันไปใช้สิ่งเสพติด ช่วยผ่อนคลายความรู้สึกในความทุกข์ยากต่างๆ เหล่านี้ แม้ว่าจะรู้ว่าเป็นชั่วครู่ ชั่วยามก็ตาม เช่น กลุ่มใจที่เป็นหนี้คนอื่นก็ไปกินเหล้าหรือสูบบุหรี่มาให้เมาเพื่อที่จะได้ลืมเรื่องหนี้สิน บางคนต้องการรายได้เพิ่มขึ้นโดยพยายามทำงานให้หนักและมากขึ้นทั้งๆ ที่ร่างกายอ่อนเพลียมากจึงรับประทานยากระตุ้นประสาทเพื่อให้สามารถทำงานต่อไปได้ เป็นต้น ถ้าทำอยู่เป็นประจำทำให้ติดสิ่งเสพติดนั้นได้

๒) การเลียนแบบการที่ไปเห็นผู้ที่ตนสนิทสนมรักใคร่หรือเพื่อน จึงเห็นว่าเป็นสิ่งน่าลอง เป็นสิ่งโก้โก้ เป็นสิ่งแสดงความเป็นพวกเดียวกัน จึงไปทดลองใช้สิ่งเสพติดนั้นจนติด

๓) คนบางคนมีความผิดหวังในชีวิตตนเอง ผิดหวังในชีวิตครอบครัวหรือผิดหวังในชีวิตสังคม เพื่อเป็นการประชดตนเองหรือคนอื่น จึงไปใช้สิ่งเสพติดจนติดทั้งๆ ที่ทราบว่าเป็นสิ่งไม่ดีก็ตาม

๒.๒.๘ ลักษณะของการติดยาเสพติด

ยาเสพติดบางชนิดก่อให้เกิดการติดได้ทั้งทางร่างกายและจิตใจ แต่ยาเสพติดบางชนิดก็ก่อให้เกิดการติดทางด้านจิตใจเพียงอย่างเดียว

ลักษณะทั่วไป

๑. ตาโรยขาดความกระปรี้กระเปร่า น้ำมูกไหล ริมฝีปากเขียวคล้ำแตก (เสพโดยการสูบ)
๒. เหงื่อออกมากกลิ่นตัวแรง พูดจาไม่สัมพันธ์กับความจริง
๓. บริเวณแขนตามแนวเส้นโลหิต มีร่องรอยการเสพยาโดยการฉีดให้เห็น
๔. ที่ทองแขนมีรอยแผลเป็นโดยกรีดด้วยของมีคมตามขวาง (ติดเหล้าแห้ง ยากล่อมประสาท ยาระงับประสาท)

๕. ใส่แว่นตากรองแสงเข้มเป็นประจำเพราะม่านตาขยายและเพื่อปิดนัยน์ตาสีแดง

๖. มักสวมเสื้อแขนยาวปกปิดรอยฉีดยา โปรดหลีกเลี่ยงให้พ้นจากบุคคลที่มีลักษณะดังกล่าว ชีวิตจะสุขสันต์ตลอดกาล

๗. มีความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะเสพยานั้นต่อไปอีกเรื่อยๆ

๘. มีความโน้มเอียงที่จะเพิ่มปริมาณของสิ่งเสพติดให้มากขึ้นทุกขณะ

๙. ถ้าถึงเวลาที่เกิดความต้องการแล้วไม่ได้เสพจะเกิดอาการขาดยาหรืออยากยา โดยแสดงออกมาในลักษณะอาการต่าง ๆ เช่น หาว อาเจียน น้ำมูก น้ำตาไหล ทูรนทูราย คลุ้มคลั่ง ขาดสติ โมโห ฉุนเฉียว ฯลฯ

๑๐. สิ่งเสพติดนั้นหากเสพอยู่เสมอๆ และเป็นเวลานานจะทำให้ลายสุขภาพของผู้เสพ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

๑๑. ทำให้ร่างกายชูกดมมีโรคแทรกซ้อน และทำให้เกิดอาการทางโรคประสาทและจิต ไม่ปกติการติดยาทางกาย เป็นการติดยาเสพติดที่ผู้เสพมีความต้องการเสพอย่างรุนแรง ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ เมื่อถึงเวลาอยากเสพแล้วไม่ได้เสพจะเกิดอาการผิดปกติอย่างมาก ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเรียกว่า “อาการขาดยา” เช่น การติดฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน เมื่อขาดยาจะมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน หาว น้ำมูกน้ำตาไหล นอนไม่หลับ เจ็บปวดทั่วร่างกาย เป็นต้น

การติดยาทางใจ เป็นการติดยาเสพติดเพราะจิตใจเกิดความต้องการหรือเกิดการติดเป็นนิสัย หากไม่ได้เสพร่างกายก็จะไม่เกิดอาการผิดปกติหรือทูรนทูรายแต่อย่างใด จะมีบางก็เพียงเกิดอาการ หงุดหงิดหรือกระวนกระวายใจเท่านั้น

การสังเกตผู้ติดยาเสพติด

ส่วนวิชาการด้านยาเสพติด สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด^{๒๔} ได้กล่าวถึงวิธีการสังเกตอาการคนติดยาเสพติด โดยผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่มีลักษณะทางพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึก บุคลิก และสภาพจิตใจที่สามารถสังเกตได้ ดังนี้

๑. ด้านร่างกาย

- ๑) สุขภาพทรุดโทรม ผอม ซุปซีด น้ำหนักลด
- ๒) ริมฝีปากเขียวช้ำ แห้งแตก
- ๓) น้ำมูก น้ำตาไหล เหงื่อออกมาก กลิ่นตัวแรง
- ๔) มีร่องรอยการเสพยาเสพติดบริเวณแขน สะโพก และหัวไหล่
- ๕) มีรอยแผลเป็น/รอยกรีดที่ท้องแขน
- ๖) นิ้วมือนิ้วมือมีรอยคราบเหลืองสกปรก
- ๗) ผิวหนังหยาบกร้าน เป็นแผลพุพอง
- ๘) ใบหน้าหมองคล้ำ
- ๙) มีการเคลื่อนไหวเพิ่มมากขึ้น เช่น แขน ขา ใบหน้า ฯลฯ
- ๑๐) มีอาการขาดยา (ลงแดง)

๒. ด้านจิตใจและอารมณ์

- ๑) ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง
- ๒) ขาดความอดทนอดกลั้น เป็นคนเจ้าอารมณ์ หงุดหงิดเอาแต่ใจตนเอง ขาดเหตุผล
- ๓) พฤติกรรมสับสน

^{๒๔} สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, ความรู้และแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ๒๕๕๓), หน้า ๗.

- ๔) รู้สึกหวาดระแวง ไม่ปลอดภัย
- ๕) อารมณ์ฉุนเฉียว ขวนทะเลาะวิวาท และทำร้ายกัน
- ๖) ไม่สนใจต่อสิ่งแวดล้อม
- ๗) มีความวิตกกังวล ซึมเศร้า
- ๘) อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย
- ๙) นิสัยเปลี่ยนไป เช่น จากคนเรียบร้อยกลายเป็นคนก้าวร้าว

๓. ด้านพฤติกรรม

- ๑) การใช้เงินสิ้นเปลือง
 - ๒) การพูดโกหก เพื่อเอาตัวรอด
 - ๓) การลักขโมยเงินหรือทรัพย์สินมีค่า
 - ๔) ขี้เกียจโดยไม่สนใจความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัว ไม่มีระเบียบวินัย
- ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน และการเรียน
- ๕) ก้าวร้าว คือ อารมณ์แปรปรวนหงุดหงิดง่าย ไม่ยอมรับข้อบกพร่อง ไม่ยอมรับความจริง
 - ๖) เก็บตัว เงียบขรึมผิดปกติ ชอบอยู่คนเดียว ทำตัวลึกลับไม่รู้ความเป็นไปรอบตัว
 - ๗) การคบเพื่อนมักจะคบเพื่อนที่ใช้จ่ายด้วยกัน ชอบเที่ยวกลางคืน กลับดึก
 - ๘) การแต่งกายไม่สุภาพเรียบร้อย สกปรก ไม่หวีผม ไม่อาบน้ำ ไม่แปรงฟัน ไม่

ตัดผม ขอบใส่เสื้อแขนยาว

โทษพิษภัยของยาเสพติด

ส่วนพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้กล่าวถึงโทษพิษภัยของยาเสพติดไว่ว่า นอกจากจะมีผลกระทบโดยตรงก่อให้เกิดโทษอันตรายต่อทางร่างกายและจิตใจของผู้เสพเองแล้วยังก่อให้เกิดผลกระทบทางอ้อมต่อระบบครอบครัว ระบบสังคม และประเทศชาติ ดังนี้

โทษพิษภัยต่อตัวผู้เสพ

ฤทธิ์ของยาเสพติดจะมีผลกระทบต่อระบบประสาทและระบบอวัยวะต่างๆ ของร่างกายตลอดจนจิตใจของผู้เสพเสมอ ดังนั้น จะพบว่า สุขภาพร่างกายของผู้ที่เสพยาจะทรุดโทรมทั้งร่างกายและจิตใจ เช่น มีรูปร่างผอม ชูบชืด ผิวคล้ำ ไม่มีแรง อ่อนเพลียง่าย สมองเสื่อม ความคิดความจำเสื่อมเป็นโรคติดเชื้ออื่นๆ ได้ง่าย เช่น โรคตับอักเสบ ไตอักเสบ โรคระบบทางเดินหายใจ โรคหัวใจ โรคมะเร็งปอด ภูมิคุ้มกันต้านทานในร่างกายลดลง มีสภาวะทางจิตใจไม่ปกติ สมรรถภาพจิตใจเสื่อมลง อารมณ์แปรปรวนง่าย ซึมเศร้า วิตกกังวล ความรู้สึกฟุ้งซ่าน ซึ่งจากผลร้ายที่เกิดขึ้นดังกล่าวจะผลักดันให้ผู้เสพยาเสพติดกลายเป็นบุคคลที่ไร้สมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจในการดำเนินชีวิตในสังคม ขาดความเชื่อมั่น บุคลิกภาพสูญเสียไม่สนใจตนเอง ไม่สนใจในภาระงาน การเรียน และผู้เสพบางรายอาจประสบอุบัติเหตุ จนถึงขั้นพิการแขน-ขา เช่น พลัดตกจากที่สูงขณะทำงาน หกล้มอันเนื่องมาจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่มีผลต่อระบบประสาทและสมอง

โทษพิษภัยต่อครอบครัว

การติดยาเสพติด นอกจากจะทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของตนเองและครอบครัวแล้วยังทำให้ผู้เสพกลายเป็นบุคคลที่ขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว ไม่ห่วงใยดูแลครอบครัวอย่างที่เคยปฏิบัติทำให้สภาพครอบครัวขาดความอบอุ่น ต้องสูญเสียเศรษฐกิจและรายได้ของครอบครัว เนื่องจากต้องนำเงินมาซื้อยาเสพติด บางรายอาจต้องสูญเสียเงินจำนวนไม่น้อยเพื่อรักษาตนเองจากโรคร้ายแรงต่างๆ อันเกิดจากการใช้ยาหรือสารเสพติด กลายเป็นภาระของครอบครัวในที่สุดอีกทั้งนำไปสู่ปัญหาครอบครัวเกิดการทะเลาะวิวาทกันบ่อยๆ เกิดความแตกแยกภายในครอบครัว เป็นต้น

โทษพิษภัยต่อสังคมและเศรษฐกิจ

ผู้ที่เสพยาเสพติด นอกจากจะเป็นผู้ที่มีความรู้สึกรู้ว่าตนเองด้อยโอกาสทางสังคมแล้วยังอาจมีความคิดหรือพฤติกรรมที่นำไปสู่ปัญหาสังคมส่วนรวมได้ เช่น ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม (ปล้นจี้ ทำร้ายร่างกายผู้อื่นเพื่อชิงทรัพย์สิน) ก่อให้เกิดปัญหาอุบัติเหตุ (รถชน พลัดตกจากที่สูง) และปัญหาโรคเอดส์ เป็นต้น อันเป็นการสูญเสียทรัพยากรบุคคลอันล้ำค่า ตลอดจนทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวมอย่างไร้ประโยชน์ เป็นการถ่วงความเจริญความก้าวหน้า การพัฒนาของสังคมสถานการณ์ดังกล่าวกลับกลายเป็นภาระของสังคมส่วนรวมในการจัดสรรบุคลากร แรงงาน และเงินในการปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยาในที่สุด

โทษพิษภัยต่อประเทศชาติ

ผู้ที่เสพยาเสพติดและตกเป็นทาสของยาเสพติด อาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้ที่บ่อนทำลายเศรษฐกิจและความมั่นคงความสงบสุขของประเทศชาติ เนื่องจากผู้เสพยาเสพติดเหล่านี้ทำให้รัฐบาลต้องสูญเสียกำลังคนและงบประมาณแผ่นดินจำนวนมหาศาล เพื่อใช้จ่ายในการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยา ทำให้ต้องสูญเสียทรัพยากรบุคคลอันมีค่า เกิดความไม่สงบสุขของบ้านเมืองทำให้เศรษฐกิจทรุด บั่นทอนความมั่นคงของประเทศชาติต้องสูญเสียกำลังของชาติอย่างน่าเสียดาย โดยเฉพาะถ้าผู้เสพยาเป็นเยาวชน

๒.๒.๙ หลักการป้องกันปัญหาเสพติด

หลักการป้องกัน หมายถึง การให้การศึกษา การให้ข้อมูลและความรู้แก่ประชาชนอย่างถูกต้อง ซึ่งจะต้องอาศัยยุทธวิธีและเทคนิคต่างๆ เพื่อการให้สื่อข้อความและการให้ความรู้ตรงเป้าหมาย การดำเนินการป้องกันยาเสพติดจะดำเนินการเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. ลดจำนวนผู้ติดยาเสพติดให้น้อยลง เป็นการป้องกันผู้ติดยาอยู่แล้วหลังจากได้รับการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพไม่ให้เห็นกลับไปเสพยาอีก หรือแม้แต่การนำไปแพร่ระบาดในกลุ่มผู้ไม่เคยเสพยา

๒. เพิ่มจำนวนผู้ได้รับภูมิคุ้มกันจากยาเสพติด เป็นการดำเนินการป้องกันในกลุ่มผู้ที่ไม่เสพยาและผู้ที่เคยเสพยาให้กลับไปเสพยาอีก

อรวรรณ หุ่นดี^{๒๕} กล่าวถึงหลักการป้องกันปัญหาเสพติด โดยมุ่งเน้นพัฒนา “คน” เป็นสำคัญด้วยการให้การศึกษา การปลูกฝังอบรมเลี้ยงดู ให้เยาวชนมีการพัฒนาการและความเจริญออก

^{๒๕} อรวรรณ หุ่นดี, ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ, (กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต, ๒๕๓๑), หน้า ๑๐๘.

งามตามวัยให้มีสุขภาพกายและจิตที่สมบูรณ์รู้จักปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว และสังคม มีทัศนคติที่ถูกต้อง ตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึง

๑. การส่งเสริมให้เกิดการนับถือตนเอง
๒. การส่งเสริมให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินชีวิต เช่น การให้มีการแสดงออกในด้านความคิดสร้างสรรค์ ความถนัด ความสนใจ
๓. การสนับสนุนให้ความมุ่งหมายในการทำงานและให้รู้จักเผชิญปัญหา
๔. การส่งเสริมให้มีโอกาสได้รับประสบการณ์ที่ดีในบ้าน ที่ทำงาน และชุมชน เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และให้ความเคารพในเกียรติภูมิของผู้อื่นด้วย
๕. การพัฒนาทักษะสำหรับตนเองและสังคมในสภาวะที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพื่อผลของการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจฉิมา พิตรสาร^{๒๖} ได้เสนอแนวทางการป้องกันปัญหายาเสพติดโดยการนำแนวความคิดของการป้องกันยาเสพติดในรูปแบบจิตวิทยาสังคมผสมผสานกับแนวทางพัฒนาบุคลิกภาพเด็กและเยาวชน ดังนี้

๑. การให้การศึกษา เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพโดยปลอดจากปัญหายาเสพติด
๒. การส่งเสริมให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินชีวิต เช่น การให้มีการแสดงออกในด้านความคิดสร้างสรรค์ ความถนัด ความสนใจ
๓. การสนับสนุนให้ความมุ่งหมายในการทำงานและให้รู้จักเผชิญปัญหา
๔. การส่งเสริมให้มีโอกาสได้รับประสบการณ์ที่ดีในบ้าน ที่ทำงานและชุมชน เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และให้ความเคารพในเกียรติภูมิของผู้อื่นด้วย
๕. การพัฒนาทักษะสำหรับตนเองและสังคม ในสภาวะที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพื่อผลของการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังได้เสนอแนวทางการกันปัญหายาเสพติดโดยการนำแนวความคิดของการป้องกันปัญหายาเสพติดในรูปแบบจิตวิทยาสังคม ผสมผสานกับแนวทางพัฒนาบุคลิกภาพเด็กและเยาวชนดังนี้

๑. การให้การศึกษา เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพโดยปลอดจากปัญหายาเสพติด
๒. การให้ข่าวสารข้อมูลเพื่อที่จะให้ประชาชนได้ตระหนักและตื่นตัวกับปัญหาเสพติดมุ่งเสริมสร้างเจตคติ ค่านิยมที่ถูกต้อง โดยอาศัยเทคนิควิธีและสื่อต่างๆ
๓. การพัฒนาบุคลากร เพื่อสร้างบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ
๔. การผลิตสื่อ จะช่วยให้การปฏิบัติงานเผยแพร่สำเร็จจุล่งไปได้ด้วยดี อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ช่วยเร้าความสนใจ จดจำง่ายและประหยัดเวลา

^{๒๖}ปัจฉิมา พิตรสาร, สภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคใต้, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๑๓ - ๑๘.

๕. การจัดกิจกรรมทางเลือก เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ช่วยให้บุคคลรอดพ้นจากปัญหาเสพติดได้ เช่น กีฬา นันทนาการ ดนตรี ออกกำลังกาย เกมส์ต่างๆ กิจกรรมทางศาสนา ค่ายเยาวชน การสงเคราะห์ผู้อื่น การบริการให้คำปรึกษาแนะนำด้านอาชีพ การฝึกอาชีพ การเสริมรายได้

๖. การวิจัยและประเมินผล ในการดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติด ไม่ว่าจะใช้วิธีการหรือรูปแบบใดๆ ก็ตาม ย่อมไม่มีกฎเกณฑ์ใดที่ถือเป็นมาตรฐานแน่นอนตายตัวหรือมีประสิทธิภาพโดยสมบูรณ์ แต่จำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไปตลอดเวลาเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น การวิจัยและประเมินผลจึงเป็นวิธีการหรือกิจกรรมที่สำคัญจะทำให้เกิดการพัฒนากิจการดำเนินการป้องกันปัญหาเสพติดให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

นักวิชาการด้านยาเสพติด ได้ให้ข้อคิดเห็นว่าปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่กว้างขวางมาก การศึกษาต่างๆ ก็ได้แสดงถึงปัญหาการติดยาของประชาชนแต่ละกลุ่มในประเทศ โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น การมองปัญหาเสพติด ที่นักวิชาการทั้งหลายได้คำนึงมี ๓ ประการคือ^{๒๗}

๑. ปัญหาของคน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหา บุคคลที่มีปัญหานี้เนื่องจากความผิดปกติด้านบุคลิกภาพ และจิตใจของบุคคล ๒ พวก คือ คนที่ช้ำยาเสพติด และอีกพวกหนึ่งคือคนที่ค้ายาเสพติด

๒. ปัญหาของยา ตัวยาเสพติดหรือยาที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทเอง มีฤทธิ์อยู่ในตัวที่จะเข้าไปกระตุ้นระบบประสาทสมอง ทำให้คนเกิดความมอยาก มีความสุข เม้า หรือลึ้มทุกข์ในตัวคนนั้นๆ ทำให้ไขว่คว้าที่จะหามาเสพอยู่เป็นเนืองนิตย์

๓. ปัญหาของสังคมหรือสิ่งแวดล้อม

๑) สภาพครอบครัว เกิดความกดดันต่อเด็ก หรือสมาชิกในครอบครัว ให้หันเหไปทางเสื่อม เช่น ครอบครัวแตกแยก บิดามารดาขาดความรักความอบอุ่นให้แก่เด็ก บิดามารดาเป็นผู้ติดยาเสพติด ประพฤติชั่วหรือผิดกฎหมายเสียเอง

๒) สภาพเศรษฐกิจ เนื่องจากค่าครองชีพที่สูง ความคับแค้นในการดำรงชีวิตประจำวัน

๓) สภาพสังคม มีมูลเหตุเป็นปัจจัยกว้างที่นำคนไปติดยาเสพติด เช่น การพัฒนาสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว จนผู้คนปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้ยาก สังคมที่รีบร้อนแข่งขันกับเวลา แข่งกับบุคคลอื่นๆ ในสังคม ทำให้ขาดค่านิยม และคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมที่ดี ที่จะปลูกฝังให้ต่อต้านสิ่งชั่วร้ายเช่นยาเสพติดได้ นอกจากนี้ยังขาดการชักจูงที่ดีในชุมชนบางประเภททำให้ผู้คนใช้เวลาว่างไปในทางที่เสื่อมจนนำไปสู่ปัญหาการติดยาเสพติด

สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการที่จะผลักดันหรือชักจูงให้บุคคลหันไปช้ำยาเสพติดตามความเชื่อทฤษฎีสังคมจิตวิทยา (Social Psychological Model)

^{๒๗} อรเพ็ญ นาควัชระ, ปัญหาสิ่งเสพติดและการควบคุม, (เชียงใหม่: โรงพยาบาลข้างฝือกเชียงใหม่, ๒๕๒๙), หน้า ๙๐.

กล่าวว่า “สิ่งแวดล้อมหรือสังคมเป็นปัจจัยช่วยให้เกิดการใช้จ่ายและช่วยให้เกิดปัญหาอันสืบเนื่องมาจากการใช้จ่าย”^{๒๘} ได้กล่าวถึงปัจจัยทางสังคม ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นดังนี้

๑. อิทธิพลของครอบครัว

๑) บรรยากาศภายในครอบครัว พ่อแม่ที่เป็นประชาธิปไตยยอมรับฟังความคิดเห็นของลูกจะทำให้ลูกมีความอบอุ่น กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น ลูกก็มีความสุขรักครอบครัว พฤติกรรมที่แสดงออกก็จะเป็นพฤติกรรมในทางที่ดี ตรงข้ามกับครอบครัวที่เข้มงวดเต็มไปด้วยกฎระเบียบต่างๆ ลูกก็มีพฤติกรรมไปในทางเก็บกด ไม่พยายามแสดงความคิดเห็นหลีกเลี่ยงไม่ยอมพบหน้าพ่อแม่เพื่อครอบครัวจนบางครั้งอาจคบเพื่อนเถร เสพยาเสพติดก็เป็นได้

๒) การอบรมเลี้ยงดู พ่อแม่ที่คอยให้กำลังใจ เอาใจใส่ตามที่จำเป็น ลูกก็จะแสดงพฤติกรรมที่ดี แต่ถ้าหากทางบ้านขาดความอบอุ่น ลูกก็จะพยายามหาเพื่อนนอกบ้าน ซึ่งถ้าได้เพื่อนไม่ดี อาจทำให้เป็นคนมีปัญหาได้

๓) ต้นแบบของพ่อแม่ พ่อแม่และลูกจะต้องอยู่ด้วยกันเกือบตลอดเวลา ดังนั้น พ่อและแม่ควรจะเป็นต้นแบบที่ดีของลูกได้ เด็กวัยรุ่นเป็นวัยที่แสวงหาเอกลักษณ์ของตนเองจึงพยายามหาต้นแบบที่ตนเห็นว่าดี หรือเหมาะสม ตามความรู้สึกของตนเอง พ่อแม่อยู่ใกล้ชิดโอกาสที่เด็กวัยรุ่นจะเลียนแบบจึงมีมาก

๒. อิทธิพลของโรงเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑) ผู้บริหารโรงเรียน มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมของโรงเรียนควรมีหลักในการจัดโรงเรียน ดังนี้

๑.๑) โรงเรียนที่ดีควรจัดหลักสูตรการสอนที่สามารถตอบสนองความต้องการและความสนใจของนักเรียนวัยรุ่น เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถกำหนดปรัชญาและอุดมการณ์ชีวิต ที่สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่

๑.๒) นักเรียนวัยรุ่นจะเป็นคนมีเหตุผล ชอบสิ่งที่สามารถพิสูจน์ได้ การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนจึงควรใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ผู้เรียนสามารถพิสูจน์ได้

๑.๓) ควรจัดให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ความสามารถและความถนัดของตนเอง

๑.๔) หลักสูตรการสอนที่ดีไม่ควรขัดแย้งกับการดำเนินชีวิตของครอบครัวของนักเรียน

๑.๕) กิจกรรมเสริมหลักสูตรควรจัดขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถทำงานกับกลุ่มได้เป็นอย่างดี

๒) ครู

๒.๑) จะต้องเป็นผู้ที่เข้าใจธรรมชาติเข้าใจถึงความต้องการและความสนใจของนักเรียนเป็นอย่างดี และในขณะเดียวกันก็ควรจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ได้อย่างถูกต้อง

^{๒๘} ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์, “แนวคิดการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา” ในประมวลชุดวิชา การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๕), หน้า ๖๑.

๒.๒) เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียนได้ในทุกด้าน

๒.๓) ควรจะเป็นที่ปรึกษาของนักเรียนได้ และพยายามเอาใจใส่ที่ไม่เป็นการควบคุมและรุกรานเสรีภาพทั้งในด้านความคิดและการกระทำของนักเรียน

๒.๔) ครูที่สอนนักเรียนวัยรุ่นจะต้องมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน มั่นใจในความสามารถและความอิสระ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องให้ความรักและความอบอุ่นไปด้วย เพื่อให้ นักเรียนเกิดพลังใจและความเชื่อมั่นในตนเอง

๓) เพื่อน ประสบการณ์ที่นักเรียนวัยรุ่นมีกับเพื่อนร่วมโรงเรียนนั้น มีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรม การจัดที่นั่งในห้องเรียน การจัดกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้มีผลต่อการคบเพื่อนของนักเรียนเป็นอย่างมาก เมื่อนักเรียนวัยรุ่นเรียนชั้นสูงขึ้นความสัมพันธ์กับครูจะยิ่งน้อยลง แต่ความสัมพันธ์กับเพื่อนจะมีมากขึ้น ดังนั้นพฤติกรรมที่แสดงออกจึงเป็นไปตามเพื่อนมากกว่าครู

๔) บุคลากรอื่น เช่น คนงาน ภารโรง เจ้าหน้าที่ต่างๆ ซึ่งบุคลากรเหล่านี้อาจจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนวัยรุ่นได้มาก โดยเฉพาะวัยรุ่นชายบางคนชอบคบกับคนงาน ภารโรง เพื่อที่ต้องการความช่วยเหลือในการทำกิจกรรมบางอย่าง ซึ่งในบางครั้งอาจจะเป็นพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง

จากการวิจัยของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เกี่ยวกับปัญหาเสพติดในสถานศึกษาที่วิเคราะห์จากกลุ่มผู้ติดยาเสพติดของ วิชัย โปษยะจินดา^{๒๔} พบว่า กลุ่มผู้ติดยาเริ่มใช้ยาเสพติดขณะอยู่ในโรงเรียน

๓. อิทธิพลของสภาพแวดล้อมของชุมชนที่อยู่อาศัย

๑) เป็นต้นแบบของพฤติกรรม นักเรียนวัยรุ่นใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในชุมชน เมื่อเห็นชุมชนทำอย่างไร ก็พยายามเลียนแบบ ทั้งนี้เพื่อที่จะได้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนได้อย่างแท้จริง ซึ่งในกรณีเช่นนี้ถ้าหากคนในชุมชนนั้นส่วนใหญ่เป็นคนดีก็เป็นต้นแบบที่ดีแก่นักเรียน ถ้าหากได้ต้นแบบที่ไม่ดีพฤติกรรมของนักเรียนก็จะเบี่ยงเบนไปจากพฤติกรรมปกติ

๒) สนับสนุนพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่น เช่น นักเรียนที่อยู่ในชุมชนเมืองทุกคนต้องมีการแข่งขันกัน มีเวลาน้อยก็จะส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนที่มีพฤติกรรมที่เร่ร่อนแข่งขันกับเวลาและคนอื่นอยู่ตลอดเวลา เป็นต้น

๓) ขัดขวางพฤติกรรมบางอย่างของนักเรียนวัยรุ่น นักเรียนที่อยู่ในชุมชนแออัดแม้ว่าจะพยายามสร้างเอกลักษณ์ที่ดีของตนเอง แสวงหาความเป็นอิสระ แต่สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยให้ทั้งในด้านสถานที่และสมาชิกของชุมชน

๔) ปลุกฝังค่านิยม แนวความคิดต่างๆ ของชุมชน มีผลต่อพฤติกรรมในการปลุกฝังค่านิยมให้แก่นักเรียนวัยรุ่นเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านความประพฤติและการวางแผนการประกอบอาชีพของคนในอนาคต ในชุมชนที่ถือว่าเงินเป็นสิ่งที่มีค่ามากที่สุด นักเรียนก็จะพยายามทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อแลกกับเงิน การวางแผนอนาคตของตนก็หาอาชีพที่จะได้เงินให้มากที่สุด เป็นต้น

^{๒๔} วิชัย โปษยะจินดา และอาภาศิริวงศม อยุธยา, ผลการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อหามาตรการทางเลือกป้องกันแก้ไข, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, ๒๕๔๔), หน้า ๓๗.

ปัญหายาเสพติดนอกจากจะมีสาเหตุมาจากตัวบุคคลแล้ว สภาพสังคม และสภาพแวดล้อมรอบตัวยังส่งผลต่อการใช้สารเสพติดอีกด้วย การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลรอบข้างไม่ว่าจะเป็น ผู้ปกครอง เพื่อน เพื่อนบ้าน คนรู้จัก คนในชุมชนที่อยู่อาศัย ผู้นำชุมชนรวมทั้งเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงจะทำให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ผลมากยิ่งขึ้น

๑) การป้องกันตนเอง เริ่มจากการมีระเบียบวินัยในตนเอง ขยันหมั่นเพียร ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เลือกคบเพื่อนที่ดี ไม่มั่วสุมในอบายมุขและสิ่งเสพติด และไม่ใช้ยาโดยมิได้รับคำแนะนำจากแพทย์ รวมทั้งอย่างทดลองเสพยาเสพติดทุกชนิดโดยเด็ดขาด

๒) การป้องกันครอบครัว เริ่มจากการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว แบ่งเบาภาระหน้าที่แก่ กันและกันภายในบ้าน มีความรักใคร่กลมเกลียว และมีความเข้าใจกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อมีปัญหา ช่วยสอดส่องดูแลสมาชิกในครอบครัวอย่าให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดคอยอบรมตักเตือนสมาชิกในครอบครัวให้รู้ถึงโทษและภัยของยาเสพติด หากมีสมาชิกในครอบครัวเสพยาเสพติด ควรรีบให้เข้ารักษาตัว อย่าปล่อยทิ้งไว้นานๆ ควรปรึกษาโดยเร็วที่สุดเพื่อประโยชน์ในการรักษา

๓) การป้องกันชุมชน ช่วยชี้แจงให้เพื่อนบ้านเข้าใจถึงโทษและภัยของยาเสพติด เพื่อมิให้เพื่อนบ้านที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ต้องถูกหลอกลวง และหากพบว่าเพื่อนบ้านติดยาเสพติด จงช่วยแนะนำให้ไปปรึกษาตัวที่โรงพยาบาลภายในชุมชน หรือคนภายนอกชุมชนมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยอาจใช้มาตรการการตักเตือน กีดกันทางสังคม หรือแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน

๔) การป้องกันสังคม โดยให้ความร่วมมือกับทางราชการ ในการเป็นหูเป็นตา ช่วยสอดส่องเฝ้าระวังปัญหา เมื่อทราบว่าสถานที่ใดเป็นแหล่งแพร่ระบาดยาเสพติด มีกิจกรรมใดที่เป็นปัจจัยเสี่ยงที่จะชักนำให้เด็ก และเยาวชนเข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือมีบุคคลใดมีพฤติกรรมน่าจะเกี่ยวข้องกับ การนำยาเสพติดมาแพร่ระบาด โปรดแจ้งเบาะแสให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกแห่งทุกท้องที่ทราบ

ส่วนวิชาการด้านยาเสพติด สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้กล่าวถึงแนวคิดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ไว้ดังนี้

๑) มุ่งพัฒนาตัวบุคคล ให้ความสำคัญกับการสร้างศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคนเพื่อให้มีความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปบุคคลสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาวินัยได้โดยไม่ต้องพึ่งพายาเสพติด แม้ว่าจะมียาเสพติดแพร่ระบาดอยู่ (Self-Control) กระบวนการพัฒนาเพื่อให้คนมีภูมิคุ้มกันจากยาเสพติด จึงควรเป็นการดำเนินการระยะยาวโดยเริ่มต้นจากการเตรียมความพร้อมของพ่อแม่

๒) กำหนดพื้นที่และกลุ่มประชากรเป้าหมายในการดำเนินงาน เนื่องจากทรัพยากรที่จะดำเนินการค่อนข้างจำกัด ทั้งงบประมาณ และบุคลากรจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการกำหนดพื้นที่เป้าหมายดำเนินงานให้ชัดเจน

๓) ผสมผสานมาตรการในการดำเนินงาน เป็นผลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาในพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย ค้นหาสาเหตุและผลกระทบที่เกิดจากปัญหาเพื่อกำหนดทางเลือกใช้มาตรการที่เหมาะสมในการจัดการกับปัญหา

๔) กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงาน

๕) ระดมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐภาคเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนตามความถนัดและสอดคล้องกับภารกิจ

๖) ดำเนินงานในลักษณะองค์รวมแบบบูรณาการพัฒนางานปกติ ที่หน่วยงานต่างๆ ดำเนินการกันอยู่ มีโรงงานพิเศษหรืองานฝากที่แยกส่วนออกมาดำเนินการเป็นการเฉพาะตามงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร

๗) มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การศึกษาปัญหา วางแผนในการดำเนินงาน และตัดสินใจพิจารณาทางเลือก ตลอดจนร่วมดำเนินงานปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

๘) การสร้างเอกภาพในการดำเนินงาน เพื่อป้องกันการเกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน จึงมีความจำเป็นที่ต้องประสานแผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของหน่วยงานต่างๆ ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์

๙) การระดมทรัพยากรของหน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากงบประมาณปกติที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาลมีจำนวนค่อนข้างจำกัดและไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินงานกับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ การสร้างความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของงานและโครงการต่างๆ ในด้านการป้องกันยาเสพติดให้กับองค์กรธุรกิจเอกชน นับเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๑๐) ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้านและของผู้ปฏิบัติในแต่ละชุมชน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งได้รับการคิดค้น ทดลองใช้ ปรับปรุง พัฒนาซ้ำแล้วซ้ำอีกจากรากเง้าของปัญหา เพื่อให้เหมาะกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ จึงควรมีการศึกษา เผยแพร่ และประยุกต์ใช้ต่อไป

จากที่กล่าวมาแล้วนั้นหลักการป้องกันปัญหายาเสพติด เพื่อให้ผลของการป้องกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว เพื่อการเป็นเกราะป้องกันไม่ให้เกิดการใช้ยาเสพติด
๒. ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและผลกระทบต่อการใช้สารเสพติด
๓. ควรช่วยให้วัยรุ่นยอมรับและเข้าใจตนเอง ยอมรับในข้อดีข้อเสียของตนเองเพื่อป้องกันการแก้ปัญหาด้วยการใช้สารเสพติด
๔. มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทางนันทนาการ เพื่อการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

๒.๒.๑๐ สิ่งแวดล้อมกับพฤติกรรมของมนุษย์

ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม (Environment Factor) สิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์ที่จะเป็นตัวกำหนด พฤติกรรมแยกออกได้ ๒ ประเภทคือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคม

๑. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ที่จะมีผลต่อพฤติกรรมมนุษย์ จะกำหนดว่ามนุษย์จะมีนิสัยใจคออย่างไร มีความคิดในลักษณะใด ฯลฯ ได้แก่ ภูมิภาค โรคภัยไข้เจ็บ ภูมิอากาศ การโคจรของโลกรอบดวงอาทิตย์

๑) การที่โลกกลมและโคจรรอบดวงอาทิตย์ ทำให้เกิดกลางวันกลางคืน ทำให้เกิดฤดูกาลพฤติกรรมของมนุษย์จึงเกิดขึ้นเพื่อปรับให้เข้ากับเวลา เช่น นอนในเวลากลางคืน ทำงานและเล่นในเวลาวันกลางวันอาจจะทำให้เกิดความง่วงงออะไรไม่ชัด

๒) การมีพื้นดินและพื้นน้ำ มนุษย์ที่อยู่ตามชายฝั่งทะเลจะมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจและชีวิตความอยู่อีกแบบหนึ่งและมนุษย์ที่อยู่ในพื้นดินจะมีลักษณะชีวิตความเป็นอยู่อีกลักษณะหนึ่ง ผู้คนที่อยู่บริเวณที่ราบลุ่มจะประกอบอาชีพทางการเพาะปลูก แต่ผู้คนที่อยู่ในพื้นที่ที่แห้งแล้งอาจประกอบอาชีพทางการเลี้ยงสัตว์

๓) ภูมิอากาศ ซึ่งมีผลต่ออาชีพ การแต่งกาย อารมณ์ ฯลฯ ดังจะพบได้จากปรากฏการณ์ทางสังคม เช่น คนที่อยู่ในเขตหนาวจะมีลักษณะทางกายภาพ และวิถีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในเขตร้อน อากาศร้อนอบอ้าวเกินไปอาจมีส่วนกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวได้

๔) ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ในแต่ละสังคม ทำให้กิจกรรมของมนุษย์แตกต่างกันไป ในแถบตะวันออกกลางมีน้ำมันดิบมาก ดังนั้น ประเทศในแถบนั้นจึงเป็นประเทศที่มีกิจกรรมการขุดเจาะและกลั่นน้ำมันเพื่อการจำหน่ายเป็นอาชีพหลัก

๒. สิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่ได้จากชุมชนที่อาศัย กลุ่มเพื่อน เพื่อนบ้าน ฯลฯ สิ่งแวดล้อมทางสังคมนี้จะรวมถึงเรื่องของวัฒนธรรมด้วย ได้แก่

๑) ค่านิยม ซึ่งเป็นเครื่องชี้แนวทางปฏิบัติอย่างกว้างๆ ให้แก่บุคคล ตัวอย่างเช่น ค่านิยมในการเป็นข้าราชการ ทำให้ผู้คนพยายามหาตำแหน่งทางราชการ ความกตัญญูเป็นค่านิยมอย่างหนึ่ง ทำให้คนเรารู้จักตอบแทนบุญคุณพ่อแม่และผู้มีพระคุณ ค่านิยมจะเป็นตัวกำหนดให้ผู้คนในสังคมพยายามหาวิธีที่จะให้ได้ในสิ่งที่สังคมกำหนดว่ามีคุณค่า มีเกียรติ

๒) ความเชื่อถือ คนเราเมื่อเชื่อในสิ่งใดย่อมจะมีพฤติกรรมตามความเชื่อของตน เช่น เชื่อว่ามีผีจริง และเป็นสิ่งที่ดูร้าย ดังนั้นจึงกลัวผี เชื่อว่าความยากจนเป็นผลของกรรมในชาติปางก่อนดังนั้นชาตินี้จึงก้มหน้ารับกรรมไม่ต่อสู้ดิ้นรน

๓) กลุ่มสังคมที่ตนเป็นสมาชิก จะเป็นตัวแบบชักจูงให้สมาชิกปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่กลุ่มตนนั้นยึดถือ เพราะสมาชิกมองเห็นผลกรรม เช่น ถ้าไม่แสดงตามนั้นจะไม่ได้รับการยอมรับหรือไม่ได้รับประโยชน์ตามต้องการ กลุ่มสังคมที่จะมีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรม เช่น กลุ่มเพื่อน เพื่อนร่วมชั้นเรียน เพื่อนบ้าน

๔) สื่อสารมวลชน จะช่วยให้ผู้คนได้เห็นพฤติกรรมรูปแบบต่างๆ และคงเลือกนำมาปฏิบัติตามแนวความคิดแห่งตนเองว่าพฤติกรรมนั้นๆ เหมาะสม^{๙๐} กล่าวได้ว่าพฤติกรรมมนุษย์อาจเกิดจากปัจจัยภายในบุคคล สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งสิ่งแวดล้อมทางสังคมประกอบไปด้วย สังคมขนาดเล็ก คือ ครอบครัว เพื่อนบ้านและในสังคมขนาดใหญ่ คือ โรงเรียน สถานที่ทำงาน สถาบัน องค์กร เป็นต้น ในทั้งสองส่วนนี้ล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์ทั้งสิ้น ซึ่ง กล่าววามมนุษย์เป็น “สัตว์สังคม” ต้องมีการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคม สังคมจะกำหนดรูปแบบและหล่อหลอมบุคลิกภาพให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ โดยสังคมจะหล่อหลอมมนุษย์โดยผ่านทางสถาบันพื้นฐานคือสถาบันครอบครัวเป็นอันดับแรก เพื่อขัดเกลาให้เป็นสมาชิกของสังคมได้อย่างสมบูรณ์สังคมจะมีส่วนสร้างแบบแผนพฤติกรรมให้บุคคลเป็นสมาชิกของสังคมอย่างแท้จริง นั่นคือสังคมจะเปลี่ยนสภาพของบุคคลทางชีววิทยามาเป็นบุคคลของสังคม^{๙๑} โดยมีตัวแทนของสังคมคอยสั่งสอนและแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยดีและเป็นที่ยอมรับของสังคมในกลุ่ม ตัวแทนเหล่านั้น คือ ครอบครัว เป็นผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม ทศนคติ ค่านิยมที่ดีงาม และแบบอย่างความประพฤติกลุ่มเพื่อน ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญอย่างมากโดยเฉพาะวัยรุ่นที่มีก๊อปปี้เพื่อนเป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดการยอมรับกันในกลุ่มโรงเรียน จะมีบทบาทในการให้ความรู้ด้านวิชาการต่างๆ เรียนรู้การอยู่ในสังคมกับเพื่อนฝูงในวัยเดียวกัน และเรียนรู้กฎระเบียบที่จะต้องปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมกลุ่มอาชีพ กลุ่มที่มีอาชีพเดียวกันจะมีแนวคิดแนวปฏิบัติในการประกอบอาชีพที่คล้ายกับศาสนา ผู้ที่เป็นตัวแทนของศาสนาจะคอยสั่งสอนขัดเกลาในแง่ของ ศีลธรรม จริยธรรม ความประพฤติที่ถูกต้องตลอดจนปรัชญาในการดำเนินชีวิต สื่อสารมวลชน สื่อชนิดต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ จะเผยแพร่แบบอย่างของพฤติกรรมความประพฤติที่ถูกต้องตลอดจนปรัชญาในการดำเนินชีวิต นอกจากตัวแทนในกลุ่มดังกล่าวข้างต้นแล้ว การอยู่ร่วมกันในสังคมเพื่อความสงบสุขและความชอบธรรม สังคมยังได้กำหนดกฎระเบียบขึ้นให้มนุษย์ประพฤติปฏิบัติในขอบเขตที่เหมาะสม

กล่าวได้ว่าพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมานั้น นอกจากเกิดขึ้นจากปัจจัยภายในบุคคลสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติแล้ว พฤติกรรมยังถูกกำหนดด้วย สิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งหล่อหลอมมนุษย์มีแนวคิดแนวปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกันเพื่อการอยู่ร่วมกันและเป็นที่ยอมรับในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแบบจำลองด้านนิเวศวิทยา (Ecology Model) ของ Kenneth R. Mcleroy^{๙๒} ซึ่งเสนอแนวคิดที่ว่าพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ เช่น ระบบสังคมวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต และโครงสร้างทางสังคมซึ่งสามารถแยกปัจจัยได้ดังนี้

^{๙๐} ณรงค์ เส็งประชา, *พื้นฐานวัฒนธรรมไทย*, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๒), หน้า ๙๕-๙๖.

^{๙๑} สุพัตรา สุภาพ, *สังคมวิทยา*, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๗), หน้า ๔๗ - ๖๑.

^{๙๒} McLeroy KR, Bibeau D, Steckler A, Glanz K, An ecological perspective on health promotion programs, *Health Education Quarterly*, 15 (1988): 351-369.

๑. ปัจจัยภายในบุคคล ได้แก่ บุคลิกภาพส่วนบุคคล เช่น ความรู้ เจตคติ พฤติกรรม ค่านิยมความเชื่อ ทักษะ เป็นต้น รวมทั้งประวัติการพัฒนาส่วนบุคคล การที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลนั้นจะต้องพิจารณาถึง ความเชื่อ ทักษะ ค่านิยม ของแต่ละบุคคล ซึ่งทางทฤษฎีทางจิตวิทยาถูกนำมาใช้มากที่สุด เช่น ทฤษฎีความคาดหวัง รูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ฯลฯ เช่น ทฤษฎีเหล่านี้ถูกนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาสุขภาพ โปรแกรมลดน้ำหนักซึ่งเป็นเรื่องของพฤติกรรมส่วนบุคคล มุ่งเน้นที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลมากกว่าสิ่งแวดล้อม โดยใช้กลวิธีหลายๆ อย่าง เช่น การให้ความรู้ สื่อต่างๆ กลุ่มที่ให้การสนับสนุน หรืออาจใช้หลายวิธีเพื่อที่จะเปลี่ยน ความรู้ ทักษะ ทักษะที่จะปรากฏออกมาเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์

๒. ปัจจัยระหว่างบุคคล ได้แก่ เครือข่ายที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการของสังคม ระบบการสนับสนุนของสังคม กลุ่มเพื่อนที่ทำงาน และเครือข่ายเพื่อน ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลกับสมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงานและคนที่รู้จัก ล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล เช่นการตัดสินใจไปพบแพทย์เพื่อทำการตรวจสุขภาพ การติดยาเสพติดและเหล้า การตัดสินใจเรื่องที่อยู่อาศัยการจัดการเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ของวัยรุ่น พฤติกรรมซึ่งกันและกัน ถึงแม้ว่าอิทธิพลความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะมีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพจนเป็นที่ยอมรับแต่กระบวนการส่งเสริมสุขภาพจะเป็นกลวิธีเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลโดยผ่านอิทธิพลทางสังคมมากกว่าที่จะเปลี่ยนบรรทัดฐานหรือสังคมที่บุคคลอาศัยอยู่

๓. ปัจจัยทางด้านสถาบัน ได้แก่ สถาบันทางสังคม ซึ่งมีส่วนในการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลและกฎระเบียบอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ได้แก่ สถาบันศาสนา องค์กรที่ทำงาน สถาบันและองค์กรเป็นแหล่งสำคัญที่ก่อให้เกิดสังคม เศรษฐกิจ เกิดบรรทัดฐานของสังคม ค่านิยม วัฒนธรรมสมาชิกขององค์กรเป็นส่วนประกอบของสังคม ช่วงเวลาที่ว่างงานจะมีการจัดกลุ่มรวมกัน เช่น กลุ่มเข้าโบสถ์ กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มเพื่อนบ้านท้องถิ่นเดียวกัน การที่คนกลุ่มใหญ่ได้ใช้เวลาและสถานที่อยู่ร่วมกันตามเกณฑ์ที่กำหนด ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยการมีส่วนร่วมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ การเปลี่ยนแปลงเรื่องผลประโยชน์ เกิดเป็นพฤติกรรมใหม่ซึ่งจะเป็นบรรทัดฐานของกลุ่ม

๔. ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร สถาบันและเครือข่ายที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ชุมชนเป็นสื่อกลางที่ก่อให้เกิดความร่วมมือความเข้าใจ ระหว่างครอบครัว เพื่อนบ้าน ได้แก่ กลุ่มอาชีพ กลุ่มอาสาสมัครในชุมชน กลุ่มไปโบสถ์ กลุ่มเหล่านี้จะถ่ายทอดความรู้ ความเชื่อทัศนคติ จากกลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่มหนึ่ง และชุมชนยังเป็นการประสานงานระหว่างองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่น ในชุมชนชนบท การบริจาค การอุทิศเวลา มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในชุมชน เกิดกลุ่มพลังเพื่อเรียกร้องในสิ่งที่สังคมควรจะได้รับ

๕. ปัจจัยด้านนโยบาย ได้แก่ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ถ้ามองในลักษณะของการกำหนดนโยบาย เช่น กลุ่มบุคคลที่กำหนดนโยบายในเรื่องของสุขภาพ จะต้องมองทะลุทั้ง ปัจจัยภายในบุคคลปัจจัยระหว่างบุคคล ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านสถาบัน ปัจจัยด้านองค์กรว่าปัญหาสุขภาพมิใช่เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง แต่มีความเกี่ยวพันกันทั้งหมด เมื่อกำหนดนโยบายแล้วจะต้องมีการวิเคราะห์ว่าทำไปแล้วจะมีความสำเร็จหรือไม่ มีการพัฒนานโยบาย ทำอย่างไรจะสนับสนุนนโยบายให้ชุมชนยอมรับ และให้ความร่วมมือ ซึ่งย่อมจะส่งผลถึงพฤติกรรมของบุคคลด้วย

สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นในด้านสภาพครอบครัว เศรษฐกิจ สภาพสังคม สิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และมีอิทธิพลที่จะชักจูงให้คนหันไปใช้ยาเสพติด ปัญหาเสพติดในสถานศึกษาเป็นปัญหาสังคมซึ่งมีอาจแก้ไขได้ด้วยหน่วยงานใดเพียงหน่วยงานเดียว จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนร่วมมือ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งชุมชนในพื้นที่ ดังนั้น การป้องกันยาเสพติด จึงต้องได้รับความร่วมมือ จากประชาชน ผู้นำชุมชน กลุ่มองค์กรต่างๆ รวมทั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิด แนวทางในการป้องกันยาเสพติด ในโรงเรียนเป็นการร่วมมือกันในการป้องกันยาเสพติดระหว่างโรงเรียนและชุมชนซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติดตามแนวคิดจิตวิทยาสังคม ทฤษฎี Social - Psychological Model มีแนวคิดว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลจะเกิดขึ้นจากอิทธิพลของบรรทัดฐานจาก กลุ่มที่ตนผูกพันอยู่ ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงที่ตัวบุคคล ถ้าบุคคลอยู่ในกลุ่มของ สังคมที่ไม่มีการใช้สารเสพติดหรือกลุ่มต่อต้านยาเสพติดก็จะทำให้บุคคลนั้นปลอดยาเสพติดไปด้วย และการใช้ชุมชนหรือกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชนร่วมมือป้องกันยาเสพติดตามแนวทฤษฎี Radical Mode ซึ่งเป็นทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงระบบภาวะแวดล้อมหมายถึงการเปลี่ยนแปลงในลักษณะ ฉับพลันทันทีโดยการนำเอาหลักจิตวิทยาชุมชนมาใช้ เช่น การปลุกกระดมด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้คน ในชุมชนรวมพลังและร่วมมือกันแก้ปัญหาเสพติดที่กำลังเป็นภัยคุกคามต่อสังคมของชุมชนอย่าง เร่งด่วน หรือทฤษฎี Liberal Model หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ค่อยเป็นค่อยไป โดยการ ขอมติจากประชาชนในชุมชนนั้น เช่น การจัดกิจกรรมให้ประชาชนเห็นโทษ พิษภัยของยาเสพติด และ ให้แสดงมติในการที่จะร่วมกันต่อต้านยาเสพติดที่จะเป็นภัยต่อสังคมหรือชุมชนของตน เป็นต้น

การที่จะพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของบุคคล ครอบครัว และชุมชน ให้ยั่งยืนได้นั้นจะต้องช่วยให้ประชาชน และชุมชนมีศักยภาพ และความสามารถที่จะดำเนินการพัฒนา และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของชุมชนได้ด้วยตนเอง ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงาน เพื่อจะช่วยให้พัฒนาในเรื่องต่างๆ คือ^{๓๓}

๑. จะช่วยให้แผนงานต่างๆ ที่วางไว้ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับความสนใจ ความต้องการของชุมชน
๒. ได้รับแนวคิดใหม่ๆ และภูมิปัญญาชุมชน มาช่วยแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ
๓. ช่วยให้เกิดความไว้วางใจ และสนับสนุนการดำเนินงาน
๔. ช่วยให้ชุมชนตระหนักถึงปัญหา และพัฒนาความสามารถที่จะนำไปสู่การ รับผิดชอบในการดำเนินงานด้วยตนเอง
๕. ช่วยให้เกิดการประสานงานในชุมชน
๖. ช่วยพัฒนาแนวคิดที่เป็นสังคมประชาธิปไตย

^{๓๓}สมทรง รักษ์เฒ่าและสรรงค์กัญจน์ ดวงคำสวัสดิ์, “กระบวนการดำเนินงานสุขศึกษาเพื่อพัฒนา พฤติกรรมสุขภาพ : กรณีการพัฒนาพฤติกรรมผู้บริโภคในชุมชน”, รายงานการวิจัย, (โครงการสวัสดิการวิชาการ สถาบันพระบรมราชชนก: สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข), ๒๕๔๐, หน้า ๔๘.

สรุปความได้ว่า การป้องกันยาเสพติด ยังเกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเสริมสร้างพลังอำนาจ และแนวคิดเกี่ยวกับการรวมกลุ่มที่ว่า การรวมกลุ่มและการทำงานในกลุ่ม ถือเป็นหัวใจของงานพัฒนาชุมชน ถึงกับมีการกล่าวว่า “ถ้าไม่มีกลุ่มก็จะมีงานพัฒนาชุมชนเกิดขึ้น” เพราะการรวมกลุ่มมีประโยชน์คือ ช่วยให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามาช่วยคิด ช่วยกันตัดสินใจ ช่วยกันวางแผนและช่วยกันปฏิบัติงานตามหลักประชาธิปไตย ยิ่งไปกว่านั้นการรวมกลุ่มยังช่วยให้ประชาชน เกิดความกระตือรือร้นสนใจเข้าร่วมพัฒนา สร้างความเจริญ เป็นการฝึกกำลังความสามารถของประชาชน ซึ่งกระจัดกระจายให้มารวมอยู่ด้วยกันเป็นกลุ่มเป็นก้อน พลังความสามารถของแต่ละคนจะแปรสภาพไปเป็นพลังกลุ่ม ซึ่งมีพลังมากกว่าพลังของคนธรรมดา ยิ่งกลุ่มที่มีการรวมกันอย่างเหนียวแน่นมากขึ้นๆ จนกลายเป็นกลุ่มนั้นมีชีวิต มีจิตสำนึกแล้วก็จะยังมีประโยชน์ต่อชุมชนมากขึ้น นอกเหนือไปจากนี้การรวมกลุ่มในงานพัฒนาชุมชนจะช่วยสร้างระบบต่างๆ ให้เกิดขึ้นในชุมชน เช่น มีการสร้างและพัฒนาองค์กร หรือสถาบันการศึกษา แลกเปลี่ยนความรู้และรับแนวคิดใหม่ๆ ตลอดจนเป็นแกนนำในการปฏิบัติงานเพื่อชุมชนต่อไป

๒.๒.๑๑ กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

สถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ลงสู่นักเรียน ท่ามกลางสถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่หลากหลายซับซ้อนและแปรเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว สถานศึกษาจึงต้องจัดการระบบกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของนักเรียนในโรงเรียนนครสวรรค์ โดยได้ทำการศึกษาระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไว้ ๖ ด้าน ดังนี้

๒.๒.๑๑.๑ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด

แนวทางการจัดการความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ในกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดในโรงเรียน องค์กรต้องมีการจัดการความรู้ เพื่อปรับปรุงประสิทธิผลของการตัดสินใจในองค์กร และเพื่อสร้างนวัตกรรม ทั้งนี้มีการจัดการความรู้อยู่ ๓ ประเภท คือ

๑) Content Management คือ การจัดการความรู้ประเภท explicit โดยเน้นการจัดระเบียบเอกสาร หรือโครงสร้างต่างๆ

๒) Narrative Management เป็นการจัดการความรู้โดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่องที่รู้มา ภายใต้แนวคิดที่ว่าเราไม่สามารถเขียนทุกเรื่องออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรได้ เนื่องจากข้อจำกัดในการเขียน ดังกล่าวที่ว่า “We know more than we can say, we'll always say more than we can write down: เรารู้มากกว่าเราพูดและเราพูดมากกว่าเขียน” การใช้เทคนิคนี้ต้องเชื่อมต่อระหว่างวิธีการสื่อสารที่น่าสนใจและเนื้อหาสาระที่ต้องการสื่อ

๓) Context Management เป็นการจัดการความรู้โดยใช้กิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้โดยเครือข่ายทางสังคม^{๓๔}

^{๓๔} บุญดี บุญญากิจ และคณะ, การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, ๒๕๔๘), หน้า ๒๕.

Bloom และคณะ ได้ทำการศึกษาและจำแนกพฤติกรรมด้านความรู้ออกเป็น ๖ ระดับ โดยเรียงตามลำดับชั้นความสามารถจากต่ำไปสูง ดังนี้

๑) ความรู้ หมายถึง ความสามารถในการจำหรือรู้สึกได้ แต่ไม่ใช่การใช้ความเข้าใจ ไปตีความหมายในเรื่องนั้นๆ แบ่งออกเป็นความรู้เกี่ยวกับเนื้อเรื่องซึ่งเป็นข้อเท็จจริง วิธีดำเนินงาน แนวคิด ทฤษฎี โครงสร้าง และหลักการ

๒) ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องราวต่างๆ ได้ทั้งในด้านภาษา รหัส สัญลักษณ์ ทั้งรูปธรรมและนามธรรม แบ่งเป็นการแปลความ การตีความ การขยายความ

๓) การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถนำเอาสิ่งที่ได้ประสบมา เช่น แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ หรือนำไปใช้แก้ปัญหาตามสถานการณ์ต่างๆ ได้

๔) การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราว ออกเป็นส่วนประกอบย่อย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบส่วนย่อย และหลักการหรือทฤษฎี เพื่อให้เข้าใจเรื่องราวต่างๆ

๕) การสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการนำเอาเรื่องราว หรือส่วนประกอบย่อยมาเป็นเรื่องราวเดียวกัน โดยมีการดัดแปลง ริเริ่ม สร้างสรรค์ ปรับปรุงของเก่าให้มีคุณค่าขึ้น

๖) การประเมินค่า หมายถึง ความสามารถในการพิจารณา ตัดสินคุณค่าของ ความคิดอย่างมีหลักเกณฑ์ เป็นการตัดสินว่าอะไรดีไม่ดียังไรใช้หลักเกณฑ์เชื่อถือได้โดยอาศัย ข้อเท็จจริงภายในและภายนอก^{๓๕}

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ความรู้ หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ^{๓๖}

ภททิกา ต่างใจเย็น ความรู้ หมายถึง การรู้ในข้อเท็จจริงทฤษฎีเหตุการณ์หรือสิ่งต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าสังเกตประสบการณ์ต้องอาศัยระยะเวลาสามารถที่จะวัดระดับความรู้ได้^{๓๗}

ภททร เฉลยจรรยา ความรู้ หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า การสังเกตรวมทั้งประสบการณ์ ความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ หรือจากสื่อต่างๆ ประกอบกัน^{๓๘}

สรุปได้ว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ โทษภัยของยาเสพติดว่า ยาเสพติดมีโทษต่อร่างกาย จิตใจ และคนรอบข้าง จึงไม่ควรเข้าไปเสพยา

^{๓๕}Bloom, B.S., *Taxonomy of Educational Objectives, Handbook I : Cognitive Domain*, (New York: David McKay, 1971), p. 15.

^{๓๖}ราชบัณฑิตยสถาน, *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถานพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖), หน้า ๒๔๓.

^{๓๗}ภททิกา ต่างใจเย็น, “การจัดการสุขาภิบาลอาหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการร้านอาหาร และแผงลอยในเขตเทศบาลตำบลห้วยเม็กอำเภอยักษ์จังหวัดกาฬสินธุ์”, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๑), หน้า ๒๕.

^{๓๘}ภททร เฉลยจรรยา, “การศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมด้านสุขาภิบาลอาหารของผู้สัมผัสอาหารที่ได้รับการอบรมสุขาภิบาลอาหารของมหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ”, รายงานการวิจัย, (กองกิจการนักศึกษา: มหาวิทยาลัยศิลปากร), ๒๕๕๘, หน้า ๗.

๒.๒.๑๑.๒ พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด

พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดเป็นบทบาทสำคัญที่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ ดังนี้

๑) ศึกษาความรู้เกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของสารเสพติด ไม่ทดลองเสพสารเสพติดทุกชนิด รู้เท่าทันการหลอกลวง ชักจูงจากกลุ่มผู้ค้าสารเสพติด เลือคบเพื่อนที่ไม่ใช้สารเสพติด และใช้ทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน

๒) มีทัศนคติที่ดีต่อชีวิต มีความภาคภูมิใจในตนเองว่ามีคุณค่าทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ไม่ควรทำลายชีวิตที่ได้มาด้วยการติดสารเสพติด

๓) ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง รู้สึกเสมอว่าขณะนี้ตนเองมีบทบาทหน้าที่อะไร เช่น มีหน้าที่เรียนหนังสือก็ควรตั้งใจศึกษาเล่าเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครู อาจารย์ เป็นต้น

๔) รักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงและทำจิตใจให้แจ่มใสใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น อ่านหนังสือ เล่นกีฬา หรือทำงานอดิเรกต่างๆ

๕) มีทักษะในการดำเนินชีวิต รู้จักแก้ไขปัญหาในทางที่ถูกที่ควร กล้าเผชิญปัญหา รู้จักคิดไตร่ตรองด้วยเหตุผล ไม่หลีกเลี่ยงปัญหาด้วยการเสพยาเสพติด

๖) ขอคำปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ ผู้ปกครอง เพราะการแก้ไขปัญหาโดยลำพังแบบรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อาจนำไปสู่การใช้ชีวิตที่ผิดพลาดได้

ธีระศักดิ์ ชมพูบุตร ได้แนะนำวิธีการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากยาเสพติดไว้ว่า

๑) ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด
 ๒) ไม่หลงคำชักชวน หลอกลวงหรือชักจูงของเพื่อนหรือญาติ
 ๓) ไม่ทดลองใช้ยาเสพติดกับตนเอง ไม่ว่าจะอยากรู้อยากลองแค่ไหน
 ๔) ไม่เลียนแบบเพื่อนในทางที่ไม่ถูกต้อง ถ้าถูกเพื่อนขอร้องให้ทดลอง หรือถูกบังคับต้องหาวิธีหลีกเลี่ยง

๕) ใกล้ชิดครอบครัว บิดา มารดา ญาติพี่น้อง ถ้าคิดกล้าทำในสิ่งที่ต้องการจะรู้หรือขอคำแนะนำจากบิดา มารดา หรือถ้าบุคคลในครอบครัวไม่สามารถให้คำตอบได้ก็ต้องศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา บทความ หรือโรงพยาบาลทั่วไป

๖) ใช้เวลาว่างทำงานอดิเรกที่ตนเองสนใจและบางครั้งก็สามารถช่วยเสริมรายได้ให้กับครอบครัว

๗) เมื่อรู้สึกเหน็ดเหนื่อย อ่อนเพลีย แสดงว่าร่างกายต้องการพักผ่อน ไม่ควรฝืนหรือใช้ยากระตุ้น ควรพักผ่อนให้เต็มที่เพื่อร่างกายจะได้สดชื่นและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๘) ตั้งใจเรียนหนังสือและเตรียมตัวให้พร้อมเพื่อจะได้ไม่ต้องโหมดูหนังสือเฉพาะเวลาใกล้สอบ

๙) ผู้ที่ติดยาเสพติด ควรเลิกเสพทันที หากมีอาการผิดปกติให้รีบปรึกษาแพทย์^{๕๐}

^{๕๐} ศูนย์สุขภาพจิตที่ ๔, ยาเสพติด : เยาวชนไทยต้องรู้...แต่ไม่ต้องลอง, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.mhcr4.go.th/doc-13.html>. [๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐].

^{๕๑} ธีระศักดิ์ ชมพูบุตร, “ยาบ้า (Amphetamine)”, วารสารความรู้คือประทีป, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒๒ (๒๕๔๐): ๑๓.

นอกจากนี้ เมื่อเกิดพฤติกรรมการเสพติดแล้ว จิตใต้สำนึกจะทำหน้าที่สั่งการให้พฤติกรรมอื่นๆ ของบุคคลนั้นเป็นไปเพื่อรักษา การดำรงอยู่ของพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดไว้ กล่าวคือ ในช่วงระยะที่ไม่ได้ใช้ยาเสพติดหรือหยุดจากการใช้ยาเสพติดระยะหนึ่งนั้น จิตใต้สำนึกจะทำให้เกิดความหวาดกลัวในรูปแบบลักษณะและความรุนแรงแตกต่างกันออกไป เช่น

๑) ความหวาดกลัวต่อสิ่งแวดล้อมและสภาพสังคมที่อยู่รอบตัวและเป็นต้นกำเนิดของความหวาดกลัวในระดับอื่นๆ เช่น กลัวคนในครอบครัว/ ชุมชน หรือกลุ่มเพื่อนจะลงโทษว่าใช้ยาเสพติดหรือติดยาเสพติด

๒) ความหวาดกลัวตัวเองที่ไม่สามารถควบคุมสัญชาตญาณได้และได้ทำในสิ่งที่น่าอับอาย เช่น รู้สึกอับอายต่อพฤติกรรมของตนเอง (พฤติกรรมการใช้ยาเสพติดการลักขโมย ฯลฯ)

๓) ความหวาดกลัวที่เกิดจากความสำนึกผิดชอบ โดยเฉพาะพฤติกรรมการติดยาเสพติด ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สังคมไม่ให้การยอมรับและต่อต้านอย่างมาก ตัวเองจะรู้สึกผิดในใจเสมอว่าตนเองเป็นคนผิดเป็นผู้ทำผิดตลอดเวลา

เพื่อปกป้องตนเองจิตใต้สำนึกจะทำหน้าที่สั่งการให้บุคคลรักษา/ การดำรงอยู่ของพฤติกรรมการใช้ยาเสพติด คือ หันกลับไปใช้ยาเสพติดอีกครั้ง และหากบุคคลใดใช้กลวิธีเหล่านี้อยู่เป็นประจำ ย่อมพัฒนาไปสู่บุคลิกภาพที่อ่อนแอมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการหลีกเลี่ยงจากความจริงการปลีกตัวอยู่ในโลกของการหลอกลวงทั้งตนเองและผู้อื่น รวมทั้งพัฒนาไปสู่การมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การโกหก ลักขโมย ขี้เกียจ ขาดการสังคม กระทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสมและผิดกฎหมายต่อไป ในท้ายที่สุด จิตใต้สำนึกก็จะสั่งการให้คนติดยาเสพติดประพฤติปฏิบัติและแสดงพฤติกรรมต่างๆ รวมทั้งมีพฤติกรรมการใช้ยาอย่างต่อเนื่องเป็นการสั่งการโดยปราศจากความรู้สึกตัวและอยากต่อการควบคุมหรือไม่สามารถควบคุมได้อีกต่อไป จนกว่าจะได้รับการบำบัดรักษา เยียวยา ทั้งทางร่างกายและจิตใจ และการพัฒนาบุคลิกภาพไปสู่ความสมดุลต่อไป^{๕๑}

การป้องกันและแก้ไขตนเองของเยาวชนให้ปลอดภัยจาก ปัญหายาเสพติด สามารถกระทำได้โดย

- ๑) ศึกษาหาความรู้ เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด และระมัดระวังในการใช้ยา
- ๒) รู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดี ส่งเสริมให้คิดและกระทำสิ่งดีมี ประโยชน์กล้าพูดปฏิเสธ เพื่อนที่ชักจูงไปในทางที่ไม่ดี เช่น การพูดปฏิเสธเพื่อนที่ชวนให้ลองเสพยาเสพติด
- ๓) ใช้เวลาว่าง และความอยากรู้ อยากรอง ไปในทางที่เป็นประโยชน์พึงระลึกเสมอว่าตนเองนั้นมีคุณค่าทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม
- ๔) มีความภาคภูมิใจและนับถือตนเอง ด้วยการไม่พึ่งพาหรือเกี่ยวข้องกับอบายมุขและสิ่งเสพติดใดๆ ซึ่งจะนำความเสื่อมไปสู่ชีวิตของตนเอง
- ๕) รู้จักแก้ไขปัญหาชีวิตของตนเองด้วยเหตุและผล
- ๖) รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่และประพฤติแต่ในสิ่งที่ดีงาม จะช่วยให้เยาวชนประสบกับความสำเร็จในชีวิต

^{๕๑} ชาญวิฑูรา เดชพันธ์, “ความคิดเห็นของเยาวชนต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติดในเขตพื้นที่อำเภอ สอยดาว จังหวัดจันทบุรี”, (บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๕), หน้า ๒๒.

๓) ทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใส เข้าใจวิธีการดำเนินชีวิตและยอมรับความเป็นจริงที่ตนเองเป็นอยู่ โดยนำหลักศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตจะช่วยให้เยาวชนเกิดความมั่นใจทางด้านจิตใจมากขึ้น

๔) เมื่อมีปัญหา รู้จักปรึกษาผู้ใหญ่ พ่อ แม่ หรือผู้ที่ไว้วางใจ หรือหน่วยงานต่างๆ ที่รับให้คำปรึกษา ในฐานะที่เยาวชนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของครอบครัว จึงควรมีส่วนช่วย พ่อแม่ ผู้ปกครอง

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้กล่าวถึงหลักการในการป้องกันยาเสพติด การป้องกันตนเองเริ่มจากการมีระเบียบวินัยในตนเอง ขยันหมั่นเพียร ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เลือคบเพื่อนที่ดี ไม่มีมั่วสุมในอบายมุขและสิ่งเสพติด และไม่ใช้ยาโดยมิได้รับคำแนะนำจากแพทย์ รวมทั้งอย่างทดลองเสพยาเสพติดทุกชนิดโดยเด็ดขาด^{๔๒}

พระธรรมปิฎก ได้กล่าวถึงกระบวนการของการศึกษาหรือระบบพัฒนาบุคคล สรุปได้ว่า กระบวนการที่จะพัฒนาบุคคล มี ๒ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อนเข้าสู่กระบวนการพัฒนา และขั้นตอนในกระบวนการพัฒนา จุดเริ่มแรกให้เริ่มจากสัมมาทิฐิให้มีความเห็นที่ชอบสามารถที่จะมีปัญหในระดับหนึ่งและความเชื่อเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับมิจฉาทิฐิอันจะนำไปสู่ฐานสำคัญของการพัฒนาและการจะเข้าถึงสัมมาทิฐินั้น มีปัจจัย ๒ ประการ คือ

๑) ปัจจัยภายนอก (ปรโตโฆชะ)

๒) ปัจจัยภายใน (โยนิโสมนสิการ)

ปัจจัยภายนอกที่จะนำไปสู่สัมมาทิฐิ เช่น พ่อแม่ ครู อาจารย์ ผู้ใหญ่หรือวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นได้รับอิทธิพลจากความเชื่อความคิดผิด ภูมิธรรม ภูมิปัญญา และพฤติกรรมถ่ายทอดต่อกันมา ถ้าสิ่งที่ได้รับเป็นสิ่งที่ดีงามถูกต้องอยู่ในแนวเหตุผลก็จะนำไปสู่ความเป็นสัมมาทิฐิ ส่วนบุคคลที่ใช้โยนิโสมนสิการ คือ การรู้จักคิด รู้จักพิจารณาด้วยตนเอง และใช้ปัญญาความรู้ที่ตนนำตนเข้าสู่ สัมมาทิฐิซึ่งเป็นปัจจัยภายใน และนอกจากส่วนนี้แล้วยังมีองค์ประกอบแทรกที่มาจากช่วยหนุนในกระบวนการพัฒนาบุคคล คือ

๑) กัลยาณมิตรตตา ได้แก่การที่มีเพื่อนที่ดี

๒) ศิลสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยศีล คือความเป็นผู้มีวินัย หรือชีวิตที่มีระเบียบ หรือมีพฤติกรรมเคยชินที่ดีซึ่งเกิดจากการใช้วินัยฝึกให้เกิดพฤติกรรมที่เคยชินที่ดี ด้วยการจัดระเบียบชีวิตจัดระเบียบการอยู่ร่วมกันในสังคม

๓) ฉันทะสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยฉันทะ คือ มีแรงจูงใจที่ถูกต้อง ได้แก่ การใฝ่รู้ ใฝ่ สร้างสรรค์ ต้องการเข้าถึงความจริงและทำสิ่งทั้งหลายให้ดีขึ้นเป็นเลิศ ซึ่งจะเข้ามาหาหน้าที่แทนค้นหา

๔) อุตตะสัมปทา ความทำตนให้ถึงพร้อม คือทำตนให้ถึงความสมบูรณ์แห่งศักยภาพของความเป็น มนุษย์โดยมีจิตสำนึกในหารที่จะฝึกฝนพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

^{๔๒}สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ปัจจัยและแนวทางในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ๒๕๕๔), หน้า ๘.

๕) ทฤษฎีสัมปทา ความถึงพร้อมแห่งหลักการความเชื่อถือ คือเชื่อถือในหลักการแห่งเหตุผลเป็นไปตามเหตุปัจจัยเมื่อมองอะไรก็มองตามเหตุผลปัจจัย ซึ่งทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้น

๖) อัปปะมาทสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท คือความกระตือรือร้นไม่เฉื่อยชา มีสติ ไม่ปล่อยปะละเลย ไม่พลาดโอกาส เห็นคุณค่าของกาลเวลา รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ตลอดทำงาน พัฒนาชีวิตแข่งกับเวลา

๗) โยนิโสมนสิการ ความถึงพร้อมแห่งการรู้จักคิดรู้จักพิจารณาด้วยตนเอง ไม่มองอะไรที่คลุมเครือ แต่รู้จัก สืบสาวหาสาเหตุ ปัจจัยแยกแยะให้เห็นองค์ประกอบ จับแ่งดีมาใช้ประโยชน์ได้ ทำให้เกิดปัญหาที่เข้าถึงความจริง ได้ประโยชน์และทำการสำเร็จสนองความใฝ่รู้และใฝ่สร้างสรรค์โดยสมบูรณ์

องค์ประกอบหรือปัจจัยฝึกทั้ง ๗ ตัว ที่กล่าวมานั้นรวมเรียกว่า บุพนิมิตของมรรค เป็นเครื่องหมายบ่งบอกล่วงหน้าถึงการมาของมรรค เป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำเข้าสู่มรรค คือ วิถีชีวิตที่ดีงามของผู้มีการศึกษา^{๔๓}

๒.๒.๑๑.๓ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด

การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดแก่นักเรียน เพื่อถ่ายทอดข่าวสารด้านการป้องกันยาเสพติด โดยอาศัยเทคนิควิธีการต่างๆ เป็นปัจจัยสำหรับการการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด ในปัจจุบันได้รับการพัฒนามากยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มนักเรียนได้อย่างกว้างขวางมากขึ้นในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้ด้านการป้องกันยาเสพติด อาจดำเนินได้หลายรูปแบบดังนี้

๑) การจัดวิทยากรบรรยาย อภิปราย เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด แก่นักเรียน

๒) การให้บริการด้านสื่อ เอกสาร โปสเตอร์ ภาพนิทรรศการ สไลด์ ภาพยนตร์ของหน่วยงาน และประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดความสนใจเข้าร่วมในการป้องกันยาเสพติด

๓) จัดรณรงค์ป้องกันยาเสพติด ในช่วงเวลาที่กำหนด เป็นการเผยแพร่ข่าวสารโดยการระดมสื่อต่างๆ ภายในขอบเขต หรือพื้นที่ที่กำหนดไว้ สาเหตุที่ต้องมีการรณรงค์เพราะการเผยแพร่ข่าวสารในวงกว้างไม่สามารถเข้าถึงได้อย่างที่ควร เช่น การร่วมเดินขบวนต่อต้านปัญหา ยาเสพติด การจัดสัปดาห์ป้องกันยาเสพติด การจัดนิทรรศการต่อต้านยาเสพติด เป็นต้น

๔) การเผยแพร่ข่าวสาร เป็นการเผยแพร่ข่าวสารความรู้ การเผยแพร่ข่าวสารที่สำคัญ ได้แก่

๔.๑) วิทยุ โดยการผลิตรายการเพื่อออกอากาศ ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในลักษณะบทความ สารคดี ละคร คำขวัญ เพลง เรื่องสั้น ตลอดจนขอความร่วมมือจากสถานีวิทยุต่างๆ หรือนักจัดรายการในการเผยแพร่รายการในการเผยแพร่ข่าวสารการป้องกันยาเสพติด

๔.๒) โทรทัศน์ โดยการผลิตสไลด์ ภาพยนตร์โฆษณาสั้นๆ จัดรายการแสดงรายการสนทนาของผู้เชี่ยวชาญต่างๆ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้ในช่องทางต่างๆ

^{๔๓} พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต), **ธรรมนุญชีวิต**, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๐), หน้า ๕ - ๗.

๔.๓) สิ่งพิมพ์ โดยการผลิตบทความ เรื่องสั้น คำขวัญ ภาพโปสเตอร์ การ์ตูน เผยแพร่ โดยจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับรูปแบบของสิ่งพิมพ์^{๔๔}

๒.๒.๑๑.๔ การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียน

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีความสำคัญที่สุดเป็นสถาบันที่มีบทบาทสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับมนุษย์ทุกคนในสังคม นับตั้งแต่เกิดเจริญเติบโต จนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายของชีวิตครอบครัว เป็นระบบประกอบด้วยระบบย่อยหลายระบบมีปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวและสิ่งแวดล้อมภายนอก มีความสัมพันธ์กัน และมีผลกระทบซึ่งกันและกัน^{๔๕} เช่น หากในครอบครัวมีวัยรุ่นติดยาเสพติดจะส่งผลกระทบต่อครอบครัว ครอบครัวมีบทบาทในการดูแลอบรมสั่งสอน เลี้ยงดูปลูกฝังถ่ายทอดค่านิยม ทศนคติ ความเชื่อเป็นที่หล่อหลอมกล่อมเกลาจิตใจ หล่อหลอมบุคลิกภาพของบุคคลวิธีประพฤติปฏิบัติตน รวมทั้งการสร้างบรรทัดฐานทางสังคมให้แก่บุคคลรุ่นใหม่นำไปสู่การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และยังเป็นแหล่งให้ความช่วยเหลือดูแลเยียวยาในยามที่ต้องเผชิญกับปัญหาวิกฤตที่มากกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของสมาชิกในครอบครัวอีกด้วย ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่จะป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ในวัยรุ่น และครอบครัวยังถือเป็นหน่วยเศรษฐกิจย่อยที่สุดที่มีความสำคัญ สูงต่อระบบเศรษฐกิจส่วนรวม ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการผลิต การบริโภค และการออม ที่ต้องเริ่มจากครอบครัวรวมทั้งเป็นรากฐานการสร้างและพัฒนาชุมชนและสังคมให้เข้มแข็ง

นักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาได้ให้ความหมายของ “ครอบครัว” ไว้ต่างๆ กันดังต่อไปนี้

สุพัตรา สุภาพ ได้ให้ความหมายของ “ครอบครัว” โดยสรุปว่า ครอบครัวประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปที่มีความสัมพันธ์กันทางเพศด้วยการเป็นสามีภรรยาโดยมีลูกหรือไม่มีก็ได้ (เพราะทุกคนไม่สามารถจะมีบุตรเองได้เสมอไป แต่ก็อาจมีบุตรบุญธรรม เช่น สังคมไทย) หรือบางส่วนของหมู่เกาะเมลานีเซีย (Malanesia) เด็กไม่จำเป็นต้องเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของตนเท่านั้น เพียงแต่ช่วยจ่ายค่าหมอดำแยหรือค่าคลอดให้หญิงใดก็ได้เป็นบิดาของเด็กนั้น^{๔๖}

ฮอร์ตตัน และฮันต์ (Horton and Hunt) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ครอบครัว” คือระบบเครือญาติกลุ่มหนึ่งซึ่งจัดเตรียมและสนองความต้องการต่างๆ ของมนุษย์^{๔๗}

สำหรับเด็ก ๆ ที่เกิดมาในครอบครัวที่มีพื้นฐานที่ดีเช่นนี้แล้วนั้นจะทำให้เขามีความรักให้ตัวเองและมีความรักให้กับผู้อื่นด้วย รวมทั้งมีความคิดด้านบวก มีความอดทนและเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่ยุ่ยากก็สามารถจะแก้ไขสิ่งนั้นได้ด้วยตนเอง และเมื่อเขาเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ก็จะมองโลกในแง่ดี และไม่เป็นภาระให้แก่สังคมด้วย ครอบครัวคือกลุ่มบุคคลที่ผูกพันและใช้ชีวิตร่วมกันทำหน้าที่เป็นสถาบันหลักเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตในสังคม ครอบครัวมีหลากหลาย

^{๔๔}สายสุดา สุขแสง, “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงในการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสงขลา”, *รายงานการวิจัย*, (คณะสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่), ๒๕๕๘, หน้า ๒๗.

^{๔๕}Wright, L. M., & Leahey, M., *Nurses and Families: A Guide to Family Assessment and Intervention*, 6th ed., (Philadelphia, PA: FA Davis Company, 2013).

^{๔๖}สุพัตรา สุภาพ, *จับใจคน จับใจงาน เล่ม ๒*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๑), หน้า ๒๓.

^{๔๗}Horton, P. B., & Hunt, C. L., *Sociology*, (New York: McGraw-Hill, 1972), p. 214.

รูปแบบ และหลายลักษณะนอกเหนือจากครอบครัวที่ประกอบด้วยบิดา มารดา และบุตร^{๔๘} มีการแบ่งปันซึ่งกันและกันมีค่านิยมสัญญาาร่วมกันหน้าที่สมาชิกในครอบครัวโดยอาจไม่ได้มีความสัมพันธ์ทางสายเลือด^{๔๙} โดยลักษณะครอบครัวที่ดีต้องมีปฏิสัมพันธ์กันสม่ำเสมอในครอบครัวและมีปฏิสัมพันธ์กับระบบภายนอก สามารถเผชิญปัญหาและหาแนวทางแก้ไขได้มีความยืดหยุ่น^{๕๐} ครอบครัวมีหลากหลายรูปแบบ^{๕๑} เช่น ครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family) คือครอบครัวที่ประกอบด้วยสามีภรรยาไม่มีบุตรหรือบิดา มารดา บุตรอยู่รวมคร้วเรือนเดียวกัน ครอบครัวที่มีบิดาหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยว (Single parent family) คือ ครอบครัวที่ประกอบด้วยบุตร และบิดาหรือมารดาที่ทำหน้าที่เลี้ยงบุตรคนเดียว จากการหย่าร้าง เสียชีวิต ถูกทอดทิ้งหรือแยกกันอยู่ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยง (Stepparent family) ซึ่งแต่ละลักษณะของครอบครัวอาจส่งผลกระทบต่อสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน นอกจากนี้ในแต่ละครอบครัวจะมีบทบาทหน้าที่ในการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนให้ความรักความเอาใจใส่ มีหน้าที่ในการดูแลสุขภาพ หน้าที่ในการผลิตสมาชิก และหน้าที่ในการจัดการทางเศรษฐกิจ

ครอบครัวมีการทำหน้าที่ของครอบครัวได้ดี มีการจัดการภายในครอบครัวที่สมดุลมีขอบเขตที่ชัดเจน มีกฎที่ต้องปฏิบัติเหมาะสม ก็ส่งผลให้ครอบครัวมีความสุข มีความผูกพันกันมีสัมพันธภาพในครอบครัวดีไม่เกิดความรุนแรงหรือความขัดแย้งในครอบครัว ส่งผลให้มีการปรับตัวได้ดี ครอบครัวมีความยืดหยุ่น มีความเข้มแข็ง สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและไม่คาดฝันหรือการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสากลตามระยะพัฒนาการครอบครัวที่มีการเปลี่ยนผ่านเป็นวงจรชีวิตครอบครัวมีความสุข ซึ่งปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างให้มีความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ต้องมีการสื่อสารที่ดี มีการสื่อสารทางบวก และการใช้เวลาาร่วมกัน ในการทำกิจกรรม มีปฏิสัมพันธ์กัน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เกิดความผูกพันกัน นอกจากนี้ยังสามารถช่วยลดพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ในวัยรุ่นได้ เช่น การใช้ยาเสพติด สอดคล้องกับการศึกษาของ จุฬาลักษณ์ ศรีคงอยู่ ที่พบว่า สถาบันครอบครัวมีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของเยาวชนได้ถึงร้อยละ ๕๒.๕๐ เมื่อสถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็ง เยาวชนจะมีความเข้มแข็ง มีทักษะชีวิต มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวได้ดีก็จะมีแนวโน้ม ที่จะมพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดได้มากขึ้น การศึกษาของธงชัย กุลวิริยะ ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันการ ใช้ยาเสพติดคือการได้รับความเอาใจใส่จากครอบครัวการได้รับการสนับสนุนจากครูอาจารย์เพื่อนและการได้รับข่าวสาร การศึกษาของวิรุช สอนกอง ที่พบว่า สภาพปัญหาการติดยาเสพติดและสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครอง

^{๔๘}สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, รายงานประจำปี ๒๕๔๘ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน, ๒๕๔๙).

^{๔๙}จินตนา วัชรสินธุ์, ทฤษฎีการพยาบาลครอบครัวขั้นสูง : เอกสารคำสอน วิชา ๑๐๒๕๕๒, (ชลบุรี: ภาควิชาการพยาบาลแม่และเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๐).

^{๕๐}Pratt, David, Curriculum planning: a handbook for professionals, (Fort Worth, Tex.: Harcourt Brace College, 1976).

^{๕๑}Friedman KL, et al., "N-terminal domain of yeast telomerase reverse transcriptase: recruitment of Est 3 p to the telomerase complex", Mol Biol Cell, 14 (1) (2003): 1-13.

เด็กและเยาวชน จังหวัดขอนแก่น มีสัมพันธภาพที่ห่างเหิน ไม่ใกล้ชิดกับครอบครัวสาเหตุการติดยาเสพติดมาจากเพื่อน ผู้ที่มีบทบาทในการป้องกันเยาวชนรุ่นหลังไม่ให้ติดยาเสพติด คือ บิดามารดา^{๕๒}

ในทางตรงกันข้าม ครอบครัวมีการทำหน้าที่บกพร่องไม่สมบูรณ์ขาดการดูแลเอาใจใส่ไม่มีเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกัน ขาดการปฏิสัมพันธ์มีการสื่อสารทางลบ มีการทะเลาะเบาะแว้ง มีความขัดแย้งในครอบครัวเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีมีการใช้ยาเสพติดในครอบครัว ขาดความยืดหยุ่นในครอบครัว ส่งผลให้มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดีขาดความผูกพัน โดยวัยรุ่นจะมีการรับรู้จากการกระทำที่เกิดขึ้นในครอบครัว ทำให้ส่งผลต่อทัศนคติในทางลบ มีความเชื่อในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกกดดันคับข้องใจเหงาว่าเหวขาดความรักความอบอุ่น ไม่มีความสุข ทำให้มีบุคลิกภาพอ่อนแอไม่เข้มแข็ง ขาดความเชื่อมั่น ถูกชักจูงไปในทางไม่ดีได้ง่าย มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดได้ง่าย^{๕๓}

ครอบครัวที่มีความขัดแย้งครอบครัวที่ขาดการมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิกในครอบครัวครอบครัวที่ผู้ปกครองคาดหวังต่อสมาชิกในครอบครัวสูงเกินไป สมาชิกในครอบครัวใช้ยาเสพติด แบบแผนการเลี้ยงดูของครอบครัว ครอบครัวที่ใช้อำนาจ ใช้ความรุนแรงในครอบครัว ครอบครัวแตกแยก ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพแบบห่างเหิน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะปัจจัยครอบครัวที่มีผลต่อการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นชาย ได้แก่ รูปแบบครอบครัว การทำหน้าที่ของครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และความขัดแย้งในครอบครัว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) รูปแบบครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการใช้ยาเสพติดเนื่องจากรูปแบบครอบครัวจะเป็นตัวกำหนดให้วัยรุ่นรับรู้ถึงความสมบูรณ์หรือความไม่สมบูรณ์ของครอบครัวส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึก ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ทำให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมออกมาโดยการใช้หรือไม่ใช้ยาเสพติดรูปแบบครอบครัวที่มีปัญหาจะผลกดดันวัยรุ่นไปสู่การใช้ยาเสพติด โดยเฉพาะครอบครัวที่แตกแยก^{๕๔} รูปแบบครอบครัวที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความสุขของครอบครัวแตกต่างกันดังเช่นครอบครัวที่มีทั้งพ่อและแม่วัยรุ่นจะรับรู้ว่าเป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ เป็นครอบครัวที่มีความสุขได้รับการเติมเต็มด้านอารมณ์ทำให้วัยรุ่นรู้สึกอบอุ่น ไม่มีความทุกข์ใจจึงไม่ไปใช้ยาเสพติด แต่ในครอบครัวที่มีพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยงจัดว่าเป็นครอบครัวที่มีความเสี่ยงสูง^{๕๕} จะเป็นครอบครัวที่ต้องมีการปรับตัวอย่างมาก ทั้งพ่อ เลี้ยงหรือแม่เลี้ยงหรือสมาชิกในครอบครัวเนื่องจากการแต่งงานใหม่เป็นการรวมตัวของครอบครัวสองครอบครัว ต่างฝ่ายต่างมีภูมิหลัง มีความผูกพันกับอดีต ทำให้เป็นการยากที่จะยอมรับสมาชิกใหม่เข้ามาในครอบครัวโดยเฉพาะวัยรุ่นที่มีความผูกพันกับครอบครัวเดิมมากกว่าในเด็ก

^{๕๒} อุมพร ตรังคสมบัติ, จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว, ๒๕๔๔), หน้า ๒๔ – ๒๖.

^{๕๓} พัทธกษ สุริยะใจ, บังอร สุปรีดา และอรุณญา แพ้จ้อย, เส้นทางสู่การติดยาบ้า กรณีศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นที่เข้ารับการบำบัดรักษา ณ ศูนย์บำบัดรักษาเสพติด เชียงใหม่, (เชียงใหม่: นันทพันธ์พรีนติ้ง, ๒๕๕๓).

^{๕๔} อุมพร ตรังคสมบัติ, จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์, ๒๕๔๔), หน้า ๒๗.

^{๕๕} ศิริรัตน์ คุปต์วิวัฒน์, ครอบครัวบำบัดและการให้คำปรึกษา, (กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๔๕.

เล็ก^{๕๖} ทำให้วัยรุ่นเกิดความเครียดกดดันจากการที่พ่อแม่หย่าขาดจากกันอาจลงโทษว่าเป็นความผิดของตน อาจเรียกร้องความสนใจเข้ากับพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยงที่เป็นสมาชิกใหม่ไม่ได้ โดยเฉพาะเมื่อพ่อแม่ของตนมีลูกใหม่ทำให้วัยรุ่นน้อยใจคิดว่าตนเองหมดความสำคัญอาจแสดงกิริยารุนแรงโดยออกจากครอบครัว หันไปคบเพื่อนนอกบ้านหรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น มีพฤติกรรมเกรงเที้ยวเตรไ้ยาเสพติดได้การศึกษาเรื่องปัจจัยครอบครัวที่มีผลต่อการเสพยาบ้าของลลิตา เดชาวุธ^{๕๗} พบว่ารูปแบบครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยง มีความสัมพันธ์กับการเสพยาบ้าของวัยรุ่น และสามารถทำนายได้ว่าวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยงมีโอกาสเสพยาบ้าเพิ่มขึ้น ๒.๕๖ เท่าเมื่อเทียบกับวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีทั้งพ่อและแม่สอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมอาชญากรรมกับประวัติการใช้ยาเสพติดของเยาวชนในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกรุณา ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ การที่บิดามารดาแยกกันอยู่หรือหย่าร้าง เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ยาเสพติดการศึกษาโครงสร้างของครอบครัวและปัญหาการใช้ยาเสพติดในวัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ตอนต้นของ Barrett and Turner^{๕๘} ที่พบว่า ครอบครัวที่มีพ่อ หรือแม่เดี่ยว (Single -parent family) มีความสัมพันธ์กับการใช้ยาเสพติดมากกว่าครอบครัวที่มีทั้งพ่อ และแม่ (Mother - father family) และโครงสร้างของครอบครัวสามารถทำนายปัญหาการใช้ยาเสพติดได้

๒) การทำหน้าที่ของครอบครัวการทำหน้าที่เป็นกิจกรรมที่สมาชิกครอบครัวควรปฏิบัติเพื่อรักษาสมดุลความสุขของครอบครัวขึ้นอยู่กับลักษณะโครงสร้างของครอบครัวและคุณภาพการทำหน้าที่ของครอบครัว การทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการตอบสนองความต้องการของสมาชิกทั้งด้านร่างกายจิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ

การทำหน้าที่ของครอบครัวตามแนวคิดของแมคมาสเตอร์ (McMaster model of family functioning หรือ MMFF) แนวคิดของแมคมาสเตอร์เชื่อว่าครอบครัวเป็นระบบเปิดมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัวและระบบอื่นภายนอกครอบครัวครอบครัวประกอบด้วย ระบบย่อยหลายระบบมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน พฤติกรรมของสมาชิกครอบครัวคนหนึ่งจะส่งผลกระทบต่อสมาชิกครอบครัวคนอื่นๆ ด้วยแนวคิดนี้พัฒนาโดยใช้ทฤษฎีการสื่อสารทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เป็นกรอบแนวคิดภายใต้กรอบของทฤษฎีระบบ แบ่งการทำหน้าที่ของครอบครัวออกเป็น ๖ ด้าน^{๕๙} ดังนี้

^{๕๖} อุมพร ตรังคสมบัติ, *จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว*, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: ชันต์การพิมพ์, ๒๕๔๔), หน้า ๓๐.

^{๕๗} ลลิตา เดชาวุธ, “การทำหน้าที่ครอบครัวของวัยรุ่นที่เสพยาบ้าในเขตภาคตะวันออก”, รายงานการวิจัย, (จันทบุรี: วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี), ๒๕๔๘.

^{๕๘} Barrett, A. E. & Turner, R. J. “Family structure and substance use problems in adolescence and early adulthood: Examining explanations for the relationship”, *Addiction*, 101(2006): 109 -120.

^{๕๙} Epstein, N. B., Bishop, D. S., Ryan, C., Miller, I., & Keitner, G. The McMaster Model view of healthy family functioning, In F. Walsh, *Normal family process*, 2nd ed., (New York: Guilford Press, 1993), pp. 138 -160.

๑) การแก้ปัญหา หมายถึงความสามารถของครอบครัวในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้ครอบครัวดำเนินไปได้และปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านวัตถุและด้านอารมณ์

๒) การสื่อสาร หมายถึง การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างสมาชิกในครอบครัวเน้น การสื่อสารที่ใช้คำพูดมากกว่าการสื่อสารที่ไม่ใช้คำพูดครอบครัวที่สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพจะ สื่อสารได้ชัดเจน ตรงต่อบุคคลเป้าหมายถ้าการสื่อสารมีความคลุมเครืออ้อมค้อม ไม่ตรงประเด็น ครอบครัวจะทำหน้าที่ได้ไม่มีประสิทธิภาพ

๓) บทบาท หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมที่สมาชิกครอบครัวปฏิบัติต่อกันเป็นประจำ การประเมินการทำบทบาทครอบครัวพิจารณาจากการมอบหมายหน้าที่ตามบทบาทและการ ดูแลให้สมาชิกรับผิดชอบในบทบาท ถ้าสมาชิกได้รับมอบหมายหน้าที่ที่เหมาะสม และสามารถแสดง บทบาทได้สอดคล้องกับหน้าที่ครอบครัวก็จะดำเนินไปได้ด้วยดี

๔) การตอบสนองทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของสมาชิกที่จะ ตอบสนองทางอารมณ์ต่อกันและกันอย่างเหมาะสมทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ ครอบครัวที่ทำหน้าที่ ปกติจะแสดงอารมณ์ได้หลายแบบในปริมาณ เวลา สถานการณ์ที่เหมาะสม

๕) ความผูกพัน ต่อครอบครัว หมายถึง ระดับความผูกพันห่วงใยที่สมาชิก ครอบครัวมีต่อกันและการแสดงออกถึงความสนใจการเห็นคุณค่าและการทุ่มเทต่อกัน

๖) การควบคุมพฤติกรรม หมายถึง วิธีการที่ครอบครัวควบคุมหรือจัดการกับ พฤติกรรมของสมาชิกครอบครัวการควบคุมพฤติกรรมเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้สมาชิกครอบครัวปฏิบัติตน อยู่ในขอบเขตอนุเหมาะสม ไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเอง

การทำหน้าที่ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการใช้ยาเสพติดกล่าวคือการทำหน้าที่ ของครอบครัว ทั้ง ๖ ด้าน จะทำให้ครอบครัวสามารถดำเนินไปได้สามารถปรับตัว มีการแก้ปัญหาที่ เหมาะสมทำให้ครอบครัวเกิดความสมดุล มีความสุขส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกที่มีความสุขมีความ อบอุ่น หากมีปัญหาเกิดขึ้น สามารถแก้ไขปัญหได้ด้วยวิธีอื่นจึงไม่จำเป็นต้องหนีไปใช้ยาเสพติด

อุมาพร ตรังคสมบัติ อธิบายว่าครอบครัวที่ทำหน้าที่ได้ดีจะเป็นเสมือนเกราะอัน แข็งแกร่งที่จะปกป้องวัยรุ่นจากอิทธิพลทางลบโดยเฉพาะการใช้ยาเสพติดในทางตรงกันข้ามหาก ครอบครัวทำหน้าที่บกพร่องหรือไม่มีประสิทธิภาพจะทำให้ครอบครัวขาดความสมดุล สมาชิกใน ครอบครัวไม่ได้รับการตอบสนองทางอารมณ์ที่เหมาะสมตามความคาดหวัง ทำให้เสี่ยงต่อการใช้ยา เสพติด^{๖๐} ดั้งการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัวกับการกระทำผิดของ เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ ครอบครัวที่มีทั้งพ่อและ แม่มีการทำหน้าที่ในด้านการตอบสนองความผูกพันทางด้านอารมณ์ และการควบคุมพฤติกรรม มากกว่าครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่คนเดียวหรือครอบครัวที่มีพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยงสอดคล้องกับ การศึกษาปัจจัยครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการเสพยาบ้าของวัยรุ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียง

^{๖๐}อุมาพร ตรังคสมบัติ, จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์, ๒๕๔๔), หน้า ๔๓.

เดชาวุธ^{๖๑} ที่พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวมีผลต่อการใช้ยาเสพติดการทำหน้าที่ของครอบครัวได้ดีจะทำให้วัยรุ่นเสพยาบ้าลดลง ๐.๙๓๘ เท่าและการศึกษาของ พิทักษ์ สุริยะใจ และคณะ^{๖๒} ที่พบว่า ครอบครัวที่ไม่สามารถทำหน้าที่ได้ดีขาดการดูแลเอาใจใส่เป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนใช้ยาเสพติด

สรุปได้ว่าวัยรุ่นชายเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านร่างกายจิตใจอารมณ์สังคมเพื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่การทำหน้าที่ของครอบครัวได้ดี จะทำให้ครอบครัวสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบครัวมีความสมดุล สามารถปรับตัวจัดการกับปัญหาที่ทำให้เกิดความตึงเครียดสามารถลดพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นชายได้หากครอบครัวทำหน้าที่บกพร่องจะทำให้มีผลต่อการตอบสนองทางอารมณ์ขาดการควบคุมพฤติกรรม วัยรุ่นจึงออกนอกบ้านโดยไม่มีการควบคุมพฤติกรรม วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการอิสระคบเพื่อนที่ให้การยอมรับ เทียวเตรและชักนำไปสู่การใช้ยาเสพติดดังนั้น การทำหน้าที่ของครอบครัวจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นชาย

ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นความผูกพัน ความใกล้ชิดคุ้นเคยกันตามบทบาทที่คนเรามีต่อสมาชิกในครอบครัวมีความห่วงใยรักใคร่ปรองดองกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันปรับตัวเข้าหากันสัมพันธ์ภาพที่ดีเกิดขึ้นจากการดูแลเอาใจใส่การทำกิจกรรมร่วมกัน การมีส่วนร่วมในครอบครัว มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งความคิดความรู้สึก การทำตามบทบาทหน้าที่ที่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะส่งผลให้ครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกิดความอบอุ่นในครอบครัว^{๖๓}

ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีผลต่อการใช้ยาเสพติด ดังนี้ ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดีทำให้ครอบครัวมีความสุขวัยรุ่นจะมีการรับรู้ (Cognitive) ถึงสัมพันธ์ภาพที่ดีในครอบครัวไม่มีความตึงเครียดไม่มีความคับข้องใจ ส่งผลให้มีอารมณ์เชิงบวก (Affective) มีความผูกพันในครอบครัว ทำให้วัยรุ่นไม่ใช้ยาเสพติด ในทางตรงกันข้ามหากมีสัมพันธ์ภาพไม่ดีต่อกันมีสัมพันธ์ภาพแบบห่างเหินจะนำไปสู่ปัญหาและความขัดแย้งตามมา^{๖๔} ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลต่อการเสพติดการศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการป้องกันการเสพติดในชาวพื้นเมืองเม็กซิกัน และวัยรุ่นผิวขาวของ Kopak et al. ที่พบว่า ความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวส่งผลให้เกิดความผูกพันในครอบครัว ซึ่งความผูกพันในครอบครัวสามารถลดความเสี่ยงในการใช้ยาเสพติดและการศึกษาการใช้สัมพันธ์ภาพที่ดีในครอบครัวและศาสนาเป็นสื่อกลางในการป้องกันผู้ที่อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีและมี

^{๖๑} ธิติตา เดชาวุธ, “การทำหน้าที่ครอบครัวของวัยรุ่นที่เสพยาบ้าในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, รายงานการวิจัย, (จันทบุรี: วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี), ๒๕๔๘.

^{๖๒} พิทักษ์ สุริยะใจ และคณะ, เส้นทางการติดยาบ้า กรณีศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นที่เข้ารับการรักษา ณ ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติด เชียงใหม่, (เชียงใหม่: นันทพันธ์พรินตัง, ๒๕๕๓).

^{๖๓} สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, รายงานประจำปี ๒๕๔๘ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน, ๒๕๔๙).

^{๖๔} จิราพร ชมพิกุล และคณะ, “สัมพันธ์ภาพในครอบครัวไทย”, รายงานการวิจัย, (สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน: มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๕๒.

ใช้ยาเสพติดในวัยรุ่นชนชาวอเมริกันพื้นเมืองของ Yu and Stiffman^{๖๕} ที่พบว่าสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางลบกับการใช้ยาเสพติดการมีสัมพันธภาพที่ดีทำให้ใช้ยาเสพติดลดลง

สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดีจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความมั่นคงทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ทำให้เกิดความผูกพันในครอบครัว เป็นปัจจัยที่ช่วยปกป้องให้วัยรุ่นไม่ใช้ยาเสพติด

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวการอบรมเลี้ยงดูเป็นการที่บิดามารดาปฏิบัติต่อเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งทางวาจาและการกระทำ ทำให้เด็กได้รับรู้ถึงความรู้สึกและการกระทำเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้การปฏิบัติตัวในสังคม รูปแบบการเลี้ยงดูเป็นปัจจัยด้านครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของมนุษย์ปัจจัยหนึ่ง เด็กจะเติบโตมีคุณภาพชีวิตและมีบุคลิกภาพอย่างไรจะเป็นคนดีทำประโยชน์แก่สังคมหรือเป็นคนด้อยคุณภาพ สร้างปัญหาแก่สังคม ย่อมขึ้นกับสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูจากบุคคลในครอบครัวครอบครัวมีหน้าที่ดูแลเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนเติบโตพึ่งตนเองได้เป็นแบบอย่างหล่อหลอมความรู้สึกนึกคิดพฤติกรรม จิตสำนึก ปลูกฝังค่านิยมความรักคุณค่าการมีชีวิต การอบรมเลี้ยงดูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการด้านต่างๆ และผู้ที่มีอิทธิพลสำคัญที่สุดต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตร คือ พ่อ แม่หรือผู้ปกครองการตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรม หากมีการกระทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้ยาเสพติดก็จะส่งผลกระทบต่อระบบครอบครัวทั้งระบบ

รูปแบบการเลี้ยงดูมีหลายรูปแบบ^{๖๖} ดังนี้ ๑) รูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือรูปแบบการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Authoritative parenting style) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่สนับสนุนให้เด็กมีพัฒนาการตามวุฒิภาวะโดยกำหนดขอบเขตพฤติกรรม มุ่งหวังให้เด็กเชื่อฟังแต่ก็ให้เด็กเป็นตัวของตัวเองโดยพ่อแม่แสดงการยอมรับความคิดเห็นของเด็กให้ความอบอุ่นและอธิบายเหตุผลให้เด็กเข้าใจ จึงเป็นรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีประสิทธิภาพสามารถหล่อหลอมให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้มีความสามารถในการปรับตัว มีพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม มีความสามารถในการกำกับตนเอง^{๖๗} ๒) รูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุม (Authoritarian parenting style) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ใช้อำนาจควบคุมออกคำสั่งให้เด็กทำตามที่พ่อแม่ต้องการไม่เปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเองไม่ยอมรับความคิดเห็นของเด็ก ทำตัวห่างเหินไม่ใกล้ชิดกับเด็ก ๓) รูปแบบการเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive parenting style) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ไม่ตามใจยึดเด็กเป็นศูนย์กลางสนับสนุนยอมรับบุตรให้เด็กทำตามความต้องการโดยไม่มีขอบเขต ให้ความรักโดยไม่ควบคุม

^{๖๕} Yu, M., & Stiffman, A. R. "Positive family relationships and religious affiliation as mediators between negative environment and illicit drug symptoms in American Indian adolescents", *Addictive Behaviors*, 35, (2010): 694 -699.

^{๖๖} Baumrind, D. "Current Patterns of Parental Authority", *Developmental Psychology Monographs*, 4, (1971): 1 -103.

^{๖๗} ดุลยา จิตตยโสธร, "รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู: แนวคิดของ Diana baumrind", *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, ๒๙(๔), (๒๕๕๒): ๑๗๓ -๑๘๗.

พฤติกรรมต่อมา Maccoby and Martin^{๖๘} ได้เพิ่มเติมรูปแบบการเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย (Uninvolved parenting style) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อ แม่ไม่ให้ความสนใจหรือตอบสนองความต้องการของเด็กไม่ให้การดูแลเอาใจใส่ต่อเด็กเพิกเฉยต่อเด็กไม่เรียกร้องหรือวางมาตรฐานพฤติกรรมใดๆ ให้เด็กปฏิบัติ

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กมีความสัมพันธ์กับการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นเนื่องจากรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูส่งผลต่อความรู้สึกนึกคิด บุคลิกภาพ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่จะใช้หรือไม่ใช้ยาเสพติดดังนี้ คือ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเชิงบวกเช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่จะส่งผลให้มีการพัฒนาบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีสุขภาพจิตที่ดี สามารถปรับตัวได้ดี เผชิญปัญหาได้ถูกต้องทำให้วัยรุ่นตัดสินใจไม่ใช้ยาเสพติด ส่วนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเชิงลบ เช่น การเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ตั้งแต่วัยเด็กทำให้เด็กไม่ได้รับการตอบสนองในด้านความรัก ความอบอุ่นการดูแลเอาใจใส่การอบรมสั่งสอนอย่างเพียงพอส่งผลต่อกระบวนการคิดการรับรู้ เรียนรู้ที่ไม่เหมาะสมทำให้ขาดความเข้าใจในตนเองไม่มีเอกลักษณ์มีบุคลิกภาพอ่อนแอส่งผลให้วัยรุ่นใช้ยาเสพติดเพราะผลของการใช้ยาเสพติดทำให้วัยรุ่นมีความสุขเกิดความพึงพอใจดังการศึกษาความสัมพันธ์ของการเลี้ยงดูที่แตกต่างกันระหว่างบิดากับมารดาที่มีต่อรูปแบบการเลี้ยงดูของครอบครัวและผลที่มีต่อวัยรุ่นของ Simon and Conger^{๖๙} ที่พบว่า การเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ให้ผลบวกต่อวัยรุ่นมากที่สุดและสามารถปกป้องวัยรุ่นจากสิ่งเลวร้ายได้การศึกษาเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นย่างเข้าสู่วัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูในรูปแบบที่แตกต่างกันตามการรับรู้ของตนเอง ซึ่งรูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่ารูปแบบอื่น การศึกษาเจตคติการแสวงหาความช่วยเหลือและการเรียนรู้แบบกำกับตนเองที่มีการเลี้ยงดูแตกต่างกัน และนักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่มีการเรียนรู้แบบกำกับตนเองและมีเจตคติทางบวกต่อการแสวงหาความช่วยเหลือสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบควบคุมและแบบตามใจส่วนนักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบตามใจมีเจตคติทางบวกต่อการแสวงหาความช่วยเหลือสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบควบคุมและแบบทอดทิ้ง จึงเป็นมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมาจากการเลี้ยงดูอย่างปล่อยปละละเลยมากกว่าเด็กและเยาวชนที่ถูกอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีหลากหลายรูปแบบมีผลต่อการพัฒนาการด้านต่างๆ ของบุตรเป็นแบบอย่างทีหล่อหลอมความรู้สึกนึกคิดจิตสำนึกคุณค่าของการมีชีวิตการแสดงออกทางพฤติกรรม รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวจึงมีผลต่อการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นโดยเฉพาะรูปแบบการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมปล่อยปละละเลย

ความขัดแย้งในครอบครัวเป็นความคิดหรือการแสดงออกในเรื่องต่างๆ ที่ไม่สามารถตกลงกันได้ปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวที่แสดงออกต่อกันในลักษณะของความไม่เป็นมิตรหรือความไม่ลงรอยกัน หรือมีความขัดแย้งในลักษณะของการกระทำ การโต้เถียงการตำหนิติเตียนการไม่

^{๖๘} Maccoby, E. E., & Martin, J., "Socialization in the context of Family: Parent-child Interaction, Handbook of child psychology", **Socialization Personality and Social Development**, 4 (1983): 1 -101.

^{๖๙} Simon, L. G., & Conger, R. D. "Linking mother - father differences in parenting styles and adolescent outcomes", **Journal of Family Issues**, 8, (2007): 212 -241.

เชื่อถือการไม่ยอมรับในเรื่องต่างๆ ได้แก่กฎระเบียบในบ้าน การเรียนการทำกิจกรรมต่างๆ การคบเพื่อน การแต่งกายการขัดแย้งในบทบาทหน้าที่ ตลอดจนการทำร้ายร่างกาย

ความขัดแย้งในครอบครัวสามารถเกิดได้กับสมาชิกในครอบครัวทุกคน โดยเฉพาะครอบครัวที่มีบุตรวัยรุ่น ความขัดแย้งเกิดจากความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งในด้านบุคลิกภาพ ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรม สาเหตุเกิดจากความคิดเห็นแตกต่างกันและการอบรมเลี้ยงดู เช่น ในครอบครัวที่มีความเข้มงวด มีความคาดหวังมีการออกคำสั่งหรือถูกทอดทิ้งจะมีความขัดแย้งมากกว่าครอบครัวที่เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยผลกระทบจากความขัดแย้งในครอบครัว ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันเกิดความเครียดและทำลายความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว ขาดแรงจูงใจ หากไม่สามารถควบคุมอารมณ์อาจทำให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งทำร้ายร่างกายเกิดความรุนแรงขึ้นในครอบครัวได้ทำให้ครอบครัวไม่มีความสุขความขัดแย้งในครอบครัวมีผลต่อการใช้ยาเสพติดเนื่องจากเมื่อมีความขัดแย้งในครอบครัว ผลของความขัดแย้งทำให้เกิดความเครียดความคับข้องใจความไม่เข้าใจ

ขาดความสุขเกิดความเบื่อหน่ายวัยรุ่นจึงหาทางออกที่ไม่เหมาะสม เป็นสาเหตุทำให้วัยรุ่นใช้ยาเสพติดได้ตั้งการศึกษาปัจจัยทางครอบครัวที่มีผลต่อการกระทำผิดในคดียาเสพติด (ยาบ้า) ของเด็กและเยาวชนชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางของจกักรี สุนท์โร^{๗๐} ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดคดียาเสพติด (ยาบ้า) คือ การทะเลาะเบาะแว้งหรือการแตกแยกในครอบครัว การศึกษาปัจจัยครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ต่อการใช้ยาเสพติดในผู้ใหญ่และปัญหาทางสุขภาพจิตของ Herrenkohl et al.^{๗๑} ที่พบว่า ความขัดแย้งในครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญในการทำนายการใช้ยาเสพติดและปัญหาสุขภาพจิต การศึกษาลักษณะครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ต่อการใช้ยาเสพติดของ Tafa and Baiocco^{๗๒} ที่พบว่า ลักษณะครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กันน้อยหรือมีความขัดแย้งกันในครอบครัวมีความสัมพันธ์และสามารถทำนายการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นได้และการศึกษาความรุนแรงในครอบครัวของ Caballero et al.^{๗๓} ที่พบว่าความรุนแรงในครอบครัวมีความเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่น

สรุปได้ว่า ครอบครัวเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ในครอบครัวเกิดจากความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน มักจะพบในครอบครัวที่มีบุตรระยะวัยรุ่นทำให้เกิดความเครียด หากไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้จะเกิดการทะเลาะเบาะแว้งมีการทำร้ายร่างกายกัน เมื่อมีความขัดแย้งในครอบครัววัยรุ่นจะเกิดความเครียด สับสนคับข้องใจไม่สามารถหาทางออกได้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายจึงหันไปใช้ยาเสพติดเพื่อให้เกิดความสบายใจดังนั้นความขัดแย้งในครอบครัว จึงมี

^{๗๐}จกักรี สุนท์โร, “สัมพันธ์ภาพในครอบครัวไทย”, รายงานการวิจัย, สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๒.

^{๗๑}Herrenkohl, T. I., Lee, J. O., Kosterman, R., & Hawkins, J. D. “Family influences related to adult substance use and mental health problems: A developmental analysis of child and adolescent predictors”, *Journal of Adolescent Health*, 51(2012), 129 -135.

^{๗๒}Tafa, M., & Baiocco, R. “Addictive Behavior and family functioning during adolescence”, *The American Journal of Family Therapy*, 37, (2009): 388 -395.

^{๗๓}Caballero, M. A., Ramos, L., Gonzalez, C., & Saltijera, M. T., “Family violence and risk of substance use among Mexican adolescents”, *Child Abuse and Neglect*, 34 (2010): 576 -584.

ความสัมพันธ์ทางบวกต่อการใช้จ่ายยาเสพติดของวัยรุ่น หากครอบครัวมีความขัดแย้งมากจะส่งผลให้วัยรุ่นมีการใช้จ่ายยาเสพติดมากขึ้น ความขัดแย้งในครอบครัวจึงเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้มีการใช้จ่ายยาเสพติด ป้องกันปัญหาเสพติดของครอบครัวสามารถทำได้โดย

๑) พ่อ แม่ สอดส่องดูแลน้องๆ หรือสมาชิกคนอื่นๆภายในครอบครัวมิให้กระทำการที่ผิด เช่น การคบเพื่อนที่ไม่ดี การมั่วสุมในอบายมุขและสิ่งเสพติด เยาวชนควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกคนอื่นๆ ภายในครอบครัวด้วย เช่น การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ความมีระเบียบวินัย ความขยันหมั่นเพียร

๒) สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว มีความรักใคร่กลมเกลียวและมีความเข้าใจกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อมีปัญหา

๓) เมื่อมีโอกาสควรบอกกล่าวหรือตักเตือนสมาชิกคนอื่นๆ ภายในครอบครัว โดยเฉพาะน้องๆให้รู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยของยาเสพติดวิธีการใช้จ่ายอย่างปลอดภัย

๔) พ่อ แม่ ควรพูดคุยหรือร่วมกันทำกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสบายใจและภาคภูมิใจด้วยการประพฤติดี ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน แบ่งเบาภาระหน้าที่การงานของพ่อ แม่ ภายในบ้าน

๒.๒.๑๑.๕ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียน

อิทธิพลของเพื่อนนั้นมีมาก โดยเฉพาะช่วงวัยรุ่นเพราะวัยรุ่นมักจะต้องการการยอมรับจากเพื่อน รักเพื่อนมาก บางครั้งรักอย่างไรเหตุผล เชื่อเพื่อนมาก อิทธิพลของเพื่อนจึงมีทั้งด้านดีและด้านเสียจะช่วยเหลือและเป็นที่พักพิงได้ ชวนกันเรียน พากันไปในทางที่ดี คอยตักเตือนเมื่อเพื่อนทำผิดด้านเสีย ชวนกันหนีเรียน ชวนกันเสพสารเสพติด พากันไปในทางที่ไม่ดีต่างๆ เพื่อนทำผิดก็ไม่ตักเตือน หรือกลับส่งเสริมให้ทำผิดต่อไป

อิทธิพลของเพื่อน เพื่อนเป็นคนสำคัญ ของเราก็จริงอยู่แต่ถ้าเพื่อนมีอิทธิพลต่อเราในทางที่ไม่ดีพาไปเสีย ผู้เสียคนในฐานะที่เราเป็นเพื่อนต้องให้สติด้วยการตักเตือน และปฏิเสธไม่ทำตามและชักจูงให้เขาได้ใช้ชีวิตที่ถูกต้องและดีงาม แต่ถ้าหากเป็นเรื่องที่ยุ่ยากเหลือบ่ากว่าแรงก็คงต้องโอบมือลา เลิกคิดถ้าเป็นเรื่องยาเสพติดไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ด้วยตนเอง เรื่องบางเรื่องจำเป็นต้องพิสูจน์ด้วย

เยาวชนจะต้องรู้เท่าทันผู้ค้ายาเสพติด เยาวชนส่วนใหญ่อยู่ในวัยเรียน มีเงินอยู่ในกระเป๋าสวมสำหรับค่าขนมและค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่จำเป็น ซึ่งพ่อแม่และผู้ปกครองให้มาจึงทำให้ผู้ลักลอบค้ายาเสพติด มีความมั่นใจว่าการค้ายาเสพติดให้กับเยาวชนนั้นจะทำให้มีลูกค้าอยู่เสมอและใช้กลยุทธ์ในการขายแบบขายตรง (Direct Sale) ในกลุ่มเพื่อนสนิทและด้วยความเป็นเพื่อนสนิทจึงไม่กล้าเปิดเผยความผิดของเพื่อนและไม่กล้าปฏิเสธเพื่อนำจึงทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็วจึงจำเป็นที่เยาวชนจะต้องรู้เท่าทันกลลวงของผู้ค้ายาเสพติดที่จ้องจะดูดเงินค่าขนมในกระเป๋าสวมของเยาวชนตลอดมา^{๗๔} การถูกชักชวนจากเพื่อน ผู้ที่ใช้และเสพยาเสพติดส่วนใหญ่รู้จักยาจากเพื่อนและเป็นผู้ที่มักจะหันไปปรึกษาเพื่อนเมื่อมีปัญหาเพื่อนจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการชักนำผู้หนึ่งผู้ใดไปใช้จ่ายยาเสพติดยอมเป็นทางนำให้บุคคลที่มีบุคลิกภาพอ่อนแอหรือขาดภูมิคุ้มกันอยู่

^{๗๔} คม เหล่าบุตรสา, “ปัจจัยที่มีผลต่อการเสพยาเสพติดของผู้ต้องหาในคดีเสพยาเสพติดประเภท ๑ (ยาบ้า) ในพื้นที่สถานีตำรวจภูธรลำโพงเหนือ”, รายงานการค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรังสิต), ๒๕๕๗, หน้า ๒๔.

แล้วหันไปใช้และติดยาได้การอยากลอง ความอยากรู้อยากเห็น อยากรู้รสชาติ อยากรู้สัมผัส เมื่อเห็นเพื่อนเสพสารเสพติดจึงเกิดการอยากทดลอง แต่เมื่อลองเสพเข้าไปแล้วมักจะติด^{๗๕}

ปัจจัยหลัก : ความอยากรู้อยากลอง: เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่ทำให้ตัดสินใจใช้ยาเสพติดในครั้งแรก ไม่ว่าจะเป็นการคิดค้นหาคำตอบให้กับตนเอง อยากรู่ว่ามันดีอย่างไร มันสนุกจริงไหม ถือเป็นประตูสำคัญที่ทำให้ง่ายต่อการเข้าถึงยาเสพติดความเชื่อแบบผิดๆ : การที่มีความเชื่อว่าใช้ยาเสพติดแล้วจะสวยจะผอมจะขาวถือเป็นแรงกระตุ้นอย่างดีที่จะทำให้ผู้เสพหน้าใหม่อยากลองเมื่อมีโอกาสที่เหมาะสม

เพื่อน : ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการตัดสินใจในการใช้ยาเสพติดในครั้งแรกของผู้เสพหน้าใหม่และในครั้งต่อไปถือว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลค่อนข้างสูงเพราะการพูดคุยชวนแบบตรงไปตรงมาหรือการพูดคุยชวนออกไปในทางลบประมาทถูกถือเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความกล้าที่จะใช้ยาเสพติดได้หรือแม้กระทั่งทำให้เห็น

พี่น้อง : การที่มีพี่น้องหรือคนใกล้ชิดในครอบครัวใช้ยาเสพติดอยู่ในบ้านก็ถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดผู้เสพหน้าใหม่ที่เป็นคนในครอบครัวเองถ้ากลุ่มคนเหล่านั้นมีความอยากรู้อยากลองเป็นทุนเดิมถึงแม้ว่าคนในครอบครัวจะอ้างว่ามันไม่ดีหรือจะไล่ไปให้พ้น อย่างไรก็ตามก็ลองใช้เมื่อมีโอกาส

แฟน : การที่มีแฟนถือเป็นเรื่องสำคัญเพราะถือเป็นคนใกล้ชิด ถ้าแฟนใช้ยาเสพติดอยู่แล้วมีโอกาสสูงมากที่จะทดลองใช้ในครั้งแรกและใช้ซ้ำในครั้งต่อไปไม่ว่าจะมาจากชักชวนทำให้เห็น หรือสบประมาทร่วมถึงอาจจะมีเพศสัมพันธ์หลังจากการใช้ยาเสพติดร่วมด้วย

ปัจจัยเสริม : การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ : ถือเป็นปัจจัยที่หนุนเสริมการใช้ยาเสพติดเป็นอย่างดี ถือเป็นบันไดขั้นต้นของการที่จะนำไปสู่การใช้สารเสพติดในอนาคตซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาถึงรูปแบบการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในกลุ่มนักศึกษาหญิงสายอาชีพศึกษาว่าการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

สร้างความกล้าและมีโอกาสเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดและมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยจากข้อมูล^{๗๖} จะแสดงให้เห็นว่าทุกๆ คนจะเข้าถึงการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนและยังคงมีการดื่มก่อนที่จะใช้ยาเสพติดและต่อเนื่องไปยังหลังใช้ยาเสพติดด้วยการเที่ยวสถานบันเทิง : การที่เป็นคนที่รักในเสียงเพลง หลงใหลในการเต้นรำในค่านิยมราตรีถือเป็นปัจจัยหนุนเสริมที่ทำให้เกิดกิจกรรมต่อเนื่องในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มผู้เสพหน้าใหม่เมื่อมีความสุขในการท่องเที่ยวดื่มก็จะทำให้เกิดความต้องการค้นหาความสนุกในรูปแบบที่ยากขึ้นอย่างเช่นการใช้ยาเสพติด

ปัจจัยเอื้อ : ครอบครัวไม่สมบูรณ์ : การที่ครอบครัวไม่ครบสมบูรณ์ พ่อแม่หย่าร้างกันทำให้เกิดช่องว่างในครอบครัวเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญถ้าพ่อหรือแม่มีการใส่ใจลูกน้อยลง พูดคุยกันน้อยลงก็จะทำให้เกิดสูญญากาศขึ้นในครอบครัว ทำให้เด็กเข้าใจว่าพ่อแม่ก็ไม่ได้จะสนใจอยู่แล้ว

^{๗๕} กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา, “แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติด”, ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติด, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.surat3.go.th/userfiles/file/Pr_EDUCATION/907.pdf[๑๐ กันยายน ๒๕๖๐].

^{๗๖} Chawalit Kongpet, Pattern Of Alcoholic Consumption in Undergraduate Female Students in Technical College, *Khon Kaen Medical Journal*, 2015. Thai.

ดารายใช้ : การได้เห็นข่าวดาราทงโทรทัศน์ ถูกจับได้ว่าใช้สารเสพติดก็ถือเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการตัดสินใจใช้ยาเสพติดจนเกิดคำพูดในกลุ่มของผู้ใช้ว่า “ถ้าไม่ตี แล้วเค้าจะใช้กันทำไม” “ขนาด ปันปันยังใช้เลย” จึงทำให้ผู้เสพหน้าใหม่มีความคิดตรงกันข้ามกับสิ่งที่เคยได้เรียนมว่ายาเสพติดเป็นสิ่งไม่ดีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดมีอยู่สามส่วนด้วยกัน คือ ปัจจัยใจหลักที่เป็นปัจจัยตั้งต้นที่ทำให้กล้าเข้าไปใช้ยาเสพติด ในที่นี้ประกอบไปด้วยความอยากรู้อยากลองของตัวผู้เสพเองการถูกชักชวนแบบตรงไปตรงมาหรือหลอกล่อด้วยน้ำๆ สรรพคุณว่าดีหรือแม้กระทั่งสบประมาทว่าไม่กล้าเหรออกจากเพื่อนในกลุ่ม ก็เป็นปัจจัยหลักเช่นกันการมีคนในครอบครัวใช้ในบ้านหรือแฟนใช้เองถือเป็นปัจจัยหลักเช่นเดียวกันที่จะทำให้ผู้เสพหน้าใหม่สนใจที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยว ส่วนปัจจัยหนุนเสริมก็จะมี พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การรักและหลงใหลในการเที่ยวสถานบันเทิง ปัจจัยเหล่านี้ ถือเป็นบันไดขั้นแรกในการที่จะเข้าถึงยาเสพติดในการเริ่มใช้หรือแม้กระทั่งใช้ไปแล้วก็เป็นการเกิดกิจกรรมต่อเนื่องหลังใช้ด้วย และสุดท้ายคือปัจจัยเอื้อ ถือเป็นปัจจัยประกอบที่ทำให้ผู้เสพหน้าใหม่มีอะไรบางอย่างที่ง่ายต่อการตัดสินใจเข้าถึงในขั้นนี้

จากข้อมูลจะแสดงให้เห็นว่า การที่มีครอบครัวไม่สมบูรณ์เป็นปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกิดผู้เสพหน้าใหม่โดยอ้อม และการที่พบเห็นดารายถูกจับได้ว่าใช้ยาเสพติดก็จะเป็นปัจจัยที่ย้ำได้ดีว่าขนาดดารายยังทำทั้งหมดนี้ ถือเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ยาเสพติด^{๗๗}

สรุปได้ว่า การคบเพื่อนและการเข้ากลุ่มเพื่อนเป็นการพัฒนาทางสังคมตามธรรมชาติของบุคคลวัยรุ่นซึ่งวัยรุ่นส่วนใหญ่ที่กำลังศึกษาเล่าเรียนใช้เวลาส่วนมากอยู่ในโรงเรียนและกลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อเด็กในวัยนี้มาก เพราะการคบกับผู้ใด ก็มักจะเป็นคนเช่นนั้น จึงส่งผลถึงพฤติกรรมของคนที่คบนั้นด้วย

๒.๒.๑๑.๖ การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน

อรวรรณ หุ่นดี กล่าวถึง หลักการป้องกันปัญหาเสพติด โดยมุ่งเน้นพัฒนา “คน” เป็นสำคัญ ด้วยการให้การศึกษการปลูกฝังอบรมเลี้ยงดู ให้เยาวชนมีการพัฒนาการและความเจริญงอกงามตามวัยให้มีสุขภาพกายและจิตที่สมบูรณ์รู้จักปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัวและสังคม มีทัศนคติที่ถูกต้อง ตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึง

- ๑) การส่งเสริมให้เกิดการนับถือตนเอง
- ๒) การส่งเสริมให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินชีวิต เช่น การให้มีการแสดงออกในด้านความคิดสร้างสรรค์ ความถนัด ความสนใจ
- ๓) การสนับสนุนให้ความมุ่งมั่นในการทำงานและให้รู้จักเผชิญปัญหา
- ๔) การส่งเสริมให้มีโอกาสได้รับประสบการณ์ที่ดีในบ้าน ที่ทำงาน และชุมชน เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และให้ความเคารพในเกียรติภูมิของผู้อื่นด้วย
- ๕) การพัฒนาทักษะสำหรับตนเองและสังคมในสถานะที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเพื่อผลของการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ^{๗๘}

^{๗๗} ขวลิต กงเพชร, “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของกลุ่มนักเรียนหญิงในจังหวัดกาฬสินธุ์” PHETCHABUN RAJABHAT JOURNAL (ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร), ฉบับที่ ๑ ปีที่ ๑๗ (๒๕๕๘).

^{๗๘} อรวรรณ หุ่นดี, ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ, (กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต, ๒๕๓๑), หน้า ๑๐๘.

นอกจากนี้ **สุภร ชินะเกต** ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี โดยกล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติด

๑) การนับถือตนเอง คือความรู้สึกรับคุณค่าของตนเอง ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการแสดงออกความสามารถ ท่าทาง การพิจารณาจากผู้อื่น การนับถือตนเองที่บุคคลมีอยู่อาจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสถานการณ์ การนับถือตนเองนับเป็นสิ่งสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอันเนื่องมาจากการใช้ยาในทางที่ผิดหรือการพึ่งยาเสพติดเพราะเป็นภูมิคุ้มกันที่ต้องใช้มาตรการทางการศึกษาเพื่อเพิ่มการสร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก เมื่อเด็กเห็นคุณค่าและความสำคัญและความสำคัญของตนเองแล้วจะทำให้ไม่เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนโดยการหันไปพึ่งยาเสพติด

๒) ความสัมฤทธิ์ผล หรือความสำเร็จเป็นโอกาสที่บุคคลจะได้รับการยกย่อง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความสำฤทธิ์ผลหรือความสำเร็จ จะสร้างความเชื่อมั่นในตนเองที่จะพัฒนาทั้งร่างกาย สมอง และจิตใจ และจะนำไปสู่การนับถือตนเองต่อไป

๓) ความรู้สึกมุ่งมั่น คือ การมีโครงสร้างของชีวิต มองเห็นวัตถุประสงค์ของตนเองและผู้อื่นในการสร้างสรรค์ เห็นแนวทางที่จะไปสู่จุดมุ่งหมายนั้น มีอิสระที่จะตัดสินใจในการเลือกแนวทางของตนไปสู่จุดมุ่งหมาย มีพลังผลักดันตนเองเพื่อเผชิญกับปัญหาอุปสรรคในชีวิต

๔) ความเคารพตนเอง และผู้อื่น และเกียรติภูมิของบุคคล คือ กิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสมกับความต้องการ ความถนัด ความสนใจ ความสามารถตามวัยของเด็กและเยาวชน การปฏิบัติตามบทบาทของความเป็นบุตร นักเรียน เพื่อน รวมทั้งความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ตามวัย ดังนั้น การจัดกิจกรรมต่างๆ จะช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่เด็กนักเรียนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเคารพตนเองและเกียรติภูมิของบุคคล ทำให้เกิดมีวินัยในตนเอง รู้สึกว่าตนมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี

๕) การพัฒนาทักษะส่วนตัว และทักษะสังคม อันจำเป็นต่อการปฏิบัติตน ทักษะส่วนตัว หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการทำกิจกรรมตามภารกิจที่มีตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบได้ ทักษะส่วนตัวและทักษะสังคม เป็นสิ่งที่ต้องมีควบคู่กันไปตลอดชีวิต เพราะมนุษย์ต้องติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นตลอดเวลา ดังนั้นการพัฒนาทักษะส่วนตัว และทักษะสังคมจึงจำเป็นต้องฝึกฝนให้บุคคลเกิดความสันทัดในการติดต่อกับบุคคลอื่น การแก้ปัญหา การสื่อความหมาย ดังนั้นองค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาให้บุคคลได้

๖) การพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพ การที่บุคคลมีอาชีพ มีรายได้เป็นของตนเอง ทำให้เกิดความมั่นคงในชีวิต การวางแผนทางให้เด็ก และเยาวชนมีทักษะในการประกอบอาชีพในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อช่วยให้เด็กและเยาวชนมีทักษะในการประกอบอาชีพ โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อช่วยให้เด็กและเยาวชนมีทักษะในการประกอบอาชีพอย่างสุจริต พัฒนาทักษะในการแสวงหาอาชีพ มีโอกาสฝึกฝนงานอาชีพ การที่เด็กๆ ได้ทำกิจกรรมต่างๆ จะทำให้เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์มีคุณค่า และยังช่วยให้เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ มีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่ออาชีพสุจริต ซึ่งถือเป็นภูมิคุ้มกันปัญหาสังคมที่สำคัญประการหนึ่ง^{๗๙}

^{๗๙} สุภร ชินะเกต, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี”, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๓), หน้า ๔๒.

สรุปจากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ พบว่า ความคิดเห็นนั้นมีทั้งด้านบวก และด้านลบมีความคิดเห็นที่ดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่มีต่อสิ่งนั้นๆ ในลักษณะใด หากบุคคลนั้นมีประสบการณ์ที่ดี ก็จะมีความคิดเห็นที่ดี และหากบุคคลนั้นมีประสบการณ์ที่ไม่ดี ก็จะมีความคิดเห็นที่ไม่ดีเช่นกัน การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ความคิดเห็นของคนบางคนอาจเกิดจากความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนอื่น โดยได้รับข้อมูลเรื่องราวต่างๆ จากผู้ที่สัมพันธ์ด้วย แล้วถ่ายทอดความคิดเห็นนั้น มาเป็นของตน เช่น ความสัมพันธ์ที่มีต่อพ่อ แม่ ครู อาจารย์ บุคคลนั้นก็จะได้รับความคิดเห็นถ่ายทอดมาจากบุคคลที่ใกล้ชิดได้เป็นอย่างมากการเสพยาเสพติดเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นมีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในภายนอก อันได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ประสบการณ์ในโรงเรียน อิทธิพลของเพื่อนและสื่อต่างๆ คุณลักษณะในตัวบุคคล (ปัจจัยภายใน) ได้แก่ คุณลักษณะภายในอันมีความคิดความเชื่อ ทศนคติ และตัวแปรทางบุคลิกภาพที่สำคัญมากบางตัวในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นและแนวความคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้คนเสพยาเสพติดและสถานการณ์การแพร่ระบาดในประเทศไทยรวมทั้งนโยบายการป้องกันปราบปรามยาเสพติดของรัฐ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับงานวิจัยความคิดเห็นของเยาวชนต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติด มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดตัวแปรและกรอบความคิดที่ใช้ในการศึกษา

๒.๓ หลักพุทธบูรณาการ คือ หลักสัปปุริสธรรม ๗

๒.๓.๑ ความหมายของหลักสัปปุริสธรรม

หลักสัปปุริสธรรมนั้นเป็นข้อธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่บริษัทตามโอกาสสถานที่ต่างๆ กัน ซึ่งคุณสมบัติของผู้นำที่ดีในความหมายของพระพุทธศาสนาจะต้องเป็นผู้ประกอบด้วยหลักธรรม ๗ ประการ ในชีวิตประจำวันนั้น ถ้าหากใครมีคุณธรรมของมนุษย์ที่แท้ ๗ ประการนี้ และสามารถประพฤติได้อย่างถูกต้องตามหลักการเหล่านี้โดยสมบูรณ์แล้ว ผู้นั้นย่อมได้ชื่อว่าเป็น ผู้ที่พระพุทธเจ้ายกย่องว่าเป็น “สัตบุรุษ” หรือ “คนดีแท้” หรือ “มนุษย์โดยสมบูรณ์” การกระทำหรือพฤติกรรมของเขามีความเหมาะสมถูกต้องปราศจากความผิดพลาดนำประโยชน์มาให้ทั้งแก่ตนเองและสังคมโดยส่วนรวมย่อมเอื้ออำนวยประโยชน์สันติสุขแก่สังคมนั้น ดังนั้น ก่อนที่จะทำความเข้าใจความหมายและความเป็นมาของหลักสัปปุริสธรรม จึงควรทำความเข้าใจความหมายของสัตบุรุษก่อน เพื่อที่จะได้ทำความเข้าใจในหลักธรรม

สังคิตีสูตร แปลว่า พระสูตรว่าด้วยการสังคายนา ขึ้นนี้ตั้งตามเนื้อหาสาระของพระสูตร ท่านพระสารีบุตรแสดงแก่ภิกษุจำนวน ๕๐๐ รูป ณ ท้องพระโรงหลังใหม่ชื่ออุพทกะของพวกเจ้ามัลละ เขตกรุงปาวา แคว้นมัลละโดยมีพระผู้มีพระภาคประทับอยู่ด้วย^{๘๐} ได้แก่

๑. เป็นธัมมัญญ (ผู้รู้จักเหตุ)
๒. เป็นอัตถัญญ (ผู้รู้จักผล)
๓. เป็นอรรถัญญ (ผู้รู้จักตน)
๔. เป็นมัตตัญญ (ผู้รู้จักประมาณ)
๕. เป็นกาลัญญ (ผู้รู้จักกาลเวลา)

^{๘๐}ที่.ปา. (ไทย) ๑๑ /๑๐.๑/๔๖.

๖. เป็นปริสัญญุญ (ผู้รู้จักชุมชน)

๗. เป็นบุคคลสัญญุญ (ผู้รู้จักบุคคล)^{๕๑}

หลักสัปปุริสธรรม ๗ นี้ พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในธัมมัญญสูตร ความว่าภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยธรรม ๗ ประการ นี้เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย ฯลฯ เป็นเนื่ออายุอันยอดเยี่ยมของโลก สัปปุริสธรรมธรรม ๗ ประการได้แก่อะไรบ้าง กล่าวคือภิกษุในธรรมวินัยนี้ คือ ๑) เป็นธัมมัญญ ๒) เป็นอรรถัญญ ๓) เป็นอรรถัญญ ๔) เป็นมัตตัญญ ๕) เป็นกาลัญญ ๖) เป็นปริสัญญุญและ ๗) เป็นบุคคลปริสัญญุญ ในพระสูตรนี้พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึง

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ของพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)^{๕๒} ได้ให้ความหมายว่า สัปปุริสธรรม หมายถึง ธรรมของสัตบุรุษ ธรรมของคนดี ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ มี ๗ ประการ คือ

๑. ธัมมัญญตา รู้หลักหรือรู้จักเหตุ
๒. อรรถัญญตา รู้ความมุ่งหมายหรือรู้เหตุผล
๓. อรรถัญญตา รู้จักตน
๔. มัตตัญญตา รู้จักประมาณ
๕. กาลัญญตา รู้จักกาลเวลา
๖. ปริสัญญุญตา รู้จักชุมชน สังคม
๗. บุคคลสัญญุญตา รู้จักบุคคล

สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้กล่าวไว้ว่า สัตบุรุษที่ใช้ในภาษาบาลีมีใช้ ๒ ศัพท์ คือ สปปุริส และ สนนต สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้ทรงวิเคราะห์ศัพท์ว่า สปปุริส ว่า สนนโต ปุริโส สปปุริโส แปลว่า บุรุษผู้สงบแล้ว ชื่อว่าสัตบุรุษ^{๕๓}

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราช (อฺญฺฐายี) กล่าวว่า สัปปุริสธรรม ๗ หมายถึง คุณธรรม ๗ ประการที่บริบูรณ์ในผู้ใดย่อมส่งเสริมบุคคลนั้นให้เป็นสัปปุริสชนที่เจริญด้วยคุณสมบัติความเคารพนับถือของชนทั้งหลาย ทำให้บุคคลนั้นสามารถปฏิบัติกิจการงานให้บรรลุผลสำเร็จด้วยดีและเป็นหลักปฏิบัติเพื่อทำตนให้เป็นผู้สงบและเป็นผู้นำในทางสงบ และสามารถบริหารหมู่คณะประเทศชาติให้ถึงความสงบสุขและความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าได้^{๕๔}

พระพรหมคุณาภรณ์ ได้กล่าวว่า สัปปุริสธรรม ๗ คือ คุณธรรมที่สำคัญ สำหรับสัปปุริสชนหรือคนดีและเป็นคุณธรรมสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่สมบูรณ์แบบด้วย คุณธรรมทั้ง ๗ ประการ ย่อมนำมาบุคคลนั้นไปสู่ความมีคุณค่าอย่างแท้จริง เรียกได้ว่าเป็นคนสมบูรณ์แบบ เป็นคนดีแท้เป็นบุคคลที่น่าคบหาสมาคมด้วยเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งการกระทำหรือพฤติกรรมของเขา มีความเหมาะสมถูกต้อง

^{๕๑}ที.ปา. (ไทย) ๑๑ / ๓๓๐/๓๓๓.

^{๕๒}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์, (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๓๓.

^{๕๓}สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส, บาลีไวยากรณ์สมาสและศัพท์, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒), หน้า ๙.

^{๕๔}สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (อฺญฺฐายี), “สัปปุริสธรรม” หนังสืออนุสรณ์เนื่องในโอกาสงานสถาปนาปิณฑุ นายศิลปะชัย ชาญเฉลิม, (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ., ๒๕๐๙), หน้า ๑๒.

ปราศจากความผิดพลาด นำพาประโยชน์มาให้ทั้งแก่ตนเองและสังคมโดยรวมสามารถนำหมู่ชน สังคม และประเทศชาติไปสู่ความสันติสุขและความเจริญก้าวหน้าตลอดไป^{๕๕}

จากที่กล่าวมานั้นผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายได้ว่า ความเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักหลักการ รู้จักหลักเกณฑ์ และระเบียบการบริหารจัดการ ด้านความเป็นผู้รู้จักผล รู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้หน้าที่และรู้ประโยชน์ที่พึงประสงค์ ด้านความเป็นผู้รู้จักตน คือ รู้ว่าตัวตนของเราเป็นใคร มีฐานะ หรือทำหน้าที่อะไร ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ ความพอเพียงในความเป็นอยู่ ในการใช้จ่ายทรัพย์สิน ด้านความเป็นผู้รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสมว่าเวลาไหนควรทำ เวลาไหนไม่ควรทำและระยะเวลาในการทำงาน การจัดคนเข้าทำงาน ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน ที่ประชุมการประพุดิตัวในที่ประชุม การเข้าหาชุมชนหรือกลุ่มคนในสังคม ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล ความแตกต่างแห่งบุคคล ความสามารถ คุณธรรม อธิษาศัย ทำงานเพื่อส่วนรวม ซื่อตรงต่อตนเอง ต่องาน ต่อบุคคลอื่น บริหารจัดการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยในตนเอง รักษากฎระเบียบที่ตั้งไว้ เคารพความคิดเห็นของกันและกัน เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเสนอปัญหา และความต้องการในชุมชน แสดงความคิดเห็น วิจารณ์การทำงาน และร้องทุกข์เรื่องราวต่างๆ ได้ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตนเอง และหน่วยงานของตนอยู่เสมอ

๒.๓.๒ สารสำคัญของหลักสัปปุริสธรรม

ในการศึกษาสาระสำคัญของหลักสัปปุริสธรรมนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาให้ทราบถึง องค์ประกอบของหลักสัปปุริสธรรม ซึ่งมี ๗ ประการและในแต่ละองค์ประกอบนั้นมีการอธิบายในคัมภีร์ พระพุทธศาสนาอย่างไร ตลอดจนการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงหลักสัปปุริสธรรม ๗ สามารถนำมา ประยุกต์ใช้กับคุณสมบัติของผู้นำได้อย่างไร ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำตัวอย่างที่ปรากฏในคัมภีร์ พระพุทธศาสนาเป็นต้นว่า พระสูตร ชาดก มาแสดงเพื่อให้ทราบถึงเนื้อหาที่สำคัญของหลักธรรมในข้อ นั้นๆ ดังนี้

๑. ฉัมมัญญตา คือ รู้หลักการ ฉัมมัญญตา คือ รู้จักเหตุ รู้หลักการ รู้งาน รู้หน้าที่ รู้กติกา ที่มีความเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน กล่าวคือ ผู้นำนั้นจะต้องรู้จักเหตุ รู้หลักการ รู้กฎ กติกาเหล่านี้ให้ ชัดเจน เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้

๒. อัตถัญญตา คือ รู้จักผล รู้จุดหมายอัตถัญญตา คือ รู้จักผล รู้ความมุ่งหมาย กล่าวคือ ผู้นำที่ที่จะต้องรู้จักจุดหมาย หรือเป้าหมายของหลักการที่ตนปฏิบัติ เข้าใจวัตถุประสงค์องค์การว่าจะไป ทางไหนเพื่อประโยชน์อะไร เพื่อให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างถูกต้องตามเป้าหมายนั้น

๓. อัตตัญญตา คือ รู้ตน อัตตัญญตา คือ รู้ตน รู้ว่าตนเองมีคุณสมบัติ มีความสามารถ อย่างไร และต้องรู้จักพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ผู้นำที่ดีนั้นจะต้องสำรวจอยู่เสมอว่าตนเองมี จุดอ่อนจุดแข็งอะไรแล้วดำเนินการปรับปรุงจุดอ่อนของตน ในขณะที่เดียวกันก็พัฒนาจุดแข็งของตนให้ ดีขึ้นเรื่องกล่าวคือ ผู้นำ ที่ดีควรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงความ เปลี่ยนแปลงแห่งโลกอย่างแท้จริง เพื่อให้สามารถนำพามวลชนและองค์กรไปสู่จุดหมายได้ตาม เป้าหมายที่วางไว้

^{๕๕} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), **ธรรมบุญชีวิต**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๗), หน้า ๑๔.

๔. มัตตัญญูตา คือ รู้จักประมาณ มัตตัญญูตา คือ รู้จักประมาณ ความเป็นผู้รู้จักความพอดี ความพอเหมาะ ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไปในทุกๆเรื่อง เช่น รู้จักความพอดีในการพูด ในการทำงาน ในการหาทรัพย์ ในการจ่ายทรัพย์ ในการกินการอยู่ เป็นต้น โดยรู้จักประมาณกำลังตนเองประมาณทรัพย์ที่มีอยู่

๕. กาลัญญูตา คือ รู้จักเวลา กาลัญญูตา คือ รู้จักเวลา รู้จักเวลาที่ควรประกอบกิจการงานต่างๆ หรือทำงานให้ทันกับเวลา เหมาะกับเวลาและรู้คุณค่าของเวลา ผู้นำที่ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องเป็นผู้รู้จักการบริหารเวลาหรือวางแผนให้เหมาะสมกับเวลาอย่างถูกต้อง

๖. ปริสัญญูตา คือ รู้ชุมชน ปริสัญญูตา คือ รู้ชุมชน รู้สังคม ตั้งแต่ในขอบเขตที่กว้างขวางจากสังคมโลก สังคมประเทศชาติ ว่าอยู่ในสถานการณ์อย่างไร มีปัญหาอย่างไร จะได้สามารถเข้าใจความต้องการของสังคมนั้นได้ถูกต้องหรือแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด นอกจากนี้ยังต้องรู้เข้าใจในระเบียบกฎเกณฑ์ วัฒนธรรม ประเพณีของสังคมนั้นๆ ได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงสถานการณ์ต่างๆ ของสังคมนั้นๆ ได้อย่างถูกต้อง จะได้สามารถนำความสงบสุข สันติสุข ความก้าวหน้ามาสู่มวลชน หมู่คณะและสังคมได้

๗. บุคคลปริปัญญา คือ รู้จักบุคคล บุคคลปริปัญญา คือ การรู้จักบุคคล รู้ประเภทของบุคคลที่จะต้องเกี่ยวข้องกับ รู้ว่าควรปฏิบัติต่อเขาได้ถูกต้องเหมาะสมและได้ผลอย่างไร ดังนั้นผู้นำที่ดีย่อมต้องรู้จักบุคคล รู้ประเภทของบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถเลือกใช้คนให้เหมาะสมกับงาน ในการบริหารงานทุกๆ ด้าน เพื่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าแก่ผู้ปฏิบัติงานทุกคน ตลอดจนสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับหมู่คณะและองค์กรได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

สรุปความได้ว่า หลักสัปปริสธรรมนี้ มีความสำคัญ เพราะจะต้องเป็นผู้รู้จักเหตุวิเคราะห์ผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ไต่ทันที่ว่าเมื่อทำเหตุเช่นนี้แล้วผลลัพธ์จะเป็นเช่นใด เป็นผู้รู้จักตน รู้กำลังความสามารถของตนเอง สมรรถนะเครื่องมือเครื่องจักร เป็นผู้รู้จักประมาณ ในการแสวงหาเครื่องเลี้ยงชีวิต ในทางที่ชอบ เป็นผู้รู้จักกาลเวลา เวลาใดควรทำอะไรในการประกอบกิจการนั้นๆ เป็นผู้รู้จักประชุมชน และกิจการที่จะต้องประพัตต่อชุมชนนั้น ปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับกลุ่มชนนั้นในเชิงคุณภาพเน้นในเรื่องการปรับปรุงคุณภาพ ผู้รู้จักเลือกคบคน เข้าใจความแตกต่างแห่งบุคคล เลือกใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

๒.๓.๓ องค์ประกอบของสัปปริสธรรม ๗

สัปปริสธรรม ๗ ธรรมของสัตบุรุษ คุณสมบัติของคนดี ธรรมของผู้ดี เป็นตัวคอยกำหนดให้คนประพฤติปฏิบัติดี ผู้บริหารในฐานะเป็นหัวหน้าต้องปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา สมควรต้องกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนอื่นและจะต้องบังคับใจตนเองให้ อยู่ในกรอบของศีลธรรมอันดีงาม

๑. ัมมัญญูตา ความรู้จักธรรม รู้หลัก หรือ รู้จักเหตุ คือ รู้จักพิจารณาให้รู้ว่าเหตุใดจักให้เกิดผลใด ไม่ด่วนทำอะไรก็ตาม โดยไม่พิจารณาให้รู้เสียก่อนว่าเมื่อทำแล้วผลที่เกิดจะเป็นเช่นไรก่อนจะทำการทุกอย่างต้องรู้ว่าเป็นการทำที่เป็นเหตุดีหรือไม่ดี คือจะก่อให้เกิดผลดีหรือไม่ดี ดังนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ัมมัญญูตา คือ รู้จักเหตุ รู้หลักการ รู้งาน รู้หน้าที่ รู้กติกาที่มีความเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน กล่าวคือ ผู้นำนั้นจะต้องรู้จักเหตุ รู้หลักการ รู้กฎ กติกาเหล่านี้ให้ชัดเจนเพื่อที่จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ในทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวไว้ว่า ัมมัญญูตา

หมายถึง การรู้ธรรม ดังความที่ปรากฏในอัมมัญญสูตร^{๘๖} หลักธรรมคำสอนดังกล่าวมาแล้วนี้ ภิกษุผู้นั้น
ชื่อว่าเป็นผู้รู้จัดธรรมหรือเหตุแห่งความเจริญ หลักธรรมอันเป็นคำสั่งสอนที่สำคัญ คือ
นวัคส์ตฤศาสน์ ๙ ประการ ได้แก่

- ๑) สุตตะ คือ พระสูตรต่างๆ
- ๒) เคยยะ คือ พระสูตรที่ประกอบด้วยคาถา
- ๓) เวยยาकरणะ คือ พระอภิธรรมทั้งหมด
- ๔) คาถา คือ พระธรรมบท เถรคาถา เถรีคาถา
- ๕) อุทาน คือ พระสูตรที่พระพุทธเจ้าทรงเปล่งอุทานด้วยความโสมนัส
- ๖) อิติวุตตกะ คือ พระสูตรที่ขึ้นต้นด้วยคำว่าสมจริงดังคำที่พระองค์ตรัสไว้
- ๗) ชาดก คือ พระสูตรที่แสดงเรื่องในอดีตชาติของพระพุทธเจ้า
- ๘) อัปภูตธรรม คือ พระสูตรที่ประกอบด้วยปาฏิหาริย์
- ๙) เวทลละ คือ พระสูตรที่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายถามแล้วได้รับความรู้และ

ถามยิ่งๆ ขึ้นไป เป็นต้น

๒. อตถัญญุตตา ความรู้จักอรรถ รู้ความมุ่งหมาย หรือ รู้จักผล คือ รู้ความหมาย
รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำหรือความเป็นไป
ตามหลัก เช่น รู้ว่าหลักธรรมหรือภาชิตข้อนั้นๆ มีความหมายว่าอย่างไร หลักนั้นๆ มีความมุ่งหมาย
อย่างไร กำหนดไว้หรือพึงปฏิบัติเพื่อประสงค์ประโยชน์อะไร การที่ตนกระทำอยู่มีความมุ่งหมาย
อย่างไร เมื่อทำไปแล้วจะบังเกิดผลอะไรบ้างดังนี้ คือ รู้จักผล รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล กล่าวคือ ผู้นำที่
ดีจะต้องรู้จักจุดหมาย หรือเป้าหมายของหลักการที่/ตนปฏิบัติเข้าใจวัตถุประสงค์องค์ควรจะไปทางไหน
เพื่อประโยชน์อะไร เพื่อให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างถูกต้องตามเป้าหมายนั้น พระพุทธศาสนาได้กล่าว
ว่า อตถัญญุตตา คือ ความเป็นผู้รู้อรรถ รู้จักจุดหมาย รู้ประโยชน์ดังพุทธพจน์ที่ปรากฏในอัมมัญญตาสสูตร

๓. อตตัญญุตตา ความรู้จักตน คือ รู้ว่า เรานั้น ว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลังความรู้
ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม เป็นต้น บัดนี้ เท่าไร อย่างไร แล้วประพฤติให้เหมาะสม และรู้
ที่จะแก้ไขปรับปรุง คือ รู้ตน รู้ว่าตนเองมีคุณสมบัติมีความสามารถอย่างไร และต้องรู้จักพัฒนาตนเอง
อย่างสม่ำเสมอ ผู้นำที่ดีนั้นจะต้องสำรวจอยู่เสมอว่าตนเองมีจุดอ่อนจุดแข็งอะไร แล้วดำเนินการ
ปรับปรุงจุดอ่อนของตน ในขณะที่เดียวกันก็พัฒนาจุดแข็งของตนให้ดีขึ้นเรื่อยๆ กล่าวคือ ผู้นำที่ดีควรมี
การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงแห่งโลกอย่างแท้จริง
เพื่อให้สามารถนำพามวลชนและองค์กรไปสู่จุดหมายได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ พระพุทธศาสนาได้
กล่าวว่า อตตัญญุตตา หมายถึง การรู้จักตนเกี่ยวกับศรัทธาศิล จาคะ สุตตะ ปัญญา เป็นต้น ดังที่ปรากฏ
ใน อัมมัญญตาสสูตร ว่าภิกษุในธรรมวินัยนี้รู้จักตน คือ รู้ว่าตนเองนั้นมีศรัทธาความเชื่อ มีศีลมีระเบียบ
วินัย มีสุตตะ คือ การศึกษาเล่าเรียน ได้ยินได้ฟัง มีจาคะ แบ่งปัน การปล่อยวาง มีปัญญาความรู้
ความสามารถ อยู่ประมาณเท่าใดบ้าง แล้ววางตนให้เหมาะสมกับฐานะ ภาวะ ความรู้ความสามารถ
ของตนเอง ไม่ทำให้เกินความรู้ความสามารถของตนเอง ดังนี้เรียกว่าเป็นผู้รู้จักตน

^{๘๖} อัง.สตุตทก. (ไทย), ๒๓/๖๘/๑๔๓.

๔. มัตตัญญูตา (ความรู้จักประมาณ คือ ความพอดี เช่น ภิกษุรู้จักประมาณในการรับ และบริโภคปัจจัยสี่ คฤหัสถ์รู้จักประมาณในการใช้จ่ายโภคทรัพย์ พระมหากษัตริย์รู้จักประมาณในการลงทัณฑ์อาชญาและในการเก็บภาษี คือ รู้จักประมาณ รู้จักความพอดีกล่าวคือ ต้องรู้จักขอบเขตความพอเหมาะในการทำงานในเรื่องต่างๆ ดังนั้น ผู้นำที่ดีนั้นจะต้องรู้จักความพอเหมาะพอควรในการที่จะทำกิจการทุกอย่างให้ลุล่วงไปด้วยดีตามเป้าหมายที่วางไว้ในทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวว่ามีมัตตัญญูตา หมายถึง รู้ประมาณในการรับปัจจัย ๔ ดังปรากฏในธัมมัญญสูตร ว่าภิกษุในธรรมวินัยนี้ รู้จักประมาณในการบริโภคปัจจัย ๔ ในการเลี้ยงชีพ เช่น การรู้จักประมาณในการรับประเคน หรือการใช้สอยจีวร การรับอาหารบิณฑบาตและบริโภคอาหารให้พอประมาณแก่อรรถภาพของตนไม่มากไม่น้อยเกินไป การใช้เสนาสนะที่อยู่อาศัย ให้พอสมควรเหมาะสมกับสมณะสาธูป ยารักษาโรคและบริวารอื่นๆ ที่ภิกษุเข้าไปเกี่ยวข้อง ต้องให้รู้จักความพอดีแก่ตนเอง หากภิกษุไม่รู้จักประมาณในการรับปัจจัย ๔ ไม่พึงเรียนเธอว่า เป็นมัตตัญญูตา แต่เพราะภิกษุรู้จักประมาณในการรับปัจจัย ๔ จึงเรียกเธอว่า เป็นมัตตัญญู การรู้ประมาณ ตามหลักมัตตัญญูตา ย่อมทำให้ผู้ประพฤติปฏิบัติมีความสุขความเจริญพอเหมาะแก่ฐานะของตนโดยรู้จักความพอดีในการดำเนินชีวิตทุกอย่างได้ถูกต้องเหมาะสม ด้วยเหตุนี้ ผู้นำที่ดีตามหลักมัตตัญญูตา ย่อมนำมาซึ่งความพอเหมาะพอควรให้การดำเนินกิจการงานต่างๆ ทำให้สามารถนำพามวลชน หมู่คณะ ไปสู่ความสุขสงบ ปลอดภัย และความเจริญอย่างแท้จริง

๕. กาลัญญูตา ความรู้จักกาล คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกิจ กระทำหน้าที่การงาน เช่น ให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะเวลา คือ รู้จักเวลา รู้จักเวลาที่ควรประกอบกิจการงานต่างๆ หรือทำงานให้ทันกับเวลา เหมาะกับเวลาและรู้คุณค่าของเวลา ผู้นำที่ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องเป็นผู้รู้จักการบริหารเวลาหรือวางแผนให้เหมาะสมกับเวลาอย่างถูกต้องในทางพระพุทธศาสนากล่าวถึงกาลัญญูตา ไว้ว่าการรู้จักแนวปฏิบัติอันเหมาะสมกับกาลเทศะ ดังปรากฏในธัมมัญญสูตร ว่าภิกษุในธรรมวินัยนี้เป็นผู้ประกอบไปด้วยความรู้ว่า เวลานั้นเป็นเวลาควรศึกษา ควรถาม เวลานั้นควรเป็นเวลาทำความเพียร ควรหลีกเลี่ยงจากหมู่ คือ รู้จักการปฏิบัติให้สอดคล้องกับกาลเทศะให้เหมาะสมกับสมณะ รู้คุณค่าของเวลาเมื่อภิกษุมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เวลาย่อมจะเป็นผู้มีความสำเร็จในพระพุทธศาสนา เพราะทำให้ถูกกับกาลเวลา

๖. ปริสัจญูตา ความรู้จักบริษัท คือ รู้จักชุมชน และรู้จักที่ประชุม รู้กิจที่ประพฤติดต่อชุมชนนั้นๆ ว่า ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหา จะต้องทำกิจอย่างนี้ จะต้องพูดอย่างนี้ ชุมชนนี้ควรสงเคราะห์ คือ รู้ชุมชน รู้สังคม ตั้งแต่ในขอบเขตที่กว้างขวางจากสังคมโลกสังคมประเทศชาติ ว่าอยู่ในสถานการณ์อย่างไร มีปัญหาอย่างไร จะได้สามารถเข้าใจความต้องการของสังคมนั้นได้ถูกต้อง หรือแก้ไขปัญหาก็ได้ตรงจุด นอกจากนี้ยังต้องรู้เข้าใจในระเบียบกฎเกณฑ์วัฒนธรรม ประเพณีของสังคมนั้นๆ ได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงสถานการณ์ต่างๆ ของสังคมนั้นๆ ได้อย่างถูกต้อง จะสามารถนำความสุขสงบ สันติสุขความก้าวหน้ามาสู่มวลชน หมู่คณะและสังคม

๗. บุคคลัญญูตา หรือ บุคคลบโรปริญญูตา ความรู้จักบุคคล คือ ความแตกต่างแห่งบุคคลว่า โดยอรรถาธิบาย ความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น ใครๆ ยิ่งหรือหย่อนอย่างไร และรู้ที่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นๆ ด้วยดี ว่าควรจะคบหรือไม่ จะใช้จะตำหนิ ยกย่อง และแนะนำสั่งสอนอย่างไร คือ การรู้บุคคล รู้ประเภทของบุคคลที่จะต้องเกี่ยวข้องด้วยรู้ว่าควรปฏิบัติต่อเขาได้ถูกต้อง

เหมาะสมและได้ผลอย่างไร ดังนั้นผู้นำที่ดีย่อมต้องรู้จักบุคคลรู้ประเภทของบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถเลือกใช้คนให้เหมาะสมกับงาน ในการบริหารงานทุกๆ ด้าน เพื่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าแก่ผู้ปฏิบัติงานทุกคน ตลอดจนสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับหมู่คณะและองค์กรได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ในทางพระพุทธศาสนา ได้กล่าวถึง บุคคลปโรปรัญญา คือ การรู้จักบุคคลและลักษณะความต้องการของบุคคล ดังปรากฏในธัมมัญญสูตร^{๘๗}

สรุปความได้ว่า องค์ประกอบของสัปปุริสธรรมนี้ คือ หลักธรรมของคนดีผู้เป็น สามารถวิเคราะห์ให้เห็นว่า หลักสัปปุริสธรรม เท่าที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนามีจำนวนมาก ซึ่งล้วนแต่เป็นคุณธรรมสำหรับคนดี และในขณะเดียวกันก็เป็นคุณธรรมที่สำคัญของการเป็นผู้นำด้วย ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปได้ว่า หลักสัปปุริสธรรม เป็นหลักของคนทั่วไปสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นการส่งเสริมความเป็นคนดี คนดีในที่นี้คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล และรู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักตัวตนของเราเอง ความพอดี รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกิจ ภาระหน้าที่การงาน รู้จักชุมชน ความแตกต่างแห่งบุคคลว่า โดยอัธยาศัย ความสามารถ และคุณธรรม เมื่อเข้าใจในหลักการของสัปปุริสธรรมแล้วการทำสิ่งโดยย่อประสบความสำเร็จ

๒.๔ บริบทพื้นที่ในการวิจัย

๒.๔.๑ โรงเรียนสตรีนครสวรรค์^{๘๘}

โรงเรียนสตรีนครสวรรค์ เป็นโรงเรียนประจำจังหวัดนครสวรรค์ ตั้งอยู่หลังโรงพยาบาลปากน้ำโพ เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ถึง ๖ ในระดับชั้นละ ๑๕ ห้องเรียน โดยในอดีตได้ก่อตั้งอยู่บนที่ราชพัสดุตรงข้ามธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาตลาดปากน้ำโพในปัจจุบัน

โรงเรียนสตรีนครสวรรค์เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษเริ่มก่อตั้งเมื่อ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๕ บนที่ราชพัสดุตรงข้ามธนาคารไทยพาณิชย์ ตลาดปากน้ำโพในปัจจุบัน เดิมชื่อว่า “โรงเรียนสตรีปากน้ำโพ”

ปี พ.ศ. ๒๔๕๗ สมเด็จพระวิมาดาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ปิยมหาราชปดิวรัดา ได้ประทาน เงินจำนวน ๕,๐๐๐ บาท เพื่อทำการก่อสร้างอาคารเรียน พ.ศ. ๒๔๖๐ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น โรงเรียนประจำมณฑลนครสวรรค์ เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ รับเฉพาะนักเรียนหญิง ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนประจำมณฑลแผนกสตรี”

ปี พ.ศ. ๒๔๗๑ โรงเรียนประจำมณฑลแผนกสตรี ได้เปิดสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ และรับนักเรียนหญิงที่สอบไล่ได้ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากอำเภอต่างๆ โดยให้ความรู้สามัญร่วมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ และเรียนวิชาครูควบคู่ไปด้วย เมื่อเรียนสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และวิชาครูแล้ว ได้รับประกาศนียบัตร “ครูประกาศนียบัตรมณฑล” ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “ครู

^{๘๗} อัง.สตุตทก. (ไทย) ๒๓/๖๕/๑๔๕.

^{๘๘} กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, โรงเรียนสตรีนครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒, [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : [http://data.bopp-obec.info/web/index_view_history.php?School_ID=1060220621&page=history.\[๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๐\]](http://data.bopp-obec.info/web/index_view_history.php?School_ID=1060220621&page=history.[๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๐]).

ประกาศนียบัตรจังหวัด” กระทรวงศึกษาธิการมีคำสั่งยุบ โรงเรียนสตรีฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัด เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒ และเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ มณฑลนครสวรรค์ เปลี่ยนเป็น จังหวัดนครสวรรค์ โรงเรียนประจำมณฑลแผนกสตรี จึงเปลี่ยนชื่อจาก โรงเรียนประจำมณฑลแผนกสตรี เป็น “โรงเรียนสตรี ประจำจังหวัดนครสวรรค์”

ปี พ.ศ. ๒๔๙๑ กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้ตั้งโรงเรียนอนุบาลขึ้นในโรงเรียนสตรีประจำจังหวัดนครสวรรค์ โดยให้ครูใหญ่โรงเรียนสตรีประจำจังหวัดนครสวรรค์ ดำรงตำแหน่ง ครูใหญ่โรงเรียนอนุบาลด้วย เปิดทำการสอนในระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ ๔

ปี พ.ศ. ๒๔๙๔ โรงเรียนสตรีประจำจังหวัดนครสวรรค์ ได้ย้ายมาปลูกสร้างในสถานที่ปัจจุบันและเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนสตรีนครสวรรค์” สร้างอาคารเรียนเป็นตึก ชั้นเดียวบนพื้นที่ ๑๐ ไร่ ๓ งาน ๗๗ ตารางวา

ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ เปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนกศิลป์ รับนักเรียนทั้งชาย-หญิง

ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ โรงเรียนอนุบาลได้แยกไปอยู่ที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โรงเรียนได้ปรับเปลี่ยนนโยบายงดรับนักเรียนชายเมื่อ

ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ เมื่อปีพ.ศ. ๒๕๔๐ โรงเรียนปรับนโยบายให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนสหศึกษา จึงรับนักเรียนชายเข้าเรียนจนถึงปัจจุบัน

ปี พ.ศ. ๒๕๒๙ โรงเรียนได้รับมาตรฐาน : “โรงเรียนรางวัล” จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ โรงเรียนได้ขอรับงบประมาณก่อสร้างอาคารแบบพิเศษ ๕ ชั้น โรงเรียนขอพระราชทานชื่ออาคาร และขออนุญาตเชิญตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ประดิษฐานที่ป้ายชื่ออาคาร และสำนักราชเลขาธิการ พระบรมมหาราชวังมีหนังสือแจ้งกลับว่าสมควรให้ใช้ชื่ออาคารว่า “อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบ พระชนมพรรษา” สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินเป็นประธานเปิดอาคารเรียน “อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบ พระชนมพรรษา” เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ โรงเรียนได้รับพระราชทาน “โรงเรียนรางวัลพระราชทาน” ณ วังสวนจิตรลดา

ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ โรงเรียนได้รับพระราชทานป้ายสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ โรงเรียนได้รับพระราชทานเกียรติบัตรสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ชั้นที่ ๑ เกียรติบัตรแห่งความมุ่งมั่น อนุรักษ์ สรรพสิ่ง สรรพชีวิต ด้วยไวพจน์แห่งจิตสำนึกของเยาวชน

ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ โรงเรียนได้รับพระราชทาน “โรงเรียนรางวัลพระราชทาน”

ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ โรงเรียนได้รับพระราชทาน เกียรติบัตรสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ชั้นที่ ๒ “เกียรติบัตรแห่งการเข้าสู่สถานภาพ สถานศึกษาอบรมสั่งสอนเบ็ดเสร็จ บนฐานงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน”

ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ โรงเรียนได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา จากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม โดย สมศ.

๒.๔.๒ โรงเรียนนครสวรรค์

โรงเรียนนครสวรรค์ เป็นโรงเรียนประจำจังหวัดนครสวรรค์ เดิมอยู่บริเวณวัดนครสวรรค์ และได้ย้ายมาอยู่บริเวณเชิงเขาใกล้กับเทศบาลนครสวรรค์ในปัจจุบัน เปิดสอนในระดับชั้น ม.๑- ม.๖ เป็นโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูงของประเทศไทย และเป็นโรงเรียนศูนย์อาเซียน (Sister School) ของประเทศไทย โดยปีการศึกษา ๒๕๕๔ มีจำนวนที่นั้งการเข้ามหาวิทยาลัยสูงถึง ๑๐๗๗ ที่นั้ง จากจำนวนเด็ก ๖๙๕ คน สูงสุดในรอบ ๑๐๗ ปีของโรงเรียนนครสวรรค์

วิสัยทัศน์ คุณธรรมนำความคิด ผลผลิตเลิศวิชาการ สืบสานวัฒนธรรม นำสู่มาตรฐานสากล
ปรัชญา อันอานาจใดๆ ในโลกนี้ ไม่เห็นมีเปรียบปานการศึกษา สร้างคนหาค่ามิได้ในโลกา
ขึ้นจากผู้ที่ทำค่าไม่มี

คติพจน์ สุโข ปัญญา ปฏิลาโภ ปัญญาคือลาภให้เกิดสุข

อัตลักษณ์สร้างนักเรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ

คำขวัญ การยึดมั่นในหลักศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม เป็นประทีปไปสู่อนาคตอันสดใส

เอกลักษณ์ SMART – ฉลาดอย่างสง่างาม

สีประจำโรงเรียน ม่วง ขาว

ประวัติโรงเรียน

เจ้าอาวาสวัดโพธาราม จังหวัดนครสวรรค์ โดยมีชื่อว่า “โรงเรียนธรรมฐิติวงศ์วิทยา” ใช้ศาลาการเปรียญเป็นสถานที่เรียน มีนักเรียนจำนวน ๒๓ คน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ ทางราชการได้อนุมัติงบประมาณสร้างอาคารเรียนใหม่ แยกออกจากศาลาการเปรียญเป็นโรงเรียนเอกเทศ เมื่อสร้างอาคารเรียนเสร็จเปิดทำการสอนได้เพียง ๙ เดือน ก็เกิดเพลิงไหม้อาคารเรียนเสียหายมาก กระทรวงธรรมการ จึงได้อนุมัติงบประมาณ จำนวน ๓๐,๐๐๐บาท และได้ย้ายสถานที่จากวัดโพธาราม มาอยู่ที่โรงเรียนใหม่บริเวณวัดหัวเมือง (ปัจจุบัน คือ วัดนครสวรรค์) จัดการเรียนการสอนจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๑ กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติให้ ทำการสอนในระดับชั้นเตรียมอุดมศึกษา จึงเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนนครสวรรค์” แล้วย้ายสถานที่ตั้งโรงเรียนมาอยู่ในบริเวณป่าสักเชิงเขากบอันเป็นสถานที่ตั้งของโรงเรียนในปัจจุบัน บริเวณโรงเรียนนครสวรรค์ ณ ป่าสักเชิงเขากบนี้ เดิมเป็นที่ดินของราชพัสดุ เต็มไปด้วยต้นสักที่อุดมสมบูรณ์ มีประชาชนปลูกที่อยู่อาศัยกันเพื่อหาของป่า พระยา อรรถกวีสุนทร ซึ่งดำรงตำแหน่งสมุหเทศาภิบาลในขณะนั้น พร้อมด้วยขุนวิวรรณ์สุขวิทยาและอาจารย์เกษม พุ่มพวง ได้ร่วมกันจับจองไว้ เพื่อจะใช้เป็นสถานที่สร้างโรงเรียนเกษตรกรรมแห่งใหม่ (เดิมอยู่ที่สถาบันราชภัฏนครสวรรค์ปัจจุบันนี้) แต่การสร้างโรงเรียนต้องระงับลง เนื่องจากพระยาอรรถกวีสุนทรย้ายไป เนื่องจากมีการยุบมณฑลนครสวรรค์ อย่างไรก็ตามยังถือว่าบริเวณป่าสักเป็นของกระทรวงศึกษาธิการอยู่ ในวันที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๙ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี พร้อมด้วย หลวงบูรกรรมโกวิท ได้มีพระราชกฤษฎีกาที่จังหวัดนครสวรรค์ ขุนวิวรรณ์สุขวิทยา จึงได้พูดปรารภกับจอมพล ป. พิบูลสงครามว่า โรงเรียนนครสวรรค์ ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณวัดหัวเมืองมีพื้นที่คับแคบมาก ต้องการย้ายมาอยู่ในบริเวณป่าสักเชิงเขากบ และได้รับการเห็นชอบจากนายกรัฐมนตรี ดังนั้น ขุนวิวรรณ์สุขวิทยา จึงได้นำเรื่องเสนอ ม.ล.ปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อของบประมาณก่อสร้างได้รับงบประมาณจำนวน ๔ ล้านบาท ยังไม่ทัน

ดำเนินการก็เกิดการปฏิวัติ ภายหลังจากขุนวิวัฒน์สุขวิทยา นายอวยชัย ธนศรี ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพร้อมด้วยนายโชติ สุวรรณชิน ครูใหญ่โรงเรียนนครสวรรค์ในขณะนั้น ได้ริเริ่มดำเนินการสร้างต่อ แต่เนื่องจากเทศบาลเมืองนครสวรรค์ ประสงค์จะใช้ที่บริเวณนี้ก่อสร้างสวนสาธารณะ ผู้ริเริ่มก่อสร้างโรงเรียน จึงประสานงานขอความร่วมมือจากศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน ผู้ปกครอง และประชาชน เรียกร้องด้วยการเขียนข้อความและเดินขบวนอย่างสงบในตลาดปากน้ำโพ ขอใช้บริเวณป่าสักเป็นสถานที่ก่อสร้างโรงเรียนจนในที่สุดได้รับการอนุญาตจากทางราชการการก่อสร้างโรงเรียนครั้งนี้

กระทรวงศึกษาธิการ ได้อนุมัติงบประมาณสร้างรั้วและบ้านพักครู จำนวน ๒ หลัง เป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ จึงอนุมัติงบประมาณ ๘๐๐,๐๐๐ บาท สร้างอาคารไม้ ๒ ชั้น จังหวัดและกรมการศึกษาพร้อมด้วยพ่อค้าประชาชน เห็นว่าควรสร้างอาคารเป็น ตึก จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการ โดยมีนายสวัสดิวงศ์ ปฏิทัศน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธาน กรรมการ ร่วมกับอาจารย์โชติ สุวรรณชิน และผู้ใหญ่อีกหลายคน ได้จัดหาเงินงบประมาณในการก่อสร้างจากผู้มีจิตศรัทธา ได้เงินจำนวน ๖๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท สมทบกับงบประมาณที่ได้รับก่อสร้างอาคารเรียนหลังแรกโดยทำพิธีวางศิลาฤกษ์ ในวันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๔ โดยมี ม.ล.ปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานในพิธีวางศิลาฤกษ์

โรงเรียนนครสวรรค์ในพื้นที่ใหม่และเป็นที่ตั้งของโรงเรียนในปัจจุบัน คือ เลขที่ ๑๗๓ ถนนมาตุลี อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ พื้นที่ทั้งหมด ๓๘ ไร่ ๒ งาน ๗๘ ตารางวา มีอาจารย์โชติ สุวรรณชิน เป็นผู้บริหารโรงเรียนคนแรก และได้พัฒนามาเป็นลำดับ จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ได้เข้าโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบประสม (คมส.) รุ่นแรก เปิดทำการสอนทั้งวิชาสามัญและสายอาชีพ ให้นักเรียนเลือกเรียนตามความสนใจและความสามารถ

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ และในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ได้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔ เมื่อกระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงหลักสูตรใหม่ โรงเรียนได้รับเลือกให้เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ โดยเริ่มใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ ฉบับปรับปรุงพ.ศ. ๒๕๓๓ และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๔

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนแกนนำในการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษาตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ นอก จากนั้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ โรงเรียนได้รับคัดเลือกให้จัดการเรียนการสอน ๒ โครงการ คือ โครงการลงทะเบียนเรียนตามเวลาและความสามารถในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ลบส.) โดย นักเรียนสามารถเลือกลงทะเบียนเรียนให้จบหลักสูตรก่อน ๓ ปี และโครงการส่งเสริมความสามารถด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยม ศึกษาซึ่งกรมสามัญศึกษาคัดเลือกเขตการศึกษาละ ๑ โรงเรียน ต่อมาได้จัดให้มีการเรียนการสอนโครงการดาวรุ่งมุ่งโอลิมปิกในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรับนักเรียนที่มีความสามารถตามเกณฑ์เข้าเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาในการจัดทำ และใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๕ เป็นต้นมา

ในปีการศึกษา ๒๕๕๒ ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนแกนนำการใช้หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และในปีการศึกษา ๒๕๕๓ ได้ รับการคัดเลือกให้เข้าร่วม โครงการ Spirit of Asian โดยให้จัดตั้งเป็นศูนย์อาเซียนศึกษาและโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ มาตรฐานสากล

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อรอนงค์ วุวงศ์ และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง “ศึกษาสถานการณ์และมาตรการการป้องกัน และการแก้ไขปัญหาเสพติดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่” ผลการวิจัย พบว่า สถานการณ์ และมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษาใน จังหวัดแพร่ ที่ได้ดำเนินการมากที่สุดร้อยละ ๑๐๐ คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ มีการ ประสานงานระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองในด้านความประพฤติของนักเรียน เชิญหน่วยงานหรือ ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและเฝ้าระวังนักเรียนเสพยาเสพติด มีการจัดโครงการส่งเสริม คุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียน มีโครงการการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้น่าอยู่ มีการ รณรงค์จัดโรงเรียนให้เป็นเขตปลอดสารเสพติด และมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดให้ โทษ รองลงมาคือผู้ปกครองและจัดเวรยามทั้งกลางวัน กลางคืน ร้อยละ ๙๗.๐๐ มีการแนะแนว และติดตามประเมินผลผู้ที่มีปัญหาเสพยาเสพติด ร้อยละ ๙๓.๖๐ มีการประชุม ประชุม ๑ - ๒ ครั้ง ต่อเดือน และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ ๙๐.๙๐ ส่วนครูได้พบบุคคลในและนอกโรงเรียนเสพ ยาเสพติด

สถานการณ์ยาเสพติดในโรงเรียนครู พบมากที่สุดคือนักเรียน ร้อยละ ๒๓.๒๐ รองลงมา คือ ชาวบ้าน ร้อยละ ๑๕.๕๒ ส่วนสารเสพติดที่พบมากเป็นบุหรี ร้อยละ ๘๕.๙๐ สุรา ร้อยละ ๕๒.๕๐ และสถานที่ในโรงเรียนที่นักเรียนมีว่สมมากที่สุด คือ ห้องน้ำ ห้องส้วม ร้อยละ ๕๐ รองลงมาหลัง อาคารเรียน ร้อยละ ๒๔.๗๐ ครูพบคนแปลกหน้าเข้าไปในโรงเรียน ร้อยละ ๕๐.๐๐ และได้มีการ เตือนให้เลิก ร้อยละ ๖๑.๑๐ และแจ้งให้ผู้บริหารทราบ ร้อยละ ๔๗.๐๐

ครูโรงเรียนมัธยมในจังหวัดแพร่ มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดมาก ที่สุด ร้อยละ ๑๐๐ โดยสอดแทรกความรู้และวิธีการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในการเรียนการ สอน รองลงมาครูมีส่วนร่วมร้อยละ ๙๙.๕๐ ในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการต่อต้านยา เสพติด มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดให้กับนักเรียน มีการจัด วิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด และมีการขอความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงานราชการเอกชน เพื่อช่วยกันดูแลบุตรหลานไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ร้อยละ ๙๙.๕๐ มีการจัดกิจกรรมประกวดคำขวัญหรือเรียงความ เพื่อตระหนักถึงภัยของยาเสพติด มีการจัดป้าย นิทรรศการเกี่ยวกับปัญหาเสพติดและโทษของยาเสพติด และอื่นๆ ร้อยละ ๙๙.๐๐ มีการจัดให้มี ผู้นำทางศาสนา อบรมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มี การอบรมนักเรียนเป็นแกนนำเพื่อเป็นตัวแทนในการสอดส่องดูแลการเสพยาเสพติดทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียน ร้อยละ ๙๘.๕๐ มีการจัดนิเทศติดตามผล ร้อยละ ๙๘.๐๐ มีการให้คำปรึกษาหรือ คำแนะนำแก่นักเรียนที่มีปัญหาเพื่อหลีกเลี่ยงการเสพยาเสพติด มีการประชุมผู้ปกครอง ๑ ครั้งต่อ ภาคการศึกษา ร้อยละ ๙๕.๙๐ ขอความร่วมมือในการป้องกันยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง มีการรณรงค์ให้

ครู ลด ละเลิกการเสพยาเสพติด เช่น บุหรี่ เหล้า ฯลฯ เพื่อเป็นแบบอย่าง ร้อยละ ๙๒.๙๐ ช่วงโรงเรียนปิดเทอม หรือวันหยุด ทางโรงเรียนได้จัดโครงการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและมีการดูแลและประเมินผลนักเรียนที่ติดยาเสพติด ร้อยละ ๘๖.๔๐ มีการจัดโครงการพัฒนาอาชีพให้กับนักเรียนเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ร้อยละ ๘๕.๔๐

ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติด โดยการส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีการรับฟังปัญหาของนักเรียน ร้อยละ ๙๔.๙๐ มีการตักเตือนนักเรียนให้ตระหนักถึงโทษของยาเสพติด ร้อยละ ๙๔.๓๐ ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนและเจ้าหน้าที่ในการช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ร้อยละ ๙๓.๕๐ มีการสอดส่องดูแลในการคบเพื่อน ร้อยละ ๙๑.๗๐ และดูแลพฤติกรรมด้านการเรียนของนักเรียนว่ามีผลการเรียนต่ำผิดปกติ ร้อยละ ๘๗.๗๐ มีการติดตามตรวจสอบการเดินทางไปกลับของนักเรียนจากโรงเรียน ร้อยละ ๘๖.๙๐ และได้รับคำปรึกษาจากโรงเรียนเมื่อเห็นนักเรียนมีพฤติกรรมที่ผิดสังเกต ร้อยละ ๘๐.๑๐^{๘๘}

นางรุ่งทิพย์ กล้าหาญ และนายบรรชกร กล้าหาญ ได้ศึกษาเรื่อง “กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดด้วยหลักพุทธธรรม ในหมู่บ้านป่าไผ่ ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่” ผลการวิจัย พบว่า บ้านป่าไผ่เคยประสบปัญหาอันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของยาเสพติด แต่ด้วยประสบการณ์ด้านการจัดการชุมชน ทำให้สามารถเรียนรู้ และปรับตัวอย่างเท่าทันในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยใช้กลวิธีที่หลากหลาย ประสานกลไกทั้งภายในและนอกชุมชน การใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ในการดำเนินให้สอดคล้องกลมกลืนกับวิถีชุมชน จนเป็นชุมชนต้นแบบของการขจัดปัญหาเสพติด กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชน ประกอบด้วย กระบวนการค้นหาปัญหาการให้คืนข้อมูลแก่ชุมชน การวางแผนดำเนินงานกระบวนการดำเนินงาน การประสานภาคีภาคส่วน และกระบวนการติดตามผลการดำเนินงานกระบวนการดำเนินงาน ประกอบด้วย ๑. การสร้างสำนึกและการมีส่วนร่วม โดยการร่วมคิด ร่วมค้นหาสถานการณ์ สาเหตุของปัญหาและวิธีการป้องกันแก้ไขผ่านกลไกการจัดประชุมประชาคม ๒. การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๓. การใช้มาตรการทางสังคม ๔. การปรับใช้ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ๕. การให้การศึกษาเรียนรู้ ๖. การสร้างเยาวชนแกนนำรุ่นใหม่ ๗. การสร้างเครือข่ายทั้งภายในและนอกชุมชน ๘. การบูรณาการสู่สถานศึกษา ๙. การฟื้นฟูป่าไม้ ๑๐. ระบบอาสาสมัครชุมชน ๑๑. การใช้มาตรการทางกฎหมายปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จการดำเนินงาน ประกอบด้วย ๑. ข้อมูลสถานการณ์และสาเหตุ ของปัญหาเสพติด ๒. การมีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของปัญหาและร่วมรับผลประโยชน์ ๓. การสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอก ๔. ทุนทางสังคมที่มีในชุมชน ได้แก่ ระบบเครือญาติ ระบบอาวุโส ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณี และฐานทรัพยากร ๕. การมีส่วนร่วมของเยาวชน โดยการสร้างโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมด้านการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ๖. บริบทชุมชนในวิถีชนบทที่มีการปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิด ๗. ผู้นำและภาวะผู้นำที่มีจิตมุ่งมั่นที่จะทำงานเพื่อชุมชน และการเป็นต้นแบบ ๘. การทำงานแบบพหุภาคี ปัจจัยที่

^{๘๘} อรอนงค์ ววงค์ และคณะ, “ศึกษาศถานการณ์และมาตรการการป้องกันและการแก้ไขปัญหาเสพติดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่”, รายงานการวิจัย, (ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่), ๒๕๔๙.

เป็นข้อจำกัดต่อการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชน ประกอบด้วย สถานการณ์ทางการเมือง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ความไม่ชัดเจนด้านนโยบาย สถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงของปัญหาเสพติดและสภาพสังคมทำให้ยากต่อการกำหนดรูปแบบ โครงการ / กิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของกลุ่มเป้าหมาย การขาดข้อมูลเพื่อการจัดการเรียนรู้ และวางแผน การขาดแคลนงบประมาณ ปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องปัญหาเสพติด ผลจากการ ดำเนินงาน ทำให้ชุมชนเกิดความห่วงใยในปัญหาของคนในชุมชน มีสำนึกร่วมทางสังคม เกิดพลัง ความสามัคคี สร้างกระบวนการการเรียนรู้ทางสังคมร่วมกัน มีความเชื่อมั่น ในพลังของชุมชน การ พัฒนาวัฒนธรรมประเพณี และความสงบสุขของชุมชน หลักธรรมสำคัญที่ชุมชนใช้ป้องกันแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ประกอบด้วย ๑. หลักอริยสัจสี่ คือ การเข้าใจในสถานการณ์ปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุ ของปัญหาเสพติด คิดค้นวิธีการแก้ไข และนำสู่การปฏิบัติรวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานเพื่อการ พัฒนา ๒. หลักอภิธานิยธรรม คือ หลักการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มคณะ ซึ่งมีการรวมกลุ่ม ร่วมคิด ร่วม ทำ ร่วมรับผลแห่งการกระทำ คือ ความเป็นปกติสุขในสังคม ๓. หลักสามัคคีธรรม คือ การสร้าง ความร่วมมือ ประองตอง เกื้อกูลรัก โกรธ เมตตาต่อกัน ๔. หลักประโยชน์ ๓ ประการ ซึ่งเป็นฐานคิด ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยประกอบด้วย หลักประโยชน์ในชาตินี้ (ทฤษฎีธัมมิกัตถ ประโยชน์) โดยเน้นให้คนในชุมชน ดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม รู้จักการแสวงหาทรัพย์ การเก็บรักษา ทรัพย์อย่างถูกวิธี หลักประโยชน์ใน ชาติหน้า (สัมปรายิกัตถประโยชน์) คือการปฏิบัติตนเหมาะสม ตามหลักศีลธรรม เชื้อกฏแห่งการทำ ดีทำชั่ว และหลักประโยชน์อย่างยิ่ง คือ การดำรงตนอย่างสงบ สุขด้วยปัญญาไตร่ตรอง มีสติเท่าทัน ความทุกข์เพราะโลภ โกรธ หรือหลง ๕. หลักธรรมไตรสิกขา คือ ได้รักษาศีล ได้เจริญสมาธิ และได้เจริญปัญญา^{๙๐}

ศิวพร แพทย์ขิม ได้ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาเสพติด ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนสตรีวิทยา ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๖” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาเสพติด อยู่ในระดับปานกลาง ๒. เจตคติ เกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาเสพติด อยู่ในระดับดี ๓. ทักษะการป้องกันการเสพยาเสพติด อยู่ใน ระดับดี^{๙๑}

มานพ คณะโต ได้ศึกษาเรื่อง “โครงการศึกษาสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมจะเห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อ พฤติกรรมการใช้สารเสพติดในทุกตัวยาคือ ประวัติการสูบบุหรี่ ประวัติการดื่มสุรา และที่พักอาศัย ตั้งอยู่ห่างจากสถานบันเทิงไม่ถึง ๕๐๐ เมตร ส่วนปัจจัยอื่นๆ อาจส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติด บางชนิด แต่ไม่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการเสพยาเสพติดชนิดอื่น เมื่อได้นำปัจจัยที่มีความสัมพันธ์

^{๙๐}นางรุ่งทิพย์ กล้าหาญ และนายบรรชร์ กล้าหาญ, “กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ด้วยหลักพุทธธรรม ในหมู่บ้านป่าไผ่ ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่”, รายงานการวิจัย, (อุดหนุนการวิจัย จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่), ๒๕๕๒.

^{๙๑}ศิวพร แพทย์ขิม, “พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนสตรีวิทยา ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๖”, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ), ๒๕๕๖.

ทั้งหมดมาวางน้ำหนักและปรับคาคาดประมาณความเสี่ยง พบว่า นักเรียนที่มีประวัติสูบบุหรี่มีโอกาสเสี่ยงไชยาเสพติดเป็น ๒๑ เท่าของผู้ไม่สูบบุหรี่ ในขณะที่นักเรียนที่มีประวัติเคยดื่มสุรามีโอกาสเสี่ยงไชยาเสพติดเป็น ๖ เท่าของผู้ไม่ดื่มสุราและนักเรียนที่พักอาศัยใกล้สถานบันเทิงไม่เกิน ๕๐๐ เมตร มีโอกาสเสี่ยงไชยาเสพติดเป็น ๑.๖ เท่าของผู้ที่พักอาศัยห่างจากสถานบันเทิงเกินกว่า ๕๐๐ เมตร ทั้งนี้ปัจจัยทั้ง ๓ มีนัยสำคัญทางสถิติเป็นอย่างยิ่ง

จากการประเมินกิจกรรม ประเมินสถานศึกษาในทัศนของครูผู้สอนพบว่าอบายมุขหาง่าย ในชุมชนนอกสถานศึกษามีทั้งคนดื่มสุรา ค่าและเสพยาเสพติดรวมทั้งผู้เรียนในสถานศึกษา มีปัญหาครอบครัว อยากรักดีสถานศึกษามีบทลงโทษผู้สูบบุหรี่ ดื่มสุราและเสพยาเสพติดอย่างเฉียบขาด รวมทั้งฝากให้ผู้เรียนรู้จักปฏิเสธ ป้องกันตัวเอง ไขกิจกรรมที่หลากหลาย และผู้บริหารใส่ใจรณรงค์สถานศึกษาสวนมากดำเนินกิจกรรมด้านยาเสพติดโดยเฉพาะอย่างยิ่งการรณรงค์การเผยแพร่

ด้านกิจกรรม การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านกิจกรรมไม่เหมาะสม การตรวจค้น และสอดส่องสวนที่มีกิจกรรมน้อย ได้แก่ การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านยาเสพติด และตรวจปัสสาวะเพื่อหาสารเสพติด

ผลจากการศึกษานี้เมื่อทำการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับงานวิชาการอื่นๆ แล้วพบว่า กลุ่มนักเรียนซึ่งยังเป็นเยาวชนในสถานศึกษายังคงเป็นกลุ่มเสี่ยง และเริ่มลองไชยาเสพติด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของเครือข่ายพัฒนาวิชาการฯ ในปี ๒๕๕๐ ระบุชัดเจนว่าอายุที่เริ่มไชยาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือ ช่วงอายุที่เป็นเยาวชน ดังนั้น มาตรการป้องกันการไชยาเสพติดในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างเร่งด่วน

กิจกรรมการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ข้อมูลจากศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยตรงมีการรับรู้ในหมู่นักเรียนทั่วไป ทำให้มาตรการเพื่อนช่วยเพื่อน น่าจะมีประสิทธิผลต่ำ จึงควรสร้างมาตรการทางบวก และสนับสนุนกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนให้มากขึ้น ทั้งนี้ควรต้องหามาตรการดำเนินการกับปัจจัยเสี่ยงสำคัญ ๓ ประการ คือ พฤติกรรมการดื่มสุรา การสูบบุหรี่ รวมทั้งการต่อเฟาระวังอย่างใกล้ชิดกับนักเรียนที่มีที่พักอาศัยใกล้กับสถานบันเทิง^{๙๒}

สุรีย บัญญานพวงศ์ และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบและกระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผลการวิจัย พบว่า

๑. บริบทชุมชนมีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ปัญหายาเสพติดและ ระดับความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กล่าวคือ สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ชุมชนที่มีความเป็นเมืองสูงจะมีขนาดและความซับซ้อนของปัญหาสูงมาก การติดตาม ตรวจสอบ และการเข้าถึงกลุ่มประชากรเป้าหมายทำได้ยาก ส่งผลให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่สามารถครอบคลุมได้ทั้งพื้นที่ ประสิทธิภาพหรือความสำเร็จในการดำเนินงานในเขตเมืองจะเกิดขึ้นบางพื้นที่หรือบางชุมชนที่คนในชุมชนรวมกลุ่มกันได้อย่างเข้มแข็ง ขณะที่ชุมชนที่มีความเป็นเมืองน้อยหรือชุมชนชนบท เช่น เทศบาล ตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล แม้ว่าบางพื้นที่สถานการณ์

^{๙๒}มานพ คณะโต, “โครงการศึกษาสถานการณ์และการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, รายงานการวิจัย, (โครงการศึกษาสถานการณ์และการแก้ไขปัญหายาเสพติดใน สถานศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: เครือข่ายพัฒนาวิชาการและข้อมูลสารเสพติด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๑.

ปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นจะมีความรุนแรงแต่ความซับซ้อนของปัญหา จะน้อยกว่าที่เกิดขึ้นในเขตชุมชนเมือง นอกจากนี้การติดตาม ตรวจสอบและเข้าถึงกลุ่มประชากรเป้าหมาย สามารถทำได้ง่ายกว่าในพื้นที่เขตเมือง การดำเนินงานป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติดจึงมีความสำเร็จหรือเกิดประสิทธิผลครอบคลุม ได้ทั้งชุมชนและมีความยั่งยืนในการดำเนินงานมากกว่าชุมชนเขตเมือง ทั้งนี้ เพราะลักษณะสังคมชนบทไม่ค่อยมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม คนในชุมชนชนบทมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ใกล้ชิด มีความเป็นเครือญาติสูง มีความรู้สึกผูกพันร่วมเป็นเจ้าของชุมชน และร่วมเป็นเจ้าของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามากกว่าในชุมชนเขตเมือง

๒. รูปแบบและกระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งที่ นำไปสู่ ความสำเร็จในการดำเนินงาน คือ การประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในชุมชน (หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจ องค์กรอิสระและเครือข่ายภาคประชาชน) โดยกระบวนการดำเนินงานที่สำคัญ ที่สุด คือการร่วมกันค้นหาและทำความเข้าใจ สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และยุทธศาสตร์หรือวิธีดำเนินงานที่ส่งผลให้กิจกรรมที่จัดทำประสบความสำเร็จ คือ การทำงานเป็นทีมเดียวกันโดยมีการแบ่งหน้าที่ดำเนินงานโดยไม่แบ่งส่วนงาน และการใช้ทุนทางสังคมในชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงาน

๓. กลไกการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การใช้ศักยภาพของทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่อำนวยความสะดวก และสนับสนุนการปฏิบัติงานของทุกภาคส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่ประสาน สนับสนุน และร่วมการดำเนินงานกับทุกหน่วยงานและเครือข่ายภาคประชาชน ภาคประชาชนและองค์กรเครือข่ายทำหน้าที่เฝ้าระวังป้องกันปัญหา ในชุมชนและติดตามผลการดำเนินงาน โดยกลไกสำคัญ ที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน คือ การเปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็น และการเปิดโอกาสให้เยาวชนมีบทบาทในการดำเนินงาน

๔. ความยั่งยืนของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน จะเกิดขึ้นได้โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น การสร้างการรับรู้ให้คนในชุมชนเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงผลกระทบที่คนในชุมชนจะได้รับทั้งต่อชีวิตทรัพย์สิน ครอบครัว เครือญาติ ชุมชนและสังคม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความเข้าใจความสำนึก และ ความตระหนักถึง ความสำคัญของปัญหาและความสำคัญของการเข้ามา มีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกัน ในฐานะเจ้าของปัญหา ซึ่งจะส่งผลให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนเกิดขึ้นได้และเกิดผลอย่างยั่งยืน^{๙๓}

พุทธชาติ คำสำโรง ได้ศึกษาเรื่อง “พระสงฆ์กับการส่งเสริมเยาวชนและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด” ผลการวิจัย พบว่า

^{๙๓} สุรีย์ บุญญานุกพงศ์ และคณะ, “รูปแบบและกระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, รายงานการวิจัย, (ศูนย์วิจัยด้านสารเสพติด: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๒.

๑. สภาพการส่งเสริมเยาวชนและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยภาพรวมและรายด้าน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้านเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ บทบาทของพระสงฆ์ในด้านการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด รองลงมาคือบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามลำดับ

๒. ปัญหาการส่งเสริมเยาวชนและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยภาพรวมและรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยอยู่ ๑ ด้านเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ บทบาทของพระสงฆ์ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด รองลงมาบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามลำดับ

๓. ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาและป้องกันยาเสพติด มีแนวทางแก้ไข ดังนี้ ควรส่งเสริมและมีการเข้าค่ายอบรมเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนเป็นคนดีในสังคมและหลีกเลี่ยงปัญหายาเสพติด ควรแจ้งข่าวสารประชาสัมพันธ์ให้เยาวชนทราบและรณรงค์แก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจังเพื่อป้องกันและหลีกเลี่ยงยาเสพติด ควรแนะนำและชี้แนะให้เยาวชนรู้ถึงโทษเกี่ยวกับยาเสพติด ควรมีการเผยแพร่หลักการป้องกันยาเสพติดให้รู้ถึงโทษและภัยเพื่อป้องกันการระบาดของยาเสพติดสู่ชุมชน ควรมีกิจกรรมทางพุทธศาสนาโดยให้เยาวชนมีส่วนร่วมเพื่อหลีกเลี่ยงยาเสพติดและเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนเป็นคนดี และควรมีการจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมให้กับเยาวชน^{๔๔}

กิตติวงศ์ สาสวต และปรีชา ดิลกวุฒิสิทธิ์ ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่เทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ๑. การติดยาเสพติดของเด็กและเยาวชนมีสาเหตุมาจาก ๑) สภาพแวดล้อมในชุมชนมีแหล่งซื้อขายยาเสพติดอย่างแพร่หลาย ๒) การได้รับแรงสนับสนุนจากสังคมเพื่อนที่ติดยาเสพติด ๓) การเลียนแบบเพื่อนที่ติดยาเสพติด ๔) สถานศึกษาขาดสถานที่ที่จะมาช่วยผ่อนคลายความเครียดให้กับนักเรียนนักศึกษา ๕) นักเรียน นักศึกษาเป็นอยู่ในวัยที่อยากรู้อยากลอง ๖) มีปัญหาครอบครัวแตกแยก และ ๗) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารผิดๆ เกี่ยวกับยาเสพติด ๒. ปัญหาอุปสรรค ในการปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ของรัฐคือผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งขาดความมุ่งมั่น และเอาใจใส่ในการป้องกันหรือแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา และการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะบอกว่านักเรียนคนใดในโรงเรียนใดติดยาเสพติดเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก เพราะอำนาจในการควบคุมดูแลนักเรียนเป็นหน้าที่ของโรงเรียน ๓. รูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด มีดังนี้ ๑) สร้างเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันยาเสพติด ๒) การจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการ ๓) จัดโครงการโรงเรียนป้องกันยาเสพติด ๔) ส่งเสริมครอบครัวสีขาวและครอบครัว

^{๔๔} พุทธชาติ คำสำโรง, “พระสงฆ์กับการส่งเสริมเยาวชนและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด”, รายงานการวิจัย, (ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขอนแก่น), ๒๕๔๗.

เข้มแข็ง ๕) การปราบปรามผู้ค้ายาเสพติดรายสำคัญและลดความเดือดร้อนของประชาชน และ
๖) โครงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดแบบบูรณาการ^{๙๕}

นเรนทร์ ตุนทกิจ ได้ทำวิจัยเรื่อง “การป้องกันยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา: กรณีศึกษาโครงการเยาวชนอาสาพลังแผ่นดินตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง” ผลการศึกษา พบว่า ๑) การป้องกันปัญหายาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาในพื้นที่ตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เป็นการดำเนินกิจกรรมโดยใช้แนวทางหรือวิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองและการนำเอา “เครื่องแบบ” เป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจเพื่อการปรับเปลี่ยนตนเอง ๒) เยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาเห็นคุณค่าในตนเองปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น จนเป็นที่ยอมรับของครอบครัวและชุมชน ดังนั้นการป้องกันปัญหายาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ควรเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมและบูรณาการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน^{๙๖}

ชิตาพร เอี่ยมสะอาด ได้ทำวิจัยเรื่อง “บทบาทของครอบครัวที่มีต่อการป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนนักศึกษา เขตจังหวัดชุมพร ระนอง และสุราษฎร์ธานี” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวกับการป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนนักศึกษาเขตจังหวัดชุมพร ระนอง และสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย ปัจจัยด้านรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ปัจจัยด้านการปลูกฝังค่านิยมของครอบครัว และปัจจัยด้านกฎระเบียบข้อบังคับของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับบทบาทความต้องการติดยาเสพติดอยู่ในระดับที่ดี ยกเว้นปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางต่อการป้องกันการติดยาเสพติด ส่วนการทดสอบสมมติฐานนั้นเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้น ตัวแปรด้านระดับรายได้ของบิดาไม่มีผลต่อบทบาทการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวในการป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนนักศึกษาเขตจังหวัดชุมพร ระนอง และสุราษฎร์ธานี จากภาพรวมของปัจจัยทั้ง ๔ ด้าน พบว่า ปัจจัยดังกล่าวเป็นบทบาทของครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนนักศึกษาอยู่ในระดับที่ดี ค่าเฉลี่ย ๓.๙๐ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๒^{๙๗}

ชวิศา หนูคง ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การเปิดรับการสื่อสาร ทักษะคิด ความรู้ และพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของวัยรุ่นใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้", ผลการศึกษาพบว่า ๑) ปริมาณการเปิดรับการสื่อสารของวัยรุ่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีการเปิดรับการสื่อสารจากสื่อมวลชนมากที่สุด รองลงมาเป็นการเปิดรับการสื่อสารจากสื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ ๒) อายุ

^{๙๕} กิตติวงศ์ สาสวด และปรีชา ดิลกวุฒิสิทธิ์, “การพัฒนารูปแบบการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่เทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา”, รายงานการวิจัย, (ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์), ๒๕๕๙.

^{๙๖} นเรนทร์ ตุนทกิจ, “การป้องกันยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา: กรณีศึกษาโครงการเยาวชนอาสาพลังแผ่นดินตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง”, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๕๘.

^{๙๗} ชิตาพร เอี่ยมสะอาด, “บทบาทของครอบครัวที่มีต่อการป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนนักศึกษา เขตจังหวัดชุมพร ระนอง และสุราษฎร์ธานี”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี: สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ), ๒๕๔๘.

ระดับการศึกษา ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และความสัมพันธ์ในครอบครัวแตกต่างกัน มีปริมาณการเปิดรับ การสื่อสารเรื่องยาเสพติดแตกต่างกัน ส่วนเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและลักษณะครอบครัวต่างกัน มีปริมาณการเปิดรับการสื่อสารเรื่องยาเสพติดไม่แตกต่างกัน ๓) ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และความสัมพันธ์ ของครอบครัว แตกต่างกันมีทัศนคติต่อยาเสพติดแตกต่างกัน ส่วนเพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และลักษณะครอบครัวต่างกันมีทัศนคติต่อยาเสพติดไม่แตกต่างกัน ๔) เพศ อายุ ระดับการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และความสัมพันธ์ของครอบครัวแตกต่างกัน ส่วนลักษณะ ครอบครัวต่างกันมีความรู้เรื่องยาเสพติดไม่แตกต่างกัน ๕) เพศ อายุ ระดับการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนและความสัมพันธ์ของครอบครัวแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกัน ยาเสพติดแตกต่างกัน ส่วนลักษณะครอบครัวต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดไม่แตกต่างกัน ๖) เพศ อายุ ระดับการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเปิดรับการสื่อสาร ทัศนคติ และความรู้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติด ๗) ความรู้ การเปิดรับการสื่อสาร เพศ ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน และความสัมพันธ์ของครอบครัวสามารถอธิบายพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดได้ ตามลำดับ^{๙๘}

สายสุดา สุขแสง และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้ สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสงขลา” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้าน ครอบครัว ปัจจัยด้านความรู้ ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน และพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสงขลาด้านครอบครัว และปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยด้านความรู้อยู่ในระดับปานกลาง และนักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดอยู่ในระดับ น้อย ส่วนปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .๐๑ ส่วนปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านความรู้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงใช้ สารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในขณะที่ปัจจัยด้วยกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ และสามารถทำนายพยากรณ์ได้ร้อยละ ๑๖.๑๐^{๙๙}

เจริญ แฉกพิมาย และปนัดดา ศรีธรรสาร ได้ทำการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการ ป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ” ผลการศึกษาพบว่า ๑. ผลการวิจัยเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด พบว่า ผู้ตอบ แบบสอบถาม ส่วนมากได้รับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด โดยได้รับความรู้จากสื่อ ๓ ลำดับที่มากที่สุด คือ สื่อวิทยุ/ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และหนังสือพิมพ์ และรู้จักยาเสพติดมากที่สุด ๓ ลำดับ คือ ยาบ้า (แอมเฟตามีน) กัญชา และใบกระท่อม โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนมากไม่แน่ใจว่าชุมชนที่พักอาศัยอยู่มีการ ระบาดของยาเสพติด แต่มีความเห็นว่ายาเสพติดที่ระบาดในชุมชนที่พักอาศัยมากที่สุด ๓ ลำดับแรก คือ ยาบ้า (แอมเฟตามีน) กัญชา และใบกระท่อม ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากไม่เคยถูกชักชวน ให้ลองยาเสพติด และไม่ทราบว่าเพื่อนบางคนติดยาเสพติด โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งที่รู้ว่า เพื่อน

^{๙๘} ชวีดา หนูคง, "การเปิดรับการสื่อสาร ทัศนคติ ความรู้ และพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของ วัยรุ่นใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้", รายงานการวิจัย, (ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา), ๒๕๔๔.

^{๙๙} สายสุดา สุขแสง และคณะ, “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสงขลา”, รายงานการวิจัย, (สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่), ๒๕๕๘.

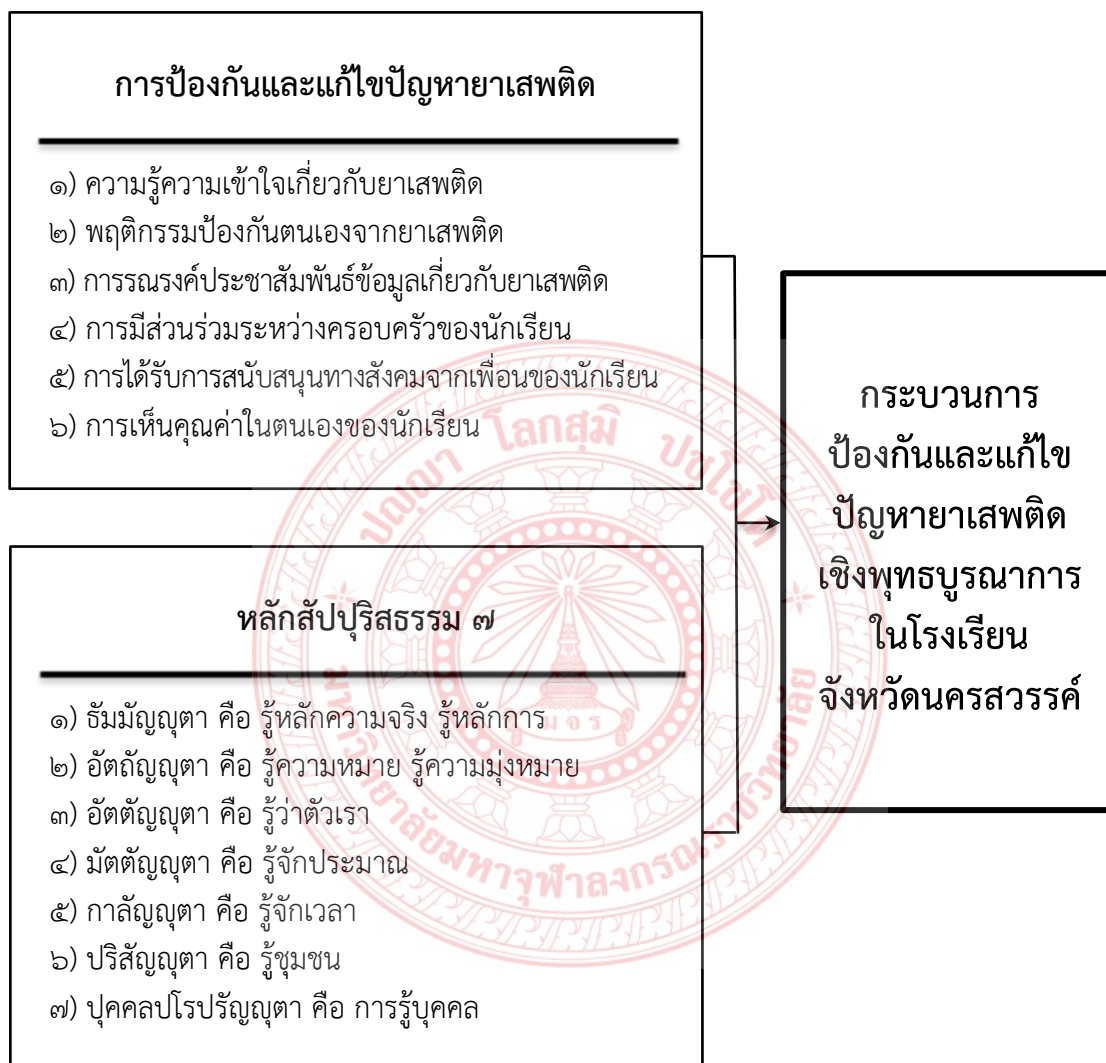
บางคนเสพยาเสพติดและทราบว่าการสูดดมเป็นวิธีการเสพยาที่เพื่อนใช้กันมากที่สุด และมีสาเหตุของการเสพยาเสพติดมากที่สุด คือ อยากรลอง และมีความเห็นว่ายาเสพติดจะช่วยในเรื่องประสิทธิภาพในการเรียนหนังสือเป็นเรื่องที่ไม่จริง โดยมีความเห็นว่ายาเสพติดมีผลกระทบต่อตนเองมากที่สุด และในชุมชนที่พักอาศัยอยู่มีหน่วยงานราชการเข้าไปให้ความรู้และเข้าไปตรวจจับ เรื่องยาเสพติด ๒.ผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด พบว่า ผู้ตอบ แบบสอบถามส่วนมากมีระดับพฤติกรรมที่มีต่อการป้องกันยาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับพฤติกรรมที่มีต่อยาเสพติด อยู่ในระดับมากที่สุด คือ นักศึกษาสามารถดำรงตนเองด้วยการไม่เสพยาเสพติดถึงแม้สถานที่พักอาศัยจะมีการระบาดของยาเสพติดก็ตาม ที่เหลือมีระดับพฤติกรรมที่มีต่อยาเสพติดอยู่ในระดับมาก ในทุกเรื่อง โดยเรื่องที่มีมากที่สุด ๕ ลำดับ คือ ครอบครัว ญาติ พี่น้องของนักศึกษาจะเสียใจและ รับผิดชอบหากพบว่านักศึกษาเสพยาเสพติด รองลงมา คือ นักศึกษาจะปฏิเสธทันทีเสมอเมื่อเพื่อน นำยาเสพติดมาและชวนให้เสพยาเสพติด นักศึกษากลัวว่าหากเสพยาเสพติดและถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจ จับได้จะทำให้เสียอนาคตทางการศึกษา นักศึกษามีการป้องกันตนเองด้วยการปฏิเสธการทดลอง เสพยาเสพติดทุกชนิด และ นักศึกษามีความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดเป็นอย่างดีจึงไม่เกี่ยวข้องหรือเสพยาเสพติด^{๑๐๐}

^{๑๐๐} เจริญ แฉกพิมาย และปนัดดา ศรีธนะสาร ได้ทำการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ”, รายงานการวิจัย, (งานวิจัยและพัฒนา นักศึกษา กองกิจการนักศึกษา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ), ๒๕๕๕.

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารงานต่างๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้สรุปมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อศึกษากระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักพระพุทธศาสนา และ ๓) เพื่อนำเสนอกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์เชิงพุทธบูรณาการ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๖ สูตรสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มตัวอย่างและใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แล้วจะนำเสนอวิธีดำเนินการตามแบบวิธีการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ผู้วิจัยได้จัดแบ่งเนื้อหาตามลำดับหัวข้อดังนี้

๓.๑.๑ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้ในการวิจัยเพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๓.๑.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้ในการวิจัยเพื่อศึกษากระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักพระพุทธศาสนา โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๘ คน

๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๑. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสตรีนครสวรรค์ ชาย ๓๗๘ คน หญิง ๑,๑๐๕ คน จำนวน ๑,๔๘๓ คน และโรงเรียนนครสวรรค์ ชาย ๙๓๖ คน หญิง ๑,๑๙๘ คน จำนวน ๒,๑๓๔ คน

๓.๒.๒. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ดังนี้

โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสตรีนครสวรรค์ จำนวน ๒๘๕ คน และโรงเรียนนครสวรรค์ จำนวน ๓๒๕ คน ตามตารางที่ ๓.๑ ดังนี้

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนนักเรียนที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามโรงเรียนสตรีนครสวรรค์ และโรงเรียนนครสวรรค์

ที่	โรงเรียน	ชาย	หญิง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
๑	โรงเรียนสตรีนครสวรรค์	๓๗๘	๑,๑๐๕	๑,๔๘๓	๒๘๕
๒	โรงเรียนนครสวรรค์	๙๓๖	๑,๑๙๘	๒,๑๓๔	๓๒๕
	รวม	๑,๓๑๔	๒,๓๐๓	๓,๖๑๗	๖๑๐

๓.๒.๓. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่

ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครู ซึ่งเป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการป้องกันยาเสพติด โรงเรียนละ ๔ คน ทั้ง ๒ โรงเรียน จำนวน ๘ คน ตามตารางที่ ๓.๒ ดังนี้

ตารางที่ ๓.๒ รายนามของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย

ที่	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง	วันสัมภาษณ์
๑	น.ส.จุไรรัตน์ มณีรัตน์	ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีนครสวรรค์	๑๒/๐๙/๖๐
๒	นายบรรยวีสต์ ศิริอริยะชัย	รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารบุคคลโรงเรียนสตรีนครสวรรค์	๑๓/๐๙/๖๐
๓	นายชาญณรงค์ ปานเลิศ	รองผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีนครสวรรค์	๑๓/๐๙/๖๐
๔	นางกนกวรรณ สุวรรณรัตน์	ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนสตรีนครสวรรค์	๒๖/๐๙/๖๐
๕	นายพันศักดิ์ ศรีทอง	ผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์	๐๔/๐๗/๖๐
๖	รองบุญจันทร์ คำภิรานนท์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์	๐๔/๐๗/๖๐
๗	น.ส.ปราณี ละการชั่ว	ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายยาเสพติด	๐๔/๐๗/๖๐
๘	นายชาติชาย เกียรติพิริยะ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์	๐๔/๐๗/๖๐

๓.๓ เครื่องมือที่การวิจัย

๓.๓.๑ การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เชิงการสำรวจความคิดเห็น ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับกระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพุทธรูปธรรมการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยเนื้อหาของแบบสอบถามครอบคลุมกระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพุทธรูปธรรมการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพุทธรูปธรรมการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ตามลำดับ ใน ๖ ด้าน คือ ๑) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ๒) พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ๓) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ๔) การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของเด็กและเยาวชน ๕) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของเด็กและเยาวชน และ ๖) การเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กและเยาวชน แบบสอบถามนี้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) มี ๕ ระดับ โดยกำหนดระดับความคิดเห็น ดังนี้

- ๕ หมายถึง ระดับความคิดเห็น มากที่สุด
- ๔ หมายถึง ระดับความคิดเห็น มาก
- ๓ หมายถึง ระดับความคิดเห็น ปานกลาง
- ๒ หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อย
- ๑ หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพุทธรูปธรรมการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์

๓.๓.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือแต่ละชั้น ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) คณะผู้วิจัยใช้เครื่องมือแบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแก่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพุทธรูปธรรมการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ใน ๖ ประเด็น ได้แก่

- ๑. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด
- ๒. พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด
- ๓. การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด
- ๔. การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียน
- ๕. การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียน
- ๖. การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เริ่มตั้งแต่การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา แล้วจึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ตามขั้นตอนการตรวจสอบ โดยนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้จำแนกดังนี้ ๑) แบบสอบถาม ๒) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ดังต่อไปนี้

๓.๔.๑ ขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ และหาคุณภาพเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

๑. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย และแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์สังเคราะห์ แล้วพัฒนาเป็นเครื่องมือในการทำวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม

๒. นำข้อเสนอแนะของกรรมการมาปรับปรุงแก้ไข

๓. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๕ ท่าน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ใช้เทคนิควิธีการวัดดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (item objective congruence index : IOC) ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและลักษณะการใช้ภาษา ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย มีรายชื่อตามตารางที่ ๓.๓ ดังนี้

ตารางที่ ๓.๓ รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือในการวิจัย

ที่	นามผู้ทรงคุณวุฒิ	ตำแหน่ง/หน่วยงาน
๑	พระราชวรชिरเมธี, ผศ. ดร.	ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
๒	รศ.ดร.ประเทือง ภูมิภักุทธาคม	อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธบริหารการศึกษา
๓	ผศ.ดร.วิรัช จงอยู่สุข	อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธบริหารการศึกษา
๔	รศ.ดร. วรกฤต เกื้อนช้าง	อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธบริหารการศึกษา
๕	ดร.วินัย ทองมัน	อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารการศึกษา

จากนั้นผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาใน ๓ กรณี คือ มีความเห็นด้วยไม่แน่ใจ และไม่เห็นด้วย ต่อรายการข้อคำถามนั้น ๆ โดยการกำหนดค่าคะแนนดังนี้

- + ๑ แทน มีความเห็นว่ามี ความสอดคล้องสัมพันธ์
- ๐ แทน ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องสัมพันธ์
- ๑ แทน มีความเห็นว่ามี ไม่สอดคล้องสัมพันธ์

หลังจากนั้น ใช้วิธีการคำนวณหาค่า IOC ของแต่ละข้อคำถาม ได้ค่า IOC ตั้งแต่ ๐.๘ ขึ้นไป

โดยใช้สูตร	IOC	=	$\frac{\Sigma R}{N}$
	IOC	=	ดัชนีความสอดคล้อง ความตรงเชิงเนื้อหาและโครงสร้าง
	R	=	ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ
	N	=	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

๔. นำเครื่องมือที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้ว มาทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง (try out) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอนจำนวน ๓๐ คน ที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๘๙๔

๕. นำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาให้แบบสอบถามสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

๑. วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาข้อมูล เอกสาร งานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ มาสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยมีประเด็นคำถามที่เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์

๒. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์

๓. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ก่อนนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๘ คน

๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีการและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

แบบสอบถาม (Questionnaire)

ขั้นตอนที่ ๑

๑) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ ข้อมูลจากพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา และคัมภีร์ปกรณ์วิเสส ทั้งฉบับภาษาบาลีและภาษาไทย

๒) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ และตำราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ขั้นตอนที่ ๒ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๑) ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากศูนย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเป็นหนังสือนำในการขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งที่เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

๒) ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยคณะผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้บริหาร และติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน เพื่อให้เป็นผู้ประสานงานติดตามและรับส่งแบบสอบถามจากโรงเรียนทั้ง ๒ แห่ง

๓) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนทั้ง ๒ แห่ง จำนวน ๖๑๐ ฉบับ และรับกลับคืนมาด้วยตนเองทั้งหมด ๕๘๙ ฉบับ คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ได้ ๙๖.๕๖ %

การวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีการและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้ แบบสัมภาษณ์ (Interview)

๑. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ถึงผู้เชี่ยวชาญ ๘ คน ขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

๒. ผู้ศึกษานำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๘ คน พร้อมแบบสัมภาษณ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมความพร้อมในการให้สัมภาษณ์ พร้อมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้กำหนดนัดหมาย ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ๔ กลุ่ม คือ

๑) ผู้อำนวยการโรงเรียน	จำนวน ๒ ท่าน
๒) รองผู้อำนวยการโรงเรียน	จำนวน ๓ ท่าน
๓) ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายยาเสพติด	จำนวน ๒ ท่าน
๔) ครูชำนาญการพิเศษ	จำนวน ๑ ท่าน

๓. ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ ตามที่นัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ โดยมีการบันทึกเทป จดบันทึก และถ่ายภาพระหว่างการสัมภาษณ์

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ และระดับการศึกษา ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒. การวิเคราะห์ค่าระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้เกณฑ์การประเมินค่า ๕ ระดับของบุญชม ศรีสะอาด ดังนี้^๑

๑) ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๕๐	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด
๒) ค่าเฉลี่ย ๑.๕๑ – ๒.๕๐	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อย
๓) ค่าเฉลี่ย ๒.๕๑ – ๓.๕๐	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นปานกลาง
๔) ค่าเฉลี่ย ๓.๕๑ – ๔.๕๐	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมาก
๕) ค่าเฉลี่ย ๔.๕๑ – ๕.๐๐	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

๓. การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่วิเคราะห์ได้มาแปลความหมาย และวิเคราะห์ร่วมกับค่าเฉลี่ย โดยผู้วิจัยใช้หลักการแปลความหมายของ ชูศรี วงศ์รัตน์ ที่กล่าวว่า ค่าเฉลี่ยจะต้องแปลควบคู่กับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพราะถ้าค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีน้อย หรือใกล้ ๐ (ศูนย์) หมายความว่า ข้อมูลนั้นมีการกระจายน้อย แต่ถ้าค่า

^๑บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๓), หน้า ๙๙ – ๑๐๐.

เบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าสูง แสดงว่า ค่าเฉลี่ยมีคะแนนกระจายมากตามค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยได้กำหนดค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้^๒

๐.๐๐ – ๐.๓๐	หมายถึง	มีการกระจายน้อย
๐.๓๑ – ๑.๐๐	หมายถึง	มีการกระจายปานกลาง
มากกว่า ๑.๐๐	หมายถึง	มีการกระจายมาก

๓.๕.๒ ข้อมูลเชิงคุณภาพ

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) การสังเคราะห์ข้อมูล (Content synthesis) การตีความ สรุปและนำเสนอด้วยการบรรยาย
๒. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยการตรวจสอบและตีความ สร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมมาได้

๓.๖ สูตรสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๑) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

- ตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสอบถาม ใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือค่าความสอดคล้องของเนื้อหาตรงกับขอบข่ายของเนื้อหา
 R คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (แต่ละคน)
 $\sum R$ ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญทุกคน
 N คือจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยที่การกำหนดคะแนนของผู้เชี่ยวชาญเป็นดังนี้

R = +๑ ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับประเด็น

R = ๐ ข้อคำถามไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับประเด็นหรือไม่

R = - ๑ ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับประเด็น

๒) ค่าร้อยละ (Percentage)^๓ โดยใช้สูตรดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ
 f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
 N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

^๒ชูศรี วงศ์รัตนะ, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิตการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๘๕.

^๓พิสนุ ฟองศรี, วิจัยขั้นเรียน : หลักการและเทคนิคปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : พรอพเพอร์ตี้พริ้นท์, ๒๕๕๐), หน้า ๑๖๑.

๓) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต^๔ (Mean) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนรวมทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

๔) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน^๕ โดยใช้สูตรดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X = คะแนนแต่ละตัว
 N = จำนวนข้อมูล
 \sum = ผลรวมของคะแนน

^๔บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน, ๒๕๔๕), หน้า ๑๐๕.

^๕เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๖.

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ ในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อศึกษากระบวนการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักพระพุทธศาสนา และ ๓) เพื่อนำเสนอ กระบวนการป้องกันและแก้ไขเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์เชิงพุทธบูรณาการ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) วิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณ และวิธีวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม จำนวน ๖๑๐ ชุด ได้รับตอบกลับคืนทั้งสิ้น ๕๘๘ ฉบับ แล้วได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร (Document Research) และสัมภาษณ์บุคคลแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๘ คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้วได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอธิบาย และพรรณนาความ

ผลการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ มีดังต่อไปนี้

- ๔.๑ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ๔.๒ ผลการวิเคราะห์ตามปัจจัยส่วนบุคคล
- ๔.๓ ผลการวิเคราะห์กระบวนการป้องกันและแก้ไขเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ ในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์
- ๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

หากจะกล่าวถึงความ เป็นเอกราชของชาติไทยแล้ว ก็อดภูมิใจไม่ได้ว่าประเทศไทย ก็ เป็นหนึ่งที่ไม่เคยตกเป็นทาสให้กับชาติใดมาก่อน ซึ่งการต่อสู้กับอริราชศัตรูที่ผ่านมานั้น ได้ใช้กำลังและอาวุธที่ร้ายแรงนานาชนิดเข้าต่อสู้กัน ภาพการต่อสู้ด้วยอาวุธร้ายแรงเช่นอดีตในปัจจุบันนั้นเริ่มจางหายไป ซึ่งก็ดูเหมือนว่าประเทศไทยจะปลอดภัยจากอันตรายภายนอก จนฝ่ายปกป้องบ้านเมืองแทบไม่ต้องทำงานด้านการสู้รบ หรือการป้องกันประเทศอีกต่อไป อะไรทำนองนั้น แต่สภาพความเป็นจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะว่าศัตรูที่คอยจ้องทำลาย ประเทศชาติมิได้หยุดเพียงแค่นั้น เมื่อไม่สามารถต่อสู้ด้วยอาวุธก็หันไปใช้ยุทธศาสตร์ใหม่ ด้วยการทำสงครามเย็นเพื่อสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นภายในชาติ โดยนำยาเสพติดเข้ามาใช้เป็นอาวุธแทน ซึ่งอาวุธชนิดนี้นับว่ามีอำนาจร้ายแรงมากกว่าอาวุธชนิดอื่นๆ หลายเท่าตัว เพราะมหันตภัยจากยาเสพติดจะค่อยๆ แทรกซึมเข้าไปสู่กลุ่มเป้าหมายอย่างไม่รู้ตัว ซึ่งหากยาเสพติดสามารถแทรกซึมเข้าไปถึงบุคลากรของชาติได้มากเท่าใดสงครามล้างเผ่าพันธุ์ ความล่มสลายของประเทศชาติก็จะเกิดขึ้นเร็วเท่านั้น ซึ่งในขณะนี้สงครามดังกล่าวได้ประดังหน้ากับประเทศไทยอย่างเต็มรูปแบบแล้วโดยที่คนไทยส่วนใหญ่เองกับไม่ค่อยให้ความสำคัญ ซึ่งจะเห็นได้จากข่าวปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นกับสังคมไทยไม่เว้นแต่ละวัน ที่ผู้เสียหายบางรายจะฆ่าได้กระทั่งลูกเมีย พ่อแม่ของตนเองก็แสดงให้เห็นว่ายาเสพติด กำลังระบาดในเมืองไทยอย่างหนัก และแหล่งผลิตยาเสพติดคงมีอยู่เป็นจำนวนมาก ในทำนองเดียวกันผู้เสพยาเสพติดก็มีไม่น้อยเช่นกัน

ในปัจจุบันสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดในประเทศไทยทวีความรุนแรงมากขึ้น ตามลำดับ ก่อให้เกิดความสูญเสียกำลังคนต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ปัญหาสุขภาพ อนามัย แรงงาน อาชญากรรม ปัญหาครอบครัว ชุมชน และวัฒนธรรม ศีลธรรม จริยธรรมอันดีงาม ถูกทำลายลงไป ซึ่งส่งผลโดยรวมต่อการพัฒนาประเทศชาติในด้านต่างๆ ประเภทของยาเสพติดที่พบว่าทวีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งตัวยาที่ใช้ กลุ่มบุคคลผู้เสพ และพื้นที่การแพร่ระบาดอย่างมาก ได้แก่ ยาบ้า หรือเมทแอมเฟตามีน ถึงแม้รัฐบาลจะถือปัญหา ยาเสพติดเป็นนโยบายหลักเป็นปัญหาของประเทศ ซึ่งได้ทุ่มเททรัพยากรในทุกด้าน เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นจำนวนมากก็ตาม แต่ก็ไม่ทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้าลดน้อยลง กลับกระจายไปทั่วภูมิภาคไปทั่วอย่างรวดเร็ว

จังหวัดนครสวรรค์ ก็เป็นจังหวัดหนึ่ง ที่ถูกจัดให้เป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดอยู่ในขั้นรุนแรงโดยจำแนกพื้นที่การระบาดของยาเสพติด ดังจะเห็นได้จากสถิติการจับกุมผู้ต้องหาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์มากขึ้นทั้งผู้จำหน่าย ผู้ครอบครอง และผู้เสพกล่าวคือ

ป พ.ศ. ๒๕๔๙	จับกุมผู้ต้องหา ยาเสพติด	รวม ๔๒๔ ราย	ผู้ต้องหา ๕๓๖ คน
ป พ.ศ. ๒๕๕๐	จับกุมผู้ต้องหา ยาเสพติด	รวม ๕๑๑ ราย	ผู้ต้องหา ๕๗๕ คน
ป พ.ศ. ๒๕๕๑	จับกุมผู้ต้องหา ยาเสพติด	รวม ๖๙๓ ราย	ผู้ต้องหา ๗๙๓ คน
ป พ.ศ. ๒๕๕๒	จับกุมผู้ต้องหา ยาเสพติด	รวม ๗๓๓ ราย	ผู้ต้องหา ๗๓๕ คน
ป พ.ศ. ๒๕๕๓	จับกุมผู้ต้องหา ยาเสพติด	รวม ๗๕๙ ราย	ผู้ต้องหา ๘๕๑ คน
ป พ.ศ. ๒๕๕๔	จับกุมผู้ต้องหา ยาเสพติด	รวม ๗๙๖ ราย	ผู้ต้องหา ๘๒๔ คน
ป พ.ศ. ๒๕๕๕	จับกุมผู้ต้องหา ยาเสพติด	รวม ๘๒๐ ราย	ผู้ต้องหา ๘๔๗ คน
ปี พ.ศ. ๒๕๕๖	จับกุมผู้ต้องหา ยาเสพติด	รวม ๓๓๘ ราย	ผู้ต้องหา ๒๘๙ คน

ปัจจุบัน ๒๕๖๐ มีผู้เสพยาเสพติด และติดยาเสพติดประมาณ ๑,๘๓๘ คน

ในพื้นที่ที่มีผู้ค้ายาเสพติด ผู้เสพยาเสพติด และผู้ติดยาเสพติดค่อนข้างมาก ได้แก่ พื้นที่อำเภอเมืองนครสวรรค์ อำเภอลาดยาว อำเภอโกรธพระ อำเภอพยุหะคีรี ปัญหายาเสพติดนับวันยิ่งทวีความรุนแรงและน่าเป็นห่วงมากขึ้น และเมื่อพบว่ามีความรุนแรงในเด็กและเยาวชนมากขึ้น และกลายเป็นยาเสพติดที่เด็กและเยาวชนเริ่มทดลองใช้การแพร่ระบาดของยาเสพติดยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง กลุ่มนักค้ายาเสพติดยังคงมีพฤติการณ์จำหน่ายยาในพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียงปริมาณของยาบ้าที่นำมาจำหน่าย อยู่ระหว่างหลักร้อยถึงหลักพัน การจับหลักหมื่นเม็ดพบได้น้อยและมักเป็นการขยายผลมาจับกุมในพื้นที่กลุ่มผู้เสพมีแนวโน้มมากขึ้นและอายุน้อยลง แต่การแพร่ระบาดของยาเสพติดกลับมากขึ้นทุกๆ ปีและจำนวนผู้เสพก็มากขึ้น คดีที่เกี่ยวข้องหรือมีสาเหตุมาจากยาเสพติดมีมากขึ้น รวมถึงผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลมีมากขึ้น^๑ ตลอดถึงวัยรุ่นที่เป็น นักเรียน นักศึกษา ยาบ้า หรือ เมทแอมเฟตามีนเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มีการจับกุมการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นทุกปี เมื่อเปรียบเทียบกับยาเสพติดชนิดอื่นจะเห็นได้ชัดว่าปัญหายาเสพติดโดยเฉพาะยาบ้าเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อประเทศโดยรวมทั้งในปัจจุบันและอนาคต

คณะผู้วิจัยจึงได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการติดสิ่งเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาและเยาวชนของชาติปลอดจากยาเสพติดเป็นเยาวชนที่ดีเป็นประชาชนที่มีคุณภาพต่อไป

^๑ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติดตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์, “แผนปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดและบังคับใช้กฎหมายของตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ.๒๕๖๐”, (ตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์, ๒๕๖๐), (อัสสำเนา).

ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของนักเรียนในโรงเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม คือ นักเรียน ทั้งชายและหญิงที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ ในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

ที่	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๑	เพศ		
	ชาย	๑๙๖	๓๓.๓
	หญิง	๓๙๓	๖๖.๗
	รวม	๕๘๙	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน ๓๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๗ เป็นชาย จำนวน ๑๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓

ตารางที่ ๔.๒ แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ที่	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๒	ระดับการศึกษา		
	ม. ๔	๑๐๒	๑๗.๓
	ม. ๕	๒๐๕	๓๔.๘
	ม. ๖	๒๘๒	๔๗.๙
	รวม	๕๘๙	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๒๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๙ ที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับ การศึกษามัธยมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๓๔.๘ คน และที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๑๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓

๔.๒ ผลของการวิเคราะห์ตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ทั้ง ๖ ด้าน ตามตารางที่ ๔.๓ – ๔.๕ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง ๖ ด้าน จำแนกตามเพศ

(n=๕๘๙)

ที่	เพศ	ระดับความคิดเห็น								
		ชาย			หญิง			ภาพรวม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด	๔.๓๘	๐.๕๑	มาก	๔.๓๘	๐.๕๓	มาก	๔.๓๘	๐.๕๒	มาก
๒	พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด	๔.๓๘	๐.๖๑	มาก	๔.๕๑	๐.๔๙	มากที่สุด	๔.๔๗	๐.๕๓	มาก
๓	การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด	๔.๑๗	๐.๖๖	มาก	๔.๑๗	๐.๖๔	มาก	๔.๑๗	๐.๖๕	มาก
๔	การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียน	๔.๓๕	๐.๕๕	มาก	๔.๔๙	๐.๕๑	มาก	๔.๔๔	๐.๕๓	มาก
๕	การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียน	๔.๒๒	๐.๕๘	มาก	๔.๒๘	๐.๕๖	มาก	๔.๒๖	๐.๕๗	มาก
๖	การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน	๔.๓๑	๐.๕๘	มาก	๔.๔๐	๐.๕๓	มาก	๔.๓๗	๐.๕๕	มาก
	โดยรวม	$\bar{X} = ๔.๓๔$			$S.D. = ๐.๕๒$			แปลผล= มาก		

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๔$, S.D.= ๐.๕๒)

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เพศชาย ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด ($\bar{X} = ๔.๓๘$, S.D.= ๐.๕๑) และด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด ($\bar{X} = ๔.๓๘$, S.D.= ๐.๖๑) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๗$, S.D.= ๐.๖๖)

ส่วนเพศหญิง พบว่า ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51, S.D. = 0.45$) ส่วนด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17, S.D. = 0.64$)

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง ๖ ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

(n=๕๘๘)

ที่	ระดับการศึกษา	ระดับความคิดเห็น								
		ม. ๔			ม. ๕			ม. ๖		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด	๔.๓๙	๐.๕๒	มาก	๔.๓๗	๐.๕๖	มาก	๔.๓๙	๐.๔๙	มาก
๒	พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด	๔.๔๕	๐.๕๓	มาก	๔.๔๙	๐.๕๓	มาก	๔.๔๖	๐.๕๔	มาก
๓	การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด	๔.๒๖	๐.๖๓	มาก	๔.๑๕	๐.๖๖	มาก	๔.๑๔	๐.๖๔	มาก
๔	การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียน	๔.๔๐	๐.๕๕	มาก	๔.๔๖	๐.๕๒	มาก	๔.๔๕	๐.๕๒	มาก
๕	การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียน	๔.๒๕	๐.๖๒	มาก	๔.๓๑	๐.๕๖	มาก	๔.๒๓	๐.๕๕	มาก
๖	การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน	๔.๓๓	๐.๖๐	มาก	๔.๔๑	๐.๕๖	มาก	๔.๓๕	๐.๕๒	มาก
โดยรวม		$\bar{X} = 4.35$			$S.D. = 0.42$			แปลผล = มาก		

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35, S.D. = 0.42$)

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45, S.D. = 0.53$) ส่วนด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25, S.D. = 0.62$)

นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49, S.D. = 0.53$) ส่วนด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15, S.D. = 0.66$)

ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.54$) ส่วนด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14, S.D. = 0.64$)

๔.๓ ผลการวิเคราะห์กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ ในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์

๔.๓.๑ ผลการวิเคราะห์กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ
การในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง ๖ ด้าน ตามตารางที่ ๔.๕ - ๔.๑๑ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการป้องกัน
และแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง ๖ ด้าน
โดยรวม

(n=๕๘๙)

ที่	กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ การในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗	๔.๓๘	๐.๕๒	มาก
๒	พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗	๔.๔๗	๐.๕๓	มาก
๓	การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริส ธรรม ๗	๔.๑๗	๐.๖๕	มาก
๔	การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗	๔.๔๔	๐.๕๓	มาก
๕	การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียนตาม หลักสัปปุริสธรรม ๗	๔.๒๖	๐.๕๗	มาก
๖	การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗	๔.๓๗	๐.๕๕	มาก
ผลรวม		๔.๓๖	๐.๕๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ
การในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๖$, S.D. = ๐.๕๑)

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๗$, S.D. = ๐.๕๓) ส่วนด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยา
เสพติด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๗$, S.D. = ๐.๖๕)

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสี่ปรัศธรรม ๗

(n=๕๘๙)

ร.ที่	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด ตามหลักสี่ปรัศธรรม ๗	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	ศึกษาหาความรู้ เพื่อให้รู้เท่าทันโทษพิษภัยของยาเสพติด	๔.๑๙	๐.๗๖	มาก
๒	นักเรียนทราบโทษของยาเสพติดและพิษภัยของยาเสพติด	๔.๓๙	๐.๗๑	มาก
๓	ยาเสพติดทุกชนิดมีโทษต่อร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม	๔.๓๓	๐.๗๘	มาก
๔	การเสพยาเสพติดจะทำให้เกิดการเสพติดได้ หากใช้สารนั้นเป็นประจำ	๔.๔๘	๐.๗๗	มาก
๕	สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้เผยแพร่ให้ผู้อื่นรู้ถึงโทษของ ยาเสพติด	๔.๕๓	๐.๗๕	มากที่สุด
ผลรวม		๔.๓๘	๐.๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ ในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสี่ปรัศธรรม ๗ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๘$, S.D. = ๐.๕๒)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้เผยแพร่ให้ผู้อื่นรู้ถึงโทษของยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๕๓$, S.D. = ๐.๗๕) ส่วนข้อศึกษาหาความรู้ เพื่อให้รู้เท่าทันโทษพิษภัยของยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๙$, S.D. = ๐.๗๖)

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ด้าน พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสี่ปฐิธธรรม ๗

(n=๕๘๙)

รท	พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด ตามหลักสี่ปฐิธธรรม ๗	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	มีความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดเป็นอย่างดีจึงไม่เกี่ยวข้อง หรือเสพยาเสพติดทุกชนิด	๔.๕๕	๐.๖๕	มากที่สุด
๒	ไม่ทดลองใช้ยาเสพติดทุกชนิดและปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน	๔.๕๘	๐.๖๙	มากที่สุด
๓	นักเรียนจะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด เช่น เที้ยกลางคืน หรือมั่วสุมในแหล่งขาดผู้ดูแล	๔.๕๐	๐.๗๕	มาก
๔	ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด และติดตาม สถานการณ์ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่เสมอ	๔.๒๔	๐.๗๕	มาก
ผลรวม		๔.๔๗	๐.๕๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ ในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสี่ปฐิธธรรม ๗ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๗, S.D. = ๐.๕๓$)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อไม่ทดลองใช้ยาเสพติดทุกชนิดและปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๕๘, S.D. = ๐.๖๙$) ส่วนข้อศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการ ป้องกันยาเสพติด และติดตามสถานการณ์ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๔, S.D. = ๐.๗๕$)

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสี่ปรัสูตรธรรม ๗

(n=๕๘๘)

ที่	การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสี่ปรัสูตรธรรม ๗	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดแก่นักเรียนอย่างทั่วถึง	๔.๑๙	๐.๗๗	มาก
๒	มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด	๔.๑๘	๐.๗๗	มาก
๓	มีส่วนร่วมเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสิ่งเสพติดให้กับนักศึกษา	๔.๐๘	๐.๘๒	มาก
๔	จัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เนื่องในวันต่อต้านยาเสพติดโลก	๔.๒๑	๐.๘๒	มาก
ผลรวม		๔.๑๗	๐.๖๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสี่ปรัสูตรธรรม ๗ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๗$, S.D. = ๐.๖๕)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อจัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เนื่องในวันต่อต้านยาเสพติดโลก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๑$, S.D. = ๐.๘๒) ส่วนข้อมีส่วนร่วมเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสิ่งเสพติดให้กับนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๘$, S.D. = ๐.๘๒)

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียนตามหลักสี่ปฐิฐธรรม ๗

(n=๕๘๙)

ที่	การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียนตามหลักสี่ปฐิฐธรรม ๗	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	ทุกคนในครอบครัวเชื่อใจหรือไว้วางใจที่จะเล่าเรื่องต่างๆ ที่มีปัญหาหรือไม่สบายใจให้คนในครอบครัวฟัง	๔.๓๒	๐.๘๕	มาก
๒	ให้กำลังใจและหาทางแก้ไข หากพบว่าสมาชิกในครอบครัวติดยาเสพติด	๔.๔๘	๐.๗๑	มาก
๓	ใช้เหตุผล และความเข้าใจในการอยู่ร่วมกัน ไม่ใช่อารมณ์	๔.๔๙	๐.๖๙	มาก
๔	รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเป็นสมาชิกของครอบครัว	๔.๔๙	๐.๖๙	มาก
ผลรวม		๔.๔๔	๐.๕๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียนตามหลักสี่ปฐิฐธรรม ๗ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๔$, S.D. = ๐.๕๓)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด มี ๒ ข้อ ได้แก่ ข้อใช้เหตุผล และความเข้าใจในการอยู่ร่วมกัน ไม่ใช่อารมณ์ และข้อรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเป็นสมาชิกของครอบครัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๙$, S.D. = ๐.๖๙) ส่วนข้อทุกคนในครอบครัวเชื่อใจหรือไว้วางใจที่จะเล่าเรื่องต่างๆ ที่มีปัญหาหรือไม่สบายใจให้คนในครอบครัวฟัง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๒$, S.D. = ๐.๘๕)

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗

(n=๕๘๙)

ร.ที่	ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านโทษของยาเสพติดในหมู่เพื่อน	๓.๙๖	๐.๙๐	มาก
๒	เลือกคบเพื่อนดี ที่ชักชวนกันไปในทางสร้างสรรค์	๔.๔๖	๐.๗๐	มาก
๓	รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความผูกพันซึ่งกันและกัน	๔.๓๒	๐.๗๖	มาก
๔	การได้รับการยอมรับ ได้รับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น โดยได้รับจากกลุ่มเพื่อน	๔.๓๑	๐.๗๔	มาก
ผลรวม		๔.๔๔	๐.๕๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๔$, S.D. = ๐.๕๓)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อเลือกคบเพื่อนดี ที่ชักชวนกันไปในทางสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๖$, S.D. = ๐.๗๐) ส่วนข้อมีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านโทษของยาเสพติดในหมู่เพื่อน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๖$, S.D. = ๐.๙๐)

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองตามหลักสัปปุริสธรรม ๗

(n=๕๘๙)

ที่	ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองตามหลักสัปปุริสธรรม ๗	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	มีความรู้สึกที่ตนเองสามารถในการกระทำได้ตามเป้าหมาย สามารถเผชิญอุปสรรคต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตด้วยความมั่นใจ	๔.๓๔	๐.๖๙	มาก
๒	ครอบครัวใส่ใจในความรู้สึกของนักเรียนเสมอ	๔.๔๐	๐.๗๓	มาก
๓	ปรับตัวได้ดี ใช้กลไกการป้องกันตนเองน้อย และสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๔.๓๘	๐.๖๙	มาก
๔	การปฏิบัติตนสอดคล้องกับศีลธรรม จริยธรรม ค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณี สามารถรับรู้คุณค่าของตนตามความเป็นจริง	๔.๓๖	๐.๖๗	มาก
ผลรวม		๔.๒๖	๐.๕๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ ในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๖$, S.D. = ๐.๕๗)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อครอบครัวใส่ใจในความรู้สึกของนักเรียนเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๐$, S.D. = ๐.๓๗) ส่วนข้อมีความรู้สึกว่าตนเองสามารถในการกระทำได้ตามเป้าหมาย สามารถเผชิญอุปสรรคต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตด้วยความมั่นใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๔$, S.D. = ๐.๖๙)

จากผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๖$, S.D. = ๐.๔๑)

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๘$, S.D. = ๐.๕๒) ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๗$, S.D. = ๐.๕๓) ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๗$, S.D. = ๐.๖๕) ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๔$, S.D. = ๐.๕๓) ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๔$, S.D. = ๐.๕๓) และด้านการเห็นคุณค่าในตนเองตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๖$, S.D. = ๐.๕๗)

จะเห็นได้ว่า ระดับค่าเฉลี่ยดังกล่าวอยู่ในระดับมากทั้งหมด ทั้งรายด้าน และรายข้อดังนั้น จากผลการวิเคราะห์การศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ ดังกล่าว จึงควรที่จะรักษามาตรฐานกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในทุกๆ ด้าน และเพิ่มกระบวนการป้องกันและแก้ไขให้มากขึ้น เพื่อให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในแต่ละด้านดังกล่าวข้างต้น

๔.๓.๒ ผลการวิเคราะห์กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ ในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์

กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการกับหลักสัปปุริสธรรม ๗

๑) **ธัมมัญญุตตา** คือ รู้หลักความจริง รู้จักวิเคราะห์สาเหตุของสถานการณ์ และรู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล อาทิ นักเรียนรู้เท่าทันโทษของยาเสพติด ว่าส่งผลต่อร่างกายและจิตใจ

๒) **อัทธัญญุตตา** คือ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำ เช่น ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด ไม่เข้าไปในแหล่งที่มีการซื้อขายยาเสพติด

๓) **อัตตัญญุตตา** คือ รู้ว่าตัวเรานั้นว่ามีสถานภาพประพฤติให้เหมาะสม และรู้ที่จะแก้ไขสามารถรับรู้คุณค่าของตนตามความเป็นจริง

๔) **มัตตัญญุตตา** คือ ความพอดี รู้บทบาทหน้าที่ของตนเองในการอยู่ร่วมกัน เลือคบเพื่อนดี ที่ชักชวนกันไปในทางสร้างสรรค์

๕) **กาลัญญุตตา** คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม ที่จะต้องใช้ในการร่วมทำกิจกรรม เช่น มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด

๖) **ปริสสัญญุตตา** คือ ชุมชนนี้ ควรใช้เหตุผล และความเข้าใจในการอยู่ร่วมกัน ไม่ใช่อารมณ์ มีการปรับตัวได้ดี ใช้กลไกการป้องกันตน และสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๗) **บุคคลปริปรัญญุตตา** คือ การรู้จักบุคคล ความแตกต่างแห่งบุคคลว่า มีอัธยาศัย มีความสามารถ มีคุณธรรม รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเป็นสมาชิกของครอบครัว ของสังคม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๒ โรงเรียน ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๘ คน ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่จริง ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของนักเรียน จึงได้ตั้งประเด็นคำถามตามลำดับขั้นตอน เพื่อสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ จากการบันทึก การสังเกต บันทึกเทป และถ่ายภาพ เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดในโรงเรียนในด้านต่างๆ ของแต่ละโรงเรียนและให้ได้กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วสรุปผลเป็นความเรียงดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธ
บูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์

๑. ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักปรัชญาธรรม ๗
ทางโรงเรียนมีกระบวนการป้องกันและแก้ไข อย่างไร

(คำถาม) การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักปรัชญาธรรม ๗
ทางโรงเรียนมีกระบวนการป้องกันและแก้ไข อย่างไร? กรณีของเด็กนักเรียนเราได้พยายามชี้แจง
ทำความเข้าใจ ให้เด็กรู้เหตุ รู้ผล รู้คุณ รู้โทษ รู้สิ่งที่ควรและไม่ควร บางที่เรารู้ เราก็จับเด็กได้เรา
ไม่ได้ลงโทษ เราเรียกมาถาม คิดอย่างไร ทำไมถึงสูบ สูบแล้วได้อะไร แล้วถ้าพ่อแม่ไม่รู้จะเสียใจไหม
แล้วคิดว่ามันเป็นประโยชน์กับตัวเราไหมสูบแล้วทำให้ชีวิตเราดีขึ้นหรือเปล่า เราใช้ตั้งจากที่ไหนไป
เมื่อเราใช้ตั้งจากตรงนี้ แล้วจะกินอะไร แล้วที่เราเสียไปนี่มันคุ้มค่าไหม ได้ประโยชน์อะไรจากตัวเรา
ไหม ผมว่ามันคือหลักเหตุผลของความเป็นจริง ให้เค้ามองย้อนกลับไปถึงการกระทำของตัวเองนี่ว่าใน
สิ่งที่เค้าทำนี้ ถูกหรือไม่ถูก ด้วยเหตุผลอะไร เราได้แฝงหลักถึงความเข้าใจไปไปด้วย ให้ความรู้ความ
เข้าใจ พิจารณาตัวเองด้วยว่า เค้าทำแล้วมันเกิดคุณเกิดโทษอะไรกับเค้า กับครอบครัว กับสภาพแวดล้อม
รวมถึงโรงเรียน^๒ (คำถาม) เด็กรู้ไหมว่าต้องมีความระมัดระวังในเรื่องของยาเสพติดบางอย่างที่มันมีโทษ
จะรู้ไหมว่ายาเสพติดตัวนี้เมื่อลองแล้วจะเกิดผลกับร่างกายต่อจิตใจ) รู้ครับ เรามีการอธิบาย^๓ แล้วมี
รายวิชาหน้าที่พลเมืองในแต่ละสัปดาห์เราจะมี เช่นในช่วงคาบแรก คาบ homeroom อาจารย์ใน
รายวิชาทุกรายวิชา อาจารย์ประจำชั้น จะมีการสอน มีการอบรม และให้เด็กรู้ถึงผลโทษของการเสพ
ยาเสพติดในแต่ละชนิดต่างๆ เราจะมีสอนเด็กในรายวิชาด้วย^๔ ผมให้ ๙๗ เปอร์เซนต์จากเต็มร้อย ๓
๓ เปอร์เซนต์นี้ก็เยอะนะครับรอง จากสามสี่พัน ตอนนี้มีไม่เกิน ๑๐ คน ประมาณ ๙๘-๙๙ เปอร์เซนต์
ที่มีความรู้ในเรื่องของยาเสพติดนี้^๕ ชี้ตัวได้เลย ใครสูบ ใครเลิก ใครเลิกแล้ว ใครเคยสูบ เคยส่ง
โรงพยาบาล แล้วเคยเสพยาชนิดอื่นแล้วเกิดอาการชัก เมื่อหลายปีก่อนอย่างรุนแรง เราก็มารู้ให้เด็ก
เห็นอยากเป็นอย่างเพื่อนก็เอา จะได้ตายไวขึ้น ชี้กันให้เห็นอย่างนี้^๖ (คำถาม) เด็กของเราก็มีทั้งความรู้
ความเข้าใจในเรื่องของยาเสพติด นี้ประเด็นแรกมีเสริมไหมครับ นโยบายของโรงเรียนนั้น มีนโยบาย
ร้อยเปอร์เซนต์ ปลอดภัยยาเสพติด ร้อยเปอร์เซนต์^๗ ขณะเดียวกันเราประสานตำรวจ ทหาร ของใน
จังหวัด และสถาบันต่างๆ ร่วมมือกันดูแลแก้ไขปัญหายา^๘ และในส่วนของ กรม. เคยมีการตรวจ

^๒ สัมภาษณ์ นายชาติชาย เกียรติพิริยะ, ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์, เมื่อวันที่ ๔ เดือน
กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^๓ อ่างแล้ว, นายชาติชาย เกียรติพิริยะ, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^๔ สัมภาษณ์ น.ส.ปราณี ละการชัว, ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายยาเสพติด, เมื่อวันที่ ๔ เดือน
กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^๕ สัมภาษณ์ นายบุญจันทร์ คำภีรานนท์, รองผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์, เมื่อวันที่ ๔ เดือน
กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^๖ อ่างแล้ว, นายชาติชาย เกียรติพิริยะ, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^๗ อ่างแล้ว, นายบุญจันทร์ คำภีรานนท์, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^๘ อ่างแล้ว, นายชาติชาย เกียรติพิริยะ, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

ปัสสาวะในระดับขั้นมาแล้วครับ ไม่มี ไม่เจอ^๙ เคยเอา ม. ๖ มาตรวจปัสสาวะแล้วครับในหอประชุม โดยสาธารณสุข ทั้งตำรวจ ทหาร มีการตรวจทุกคน ทั้งผู้หญิงผู้ชาย^{๑๐} ทางโรงเรียนเราใช้เครื่องตรวจ ยา ใช้งบประมาณเยอะ ตรวจจนน้ำยาหมด ไม่มีปัญหา^{๑๑} มีปัญหาคือเรื่องงบประมาณ เครื่องเป่าบูห์หรือ ต้องตรวจกับเครื่องเป่าคาร์บอน แต่เราได้จากเครือข่ายผู้ปกครองซื้อให้ เราไม่มีบซื้อเอง^{๑๒} (คำถาม) *ตรงนี้เราไม่สามารถทำเรื่องขอไปที...* นโยบายอันดับ ๑ คือ เด็กหนีเรียน เด็กมาสาย มีพฤติกรรม หน้าสงสัย มีการเชิญผู้ปกครองพบ ตรวจให้เป่าเครื่องเป่า^{๑๓} เด็กของเราตัวอย่างหนึ่ง คือ ไม่ต้องพูด กันมาก มีการเรียกมาถาม แล้วให้โอกาสเด็ก^{๑๔} เด็กเราเป็นคนมีเหตุมีผล เราทำแบบนี้คือไม่ได้เป็นการฆ่าเขา เรบอกเขาว่า เรารู้ว่าเขาสูบบุหรี่ เราเหมือนกับการปกครองเป็นการปกครองแบบพ่อปกครองลูก^{๑๕} นี่คือการควบคุมการอย่างหนึ่งในการชูแบบปราชญ์ เราต้องฟังเหตุผล ไม่ใช่คาคาโทษ เรามี การเชิญผู้ปกครองพบ^{๑๖} ในเรื่องนโยบาย ผอ. เป็นคนออก ส่วนในเรื่องของการปฏิบัติก็ได้มอบหมาย ให้รองผู้อำนวยการบริหารบุคคลและคณะผู้ช่วย และคณะครูที่เกี่ยวข้องกับเรื่องป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ ทางนี้จะลงลึกไปว่ามีกิจกรรมอะไร เพื่อไม่ให้ประเด็นซ้ำกัน เป็นแนวนโยบายคือไปดูแลแนวการปฏิบัติ^{๑๗} (คำถาม) *ในเชิงนโยบายต่างๆ พอจะขอข้อมูลต่างๆ ได้ไหม ครับ คือ นโยบาย ๑ ๒ ๓ มีอะไรบ้าง และผู้ปฏิบัติมีอะไรบ้าง แนวทางการปฏิบัติ มีแนวทาง อย่งไรบ้าง* (คำตอบ) ยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ เนื่องจากยาเสพติดก่อให้เกิดอันตราย อย่างร้ายแรงต่อสุขภาพทั้งร่างกาย และจิตใจของผู้เสพยังนำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว สังคม และบ่อนทำลายเศรษฐกิจ ความมั่นคงของชาติ จึงได้มีการแสวงหาความร่วมมือจากหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศและจากต่างประเทศ เพื่อที่จะหาทางป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน ดังนี้ ๑) มีพลังความต้องการยาสูงขึ้น เพื่อจะได้เสพยาต่อไป ไม่ว่าจะ ได้มาด้วยวิธีใด ๒) มีแนวโน้มที่จะเพิ่มปริมาณยามากขึ้น ๓) ภาวะทางจิตและร่างกายโดยทั่วไปดำรง อยู่ได้โดยอาศัยยา ๔) ทำความเสียหายให้แก่ปัจเจกบุคคลและสังคมยาเสพติดที่กล่าวมานั้น^{๑๘} ปัญหายาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติที่จะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหายาอย่างจริงจัง ต้องดำเนินการป้องกันเฝ้า ระวังและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนรวมทั้งส่งเสริมให้องค์กรหน่วยงานโรงเรียนสถาน ประกอบการภาคเอกชนทุกแห่งได้รวมกันเป็นพลังแผ่นดินทั่วประเทศ เพื่อต้องการสื่อให้สาธารณสุข

^๙ อ่างแล้ว, นายบุญจันทร์ คำภีรานนท์, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๐} อ่างแล้ว, นายบุญจันทร์ คำภีรานนท์, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๑} อ่างแล้ว, นายชาติชาย เกียรติพิริยะ, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๒} อ่างแล้ว, นายชาติชาย เกียรติพิริยะ, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๓} อ่างแล้ว, นายบุญจันทร์ คำภีรานนท์, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๔} อ่างแล้ว, นายชาติชาย เกียรติพิริยะ, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๕} อ่างแล้ว, นายบุญจันทร์ คำภีรานนท์, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๖} อ่างแล้ว, นายบุญจันทร์ คำภีรานนท์, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายพันศักดิ์ ศรีทอง, ผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๘} สัมภาษณ์ นางสาวจุไรรัตน์ มณีรัตน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีนครสวรรค์, เมื่อวันที่ ๑๒ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

ทั้งประเทศได้ระลึกว่าการแก้ไขปัญหายาเสพติดจะต้องร่วมมือกันทุกภาคส่วน^{๑๙} การสร้างภูมิคุ้มกัน และป้องกันยาเสพติด เป็นแผนที่มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับประชาชนเยาวชนทั่วไปเยาวชน กลุ่มเสี่ยงเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อปัญหายาเสพติดให้กับประชาชนทั่วประเทศซึ่งจะเป็นการตัดการ เพิ่มขึ้นของผู้เสพยาใหม่โดยจะให้ความสำคัญในการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาทุกแห่งรวมทั้ง จัดปัจจัยเสี่ยงที่เอื้อต่อปัญหายาเสพติดให้หมดไปจะสร้างคุณภาพชีวิตทัศนคติให้กับเยาวชนที่จะเป็น อนาคตของชาติไม่ให้อยู่เกี่ยวกับยาเสพติด^{๒๐} ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกัน ยาเสพติด เช่น มีทักษะปฏิเสธและเจรจาต่อรองเพื่อรักษาหัวใจของผู้อื่น และผลประโยชน์ของตนเอง ในการป้องกันยาเสพติดได้ การไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดด้วยการกระทำต่างๆ เช่น การจำหน่ายยาบ้า การถูกชักชวนไปเสพยาหรือถูกชักชวนให้ไปเป็นต้นทางเพื่อรกลอบซื้อหรือจำหน่ายและชวนไปคู่อื่น เสพยาเสพติด^{๒๑} สร้างภูมิคุ้มกันจากปัจจัยภายในและภายนอก คือ สร้างภูมิความรู้และการรับรู้ ได้แก่ การรู้ถึงปัญหา การมองเห็นปัญหา เพื่อจะได้พิจารณาป้องกันได้ทันที่ที่มีความรู้ความเข้าใจของ การใช้ยาที่ถูกต้อง มีความรู้ความเข้าใจ และการรับรู้ถึงบรรทัดฐานทางสังคม กฎหมายของบ้านเมือง และสร้างภูมิความสามารถในการต่อต้านหรือเผชิญปัญหา ได้แก่ ความสามารถในการต่อต้านอิทธิพล ของกลุ่มเพื่อน รวมทั้งการเชิญปัญหาต่างๆ^{๒๒} “ใช้หลักธัมมัญญา” ๑. ให้ความรู้ โดย ๑) เชิญวิทยากรผู้ที่มีความรู้ด้านยาเสพติดมาให้ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียน ๒) ให้ความรู้ เสียงตามสาย จัดบอร์ด จัด นิทรรศการ เป็นต้น ๒. สอดแทรกในบทเรียน ให้นักเรียน เกิดความตระหนักถึงโทษ และพิษภัย ๓. ครูที่ปรึกษาเป็นผู้มีบทบาทแนะนำ ๔. จัดนิทรรศการของโรงเรียนเกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของ บุหรี่ ยาเสพติด^{๒๓}

^{๑๙} สัมภาษณ์ นายบรรยวีสต์ ศิริอริยะชัย, รองผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีนครสวรรค์, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๒๐} สัมภาษณ์ นายชาญณรงค์ ปานเลิศ, รองผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีนครสวรรค์, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๒๑} อ้างแล้ว, นายบรรยวีสต์ ศิริอริยะชัย, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๒๒} อ้างแล้ว, นายชาญณรงค์ ปานเลิศ, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นางกนกวรรณ สุวรรณรัตน์, ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสตรีนครสวรรค์, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสี่ปรัสรรณ ๗ พอประมวลผลการวิเคราะห์สังเคราะห์ได้ดังนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนนครสวรรค์ บ่งบอกให้เห็นถึงความตั้งใจและความเอาใจใส่สอดส่องดูแลต่อพฤติกรรมด้านการป้องกันและป้องปรามยาเสพติดของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ด้วยมาตรการต่างๆ จากการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนต่างก็มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่ในระดับมาก (๔.๓๘) โดยจำแนกตามหลักสี่ปรัสรรณ ๗ ได้ดังนี้

๑) รัมัณญดา คือ รัหลักความจริง รัหลักการ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า สิ่งสำคัญประการแรกก็คือ การสร้างความรู้ให้กับนักเรียน โดยการอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ โดยต้องไม่ละเลย ๓ ด้าน คือ เรื่องชีวภาพ จิตใจ และสังคม มีการให้ความรู้ความเข้าใจ อันได้แก่ การจัดเอกสารตำราเกี่ยวกับยาเสพติด การให้คำแนะนำอบรมสั่งสอนให้เห็นโทษภัยของยาเสพติด กำหนดให้ครูจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับหลักสูตร โดยคำนึงถึงการใช้หลักสูตรเป็นหลัก โดยการสร้างจิตสำนึกในเรื่องของโทษของยาเสพติด โดยการสอดแทรกการให้ความรู้ในรูปแบบต่างๆ และบ่อยๆ การบริหารจัดการอย่างบูรณาการโดยการบริหารจัดการอย่างบูรณาการโดยการใช้หลักสูตรมาประกอบสอดแทรกในการสอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโรงเรียนและนโยบายของกระทรวง นับตั้งแต่ชนิดที่อยู่ใกล้ที่สุด คือ บุหรี่ สุรา ขยายไปสู่ชนิดที่ให้โทษร้ายแรง มียาบ้า เฮโรอีน เป็นต้น แม้นักเรียนจะมีภูมิคุ้มกันกับการเรียนรู้มาก่อนว่า ยาเสพติดเป็นภัยต่อชีวิตและเป็นพิษต่อสังคม แต่ด้วยความเป็นช่วงวัยรุ่นก็อาจจะมีนักเรียนบางคนอยากรู้อยากลองอยากรู้และอยากโชว์ จึงจำเป็นที่ทางโรงเรียนจะต้องมีความเอาใจจริงเอาใจ เพิกเฉยไม่ได้ ใช้วิธีการกันไว้ดีกว่าแก้ ตรวจตราสอดส่องดูแลด้วยความเอาใจใส่ การสอนตามหนังสือก็อาจจะไม่เร้าความสนใจของนักเรียนมากนัก แต่ถ้าหากมีสื่อการสอนที่เป็นเรื่องราวจริงอย่างเช่น คนเมายาบ้าจับเด็กหรือผู้หญิงเป็นตัวประกัน หรือเรื่องราวของคนที่ถูกผ่าตัดลำคอ พุดออกมามีแต่ลมเสียงดังพืดพาดพืดพาด เพราะเป็นมะเร็งกล่องเสียง เป็นต้น ก็จะเป็นการเร้าความสนใจของนักเรียนและให้เห็นตัวอย่างอย่างแท้จริง เมื่อเห็นผลร้ายนักเรียนก็จะเกิดความกลัวไม่กล้าไปยุ่งเกี่ยว

๒) อัถถัญญดา คือ รัจักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า วิธีการที่ดีที่สุดของการป้องปรามพฤติกรรมของนักเรียนจำนวนหลายพันคนไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ก็คือ การอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด เพราะปัจจุบันมีนักเรียนเข้าข่ายพฤติกรรมในกลุ่มเสี่ยง สภาพสังคมปัจจุบันที่เอื้อให้นักเรียนเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องยาเสพติดนั้นมีมาก นักเรียนจะอยู่ภายในบริเวณโรงเรียนเพียงแค่ว่าประมาณ ๗ ชั่วโมงต่อวันเท่านั้น เมื่อออกจากรัโรงเรียนแล้ว นักเรียนจะต้องมีภูมิคุ้มกันตนเอง ทั้งจากการเห็นพฤติกรรมของคนในสังคมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด อาจมีเพื่อนหรือใครก็ตามมาชักชวนให้ลองเสพ นักเรียนจะต้องรัจักปฏิเสธและหลีกเลี่ยงให้ไกล อันเป็นผลที่ได้จากการอบรมบ่มเพาะของสถาบันการศึกษานั้นเอง เพื่อไม่ให้นักเรียนมีพฤติกรรมออกนอกกลุ่มนอกทาง เพราะถ้าหากหลงผิดคิดคะนองอยากลองอยากเสพก็อาจจะทำให้อาณาคมมีตนได้ การอบรมบ่มเพาะให้เห็นถึงโทษพิษภัยของยาเสพติดทุกชนิดจึงเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งสามารถทำได้หลากหลายแนวทาง เช่น การอบรมให้ความรู้โดยตรง การใช้สื่อละครเป็นเครื่องสอนใจ การใช้ Application ของ Smart

phone การเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม เชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ให้กับนักเรียน ครู บุคลากรอย่างต่อเนื่อง และจัดกิจกรรมต่างๆ ต้องสอดแทรกโทษภัยของยาเสพติด ด้วยทุกครั้ง หรือการใช้บทเพลงเป็นสื่อการสอน เป็นต้น ซึ่งนักเรียนก็มีความรู้ความเข้าใจถึงโทษภัยของยาเสพติดและมีความตื่นตัวอยู่ในระดับมาก ประกอบกับโรงเรียนนครสวรรค์มีมาตรฐานอยู่ในระดับสูงในการคัดเลือกนักเรียนเพื่อให้เข้าเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนเกือบทั้งหมดมีพฤติกรรมที่ดี มีอยู่เพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่อาจออกนอกกลุ่มนอกทาง ซึ่งทางโรงเรียนก็มีมาตรการเพื่อพยายามขัดเกลาพฤติกรรมต่อไป

๓) อัตตัญญูตา คือ ความรู้จักตน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า นักเรียนโรงเรียนนครสวรรค์มีความรู้จักตนอยู่ในระดับสูง หมายความว่ารู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนว่าในขณะที่เป็นนักเรียนควรจะมีผลดีต่ออย่างไร อะไรที่จะทำให้ตนเอง เสื่อมเสียโดยเฉพาะด้านยาเสพติด หากหลงหรือหลงเสพจะมีผลเสียตามมาอย่างไร อาจจะมีนักเรียนบางคนที่มีความคะนองอยากรู้ อยากเห็นอยากลองตามวัย เช่น เห็นเพื่อนสูบบุหรี่ก็อยากจะทำลองสูบบุหรี่ เห็นคนอื่นดื่มเหล้าก็อยากจะทำบ้าง เป็นต้น ซึ่งก็อาจเป็นพื้นฐานให้กล้าที่จะลองเสพยาเสพติด ชนิดร้ายแรงมากยิ่งขึ้น การแอบสูบบุหรี่หรือการแอบดื่มเหล้า หากครูอาจารย์ทราบก็มีการเรียกมา แนะนำตักเตือน อบรมบ่มนิสัยปรับทัศนคติกันใหม่ เพื่อให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน การปรับปรุงแก้ไขตนเองประพฤติตนให้ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งก็ทำให้นักเรียนคนนั้นมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น

๔) มัตตัญญูตา คือ ความรู้จักประมาณ คือความพอดี จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ด้วยความมีวิสัยทัศน์ของคณะผู้บริหารโรงเรียนและความร่วมมือของคณะครูอาจารย์ทุกท่าน ทำให้มีการรณรงค์ป้องกันปัญหาเสพติดอยู่เป็นระยะๆ บนพื้นฐานของความพอประมาณหรือความพอดี ไม่บ่อยจนเกินไปจนทำให้กระทบกับการเรียนโดยภาพรวม และไม่บ่อยจนเกินไปจนดูเหมือนปล่อยปละละเลย ใช้มาตรการตรวจสอบหาสารเสพติดอยู่ในความพอดี รวมถึงการเรียกนักเรียนผู้มีพฤติกรรมล่อแหลมเกี่ยวกับยาเสพติดโดยเฉพาะบุหรี่ยาให้คำแนะนำตักเตือนว่า หากนำเงินที่พ่อแม่ให้มาโรงเรียนเพื่อซื้ออาหารรับประทานหรือใช้จ่ายที่จำเป็นไปซื้อบุหรี่ยาสูบจะคุ้มค่าไหม เกิดประโยชน์หรือเปล่า หากพ่อแม่ทราบจะรู้สึกอย่างไร เป็นการสอนให้นักเรียนคนนั้นรู้จักประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์สินให้เกิดประโยชน์และความคุ้มค่าต่อตนเองมากที่สุด นอกจากนี้ทางครูอาจารย์ยังได้ให้คำแนะนำตักเตือนเรื่องการคบเพื่อนที่ดี ที่ชักชวนกันไปเรียนพิเศษตามโรงเรียนกวดวิชาต่างๆ เป็นต้น เพื่อเจริญรอยตามรุ่นพี่ที่สามารถสอบ Entrance เข้าในคณะที่สอบเข้าได้ยากมีแพทย์และวิศวฯ เป็นต้น

๕) กาลัญญูตา คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม ที่จะต้องใช้ในการร่วมทำกิจกรรม เช่น มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด เป็นต้น จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าทางโรงเรียนมีมาตรการในการจัดกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เหมาะสม เช่น ไม่จัดในช่วงใกล้สอบมากเกินไป เพราะอาจส่งผลกระทบต่อเตรียมตัวสอบของนักเรียนได้ ใช้ช่วงเวลาในการอบรมให้ความรู้เรื่องยาเสพติดในคาบเรียน Home room ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง มอบหมายให้คณะครูอาจารย์ว่ากล่าวตักเตือนได้เมื่อเห็นพฤติกรรมนักเรียนที่เสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด จัดให้มีการรณรงค์ให้ความรู้ในวันงดสูบบุหรี่โลกในวันที่ ๓๑ พฤษภาคมของทุกปี

วันต่อต้านยาเสพติดโลกทุกวันที่ ๒๖ มิถุนายนของทุกปี เป็นต้น หรือการจัดให้มีการตรวจปัสสาวะเพื่อหาสารเสพติด หรือให้นักเรียนเฝ้าเครื่องตรวจหาสารคาร์บอนจากบุหรี่ยี่ เป็นต้น วิธีการเหล่านี้ล้วนมีความจำเป็นที่จะต้องจัดในช่วงเวลาที่เหมาะสม ซึ่งทางโรงเรียนก็ได้ดำเนินการแล้ว

๖) ประสิทธิภาพ คือรู้จักชุมชน รู้วิธีการที่จะประพฤติต่อชุมชนนั้นๆ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า คณะผู้บริหารและคณะครูอาจารย์ของโรงเรียนนครสวรรค์มีความรู้จักชุมชนคือภาพรวมของโรงเรียนและนักเรียนของตนเองเป็นอย่างดี บริบทที่ตั้งของชุมชนที่เป็นสังคมเมือง เป็นโรงเรียนระดับจังหวัดแนวหน้าของประเทศโรงเรียนหนึ่ง นักเรียนทั้งหลายแม้จะอยู่คนละจังหวัดต่างก็อยากจะมาเรียนที่แห่งนี้เพราะเป็นโรงเรียนมีชื่อเสียง จึงมีการคัดเลือกนักเรียนด้วยการสอบแข่งขันอยู่ในระดับสูง แต่ถึงอย่างไรก็ตามด้วยความเป็นวัยรุ่นของนักเรียนบางคนก็อาจจะนึกจะลองอยากลองอยากทำตามวัย ครูอาจารย์จึงต้องรู้และตามทันนักเรียน นักเรียนบางคนก็อาจจะมาจากชุมชนที่เสี่ยงต่อยาเสพติด อาจสุ่มตรวจนักศึกษาที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และคอยสอดส่องดูแลเป็นพิเศษ โดยประสานกับผู้ปกครอง และการประสานระวางนักศึกษาไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด จะต้องร่วมมือกันทุกภาคส่วน จึงได้มีการแสวงหาความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อาจใช้การอบรมกลุ่มแกนนำนักเรียน ให้มีการเฝ้าระวัง ให้ความรู้แก่นักเรียน เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด ครูที่ปรึกษา ครูที่รับผิดชอบงาน มีความสนใจจริงๆ ให้ความช่วยเหลืออย่างมีเหตุผล ทราบถึงปัญหาและการแก้ปัญหาได้ และใช้วิธีการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในโรงเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดแบบบูรณาการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแบบมีส่วนร่วมภายใต้รูปแบบการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวทำให้นักเรียน ครูบุคลากรในโรงเรียนเกิดความตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติด และเข้ามาเป็นเครือข่ายดำเนินการพัฒนาเครือข่ายการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียน นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติดให้คำแนะนำกวดขันในการปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัย ให้ความรู้เกี่ยวกับบทลงโทษ รวมทั้งภาพรวมของโรงเรียน จุดเด่นจุดด้อย เพื่อพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

๗) บุคคลโปรประสิทธิภาพ ความรู้จักบุคคล ความแตกต่างระหว่างบุคคล จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า เป็นเรื่องสำคัญที่คณะผู้บริหารของโรงเรียนและครูอาจารย์ทุกท่านจะต้องรู้จักความประพฤติของนักเรียนของตนเอง จัดให้มีหรือสนับสนุนกิจกรรมเพื่อป้องกันกลุ่มเสี่ยง มีการอบรมแกนนำของนักเรียนให้เกิดความเข้มแข็งต่อต้านยาเสพติดภายในโรงเรียน ให้ความรู้กับนักเรียนในการให้พยายามห่างไกลจากสิ่งเสพติดทั้งหลาย และจริงจังเอาใจใส่ให้นักเรียน ส่งเสริม ยกย่องให้กับนักเรียนตัวอย่าง จัดกิจกรรมศึกษาดูงานนอกสถานที่ และให้ความรู้ในรูปแบบต่างๆ ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ให้นักเรียนเข้าร่วมในเครือข่ายเฝ้าระวังระวางตระวังคอยป้องกันภัยทั้งที่เกิดขึ้นและยังไม่เกิดขึ้น ถือว่าเป็นนโยบายสำคัญโดยเฉพาะปัญหายาเสพติดซึ่งอาจจะลุกลามมาสู่ภายในรั้วโรงเรียน ด้วยความต้องการขยายตลาดยาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้าของนักค้ายาเสพติด หากครูบาอาจารย์ปล่อยปละละเลยจะกลายเป็นปัญหาตามมาเป็นอย่างมาก จากการสัมภาษณ์จึงทำให้เห็นวิธีการที่ดีที่สุดคือการสร้างภูมิคุ้มกัน การให้องค์ความรู้ การตรวจสอบดูแลพฤติกรรม คอยระมัดระวัง การกวดขัน และการเอาใจจริงเอาใจ จุดเด่นของโรงเรียนนครสวรรค์คือสามารถคัดเลือกนักเรียนที่เรียนเก่งได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมดีด้วย แต่ก็ต้องอยู่

บนพื้นฐานของความไม่ประมาท มีความปรารถนาดีต่อลูกศิษย์ของตนเอง วิธีการแก้ไขทางโรงเรียนจึงมีการอธิบายโดยใช้เหตุผลให้เห็นถึงโทษพิษภัยของยาเสพติด หากมีนักเรียนบางคนหลงผิดก็ไม่ใช้อารมณ์ตัดสินปัญหา ใช้วิธีการแบบพ่อแม่ปกครองลูก ให้ความรักและความเอาใจใส่ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักเรียนกับอาจารย์ที่ปรึกษา หากนักเรียนมีปัญหาที่สามารถมาขอรับคำปรึกษาได้

จากการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ สามารถสังเคราะห์ให้เป็นหนึ่งเดียวได้ว่าเป็น “ความเอาใจใส่” ไม่ใช่เพียงการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของสถาบันการศึกษาคือให้วิชาความรู้อย่างเดียวเท่านั้น แต่ได้เน้นพฤติกรรมของนักเรียนในด้านอื่นๆ ด้วย คือความรู้อยู่คู่กับความประพฤติ ความรู้คู่กับคุณธรรม เมื่อมีความเอาใจใส่แก่นักเรียนแล้วก็จะเกิดเป็นมาตรการต่างๆ ตามมา สมดังคำที่ว่า “ผู้ใหญ่ย่อมมองเห็นการณ์ไกลได้ดีกว่าเด็กเสมอ” ดังเช่นเรื่องยาเสพติดไม่เคยส่งผลดีกับใครเลย ควรหลีกเลี่ยงไปเสียให้ไกล ไม่ควรแม้แต่การทดลองวิธีการที่ดีที่สุดจึงเป็นการป้องกัน กันไว้ดีกว่าแก้หากแยแล้วจะแก้ไม่ทัน มีความรอบคอบและเอาใจจริงเอาจริง ด้วยกระบวนการการให้ความรู้ถึงโทษพิษภัยของยาเสพติด

นอกจากนี้โรงเรียนยังได้ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนยุทธศาสตร์กับนักเรียน เช่น กิจกรรมการให้ความรู้ในเรื่องยาเสพติดโดยการสอดแทรกเนื้อหาในกลุ่มวิชาต่างๆ กิจกรรมกีฬาต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมอบรมกลุ่มเพื่อนเตือนเพื่อน กิจกรรมนักเรียน กลุ่มแกนนำกิจกรรมค่ายคุณธรรม กิจกรรมการให้ความรู้ในเรื่อง ยาเสพติดในค่ายอบรม จัดกิจกรรม To Be Number One และจัดกิจกรรมตามที่นักเรียนสนใจ ห่วงไกลยาเสพติด ฯลฯ เป็นต้น ดังที่ได้นำเสนอมาแล้ว

ผลการสรุปความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ พอสรุปได้ดังนี้

๑) **ธัมมัญญตา** คือ การสร้างความรู้ให้กับนักเรียน เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด อันได้แก่ การให้คำแนะนำอบรมสั่งสอนให้เห็นโทษภัยของยาเสพติด จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับหลักสูตร โดยการสอดแทรกการให้ความรู้ในรูปแบบต่างๆ มาประกอบในการสอนเพื่อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโรงเรียนและนโยบายของกระทรวง

๒) **อัทธัญญตา** คือ การอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด ในกลุ่มเสี่ยง เพื่อไม่ให้มีนักเรียนมีพฤติกรรมออกนอกกลุ่มนอกทาง ซึ่งสามารถทำได้หลากหลายแนวทาง เช่น การอบรมให้ความรู้โดยตรง การเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม เชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้กับนักเรียน ครู บุคลากรอย่างต่อเนื่อง และจัดกิจกรรมต่างๆ

๓) **อิตถัญญตา** คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าตนเอง ความสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ให้ความสำคัญกับการสร้างศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคนเพื่อให้มีความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปบุคคลสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาชีวิตได้โดยไม่ต้องพึ่งพายาเสพติด และการรับรู้ถึงโทษภัยยาเสพติด ส่งเสริมให้มีการควบคุมตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยการจัดกิจกรรมค้นหาตนเอง และจัดกิจกรรมการค้นหาตนเองในด้านต่างๆ ภายในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยเฉพาะเรื่องการเรียนรู้

๔) **มัตตัญญูตา** คือ ให้มีการรณรงค์ป้องกันปัญหายาเสพติดอยู่เป็นระยะๆ ใช้มาตรการตรวจสอบหาสารเสพติดอยู่ในความพอดี นอกจากนี้ทางครูอาจารย์ยังได้ให้คำแนะนำตักเตือนเรื่องการคบเพื่อนที่ดี ที่ชักชวนกันไปในทางสร้างสรรค์ ใช้สื่อประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของปัญหาให้เข้าถึงนักเรียนอย่างแท้จริง เพื่อให้นักเรียนทราบและตระหนักถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติดและสร้างจิตสำนึกและตระหนักว่าการแก้ไขปัญหายาเสพติดต้องทำโดยทุกคน

๕) **กาลัญญูตา** คือ ให้ความรู้กับนักเรียนในการให้พยายามห่างไกลจากสิ่งเสพติด ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ให้นักเรียนเข้าร่วมในเครือข่ายเฝ้าระวัง จัดช่วงเวลาของการทำกิจกรรมโดยไม่ให้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเรียนการสอนของนักเรียน โดยมีการจัดทำแผนไว้ล่วงหน้าทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว และมีการวางมาตรการให้เป็นนโยบายของโรงเรียน

๖) **ปรีस्थ्यูตา** คือ การให้นักเรียนไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด จะต้องร่วมมือกันทุกภาคส่วน จึงได้มีการแสวงหาความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อาจใช้การอบรมกลุ่มแกนนำ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดแบบบูรณาการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแบบมีส่วนร่วมภายใต้รูปแบบการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

๗) **บุคคลโปรปรัชญูตา** คือ จัดให้มีหรือสนับสนุนกิจกรรมเพื่อป้องกันกลุ่มเสี่ยง มีการอบรมแกนนำของนักเรียนให้เกิดความเข้มแข็งต่อต้านยาเสพติดภายในโรงเรียน ให้ความรู้กับนักเรียนในการให้พยายามห่างไกลจากสิ่งเสพติด ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ถือว่าเป็นนโยบายสำคัญโดยเฉพาะปัญหายาเสพติด โดยใช้เหตุผลให้เห็นถึงโทษพิษภัยของยาเสพติด ให้ความรักและความเอาใจใส่ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักเรียนกับอาจารย์ที่ปรึกษา หากนักเรียนมีปัญหาก็สามารถมาขอรับคำปรึกษาได้

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงวิธีการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรม ๗ กับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจปัญหา ยาเสพติด

การป้องกันและแก้ไข ปัญหา ยาเสพติด สัปปุริสธรรม ๗	ความรู้ความเข้าใจยาเสพติด
รู้เหตุ (ธัมมัญญตา)	- การสร้างความรู้ให้กับนักเรียน เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด อันได้แก่ การให้คำแนะนำอบรมสั่งสอนให้เห็นโทษภัยของยาเสพติด จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับหลักธรรม โดยการสอดแทรกการให้ความรู้ในรูปแบบต่างๆ มาประกอบในการสอน เพื่อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโรงเรียนและนโยบายของกระทรวง
รู้ผล (อัตถัญญตา)	- การอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด ในกลุ่มเสี่ยง เพื่อไม่ให้นักเรียนมีพฤติกรรมออกนอกกลุ่มนอกทาง ซึ่งสามารถทำได้หลากหลายแนวทาง เช่น การอบรมให้ความรู้โดยตรง การเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม เชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้กับนักเรียน ครู บุคลากรอย่างต่อเนื่อง และจัดกิจกรรมต่างๆ
รู้ตน (อัตถัญญตา)	- การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา ให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าตนเอง ความสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ให้ความสำคัญกับการสร้างศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคนเพื่อให้มีความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปบุคคลสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาชีวิตได้โดยไม่ต้องพึ่งพายาเสพติด และการรับรู้ถึงโทษภัยยาเสพติด ส่งเสริมให้มีการควบคุมตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยการจัดกิจกรรมค้นหาตนเอง และจัดกิจกรรมการค้นหาตนเองในด้านต่างๆ ภายในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยเฉพาะเรื่องการเรียนรู้
รู้ประมาณ (มัตถัญญตา)	- ให้มีการรณรงค์ป้องกันปัญหา ยาเสพติดอยู่เป็นระยะๆ ใช้มาตรการตรวจสอบหาสารเสพติดอยู่ในความพอดี นอกจากนี้ทางครูอาจารย์ยังได้ให้คำแนะนำตักเตือนเรื่องการคบเพื่อนที่ดีที่ชักชวนกันไปในทางสร้างสรรค์ ใช้สื่อประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของปัญหาให้เข้าถึงนักเรียนอย่างแท้จริง เพื่อให้นักเรียนทราบและตระหนักถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติดและสร้างจิตสำนึกและตระหนักว่าการแก้ไข ปัญหา ยาเสพติดต้องทำโดยทุกคน

การป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด	ความรู้ความเข้าใจยาเสพติด
สัปปุริสธรรม ๗ รู้กาล (กาลัญญุตตา)	- ให้ความรู้กับนักเรียนในการให้พยายามห่างไกลจากสิ่งเสพติด ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ให้นักเรียนเข้าร่วมในเครือข่ายเฝ้าระวัง จัดช่วงเวลาของการทำกิจกรรมโดยไม่ให้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเรียนการสอนของนักเรียน โดยมีการจัดทำแผนไว้ล่วงหน้าทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว และมีการวางมาตรการให้เป็นนโยบายของโรงเรียน
รู้ชุมชน (ปรีสัณญุตตา)	- การให้นักเรียนไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด จะต้องร่วมมือกันทุกภาคส่วน จึงได้มีการแสวงหาความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อาจใช้การอบรมกลุ่มแกนนำ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดแบบบูรณาการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแบบมีส่วนร่วมภายใต้รูปแบบการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน
รู้คน (บุคคัลโปปรัญญุตตา)	- จัดให้มีหรือสนับสนุนกิจกรรมเพื่อป้องกันกลุ่มเสี่ยง มีการอบรมแกนนำของนักเรียนให้เกิดความเข้มแข็งต่อต้านยาเสพติดภายในโรงเรียน ให้ความรู้กับนักเรียนในการให้พยายามห่างไกลจากสิ่งเสพติด ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ถือว่าเป็นนโยบายสำคัญโดยเฉพาะปัญหายาเสพติด โดยใช้เหตุผลให้เห็นถึงโทษพิษภัยของยาเสพติด ให้ความรักและความเอาใจใส่ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักเรียนกับอาจารย์ที่ปรึกษา หากนักเรียนมีปัญหาที่สามารถมาขอรับคำปรึกษาได้

๒. ในการส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ นั้น ทางโรงเรียนได้มีกระบวนการป้องกันและแก้ไข อย่างไร

(คำถาม) ในเรื่องของพฤติกรรมการป้องกันตนเองทางโรงเรียนมีกระบวนการให้เด็กได้มีความรู้ความเข้าใจอย่างไรว่า เราจะป้องกันตัวเองจากยาเสพติดได้อย่างไร

โดยปกตินักเรียนเราจะเน้นการเรียนมาก ในเรื่องแบบนี้เด็กของเราจะมีน้อยมาก คำารู้ดีอยู่แล้วว่าสิ่งเสพติดดีหรือไม่ดีกับตัวเค้าอย่างไร เมื่อเค้าเห็นเพื่อนเค้า เค้าจะมาบอกเรา เราก็ให้บอกเพื่อนนะ โดยการใช้ระบบเพื่อนเตือนเพื่อน เป็นการเตือนแบบกัลยาณมิตร เพื่อนกันบอกกัน มาบอกเราโดยที่เราเก็บเป็นความลับ คนอื่นก็จะไม่รู้ที่เรารู้อย่างไร แต่เรามีข้อมูล จริงไหมบอกกันมาก่อน เด็กเราเวลาเรียนก็เรียน นอกเวลาเรียนเค้าก็จะเรียนพิเศษ เค้าไม่ยุ่งไม่เกี้ยว ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เพราะจากการอบรมจากทางบ้าน โรงเรียน นโยบายของโรงเรียน แล้วที่โรงเรียนการแข่งขันทางวิชาการสูง พอเด็กมีปัญหาที่จะรู้กัน ว่าเด็กมีปัญหา คือมีปัญหาเพราะอะไร เค้าจะเห็นว่าเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี ในเรื่องที่จะทำให้ชีวิตเค้าประสบปัญหา เค้าจะไม่เข้าไปใกล้^{๒๔} (คำถาม) เวลาที่มีผู้มาชักชวนให้ลองให้ทดสอบยาเสพติดตรงนี้ ทางเรามีวิธีการป้องกันอย่างไรครับ เค้าจะมีทักษะในการตัดสินใจเอง^{๒๕} (คำถาม) ตรงนั้นครับ เราเคยถามเด็กใหม่ครับ คือในเวลาข้างในนี้เราป้องกันได้ แล้วถ้าเด็กไปข้างนอกแล้วมีคนมาชักชวนให้อยากทดลอง เด็กเรามีทักษะในการป้องกันในเรื่องนี้อย่างไรบ้าง กราบเรียนพระคุณเจ้าอย่างนี้นะครับว่า โรงเรียนนครสวรรค์นี้ เป็นโรงเรียนที่มีการแข่งขันที่สูง เป็นโรงเรียนยอดนิยม เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้วยมาตรฐานของโรงเรียน คือ Input คือตัวป้อนเข้ามานี้ เราได้นักเรียนตั้งแต่ ระดับ IQ สูงขึ้นมาเลย โดยการสอนคัดเลือก ๑๐๐% ไม่มีเด็กฝาก ไม่มีเด็กเส้น ไม่มีผู้ใหญ่มาเสริม มาเบียดบังอะไรเลย เราสอบคัดเลือก โดยเฉพาะทางด้าน IQ นี้ เด็กย่อมมีความรู้ดีอยู่แล้ว^{๒๖} ตามที่ท่านรองได้คุยมาแล้วก็คือ วัตถุประสงค์ คือ In Put เราดี^{๒๗} และขณะเดียวกัน ปัจจัยด้านความเสี่ยงทางครอบครัวเป็นสิ่งที่สำคัญมาก คือจะมาจากครอบครัวระดับกลาง ถึงระดับสูง ตั้งแต่ข้าราชการ พ่อค้า คหบดี นักวิชาการ พวกที่มีฐานะดีนะครับ ครอบครัวมั่นคง เข้มแข็ง อบอุ่น ก็เหมือนเกาะป้องกัน หรือประการด้านแรกที่อบอุ่นอยู่แล้ว พอเด็กกลับไปบ้านก็ไปเจอครอบครัวผู้ปกครองที่อบอุ่น แล้วผู้ปกครองก็เป็นคนชั้นกลางขึ้นไปแบบนี้ เขาจะไม่ทำความชั่วให้ลูกเห็น จะทำความดีให้ลูกเห็นเป็นคนดี ไม่เสพยา ไม่ทะเลาะวิวาท พื้นฐานครอบครัวดี คือลักษณะประมาณนี้พอไปอยู่ข้างนอกกับเพื่อนฝูง เค้าก็จะคบคนดี เพื่อนด้วยกัน ในวัยเดียวกัน ในโรงเรียนเดียวกันที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เพื่อนก็ไม่พาไปเฉไฉในเรื่องที่ไม่ดีไม่งาม ไม่เอาสิ่งที่ไม่ดีเข้าสู่ตัว พวกนี้จะมุ่งเรียน เข้าสู่สถาบันกวตวิชา สถาบันการศึกษา ค้นคว้าหาหนังสืออ่าน ใช้เวลาว่างด้วยการอ่านหนังสือดูตำรา ทำแบบฝึกหัด ทบทวนตำราต่างๆ เป็นหลัก คบเพื่อนดี เพื่อนก็พากันไปในทางที่ดี คบคนดีพาไปหาความดี ฉะนั้น คือมีเพื่อนดี มีครอบครัวดี แล้วก็ไปอยู่ในสังคมที่ดี ในที่นี้โคจรนี้แทบจะไม่ค่อยได้เห็นเด็กในโรงเรียนนครสวรรค์ไป^{๒๘} (คำถาม) นี้ น่าจะเป็นกระบวนการหนึ่งที่เด็กจะไม่เข้าไปยุ่ง

^{๒๔} อ่างแล้ว, นายชาติชาย เกียรติพิริยะ, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๒๕} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๒๖} อ่างแล้ว, นายชาติชาย เกียรติพิริยะ, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๒๗} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๒๘} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

เกี่ยวกับยาเสพติด เสริมชนิดหนึ่งนะครับ คือ image ภาพลักษณ์ของโรงเรียนเราคือ ฉลาดอย่างสง่างาม Ferrari นักการศึกษา moral เป็นคนมีคุณธรรมตั้งแต่ศิระจรดเท้า เราสอนเด็กของเราว่าเราเก่งแล้วเราต้องดีด้วย เด็กต้องมีมนุษยสัมพันธ์ เข้ากับคนอื่นได้ T คือเทคโนโลยี คือเค้าจะต้องรู้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและฉลาดใช้ ไม่ใช่รู้แล้วเอาไปใช้ในทางที่ไม่ถูก เราพยายามปลูกฝัง ทำกิจกรรม ให้มีค่านิยมมีลักษณะที่พึงประสงค์ให้เป็นอย่างนั้น^{๒๙} (คำถาม) นโยบายเราเป็นอย่างนี้ และภาคปฏิบัติเราก็เป็นตามนโยบาย มีระบบการไปเยี่ยมบ้าน ไปชมหอ มีการทำทะเบียนมีการทำรายละเอียดของแต่ละบุคคล มีทะเบียนประวัติ มีข้อมูลนักเรียนทุกคน เรารู้จักเด็กดีแม้กระทั่งว่าเค้าเป็นใครมาจากไหน พ่อแม่เป็นอย่างไร มีรายได้ฐานะอย่างไร มีระบบสารสนเทศ และข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล^{๓๐} มีการไปเยี่ยมบ้าน มีครู มีผู้ปกครอง เราก็บอกว่าเรามาเยี่ยม อยากมารู้จัก อยากมาพบพูดคุย ผู้ปกครองมีอะไรอยากสอบถามโรงเรียน จะเห็นนะครับว่าภาพแต่ละที่ แต่ละบ้าน จะไม่ซ้ำกัน^{๓๑} ที่นี้จะแบ่งเป็นระดับๆ ผม นโยบายไป รองรับนโยบายไป ไปยังผู้ช่วย ผู้ช่วยก็ลงครูไปรับผิดชอบ แล้วก็มีการประชุม หัวหน้าชั้น รองหัวหน้าชั้น ช่วยกันดูแล มีสถานักเรียนช่วยกันดูแลความประพฤตินักเรียน ้วยเดียวกัน พูดภาษาเดียวกัน แต่วัยนี้มีใหม่มี เป็นวัยที่อยากรู้ อยากลอง อยากโชว์ อยากรู้ว่าอะไรเป็นอย่างไร ก็มีลอง แต่เรามีระบบการติดตามอย่างใกล้ชิด มีเครือข่ายผู้ปกครอง มีสมาคมผู้ปกครอง มีองค์กรภายนอกที่เรามีเป็นเครือข่าย เช่น ตำรวจ มีกล้องวงจรปิด มีเทคโนโลยี มีข่าวสารต่างๆ ที่ไปจับเด็กได้ ที่ไปก่อหวอดที่ชุมชนมีคนโทรมา เราไปสืบสายไปหมดแล้ว อดไม่ได้ เพราะกำลังเป็นวัยรุ่น คือทำตัวแบบตะแบง ก็มีบ้าง คือมี แต่เรามีเครื่องมือตรวจคัดกรอง ตรวจจับเด็กม.ต้นที่ถ้าไม่ได้เรียนต่อ ม. ปลายเค้าจะกลัวมากคะแนนรองจากเพื่อนี่เค้าจะกลัวมาก เพราะไปหักคะแนนความประพฤติ พอหักคะแนนนี้ เค้าก็จะไม่ได้เรียน โอลิมปิก ไม่ได้เรียน ม. ปลายที่นี้เป็นการศึกษาอย่างรุนแรงเลย นี่คือระบบที่โรงเรียนนครสวรรค์มีไว้ คือมีกฎ ให้การใช้หักคะแนนให้ ม.ผ.(ไม่ผ่าน) ก่อน คือ ไม่จบ เด็กพวกนี้จะขยันมากเวลาที่เค้าเลิกเรียนแล้ว เมื่อก่อนป็นเดี่ยวออกเดี่ยวออก รถเมล์มาวิ่งผ่านไปต่อหน้ายามทำอะไรไม่ได้ เราเลยต้องมีกฎ คือ ติไม่ได้ ว่าไม่ได้^{๓๒} เด็กนักเรียน ม. ๑ ๒ ๓ ถ้านิสัยไม่ดีนะจบ เค้าจะกลัวเรามาก^{๓๓} มีสแกน มาสาย ครูประจำวิชาก็จะเช็คในระบบ ก็จะตรวจสอบได้ ในชั่วโมงเรียน เด็กหนี เด็กโดดก็เช็ค ถ้าปรากฏเป็นตัวแดง นี่โดดเรียน ถ้าปรากฏตัวเขียว ถือว่าเด็กมาเรียนตามปกติ^{๓๔} เด็ก ม. ต้นจะกลัว^{๓๕} (คำถาม) ตรงนี้เราจะเอาไปตีแผ่เพื่อให้เป็นตัวอย่างกับโรงเรียนอื่นถึงวิธีการบวกรวมการถึงวิธีการหลีกเลี่ยงการไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ถ้าเขาเห็นว่าโรงเรียนนี้ทำได้ จะเอาไปทำต่อ เรื่องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การไหว้พระ^{๓๖}

^{๒๙} อ่างแล้ว, นายชาติชาย เกียรติพิริยะ, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๓๐} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๓๑} อ่างแล้ว, นายชาติชาย เกียรติพิริยะ, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๓๒} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๓๓} อ่างแล้ว, นายบุญจันทร์ คำภีรานนท์, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๓๔} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๓๕} อ่างแล้ว, นายบุญจันทร์ คำภีรานนท์, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๓๖} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

เราจะใช้ระบบสารสนเทศในการเข้าไปตรวจสอบ^{๓๗} การสำรวจ กริยาวาจา^{๓๘} เด็กดีเราเอาอะไรใส่เข้าไปก็ได้หมด^{๓๙} เรื่องกิจกรรมเราก็ได้รางวัล การสวดมนต์หมู่สรภัญญะ เราก็เป็นตัวแทนของภาค^{๔๐} หลายอย่างจะสอดคล้องกันหมดเลยครับ^{๔๑} ได้แนะนำวิธีการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากยาเสพติดไว้ว่า ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ไม่หลงคำชักชวน หลอกลวงหรือชักจูงของเพื่อนหรือญาติ ไม่ทดลองใช้ยาเสพติดกับตนเอง ไม่ว่าจะอยากรู้อยากลองแค่ไหน ไม่เลียนแบบเพื่อนในทางที่ไม่ถูกต้อง ถ้าถูกเพื่อนขอร้องให้ทดลอง หรือถูกบังคับต้องหาวิธีหลีกเลี่ยง ใกล้ชิดครอบครัว บิดา มารดา ญาติพี่น้อง ถ้าคิดกล้าทำในสิ่งที่ต้องการจะรู้หรือขอคำแนะนำจากบิดา มารดา หรือถ้าบุคคลในครอบครัวไม่สามารถให้คำตอบได้ก็ต้องศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา บทความ หรือโรงพยาบาลทั่วไป ใช้เวลาว่างทำงานอดิเรกที่ตนเองสนใจและบางครั้งก็สามารถช่วยเสริมรายได้ให้กับครอบครัว เมื่อรู้สึกเหน็ดเหนื่อย อ่อนเพลีย แสดงว่าร่างกายต้องการพักผ่อน ไม่ควรฝืนหรือใช้ยากระตุ้น ควรพักผ่อนให้เต็มที่เพื่อร่างกายจะได้สดชื่นและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งใจเรียนหนังสือและเตรียมตัวให้พร้อมเพื่อจะได้ไม่ต้องโหมดูหนังสือเฉพาะเวลาใกล้สอบ ผู้ที่ติดยาเสพติด ควรเลิกเสพติดทันที หากมีอาการผิดปกติให้รีบปรึกษาแพทย์^{๔๒} การป้องกันและแก้ไขตนเองของเยาวชนให้ปลอดภัยจาก ปัญหายาเสพติด สามารถกระทำได้โดยศึกษาหาความรู้ เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด และระมัดระวังในการใช้ยา รู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดี ส่งเสริมให้คิดและกระทำสิ่งดีมี ประโยชน์กล้าพูด ปฏิเสธ เพื่อนที่ชักจูงไปในทางที่ไม่ดี เช่น การพูดปฏิเสธเพื่อนที่ ชวนให้ลองเสพยาเสพติด ใช้เวลาว่างและความอยากรู้อยากลอง ไปในทางที่เป็นประโยชน์พึงระลึกเสมอว่าตนเองนั้นมี คุณค่าทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม มีความภาคภูมิใจและนับถือตนเอง ด้วยการไม่พึ่งพาหรือเกี่ยวข้องอบายมุขและสิ่งเสพติดใดๆ ซึ่งจะนำความเสื่อมไปสู่ชีวิตของตนเอง รู้จักแก้ไขปัญหาชีวิตของตนเองด้วยเหตุและผล รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เชื่อฟังคำสั่งสอนของ พ่อแม่และประพฤติแต่ในสิ่งที่ดีงาม จะช่วยให้เยาวชนประสบกับความสำเร็จในชีวิต ทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใส เข้าใจวิธีการดำเนินชีวิตและยอมรับความเป็นจริง ที่ตนเองเป็นอยู่ โดยนำหลักศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตจะช่วยให้เยาวชนเกิดความมั่นคงทางด้านจิตใจมากขึ้น เมื่อมีปัญหา รู้จักปรึกษาผู้ใหญ่ พ่อแม่ หรือผู้ที่ไว้วางใจ หรือหน่วยงานต่างๆ ที่รับให้คำปรึกษา ในฐานะที่เยาวชนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของครอบครัว จึงควรมีส่วนช่วย พ่อแม่ ผู้ปกครอง^{๔๓} กระบวนการที่จะพัฒนาบุคคล มี ๒ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อนเข้าสู่กระบวนการพัฒนา และขั้นตอนในกระบวนการพัฒนา จุดเริ่มแรกให้เริ่มจากสัมมาทิฐิให้มีความเห็นที่ชอบสามารถที่จะมีปัญหในระดับหนึ่งและความเชื่อนั้นเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับมิจฉาทิฐิอันจะนำไปสู่ฐานสำคัญของการพัฒนาและการจะเข้าถึงสัมมาทิฐินั้น มีปัจจัย

^{๓๗} อ่างแล้ว, นายชาติชาย เกียรติพิริยะ, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๓๘} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๓๙} อ่างแล้ว, นายชาติชาย เกียรติพิริยะ, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๔๐} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๔๑} อ่างแล้ว, น.ส.ปราณี ละการชัว, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๔๒} อ่างแล้ว, นางสาวจุไรรัตน์ มณีรัตน์, เมื่อวันที่ ๑๒ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๔๓} อ่างแล้ว, นายบรรยวส์ ศิริอริยะชัย, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

๒ ประการ คือ ๑. ปัจจัยภายนอก (ปรโตโฆชะ) ๒. ปัจจัยภายใน (โยนิโสมนสิการ)^{๔๔} ปัจจัยภายนอกที่จะนำไปสู่สัมมาทิฐิ เช่น พ่อแม่ ครู อาจารย์ ผู้ใหญ่หรือวัฒนธรรมซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นได้รับอิทธิพลจากความเชื่อความคิดผิด ภูมิธรรม ภูมิปัญญา และพฤติกรรมถ่ายทอดต่อกันมา ถ้าสิ่งที่ได้รับเป็นสิ่งที่ดีงามถูกต้องอยู่ในแนวเหตุผลก็จะนำไปสู่ความเป็นสัมมาทิฐิ^{๔๕} บุคคลที่ใช้โยนิโสมนสิการ คือ การรู้จักคิด รู้จักพิจารณาด้วยตนเอง และใช้ปัญญาความรู้ที่ตนมี นำตนเข้าสู่ สัมมาทิฐิซึ่งเป็นปัจจัยภายใน และนอกจากส่วนนี้แล้วยังมี องค์ประกอบแทรกที่มาจากช่วยหนุนในกระบวนการพัฒนาบุคคล^{๔๖} ความเป็นผู้มีวินัย หรือชีวิตที่มีระเบียบ หรือมีพฤติกรรมเคยชินที่ดีซึ่งเกิดจากการใช้วินัยฝึกให้เกิดพฤติกรรมที่เคยชินที่ดี ด้วยการจัดระเบียบชีวิตจัดระเบียบการอยู่ร่วมกันในสังคม^{๔๗} มีแรงจูงใจที่ถูกต้องได้แก่ การใฝ่รู้ ใฝ่ สร้างสรรค์ ต้องการเข้าถึงความจริงและทำสิ่งทั้งหลายให้ดีงามเป็นเลิศ ซึ่งจะเข้ามาทำหน้าที่แทนตัณหา^{๔๘} รู้จักคิดรู้จักพิจารณาด้วยตนเอง ไม่มองอะไรที่คลุมเครือ แต่รู้จัก สืบสาวหาสาเหตุ ปัจจัย แยกแยะให้เห็นองค์ประกอบ จับแง่ดีมาใช้ประโยชน์ได้ ทำให้เกิดปัญหาที่เข้าถึงความจริง ได้ประโยชน์และทำการสำเร็จสนองความใฝ่รู้และใฝ่สร้างสรรค์โดยสมบูรณ์^{๔๙} จัดอบรมนักเรียน ให้คำแนะนำนักเรียน ในด้านความประพฤติที่เหมาะสม (อัตตัญญูตา) จัดกิจกรรมรณรงค์หน้าเสาธง ร่วมกิจกรรมเดินรณรงค์ของจังหวัด มีกิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด มีคอนเสิร์ตต่อต้านยาเสพติด และใช้ธรรมะ เช่น คติสอนใจ มาแนะนำนักเรียนในการป้องกันตัวเอง แก้ไขพฤติกรรมของตัวเอง^{๕๐}

ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ พอประมวลผลการวิเคราะห์สังเคราะห์ได้ดังนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนนครสวรรค์ ทำให้เห็นถึงความพยายามในการใช้มาตรการต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสามารถป้องกันตนเองจากยาเสพติด และจากการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนทำให้ทราบว่า การส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดกว่าด้านอื่นๆ คืออยู่ในระดับมาก (๔.๔๗) โดยจำแนกตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ได้ดังนี้

๑) ธัมมัญญูตา คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ด้วยคุณภาพของผู้เรียนโรงเรียนนครสวรรค์ที่ถูกคัดสรรมาแล้วเป็นอย่างดี มีความประพฤติอยู่ในตัวแล้ว ทำให้การประพฤติตัวออกนอกกลุ่มออกทางไม่ค่อยปรากฏมากนัก ด้วยมาตรการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการหักคะแนนซึ่งอาจจะส่งผลให้นักเรียนเรียนไม่จบและนักเรียนจะรู้สึกกลัวมาก จึงทำให้นักเรียนอยู่ในกรอบพอสมควร นักเรียนมีองค์ความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดเป็นอย่างดีทั้งก่อนที่จะมาเรียนและขณะที่เรียนอยู่ ทั้งจากข่าวสารบ้านเมืองที่มีการจับกุมผู้เสพหรือผู้ค้า ยาเสพติดอยู่แทบทุกวัน ด้วยความเป็นนักเรียนที่ใฝ่ดีอยู่แล้ว พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด เช่น เที่ยวกลางคืนจึงแทบไม่มี คือปรากฏเด็กนักเรียนในสถานที่ที่ไม่เหมาะสมน้อยมาก หากเห็นเพื่อน

^{๔๔} อ่างแล้ว, นายชาญณรงค์ ปานเลิศ, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๔๕} อ่างแล้ว, นางกนกวรรณ สุวรรณรัตน์, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๔๖} อ่างแล้ว, นางสาวจุไรรัตน์ มณีรัตน์, เมื่อวันที่ ๑๒ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๔๗} อ่างแล้ว, นายบรรยวีสต์ ศิริอริยะชัย, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๔๘} อ่างแล้ว, นายชาญณรงค์ ปานเลิศ, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๔๙} อ่างแล้ว, นายบรรยวีสต์ ศิริอริยะชัย, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๕๐} อ่างแล้ว, นางกนกวรรณ สุวรรณรัตน์, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

นักเรียนด้วยกันบางคนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เช่น แอบสูบบุหรี่ก็จะมีมารมาแจ้งครู เพื่อให้ครูดำเนินการต่อไป แม้ขณะดำเนินการก็เก็บเป็นความลับ เพื่อให้ส่งผลเสียต่อนักเรียนน้อยที่สุด แล้วค่อยบอกค่อยสอน บางครั้งก็ใช้มาตรการเพื่อนเตือนเพื่อน ซึ่งมักจะได้ผลดีกว่าการบังคับขู่เชิญทางโรงเรียนเองก็มีการรณรงค์อยู่เป็นระยะๆ พร้อมทั้งพ่อแม่ก็คอยสอดส่องดูแล และประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างด้านการไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทุกชนิด

๒) วัตถุประสงค์ คือ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ด้วยองค์ความรู้ถึงโทษพิษภัยของยาเสพติดที่นักเรียนได้ยินได้ฟังอยู่บ่อยๆ ส่งผลให้นักเรียนรู้สึกกลัวที่จะลองเสพ แม้จะเป็นสิ่งเสพติดที่จะสามารถหาซื้อได้ทั่วไป เช่น บุหรี่หรือสุรา นักเรียนรู้จักการปฏิเสธเมื่อถูกเพื่อนหรือใครก็ตามชักชวน มีทักษะในการตัดสินใจเอง รู้ผิดชอบชั่วดี ถ้าเห็นตัวอย่างที่ไม่ดีนักเรียนก็จะไม่เข้าไปใกล้ เพราะยาเสพติดไม่เคยส่งผลดีกับผู้ใด สิ่งสำคัญก็คือการตัดไฟเสียแต่ต้นลม ไม่ให้มีปรากฏในเขตรั้วโรงเรียนโดยเฉพาะการแอบสูบบุหรี่ เพราะความเป็นวัยรุ่นมักจะมีลักษณะอยากลองอยากโชว์ หากมีนักเรียนคนใดคนหนึ่งทำให้เพื่อนเห็นครูอาจารย์ก็วางเฉยไม่บอกกล่าวตักเตือน ก็เป็นไปได้ที่ค่านิยมเรื่องการสูบบุหรี่จะแพร่ขยายออกไป โดยเฉพาะครูอาจารย์เองต้องทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง คือไม่สูบบุหรี่หรือกินเหล้าให้ลูกศิษย์เห็นเด็ดขาด เพราะจะสอนเขาในเรื่องดังกล่าวไม่ได้ การสอนเรื่องโทษที่ฟังเกิดขึ้นจากสิ่งเสพติดชนิดต่างๆ เช่น หากสูบบุหรี่บ่อยๆ นานๆ ก็มีโอกาasเป็นโรคถุงลมโป่งพอง โรคมะเร็งกล่องเสียงหรือโรคมะเร็งปอด ก็จะมีผลทำให้นักเรียนรู้สึกกลัวและเข็ดขยาดได้

๓) วัตถุประสงค์ คือ ความรู้จักตน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า โรงเรียนนครสวรรค์เป็นโรงเรียนที่มีการแข่งขันทางวิชาการสูง เน้นการเรียนมาก-ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ดังจะเห็นได้จากนักเรียนแล้วนักเรียนยังมีการไปกวาดวิชาตามโรงเรียนกวาดวิชาต่างๆ นักเรียนที่มาเรียนในที่แห่งนี้จึงต้องขยันอดทน ทางโรงเรียนก็ส่งเสริมให้เป็นทั้งคนเก่งและเป็นทั้งคนดีด้วย ด้วยกิจกรรมต่างๆ มากมาย เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ทั้งกิริยาวาจาใจ เพราะเชื่อมั่นว่าเมื่อนักเรียนประพฤติตัวดีแล้วก็สามารถสอนวิชาความรู้อะไรเข้าไปได้หมด การสอนให้นักเรียนรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของตน เตือนตนได้ สอนตัวเองให้รู้จักผิดชอบชั่วดีได้ จึงเป็นเรื่องสำคัญของโรงเรียนแห่งนี้ โดยเฉพาะการหลีกเลี่ยงจากยาเสพติดทุกชนิด

๔) วัตถุประสงค์ คือ ความรู้จักพอประมาณ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดของโรงเรียนดังกล่าวมีความพอประมาณหรือความพอดี ไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไป ดังจะเห็นได้จากการใช้ระบบสารสนเทศเข้าไปตรวจสอบ มีการสแกนตรวจสอบเช็คชื่อการมาเรียนของนักเรียน ทำให้รู้ว่าใครขาดใครโดดเรียนก็จะสามารถตรวจสอบได้ และจะมีผลต่อการเรียนต่อโดยเฉพาะจาก ม. ต้น สุ่ม. ปลาย ซึ่งนักเรียนจะค่อนข้างกลัวที่จะไม่ได้เรียนต่อกับโรงเรียนแห่งนี้ เพราะกว่าจะเข้ามาได้ก็สอบคัดเลือกเป็นอย่างดี จึงเป็นกลวิธีป้องปรามยาเสพติดได้อีกวิธีหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีการนำระบบสารสนเทศไปใช้กับการเรียนการสอน มีเครื่อง Projector และ Computer ทุกห้องเรียน ซึ่งสามารถทำให้เห็นภาพพิษภัยของยาเสพติดได้อย่างชัดเจน และยังเป็นนักเรียนที่เรียนเก่งมีเชาว์ปัญญาดีอยู่ในโลกยุค Digital ข้อมูลข่าวสารจึงเป็นไปอย่างรวดเร็วและเห็นภาพได้ชัดกว่าในอดีต ดังนั้นการเรียนการสอนเรื่องยาเสพติดจึงเป็นไปอย่างเพียงพอ

๕) กาลัญญตา คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม ที่จะต้องใช้ในการร่วมทำกิจกรรมมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดของโรงเรียนดังกล่าวมีความรู้จักรู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม มีช่วงจังหวะในการรณรงค์ การตรวจเข้มหาสารเสพติด การร่วมมือกับหน่วยงานทางราชการอื่นๆ เช่น ตำรวจ โรงพยาบาล เป็นต้น มีเครือข่ายผู้ปกครองที่เป็นกำลังหนุนกิจกรรมของโรงเรียน การบริหารจัดการที่เป็นระบบ จากนโยบายของผู้อำนวยการลงสู่คณะครูอาจารย์ผู้ปฏิบัติในแต่ละห้องเรียนก็มีหัวหน้าชั้น รองหัวหน้า มีสภานักเรียนเพื่อจะได้ช่วยกันดูแลเพื่อนๆ ของตน รวมทั้งมีกล้องวงจรปิดที่ติดตั้งไว้ในสถานที่ต่างๆ ของโรงเรียนเพื่อสอดส่องพฤติกรรมของนักเรียน เป็นต้น

๖) ปริสัญญุตตา คือ รู้จักชุมชน รู้กิริยาที่จะประพฤติต่อชุมชนนั้นๆ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า นักเรียนที่มาเรียนโรงเรียนนครสวรรค์มักจะมาจากรอบครัวระดับกลางถึงระดับสูง ตั้งแต่เป็นข้าราชการ พ่อค้า คหบดี นักวิชาการ ซึ่งก็เป็นครอบครัวที่มีฐานะดี มีความมั่นคง เข้มแข็ง อบอุ่น อันจะเป็นเสมือนเกาะป้องกันในเบื้องต้น นักเรียนได้ถูกอบรมมาจากทางบ้านเป็นอย่างดีและมีพ่อแม่เป็นแบบอย่าง ประกอบกับทางโรงเรียนมีความเอาใจใส่ ทำให้สามารถควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนได้

๗) บุคคลโปรปริญญตา คือ ความรู้จักบุคคล ความแตกต่างระหว่างบุคคล จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดมีความรู้จักรู้จักบุคคลเป็นอย่างดี ครูอาจารย์ก็ส่งเสริมให้นักเรียนคบเพื่อนที่ดี อยู่ในสังคมที่ดี เพื่อจะได้ชักชวนกันไปทำในสิ่งที่ดี มีการเข้าเรียนโรงเรียนกวดวิชาเป็นต้น ทางโรงเรียนมีทะเบียนประวัตินักเรียนอย่างละเอียดว่าเป็นใครมาจากไหน พ่อแม่เป็นอย่างไร และมีการให้ครูอาจารย์ออกไปเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกปี ทำให้เห็นสถานะความเป็นอยู่ของนักเรียนและผู้ปกครอง ซึ่งส่วนใหญ่ก็มักจะเป็นชนชั้นกลางถึงชั้นสูง มีรายได้ดีพร้อมยินดีสนับสนุนลูกของตนเอง และยังช่วยบริจาคทรัพย์เพื่อพัฒนาโรงเรียนด้วย

จากการส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสี่ปฐิฐธรรม ๗ สามารถสังเคราะห์ให้เป็นหนึ่งเดียวได้คือ “สร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียน” เพราะมีความสำคัญมาก ภูมิคุ้มกันสามารถสร้างได้จากสถาบันครอบครัวที่มีความอบอุ่น ให้ความรักความเข้าใจในบุตรหลานของตนเอง ปลูกฝังเรื่องค่านิยมที่ดีงาม การประพฤติตัวไปสู่หนทางแห่งความเจริญก้าวหน้า ไม่หันหน้าเข้าหาอบายมุขต่างๆ นอกจากสถาบันครอบครัวแล้วสถาบันการศึกษาก็มีส่วนสำคัญ ที่จะปลูกฝังคุณงามความดีต่างๆ รวมทั้งการใช้มาตรการต่างๆ เพื่อปกป้องคุ้มครองนักเรียนของตนเองจากสิ่งชั่วร้ายต่างๆ มียาเสพติด เป็นต้น แม้มีนักเรียนคนใดเผลอผิดพลาดไปบ้างก็ต้องรู้จักการให้อภัย การให้กำลังใจ การคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ ประคับประคองให้ผ่านพ้นความผิดพลาดในเรื่องนั้นๆ

ผลการสรุปการส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสี่ปรัศธรรม ๗ พอสรุปได้ดังนี้

๑) **ธัมมัญญาตา** คือ การป้องกันและแก้ไขตนเองของนักเรียนให้ปลอดภัยจากปัญหา ยาเสพติด ต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด เริ่มจากการมีระเบียบวินัยในตนเอง ขยันหมั่นเพียร ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เลือกคบเพื่อนที่ดี ไม่มั่วสุม ในอบายมุขและสิ่งเสพติด

๒) **อัทธัญญาตา** คือ ส่งเสริมให้มีการควบคุมตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยการ จัดกิจกรรมค้นหาตนเอง และจัดกิจกรรมการค้นหาตนเองในด้านต่างๆ ภายในโรงเรียน เพื่อให้ นักเรียน ได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยเฉพาะเรื่องการเรียน มีวินัยในตนเองเป็นหลักในการใช้ชีวิตประจำวัน เพื่อห่างไกลสิ่งเสพติด

๓) **อัตตัญญาตา** คือ ทางโรงเรียนก็ส่งเสริมให้เป็นทั้งคนเก่งและเป็นทั้งคนดีด้วย ด้วยกิจกรรมต่างๆ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ทั้งกิริยาวาจาใจ การสอนให้นักเรียนรู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบของตน โดยเฉพาะการหลีกเลี่ยงห่างจากยาเสพติดทุกชนิด ศึกษาหาความรู้ เพื่อให้รู้เท่า ทันโทษพิษภัยของยาเสพติด

๔) **มัตตัญญาตา** คือ การป้องกันและแก้ไขตนเองของนักเรียนให้ปลอดภัยจากปัญหา ยาเสพติด ต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด รู้จักแก้ไขปัญหาชีวิตให้ถูกทาง และเปิดใจกว้าง เมื่อมีปัญหาปรึกษาผู้รู้ที่ไว้ใจได้ หรือวินัยในตนเองเป็นหลักในการใช้ชีวิตประจำวัน เพื่อห่างไกลสิ่งเสพติด

๕) **กาลัญญาตา** คือ ใช้วิธีการเฝ้าระวังปัญหา ยาเสพติดในโรงเรียน ให้มีความสำคัญกับ การสร้างศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคนเพื่อให้มีความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ภายใต้อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปบุคคลสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาคชีวิตได้โดยไม่ต้องพึ่งพา ยาเสพติด แม้ว่าจะมียาเสพติดแพร่ระบาดอยู่ กระบวนการพัฒนาเพื่อให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันจากยาเสพติด จึงควรเป็นการดำเนินการระยะยาว

๖) **ปริสัญญาตา** คือ มีการจัดกิจกรรมอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจให้ทราบถึงโทษ ของยาเสพติด ให้เกิดความร่วมมือกับบุคคลทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหายาเสพติด มีการประสาน กับผู้ปกครอง สร้างเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน สร้างเครือข่ายเฝ้าระวังกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกชุมชนที่เกี่ยวข้อง

๗) **บุคคลปริปรัญญาตา** คือ การส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจาก ยาเสพติด ส่งเสริมให้นักเรียนคบเพื่อนที่ดี อยู่ในสังคมที่ดี เพื่อจะได้ชักชวนกันไปทำในสิ่งที่ดี มีการนำ เทคโนโลยีเกี่ยวกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพ ของปัญหาให้เข้าถึงนักเรียนอย่างแท้จริง เพื่อให้ นักเรียนทราบและตระหนักถึงโทษและพิษภัยของ ยาเสพติดและสร้างจิตสำนึกและตระหนักว่าการแก้ไขปัญหายาเสพติดต้องทำโดยทุกคน

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงวิธีการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรม ๗ กับการส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม

การป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติด สัปปุริสธรรม ๗	พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด
รู้เหตุ (ธัมมัญญตา)	- การป้องกันและแก้ไขตนเองของนักเรียนให้ปลอดภัยจากปัญหาเสพติด ต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด เริ่มจากการมีระเบียบวินัยในตนเอง ขยันหมั่นเพียร ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เลือกคบเพื่อนที่ดี ไม่มั่วสุมในอบายมุขและสิ่งเสพติด
รู้ผล (อัตถัญญตา)	- ส่งเสริมให้มีการควบคุมตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยการจัดกิจกรรมค้นหาตนเอง และจัดกิจกรรมการค้นหาตนเองในด้านต่างๆ ภายในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยเฉพาะเรื่องการเรียนรู้ มีวินัยในตนเองเป็นหลักในการใช้ชีวิตประจำวันเพื่อห่างไกลสิ่งเสพติด
รู้ตน (อัตถัญญตา)	- ทางโรงเรียนก็ส่งเสริมให้เป็นทั้งคนเก่งและเป็นทั้งคนดีด้วยด้วยกิจกรรมต่างๆ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ทั้งกิริยาวาจาใจ การสอนให้นักเรียนรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของตน โดยเฉพาะการหลีกเลี่ยงจากยาเสพติดทุกชนิด ศึกษาหาความรู้ เพื่อให้รู้เท่าทันโทษพิษภัยของยาเสพติด
รู้ประมาณ (มัตถัญญตา)	- การป้องกันและแก้ไขตนเองของนักเรียนให้ปลอดภัยจากปัญหาเสพติด ต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด รู้จักแก้ไขปัญหาชีวิตให้ถูกทาง และเปิดใจกว้าง เมื่อมีปัญหาปรึกษาผู้รู้ที่ไว้ใจได้ หรือวินัยในตนเองเป็นหลักในการใช้ชีวิตประจำวันเพื่อห่างไกลสิ่งเสพติด
รู้กาล (กาลัญญตา)	- ใช้วิธีการเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในโรงเรียน ให้มีความสำคัญกับการสร้างศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคนเพื่อให้มีความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป บุคคลสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาชีวิตได้โดยไม่ต้องพึ่งพาเสพติด แม้ว่าจะมียาเสพติดแพร่ระบาดอยู่ กระบวนการพัฒนาเพื่อให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันจากยาเสพติด จึงควรเป็นการดำเนินการระยะยาว

<p style="text-align: center;">การป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด</p> <p>สัปดาห์ที่ ๗</p>	<p style="text-align: center;">พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด</p>
<p>ผู้ชุมชน (ปรีชญูตา)</p>	<p>- มีการจัดกิจกรรมอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจให้ทราบถึงโทษของยาเสพติด ให้เกิดความร่วมมือกับบุคคลทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา ยาเสพติด มีการประสานกับผู้ปกครอง สร้างเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน สร้างเครือข่ายเฝ้าระวังกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกชุมชนที่เกี่ยวข้อง</p>
<p>ผู้คน (บุคคลปรีชญูตา)</p>	<p>- การส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด ส่งเสริมให้นักเรียนคบเพื่อนที่ดี อยู่ในสังคมที่ดี เพื่อจะได้ชักชวนกันไปทำในสิ่งที่ดี มีการนำเทคโนโลยีเกี่ยวกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของปัญหา ให้เข้าถึงนักเรียนอย่างแท้จริง เพื่อให้ นักเรียนทราบและตระหนักถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติดและสร้างจิตสำนึกและตระหนักว่าการแก้ไขยาเสพติดต้องทำโดยทุกคน</p>

๓. ในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปดาห์ที่ ๗ นั้น ทางโรงเรียนมีกระบวนการป้องกันและแก้ไข อย่างไรบ้าง

(คำถาม) เรื่องการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ทางโรงเรียนมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ โทเยอะมาก^{๕๑} เราก็มีการรณรงค์พูดหน้าเสาธงประชาสัมพันธ์ ให้เด็กได้ทราบ มีการจัดทำใบปลิว แจกขณะที่เราเดินขบวนรณรงค์เราก็มีแผ่นปลิวแจก ให้เด็กและผู้ปกครอง มีการจัดขบวนรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด มีกิจกรรมด้วย กิจกรรมโดยกิจกรรมนั้นเป็นการให้เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ แล้วก็มีการกิจกรรมของโครงการ To be number-one ของเรามีทั้ง Stop team run การตั้งครุฑไม้พร้อมในวัยรุ่น To be number-one มีการตอบคำถามเกี่ยวกับยาเสพติด รณรงค์จะมีการถือป้ายตลอดบูหรีวันต่อต้านยาเสพติด ๒๖ มิถุนายน เมื่อปีที่แล้วเราได้รางวัลที่ ๑ ของจังหวัด ในขบวนรณรงค์ของเรา^{๕๒} (คำถาม) ตรงนี้เราได้มีภาพมีอะไรไหม ได้ค่ะ เพิ่งรายงานสรุปไปภาพมีทุกปี^{๕๓} ครูทุกคนได้ตระหนักถึงเรื่องนี้โดยเฉพาะกลุ่มของสาระวิชาสุศึกษาและอานามัยจะมีเนื้อหาอยู่ ลงไปในหลักสูตร ลงไปในแผนการเรียนรู้ และครูทุกคนจะมีการสอดแทรกเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหา เราเน้นป้องกันมากกว่าการแก้ไข ให้รู้ตระหนักถึงพิษภัย มีการติดป้ายตลอดมีการรณรงค์เกี่ยวกับยาเสพติด “เสียเหงื่อเพื่อกีฬา ดีกว่าเสียน้ำตาเพราะยาเสพติด” “เล่นกีฬาพาสุนัข เล่นยาพาให้ทุกข์” ไปติดกับ

^{๕๑} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๕๒} อ่างแล้ว, น.ส.ปราณี ละการชัว, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๕๓} อ่างแล้ว, น.ส.ปราณี ละการชัว, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

ไวท์บอร์ด แต่ก็ไม่ถาวร มักจะหลุดง่าย แดดฝนมา ลมมาก็พัดปลิวไป^{๕๔} กิจกรรมเราก็มีให้เด็กเค้าจัดบอร์ด ต่อต้านยาเสพติด ในงานเราก็จะมีบอร์ด จัดไว้ให้เด็กได้ศึกษาหาความรู้ ในรายวิชาเราก็ได้ให้เด็กมาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมว่ามีความรู้อย่างไรบ้าง^{๕๕} การรณรงค์ จะเหมือนๆ กันแทบทุกโรงเรียนเหมือนถูกบังคับให้ทำ แต่เราต้องทำ ที่สำคัญคือ เราต้องเอาใจใส่ ผู้บริหารต้องเอาใจใส่ ทีมงานมีความเข้มแข็งแค่ไหน^{๕๖} (คำถาม) ในการเอาใจใส่มีกระบวนการอย่างไร ถ้าเราเจอนี้เราไม่เว้นอยู่แล้วครับ เพราะว่า เราต้องบอกเค้าว่ามันจะเกิดผลดีผลเสียอย่างไร เราไม่เคยทิ้งเด็กคนไหน เมื่อมีครูคนหนึ่งว่า มีเด็กสูบบุหรี่ ถ้าถึงฝ่ายปกครองแล้วเด็กต้องนำผู้ปกครองมา ถ้าพูดกันรู้เรื่องก็ดี ถ้าไม่รู้เรื่องก็รายงานท่านผู้อำนวยการ คือจะจับเป่าทุกเช้า แล้วให้มารายงานตัว บางครั้งให้เป่าแบบไม่รู้ตัวหรือก่อนกลับบ้านให้เป่า คือผลมันเกิด มีความชัดเจน^{๕๗} (คำถาม) เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เครื่องปิดมันชัดเจน หนีไม่พ้น ดีกว่าพูดลอยๆ พอมีเครื่องเป่ามาแล้วจบเลย เด็กเค้าก็ระวังตัว ถ้าพูดไม่รู้เรื่องก็ต้องย้ายโรงเรียน เด็กเค้าจะกลัวมากเรื่องการย้ายโรงเรียนออกจากโรงเรียนนี้เรื่องนี้มีอยู่หลายโรงเรียนมาขอข้อมูลไป อย่างโรงเรียนหนองบัวนี่เอาไปทำ ไปซื้อแล้ว เด็กหนองบัวติดบุหรี่เยอะมาก เขตชายแดน เด็กเค้าอยากลอง พอใช้เครื่องเป่าแล้วมันจะทำให้เราทำงานง่ายขึ้นชัดเจนขึ้น^{๕๘} (คำถาม) ทราบปัญหาได้ชัดเจน เพื่อแก้ไขและป้องกันตรงนี้ ตรงนั้นเป็นมาตรการหนึ่งที่ทำให้เด็กกลัว แต่สิ่งที่เราปูพื้นฐานไว้ ที่นี้เป็นโรงเรียนที่มีความสะอาด เรียบร้อย รมรื่น ปลอดภัย ในบริเวณอาคาร หรือตามห้องเรียนเราได้มีการสังเกตดู คือจะต้องไม่มีจุดอับ จุดบอด ที่เป็นแหล่งที่ให้เด็กนักเรียนไปมั่วสุม ห้องน้ำก็ห้องน้ำสะอาด มีแม่บ้าน มียาม มีกล้องวงจรปิด มีการกำกับ ติดตามนิเทศ เด็กนักเรียนจะไม่มีเวลาว่างมากนัก พอเด็กมีเวลาว่างมากเด็กจะมีความคิดมากมายสับสน วุ่นวาย อยากไปโน่นไปนี่ ไม่มีคำว่าว่าง เพราะเค้าเรียนตั้งแต่ คาบศูนย์ คาบศูนย์คือ ๗.๓๐-๘.๓๐ ไปจนถึง ๑๗.๐๐ พอมีเวลาอีกพักก็ไปเรียนพิเศษ คือเด็กจะไม่มีเวลาว่าง พอมีเวลาว่าง ก็เล่นกีฬา ปิงปอง ว่ายน้ำ ตะกร้อ วอลเลย์บอล หนึ่งคนเล่นกีฬาหนึ่งอย่าง ในห้องเรียนเป็นห้องที่หน้าอยู่มาก เด็กไม่หนีห้องเรียน พอเสร็จแล้วก็เข้าห้องเรียน มีแอร์ปรับอากาศ มีเทคโนโลยีในการสืบค้นความรู้ เราปลูกฝังเรื่องความรักเพื่อน มีความเป็นมิตรสัมพันธ์กัน เมื่อจบไปแล้วเค้าจะมีความผูกพันกัน เวลาเมื่อไรมาจะมาคุยกัน มาพบกัน ที่สำคัญในเรื่องของสถานที่ที่อบอุ่น มันเอื้อต่อการเรียนรู้ และอีกอย่างเราก็ปลูกฝังในเรื่องความดีไป ให้ใฝ่ดี ให้รู้ผิดรู้ชอบ ที่ดีก็รับไป ไม่ดีก็ให้พยายามออกห่างกาย^{๕๙} การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดแก่นักเรียน เพื่อถ่ายทอดข่าวสารด้านการป้องกันยาเสพติด โดยอาศัยเทคนิควิธีการต่างๆ เป็นปัจจัยสำหรับการการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด^{๖๐} ในปัจจุบันได้รับการพัฒนามากยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มนักเรียน

^{๕๔} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๕๕} อ่างแล้ว, น.ส.ปราณี ละการชั่ว, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๕๖} อ่างแล้ว, นายบุญจันทร์ คำภีรานนท์, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๕๗} อ่างแล้ว, นายบุญจันทร์ คำภีรานนท์, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๕๘} อ่างแล้ว, นายบุญจันทร์ คำภีรานนท์, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๕๙} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๖๐} อ่างแล้ว, นางสาวจุไรรัตน์ มณีรัตน์, เมื่อวันที่ ๑๒ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้นมากขึ้นในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้ด้านการป้องกันยาเสพติด^{๖๑} อาจดำเนินได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดวิทยากรบรรยาย อภิปราย เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด แก่นักเรียน การให้บริการด้านสื่อ เอกสาร โพรเตอร์ ภาพนิทรรศการ สไลด์ ภาพยนตร์ ของหน่วยงาน และประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดความสนใจเข้าร่วมในการป้องกันยาเสพติด จัดรณรงค์ป้องกันยาเสพติด ในช่วงเวลาที่กำหนด เป็นการเผยแพร่ข่าวสารโดยการระดมสื่อต่างๆ ภายในขอบเขต หรือพื้นที่ที่กำหนดไว้ สาเหตุที่ต้องมีการรณรงค์เพราะการเผยแพร่ข่าวสารในวงกว้างไม่สามารถเข้าถึงได้อย่างที่ควร เช่น การร่วมเดินขบวนต่อต้านปัญหาเสพติด การจัดสัปดาห์ป้องกันยาเสพติด การจัดนิทรรศการต่อต้านยาเสพติด เป็นต้น^{๖๒} การเผยแพร่ข่าวสาร เป็นการเผยแพร่ข่าวสารความรู้ การเผยแพร่ข่าวสารที่สำคัญ ได้แก่ วิทยุ โดยการผลิตรายการเพื่อออกอากาศในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในลักษณะบทความ สารคดี ละคร คำขวัญ เพลง เรื่องสั้น ตลอดจนขอความร่วมมือจากสถานีวิทยุต่างๆ หรือนักจัดรายการในการเผยแพร่รายการในการเผยแพร่ข่าวสาร การป้องกันยาเสพติด โทรทัศน์ โดยการผลิตสไลด์ ภาพยนตร์โฆษณาสั้นๆ จัดรายการแสดงรายการสนทนาของผู้เชี่ยวชาญต่างๆ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้ในช่องต่างๆ สิ่งพิมพ์ โดยการผลิตบทความ เรื่องสั้น คำขวัญ ภาพโปรสเตอร์ การ์ตูน เผยแพร่ โดยจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับรูปแบบของสิ่งพิมพ์^{๖๓} ในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรมนั้น ควรมีกระบวนการป้องกันและแก้ไข ดังนี้ ๑) เชิญวิทยากรด้านยาเสพติดมาให้ความรู้ในชั่วโมงประชุม ๒) เชิญตำรวจ และผู้เกี่ยวข้องมาให้ความรู้ ๓) สอดแทรกในบทเรียน ๔) ให้ความรู้ เสียงตามสาย ๕) พูดให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยยาเสพติด ๖) จัดบอร์ดนิทรรศการ ๗) ครูที่ปรึกษาให้ความรู้ ๘) จัดอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน ๙) เพื่อนเตือนเพื่อน ๑๐) ประสานงานผู้ปกครอง^{๖๔}

ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์เกี่ยวกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ พอประมวลผลการวิเคราะห์สังเคราะห์ได้ดังนี้

จากการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนทำให้ทราบว่า การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดกว่าด้านอื่นๆ อีก ๕ ด้าน โดยอยู่ในระดับมาก (๔.๑๗) สามารถจำแนกตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ได้ดังนี้

๑) ธัมมัญญตา คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า นักเรียนโรงเรียนนครสวรรค์มีโอกาสเข้าถึงองค์ความรู้เรื่องโทษพิษภัยของยาเสพติดได้อย่างต่อเนื่อง เป็นระยะๆ เพราะทางโรงเรียนพยายามสอดแทรกเรื่องของยาเสพติดในทุกรูปแบบ เช่น การประชาสัมพันธ์หน้าเสาธง การเดินขบวนรณรงค์ตามถนนหนทางพร้อมกับการแจกใบปลิว อันเป็นการประชาสัมพันธ์จากโรงเรียนสู่สังคม มีการจัดกิจกรรมในเวลาว่าง โดยเฉพาะการมีโครงการ To be number-one ซึ่งเป็นโครงการต่อต้านยาเสพติดโดยเฉพาะ มีการตอบคำถามชิงรางวัลเกี่ยวกับยาเสพติด แม้ในกลุ่มสาระวิชาสุขศึกษาและอนามยก็มีการจัดการเรียนการสอนเรื่องยาเสพติดเป็นประจำ ทางโรงเรียนเน้นป้องกันมากกว่าการแก้ไขปัญหาภายหลัง มีคำขวัญติดตาม

^{๖๑} อ่างแล้ว, นายบรรยวีสต์ ศิริอริยะชัย, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๖๒} อ่างแล้ว, นางกนกวรรณ สุวรรณรัตน์, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๖๓} อ่างแล้ว, นายชาญณรงค์ ปานเลิศ, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๖๔} อ่างแล้ว, นางกนกวรรณ สุวรรณรัตน์, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

บอร์ดนิเทศการให้นักเรียนได้เห็นอยู่บ่อยๆ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดบอร์ดนิเทศการเพื่อต่อต้านยาเสพติด วิธีการตั้งที่กล่าวมานี้จึงถือได้ว่าเป็นการสร้างองค์ความรู้และประชาสัมพันธ์ที่ดีมาก

๒) อัตถัณญา คือ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำ จากกิจกรรมในข้อหนึ่งนั้น เป็นการสอนนักเรียนไปในตัวถึงโทษพิษภัยของสิ่งเสพติดทุกชนิด แม้จะเป็นเรื่องที่พอรู้อันว่ายาเสพติดไม่ดี แต่ถ้าหากไม่มีภูมิคุ้มกันทางปัญญาก็อาจจะส่งผลให้นักเรียนเผลอไปลองเสพได้ โดยเฉพาะการทดลองจากเพื่อนสู่เพื่อน เช่นการสูบบุหรี่หากอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ติดบุหรี่ก็มีโอกาสสูงที่จะติดบุหรี่ไปด้วย นักเรียนจึงต้องรู้จักเลือกในการคบเพื่อน รู้จักการปฏิเสธ Just say no แม้ทางโรงเรียนก็ได้พยายามจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้เป็นโรงเรียนสีขาว ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดทุกชนิด และคอยสอดส่องดูแลพฤติกรรมของเด็กนักเรียนทุกคน ยิ่งในสมัยปัจจุบันมีข่าวสารเรื่องยาบ้าระบาด นักค้ายา ก็พยายามหากลุ่มเสพใหม่ๆ โดยเฉพาะวัยรุ่น การป้องกันทั้งมาตรการหนักและเบาจึงมีความจำเป็น ซึ่งทางโรงเรียนก็ได้ดำเนินการมาเป็นอย่างดี

๓) อัตถัณญา คือ ความรู้จักตน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองมีความสำคัญมากทั้งบทบาทหน้าที่ของครูและบทบาทหน้าที่ของนักเรียน หากครูปล่อยปละละเลยนักเรียนก็มักทำตามใจตนเอง หากคุณครูเข้มงวดกวดขันนักเรียนก็มีความเกรงกลัว เมื่อนักเรียนผิดก็ต้องยอมรับผิดเพื่อที่จะหาทางช่วยเหลือต่อไป หากบ้ายเบี่ยงเพื่อไม่ให้คนอื่นรู้หรือไม่ให้ตนเองถูกลงโทษ ก็จะทำให้ผลเสียตามมาต่อตัวนักเรียนเอง แม้นักเรียนบางคนไม่กล้ายอมรับผิด ทางโรงเรียนนครสวรรค์ก็มีมาตรการตรวจสอบคือมีเครื่องเป่าวัดบุหรี่ รู้ว่าคนไหนสูบบุหรี่ก็จะจับเป่ากันทุกเช้าเลยทีเดียว เพื่อเป็นการเอาจริงเอาจัง ให้มารายงานตัวทุกวัน อบรมสั่งสอนพร้อมให้ปฏิญาณตนเพื่อให้เลิกบุหรี่หักดิบให้ได้ บางครั้งถึงขั้นนำผู้ปกครองมาพูดคุยทำความเข้าใจและร่วมมือกัน วิธีการดังกล่าวทำให้เห็นผลได้อย่างชัดเจน

๔) มัตถัณญา คือ ความรู้จักประมาณ คือความพอดี จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า อะไรก็ตามหากอยู่ในความพอดีหรือเดินทางสายกลางก็มักจะออกมาดี การรณรงค์ประชาสัมพันธ์เรื่องยาเสพติดก็เช่นเดียวกัน หากบ่อยมากเกินไปก็จะส่งผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียนได้ หากเหตุการณ์ปกติไม่น่าสงสัยก็เน้นการเรียนไปก่อน หากพฤติกรรมน่าสงสัยหรือมีสายข่าวรายงานว่าจะมีการส่งยาเสพติดเช่นยาบ้า เป็นต้น ทางโรงเรียนก็ต้องตื่นตัวและเอาจริงเอาจัง อาจจะเชิญหน่วยงานจากภายนอกมาร่วมตรวจสอบ ครูอาจารย์เองก็ไม่ควรกลัวผลลัพธ์ที่จะพึงเกิดขึ้นจากอิทธิพลมืดของผู้ค้ายาบ้า ควรนำเรื่องเข้าที่ประชุมเพื่อวางแผนหาแนวทางแก้ไขต่อไป ไม่ควรคิดว่าจะดีหรือร้ายก็ให้นักเรียนคนนั้นรับผลเอง หรือคิดว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะถ้าหากนิ่งเฉยปัญหาก็จะลุกลามมากยิ่งขึ้น

๕) กาลัญญา คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม ที่จะต้องใช้ในการร่วมทำกิจกรรม หลักธรรมข้อนี้สามารถเชื่อมโยงให้เข้ากับกระบวนการการแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนนครสวรรค์ได้ โดยเฉพาะด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ทางโรงเรียนก็ได้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์เนื่องในวันต่อต้านยาเสพติดโลก และเนื่องในวันงดสูบบุหรี่โลกเป็นประจำทุกปี ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน การอบรมสั่งสอนศิษย์ให้ตั้งอยู่ในแนวทางที่ถูกที่ควรก็ถือว่าเป็นบทบาทหน้าที่ของครูทุกท่านอยู่แล้ว ประกอบกับการเน้นเรียนอยู่แล้วตั้งแต่เข้าชั้นค่าจึงทำให้นักเรียนไม่ค่อยมีเวลาว่างที่จะไปคิดเรื่องการเสพสิ่งเสพติดให้โทษ

๖) **ปรีศัญญาตา** คือรู้จักชุมชน รู้กิจกรรมที่จะประพุดต่อชุมชนนั้นๆ การที่จะรณรงค์ให้ได้รับผลดีมีความจำเป็นเหมือนกันที่จะต้องรู้จักชุมชน เพื่อที่จะได้วางแผนว่าจะทำอย่างไรการประชาสัมพันธ์ถึงจะได้ผลให้มากที่สุด ควรมีทั้งเชิงรุกและกึ่งเชิงรับ การประชาสัมพันธ์กับสังคมภายนอกก็อาจจะนานๆ ครั้งได้ แต่สังคมภายในรั้วโรงเรียนจำเป็นต้องรู้จักดี บางโรงเรียนคณะครูก็มักจะจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ดื่มสุรากันบ่อยๆ การรณรงค์ให้เลิกดื่มสุราก็มักจะไม่ได้ผล ดังนั้นตัวอย่างที่ดีจึงมักมีค่ามากกว่าคำสอน หรือถ้าหากบางชุมชนที่อยู่ในตัวเมืองมักจะมีการจราจรที่แออัด การเดินขบวนรณรงค์ก็ยังคงไม่เหมาะสม เป็นต้น

๗) **บุคคลโปรปรีศัญญาตา** คือความรู้จักบุคคล ความแตกต่างระหว่างบุคคล การรณรงค์ประชาสัมพันธ์นอกจากที่จะรู้จักชุมชนดีแล้ว สิ่งสำคัญประการต่อมาคือควรรู้จักบุคคลด้วย ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกัน รู้จักบุคคลอีกความหมายหนึ่งก็คือรู้จักความสามารถหรือพรสวรรค์ของนักเรียนแต่ละคน บางคนก็อาจจะเรียนไม่ค่อยเก่งแต่กลับเก่งด้านอื่นๆ เป็นนักกิจกรรมของโรงเรียน ชอบช่วยเหลือสังคม เป็นนักกีฬา เป็นนักร้องนักแสดง เป็นต้น การจัดสถานที่เพื่อเอื้อต่อการฝึกหัดพัฒนาศักยภาพของนักเรียนก็มีส่วนสำคัญ ดังจะเห็นได้จากที่โรงเรียนนครสวรรค์มีลานกิจกรรมต่างๆ มากพอสมควร มีสนามกีฬานานาชนิด มีสระว่ายน้ำ มีสนามฟุตบอล มีกิจกรรมดนตรีสากล เป็นต้น เราสามารถบูรณาการกิจกรรมต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพของนักเรียน ทำให้นักเรียนไม่รู้สึกร้าง เช่น กิจกรรมหนึ่งคนต้องเล่นกีฬาหนึ่งอย่าง โรงเรียนมีความสะอาด เรียบร้อย รมรื่น ปลอดภัย ตามบริเวณอาคารสถานที่ไม่มีจุดอับจุดบอดที่จะเป็นแหล่งให้นักเรียนไปมั่วสุมกันได้ห้องน้ำก็สะอาด มีแม่บ้าน มียาม มีกล้องวงจรปิด มีการกำกับติดตามอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ความผูกพันกันสถานศึกษา จนได้กลายเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับนักเรียน

จากการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสี่ปฐพีธรรม ๗ สามารถสังเคราะห์ให้เป็นหนึ่งเดียวได้ว่าเป็น “การป้องกันไว้ดีกว่าแก้” ด้วยการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ การปลูกฝังค่านิยมที่ดี ให้เป็นคนใฝ่ดีหลีกเลี่ยงหนีอบายมุข เพื่อให้มีภูมิคุ้มกันในตัวเอง แม้จะอยู่นอกโรงเรียนก็ตระหนักรู้สิ่งที่ควรทำและพฤติกรรมที่พึงหลีกเลี่ยง ป้องกันตั้งแต่ยาเสพติดที่อยู่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุดคือสุราและบุหรี่ เอาจริงเอาจัง ไม่ปล่อยปละละเลย จัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในความคิดที่สร้างสรรค์ เพื่อนักเรียนจะได้มีจิตสำนึกเพิ่มมากขึ้นและร่วมรับผิดชอบต่อสังคม

ผลการสรุปการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสี่ปฐพีธรรม ๗ พอสรุปได้ดังนี้

๑) **ธัมมัญญาตา** คือ ทางโรงเรียนพยายามสอดแทรกเรื่องของยาเสพติดในทุกรูปแบบให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของปัญหา เน้นป้องกันมากกว่าการแก้ไขปัญหา ภายหลัง พัฒนาระบบบริการสนเทศ และตัวครู บุคลากรที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพและทันกับสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา

๒) **อรรถัญญาตา** คือ การจัดกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีการรวบรวมข้อมูลข่าวสารคอยสอดส่องดูแลพฤติกรรมของเด็กนักเรียนทุกคน ให้ข้อคิดเตือนนักเรียนถึงภัยยาเสพติดว่าผลของการติดยาเสพติดเป็นสิ่งไม่ดี ให้ความช่วยเหลืออย่างมีเหตุผล

๓) **อัตตัญญา** คือ มีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักเรียน ประชาชนผ่านสื่อชนิดต่างๆ เพื่อป้องกันยาเสพติด เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่องโทษและพิษภัยของเสพติด ให้ทุกภาคส่วนให้เข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดรวมถึงผู้ปกครองเพื่อควบคุม ป้องกันและลดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียน

๔) **มัตตัญญา** คือ มีการวางแผนทำเป็นนโยบาย ทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมหรือพื้นที่ในเชิงสร้างสรรค์ให้เยาวชนได้มีทางเลือก เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน เผยแพร่ข่าวสารให้เหมาะสมและตามสภาพของสถานการณ์

๕) **กาลัญญา** คือ พัฒนาระบบบริการสนเทศให้มีประสิทธิภาพและทันกับสถานการณ์ อยู่ตลอดเวลา มีการนำเทคโนโลยีเกี่ยวกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของปัญหา ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์และการรับรู้ถึงโทษภัยของยาเสพติด

๖) **ปริสัญญา** คือ ตั้งศูนย์รับแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับสิ่งเสพติดภายในโรงเรียน โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม จัดทำในเชิงรุกและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เชิญวิทยากรที่มีความรู้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้เรื่องสารเสพติดให้โทษ

๗) **บุคคลโปรปริญญา** คือ มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ สอดแทรกความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดในการเรียน เชิญหน่วยงานภายนอกเข้ามาให้ความรู้ ส่งเสริมบทบาทครูอาจารย์ เพื่อเพิ่มศักยภาพของนักเรียน ทำให้นักเรียนไม่รู้สึกว่างใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงวิธีการบูรณาการหลักสี่ปฐพีธรรม ๗ กับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด

การป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด สี่ปฐพีธรรม ๗	การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด
รู้เหตุ (ธัมมัญญา)	- ทางโรงเรียนพยายามสอดแทรกเรื่องของยาเสพติดในทุกรูปแบบ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของปัญหา เน้นป้องกันมากกว่าการแก้ไขปัญหาลงมา หลัง พัฒนาระบบบริการสนเทศ และตัวครู บุคลากรที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพและทันกับสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา
รู้ผล (อัตตัญญา)	- การจัดกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีการรวบรวมข้อมูลข่าวสารคอยสอดส่องดูแลพฤติกรรมของเด็กนักเรียนทุกคน ให้ข้อคิดเตือนนักเรียนถึงภัยยาเสพติดว่าผลของการติดยาเสพติดเป็นสิ่งไม่ดี ให้ความช่วยเหลืออย่างมีเหตุผล

รู้ตน (อัตตัญญาตา)	- มีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักเรียน ประชาชนผ่านสื่อชนิดต่างๆ เพื่อป้องกันยาเสพติด เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่องโทษและพิษภัยของเสพติด ให้ทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดรวมถึงผู้ปกครองเพื่อควบคุมป้องกันและลดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียน
รู้ประมาณ (มัตตัญญาตา)	- มีการวางแผนทำเป็นนโยบาย ทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมหรือพื้นที่ในเชิงสร้างสรรค์ให้เยาวชนได้มีทางเลือก เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน เผยแพร่ข่าวสารให้เหมาะสมและตามสภาพของสถานการณ์
รู้กาล (กาลัญญาตา)	- พัฒนาระบบบริการสนเทศให้มีประสิทธิภาพและทันกับสถานการณ์ อยู่ตลอดเวลา มีการนำเทคโนโลยีเกี่ยวกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์และการรับรู้ถึงโทษภัยของยาเสพติด
รู้ชุมชน (ปริสัญญาตา)	- ตั้งศูนย์รับแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับสิ่งเสพติดภายในโรงเรียน โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม จัดทำในเชิงรุกและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เชิญวิทยากรที่มีความรู้มาให้ความรู้เรื่องสารเสพติดให้โทษ
รู้คน (บุคคลปโรปรัญญาตา)	- มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ สอดแทรกความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดในการเรียนเชิญหน่วยงานภายนอกเข้ามาให้ความรู้ ส่งเสริมบทบาทครูอาจารย์ เพื่อเพิ่มศักยภาพของนักเรียน ทำให้นักเรียนไม่รู้สึกว่างใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

๔. ในการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับครอบครัวตามหลักสี่ปฐิธธรรม ๗ นั้น ทางโรงเรียนมีกระบวนการป้องกันและแก้ไข อย่างไรบ้าง

เรามีประสานกับเครือข่ายผู้ปกครองมีความเข้มแข็งมากโดยเฉพาะในห้องเรียน^{๖๕} (คำถาม)อย่างนี้เรามีกระบวนการอย่างไร จะมีเครือข่ายผู้ปกครอง มี meeting มีไลน์ในห้องประธาน เครือข่าย มีเลขา มีประชาสัมพันธ์^{๖๖} ผู้ปกครองนี้เค้าจะส่งข่าวถึงกัน ลูกใครสูบบุหรี่ที่คนในห้องเค้าจะมีจัดประชุมกัน ส่งไลน์หากัน^{๖๗} ติดต่อสื่อสารในเฟสบุ๊ค โคนันในห้องก่อน แล้วก็จะมีประธานในแต่ละสายชั้น แล้วก็มาเลือกเป็นประธานเครือข่ายของโรงเรียน โรงเรียนจะเปิดประตูทุกด้านเลยเข้ามาได้เลยนะ เรือร่นรมสัักเป็นที่คุย มีสารวัตรโรงเรียน สารวัตรครู คนไหนทำอะไรที่ไหนไม่ดียังไรเค้าจะรายงานกับเรา แล้วก็แจ้งผู้เกี่ยวข้อง ผู้ที่เกี่ยวข้องก็ไปดำเนินงาน^{๖๘} คือผู้ปกครองในห้องเรียนนี้ คือถ้าเค้ารู้ว่าเด็กคนไหนติดบุหรี่ หรือยาเสพติด เค้าจะจัดการกันเองเลยในห้อง เพราะเค้าไม่สามารถจะ

^{๖๕} อ่างแล้ว, นายบุญจันทร์ คำภิรานนท์, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๖๖} อ่างแล้ว, น.ส.ปราณี ละการซั่ว, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๖๗} อ่างแล้ว, น.ส.ปราณี ละการซั่ว, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๖๘} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

ปล่อยไปได้ว่า แล้วเค้าก็จะเข้ามาแหละ เข้ามารุมถามผู้ปกครองกันเองแหละ เค้าจัดการกันเองเสร็จเลย คือถ้าไม่เลิกคือจะถูกแบน ไม่ครบ อันตรายมาก ถ้าเด็กในห้องไม่มีเพื่อนนี่อันตรายมาก แล้วถ้ายังมานั่งสูบบุหรี่ทั้งๆ ที่เรียนหนังสืออยู่เนี่ยะ ไม่ได้^{๖๙} (คำถาม) คือพ่อแม่มีบทบาท มีบทบาทมาก^{๗๐} เป็นการป้องกันอย่างดี^{๗๑} เป็นกรอบในการป้องกันยาเสพติดอย่างดี สังเกตเวลามีงานมีอะไรนะ เวลาเราขอรางวัลต่างๆ ปู่ย่า ตา ยาย ญาติพี่น้องมาเต็มเลย ช่วยกัน คือเด็กที่นี้เรียนอย่างเดียว นิสัยดี เรียนคณิตศาสตร์ สอบคณิตศาสตร์ ๕ ชั่วโมงไม่เบื่อ^{๗๒} ผู้ปกครองจะให้ความสนใจเรื่องนี้มาก โดยเฉพาะเค้าจะฟ้องบอย ทำไมเด็กสูบบุหรี่ ทำไมโรงเรียนไม่จัดการในระยะสามสี่ปีมานี้เราทำเรื่องนี้เข้มแข็ง แต่เราค่อยๆ ทำนะครับ เราไม่ทำขนาดที่เด็กคนนั้นถูกขับออกจากรั้วโรงเรียนเลย^{๗๓} ค่อยๆ เราค่อยๆ ไม่ได้ไปฆ่าเค้า อย่างรัฐมนตรีคนก่อนเค้าบอกว่า คนติดยาเหมือนคนป่วย เราต้องดูแลเค้าฉะนั้นเด็กในโรงเรียนก็เหมือนลูกเราคนหนึ่งเราต้องดูแลเค้า เค้าจะเบาๆ แล้วก็หาย^{๗๔} ทั้งครอบครัว ทั้งโรงเรียน และเพื่อนๆ ทั้งการให้คำชี้แนะ สนับสนุน^{๗๕} ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีความสำคัญที่สุดเป็นสถาบันที่มีบทบาทสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับมนุษย์ทุกคนในสังคม นับตั้งแต่เกิดเจริญเติบโต จนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายของชีวิตครอบครัว เป็นระบบประกอบด้วยระบบย่อยหลายระบบมีปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวและสิ่งแวดล้อมภายนอก มีความสัมพันธ์กัน และมีผลกระทบซึ่งกันและกัน^{๗๖} หากในครอบครัวมีวัยรุ่นติดยาเสพติดจะส่งผลกระทบต่อทั้งครอบครัว ครอบครัวมีบทบาทในการดูแลอบรมสั่งสอน เลี้ยงดูปลูกฝังถ่ายทอดค่านิยม ทศนคติ ความเชื่อเป็นที่หล่อหลอมกลมกล่อมเกล่าจิตใจ หล่อหลอมบุคลิกภาพของบุคคลวิธีประพฤติปฏิบัติตน รวมทั้งการสร้างบรรทัดฐานทางสังคมให้แก่บุคคลรุ่นใหม่นำไปสู่การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และยังเป็นแหล่งให้ความช่วยเหลือดูแลเยียวยาในยามที่ต้องเผชิญกับปัญหาวิกฤตที่มากกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของสมาชิกในครอบครัวอีกด้วย^{๗๗} ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่จะป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ในวัยรุ่นและครอบครัวยังถือเป็นหน่วยเศรษฐกิจย่อยที่สุดที่มีความสำคัญ สูงต่อระบบเศรษฐกิจส่วนรวม ไม่ว่าจะ เป็นกระบวนการผลิต การบริโภค และการออม ที่ต้องเริ่มจากครอบครัวรวมทั้งเป็นรากฐานการสร้างและพัฒนาชุมชนและสังคมให้เข้มแข็ง^{๗๘} สถาบันครอบครัวมีผลต่อพฤติกรรมกรรมการป้องกันยาเสพติดของเยาวชนได้ถึงร้อยละ ๕๒.๕๐ เมื่อสถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็ง เยาวชนจะมีความเข้มแข็ง มีทักษะชีวิต มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวได้ดีก็จะมีแนวโน้ม ที่จะมียุติกรรมป้องกันยาเสพติดได้

^{๖๙} อ่างแล้ว, นายบุญจันทร์ คำภีรานนท์, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๗๐} อ่างแล้ว, นายบุญจันทร์ คำภีรานนท์, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๗๑} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๗๒} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๗๓} อ่างแล้ว, นายบุญจันทร์ คำภีรานนท์, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๗๔} อ่างแล้ว, นายบุญจันทร์ คำภีรานนท์, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๗๕} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๗๖} อ่างแล้ว, นางสาวจุไรรัตน์ มณีรัตน์, เมื่อวันที่ ๑๒ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๗๗} อ่างแล้ว, นายบรรยวสิทธิ์ ศิริอริยะชัย, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๗๘} อ่างแล้ว, นายชาญณรงค์ ปานเลิศ, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

มากขึ้น^{๗๙} ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกำบังการใช้ยาเสพติดคือการได้รับความเอาใจใส่จากครอบครัวที่ได้รับการสนับสนุนจากครูอาจารย์เพื่อนและการได้รับข่าวสาร^{๘๐} ในทางตรงกันข้ามครอบครัวมีการทำหน้าที่บกพร่องไม่สมบูรณ์ขาดการดูแลเอาใจใส่ไม่มีเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกัน ขาดการปฏิสัมพันธ์มีการสื่อสารทางลบ มีการทะเลาะเบาะแว้งมีความขัดแย้งในครอบครัวเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีมีการใช้ยาเสพติดในครอบครัว ขาดความยืดหยุ่นในครอบครัว ส่งผลให้มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดีขาดความผูกพัน โดยวัยรุ่นจะมีการรับรู้จากการกระทำที่เกิดขึ้นในครอบครัว ทำให้ส่งผลต่อทัศนคติในทางลบ มีความเชื่อในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกกดดันคับข้องใจเหงาว่าเหวขาดความรักความอบอุ่น ไม่มีความสุข ทำให้มีบุคลิกภาพอ่อนแอไม่เข้มแข็ง ขาดความเชื่อมั่น ถูกชักจูงไปในทางไม่ดีได้ง่าย มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดได้ง่าย^{๘๑} ครอบครัวที่มีความขัดแย้งครอบครัวที่ขาดการมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิกในครอบครัวครอบครัวที่ผู้ปกครองคาดหวังต่อสมาชิกในครอบครัวสูงเกินไป สมาชิกในครอบครัวใช้ยาเสพติด แบบแผนการเลี้ยงดูของครอบครัว ครอบครัวที่ใช้อำนาจ ใช้ความรุนแรงในครอบครัว ครอบครัวแตกแยก ครอบครัวที่มีสัมพันธ์ภาพแบบห่างเหิน^{๘๒} ครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการใช้ยาเสพติดเนื่องจากรูปแบบครอบครัวจะเป็นตัวกำหนดให้วัยรุ่นรับรู้ถึงความสมบูรณ์หรือความไม่สมบูรณ์ของครอบครัว ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึก ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ทำให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมออกมาโดยการใช้หรือไม่ใช้ยาเสพติดรูปแบบครอบครัวที่มีปัญหาจะผลกดดันวัยรุ่นไปสู่การใช้ยาเสพติด โดยเฉพาะครอบครัวที่แตกแยก^{๘๓} รูปแบบครอบครัวที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความสุขของครอบครัวแตกต่างกัน ดังเช่น ครอบครัวที่มีทั้งพ่อและแม่วัยรุ่นจะรับรู้ว่าเป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ เป็นครอบครัวที่มีความสุขได้รับการเติมเต็มด้านอารมณ์ทำให้วัยรุ่นรู้สึกอบอุ่น ไม่มีความทุกข์ใจจึงไม่ไปใช้ยาเสพติด แต่ในครอบครัวที่มีพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยงจัดว่าเป็นครอบครัวที่มีความเสี่ยงสูง^{๘๔} ทำให้วัยรุ่นเกิดความเครียดกดดันจากการที่พ่อ แม่หย่าขาดจากกันอาจลงโทษว่าเป็นความผิดของตน อาจเรียกร้องความสนใจเข้ากับพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยงที่เป็นสมาชิกใหม่ไม่ได้ โดยเฉพาะเมื่อพ่อแม่ของตนมีลูกใหม่ทำให้วัยรุ่นน้อยใจคิดว่าตนเองหมดความสำคัญอาจแสดงกิริยารุนแรงโดยออกจากครอบครัว หันไปคบเพื่อนนอกบ้านหรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น มีพฤติกรรมเกรเที้ยวเตรียใช้ยาเสพติดได้^{๘๕} รูปแบบครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยง มีความสัมพันธ์กับการเสพยาบ้าของวัยรุ่น และสามารถทำนายได้ว่าวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยงมีโอกาสเสพยาบ้าเพิ่มขึ้น ๒.๕๖ เท่าเมื่อเทียบกับวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีทั้งพ่อและแม่สอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมอาชญากรรมกับประวัติการใช้ยาเสพติดของเยาวชนในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกฤษณา^{๘๖} ความสามารถของครอบครัวในการ

^{๗๙} อ่างแล้ว, นางกนกวรรณ สุวรรณรัตน์, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๘๐} อ่างแล้ว, นางสาวจุไรรัตน์ มณีรัตน์, เมื่อวันที่ ๑๒ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๘๑} อ่างแล้ว, นายบรรยวัสต์ ศิริอริยะชัย, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๘๒} อ่างแล้ว, นายชาญณรงค์ ปานเลิศ, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๘๓} อ่างแล้ว, นางกนกวรรณ สุวรรณรัตน์, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๘๔} อ่างแล้ว, นางสาวจุไรรัตน์ มณีรัตน์, เมื่อวันที่ ๑๒ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๘๕} อ่างแล้ว, นายบรรยวัสต์ ศิริอริยะชัย, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๘๖} อ่างแล้ว, นายชาญณรงค์ ปานเลิศ, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

แก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้ครอบครัวดำเนินไปได้และปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านวัตถุและด้านอารมณ์^{๘๗} การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างสมาชิกในครอบครัวเน้นการสื่อสารที่ใช้คำพูดมากกว่าการสื่อสารที่ไม่ใช้คำพูดครอบครัวที่สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพจะสื่อสารได้ชัดเจน ตรงต่อบุคคลเป้าหมายถ้าการสื่อสารมีความคลุมเครืออ้อมค้อม ไม่ตรงประเด็น ครอบครัวจะทำหน้าที่ได้ไม่มีประสิทธิภาพ^{๘๘} ความสามารถของสมาชิกที่จะตอบสนองทางอารมณ์ต่อกันและกันอย่างเหมาะสมทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ ครอบครัวที่ทำหน้าที่ปกติจะแสดงอารมณ์ได้หลายแบบในปริมาณ เวลา สถานการณ์ที่เหมาะสม^{๘๙} การทำหน้าที่ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการใช้ยาเสพติดกล่าวคือการทำหน้าที่ของครอบครัว จะทำให้ครอบครัวสามารถดำเนินไปได้สามารถปรับตัว มีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมทำให้ครอบครัวเกิดความสมดุล มีความสุขส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกที่มีความสุขมีความอบอุ่น หากมีปัญหาเกิดขึ้น สามารถแก้ไขปัญหได้ด้วยวิธีอื่นจึงไม่จำเป็นต้องหันไปใช้ยาเสพติด^{๙๐} ครอบครัวที่ทำหน้าที่ได้ดีจะเป็นเสมือนเกราะอันแข็งแกร่งที่จะปกป้องวัยรุ่นจากอิทธิพลทางลบโดยเฉพาะการใช้ยาเสพติดในทางตรงกันข้ามหากครอบครัวทำหน้าที่บกพร่องหรือไม่มีประสิทธิภาพจะทำให้ครอบครัวขาดความสมดุล สมาชิกในครอบครัวไม่ได้รับการตอบสนองทางอารมณ์ที่เหมาะสมตามความคาดหวัง ทำให้เสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด^{๙๑} ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นความผูกพัน ความใกล้ชิดคุ้นเคยกันตามบทบาทที่คนเรามีต่อสมาชิกในครอบครัวมีความห่วงใยรักใคร่ปรองดองกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันปรับตัวเข้าหากันสัมพันธ์ภาพที่ดีเกิดขึ้นจากการดูแลเอาใจใส่ การทำกิจกรรมร่วมกัน การมีส่วนร่วมในครอบครัว มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งความคิด ความรู้สึก การทำตามบทบาทหน้าที่ที่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะส่งผลให้ครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกิดความอบอุ่นในครอบครัว^{๙๒} ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดีทำให้ครอบครัวมีความสุขวัยรุ่นจะมีการรับรู้ ถึงสัมพันธ์ภาพที่ดีในครอบครัวไม่มีความตึงเครียดไม่มีความคับข้องใจ ส่งผลให้มีอารมณ์เชิงบวก มีความผูกพันในครอบครัว ทำให้วัยรุ่นไม่ใช้ยาเสพติด ในทางตรงกันข้ามหากมีสัมพันธ์ภาพไม่ดีต่อกันมีสัมพันธ์ภาพแบบห่างเหินจะนำไปสู่ปัญหาและความขัดแย้งตามมา^{๙๓} รูปแบบการเลี้ยงดูเป็นปัจจัยด้านครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของมนุษย์ปัจจัยหนึ่ง เด็กจะเติบโตมีคุณภาพชีวิตและมีบุคลิกภาพอย่างไรจะเป็นคนดีทำประโยชน์แก่สังคมหรือเป็นคนด้อยคุณภาพสร้างปัญหาแก่สังคม ย่อมขึ้นกับสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูจากบุคคลในครอบครัว ครอบครัวมีหน้าที่ดูแลเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนเติบโตพึ่งตนเองได้เป็นแบบอย่างหล่อหลอมความรู้สึกนึกคิดพฤติกรรม จิตสำนึก ปลูกฝังค่านิยม ความรักคุณค่าการมีชีวิต การอบรมเลี้ยงดูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการด้านต่างๆ และผู้ที่มีอิทธิพลสำคัญที่สุดต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตร คือ พ่อ แม่หรือผู้ปกครองการตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรม หากมีการกระทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น

^{๘๗} อ่างแล้ว, นางกนกวรรณ สุวรรณรัตน์, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๘๘} อ่างแล้ว, นางสาวจุไรรัตน์ มณีรัตน์, เมื่อวันที่ ๑๒ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๘๙} อ่างแล้ว, นายบรรยวีสต์ ศิริอริยะชัย, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๙๐} อ่างแล้ว, นายชาญณรงค์ ปานเลิศ, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๙๑} อ่างแล้ว, นางกนกวรรณ สุวรรณรัตน์, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๙๒} อ่างแล้ว, นางสาวจุไรรัตน์ มณีรัตน์, เมื่อวันที่ ๑๒ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๙๓} อ่างแล้ว, นายบรรยวีสต์ ศิริอริยะชัย, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

การใช้ยาเสพติดก็จะส่งผลกระทบต่อระบบครอบครัวทั้งระบบ^{๙๔} การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่สนับสนุนให้เด็กมีพัฒนาการตามวุฒิภาวะโดยกำหนดขอบเขตพฤติกรรม มุ่งหวังให้เด็กเชื่อฟังแต่ก็ให้เด็กเป็นตัวของตัวเองโดยพ่อแม่แสดงการยอมรับความคิดเห็นของเด็กให้ความอบอุ่น^{๙๕} ความขัดแย้งในครอบครัวสามารถเกิดได้กับสมาชิกในครอบครัวทุกคน โดยเฉพาะครอบครัวที่มีบุตรวัยรุ่น ความขัดแย้งเกิดจากความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งในด้านบุคลิกภาพความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรม สาเหตุเกิดจากความคิดเห็นแตกต่างกันและการอบรมเลี้ยงดู เช่น ในครอบครัวที่มีความเข้มงวด มีความคาดหวังมีการออกคำสั่งหรือถูกทอดทิ้งจะมีความขัดแย้งมากกว่า ครอบครัวที่เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยผลกระทบจากความขัดแย้งในครอบครัว ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันเกิดความเครียดและทำลายความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว ขาดแรงจูงใจ หากไม่สามารถควบคุมอารมณ์อาจทำให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งทำร้ายร่างกายเกิดความรุนแรงขึ้นในครอบครัวได้ทำให้ครอบครัวไม่มีความสุขความขัดแย้งในครอบครัวมีผลต่อการใช้ยาเสพติดเนื่องจากเมื่อมีความขัดแย้งในครอบครัว ผลของความขัดแย้งทำให้เกิดความเครียดความคับข้องใจความไม่เข้าใจ^{๙๖} การป้องกันปัญหาเสพติดของครอบครัวสามารถทำได้โดยพ่อแม่ สอดส่องดูแลน้องๆ หรือสมาชิกคนอื่นๆภายในครอบครัวมิให้กระทำการที่ผิด เช่น การคบเพื่อนที่ไม่ดี การมั่วสุมในอบายมุขและสิ่งเสพติด เยาวชนควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกคนอื่นๆ ภายในครอบครัวด้วย เช่น การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ความมีระเบียบวินัย ความขยันหมั่นเพียร^{๙๗} สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว มีความรักใคร่กลมเกลียวและมีความเข้าใจกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อมีปัญหา^{๙๘} เมื่อมีโอกาสควรบอกกล่าวหรือตักเตือนสมาชิกคนอื่นๆ ภายในครอบครัว โดยเฉพาะน้องๆให้รู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยของยาเสพติดวิธีการใช้ยาอย่างปลอดภัย พ่อ แม่ ควรพูดคุยหรือร่วมกันทำกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสบายใจและภาคภูมิใจด้วยการประพฤติ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน แบ่งเบาภาระหน้าที่การงานของพ่อแม่ ภายในบ้าน^{๙๙} การส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับครอบครัวตามหลักสี่ปुरुสธรรม ๗ นั้น ทางโรงเรียนควรมีกระบวนการป้องกันและแก้ไข ดังนี้ ๑) ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองด้านยาเสพติด ด้านพฤติกรรมของวัยรุ่น ๒) มีสมาคมเครือข่ายผู้ปกครอง คอยให้การดูแล เป็นที่ปรึกษาและควรแนะนำ ๓) เชิญผู้ปกครองเข้าพบและให้คำแนะนำ^{๑๐๐}

^{๙๔} อ่างแล้ว, นายชาญณรงค์ ปานเลิศ, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๙๕} อ่างแล้ว, นางกนกวรรณ สุวรรณรัตน์, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๙๖} อ่างแล้ว, นางสาวจุไรรัตน์ มณีรัตน์, เมื่อวันที่ ๑๒ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๙๗} อ่างแล้ว, นายบรรยวีสต์ ศิริอริยะชัย, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๙๘} อ่างแล้ว, นายชาญณรงค์ ปานเลิศ, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๙๙} อ่างแล้ว, นางกนกวรรณ สุวรรณรัตน์, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๐๐} อ่างแล้ว, นางกนกวรรณ สุวรรณรัตน์, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมระหว่าง ครอบครัวของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ พอประมวลผลการวิเคราะห์สังเคราะห์ได้ดังนี้

จากการสัมภาษณ์คณะผู้บริหารโรงเรียนทำให้เห็นถึงกระบวนการในการจัดการปัญหา
ยาเสพติดอย่างเป็นองค์รวม เพราะไม่ใช่เป็นเพียงความรับผิดชอบของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง
จากการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนทำให้ทราบว่า การส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมระหว่าง
ครอบครัวของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (๔.๔๔) โดยสามารถจำแนกตามหลักสัปปุริสธรรม ๗
ได้ดังนี้

๑) **ธัมมัญญตา** คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน
ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า สมาคมผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนนครสวรรค์มีความเข้มแข็งมาก
ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเป็นอย่างดี เพราะไม่เพียงแต่ส่งลูกหลานมาเรียนเท่านั้นยังสนับสนุน
กิจการต่างๆ ของโรงเรียน คอยเป็นหูเป็นตาให้หากมีอะไรไม่ชอบมาพากล ก็มากระตุ้นให้ทางโรงเรียน
รับเรื่องดำเนินการ โดยเฉพาะเมื่อรู้เห็นว่ามีเด็กนักเรียนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด แม้จะไม่ถึงขั้นร้ายแรง
มากนักเช่นเด็กสูบบุหรี่ ก็มีการมาพูดคุยกันที่โรงเรียนหรือติดต่อสื่อสารกันเพื่อช่วยกันดำเนินการ
แก้ไขด้วยวิธีอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อไม่ให้ปัญหาเล็กๆ ลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่ได้ ทั้งนี้ก็เป็น
เพราะว่าสมาคมผู้ปกครองนักเรียนรู้เห็นถึงโทษพิษภัยของยาเสพติดเป็นอย่างดี และไม่เพียงแต่ห้าม
ปรามลูกหลานของตนเองให้ห่างไกลจากยาเสพติดเท่านั้น ผู้ปกครองนักเรียนก็ต้องทำตัวเองให้เป็น
แบบอย่างที่ดีด้วย ทั้งนี้เพราะทุกๆ ปัญหาสถาบันครอบครัวจะมีบทบาทสำคัญมากในการแก้ไขเสมอ

๒) **อัตถัญญตา** คือ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำ ยาเสพติดไม่เคย
ส่งผลดีกับผู้ใด มีแต่จะทำลายทั้งสุขภาพและทำลายอนาคตทั้งเด็กและผู้ใหญ่ จากการสัมภาษณ์
ผู้บริหารโรงเรียน ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ผู้ปกครองนักเรียนตระหนักถึงโทษพิษภัยของยาเสพติด
เป็นอย่างดี จึงพยายามกวดขันลูกหลานของตนเองไม่ให้ไปข้องแวะกับยาเสพติดทุกชนิดทั้งที่หาซื้อ
ง่ายเช่นบุหรี่ สุรา และที่หาซื้อยากเช่นยาบ้า เฮโรอีน เป็นต้น แม้หากว่ามีเด็กนักเรียนบางคนหลงผิด
ไปก็พร้อมที่จะยอมรับผิดชอบ มีความเชื่อใจ ไว้วางใจ ที่จะเล่าให้ผู้ปกครองฟังเพื่อหาแนวทางแก้ไขต่อไป
ความรักความเข้าใจของคนในครอบครัวจะเป็นเกาะกำบังที่ดีที่สุด ตรงกันข้ามกับการใช้อารมณ์หรือใช้
กำลังลงโทษลูกหลานก็ไม่อาจที่จะแก้ไขปัญหาได้

๓) **อัตตัญญตา** คือ ความรู้จักตน เราทุกคนล้วนมีบทบาทหน้าที่ของตนเอง ซึ่งแต่
ละบทบาทหน้าที่ต่างก็มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ทำให้สามารถ
วิเคราะห์ได้ว่า สมาคมผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนนครสวรรค์ ยังมีบทบาทในการสอดส่องดูแล
พฤติกรรมของนักเรียนด้วย ดังจะเห็นได้จากการเลือกประธานในแต่ละสายชั้น แล้วค่อยมาเลือกเป็น
ประธานเครือข่ายของโรงเรียน มีทั้งสภาวีตรโรงเรียนและสภาวีตรครู มีการประชุมเครือข่ายผู้ปกครอง
หากพบเจอปัญหาก็จะบอกกล่าว รายงานให้ทราบ ทั้งร่วมมือกันแก้ไขปัญหาเองและมาเร่งรัดให้ทาง
โรงเรียนแก้ปัญหาให้ สภาพโดยรวมจึงจัดว่าเข้มแข็ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็อาศัยอยู่
ภายในตัวเมือง เดินทางสะดวก ยิ่งเห็นลูกหลานตัวเองเรียนเก่งจึงคาดหวังในความเจริญก้าวหน้าด้าน
การศึกษาและหน้าที่การงานของลูกหลานตนเอง ประกอบกับผู้ปกครองส่วนใหญ่ต่างก็มีกำลังทรัพย์มี
ฐานะความเป็นอยู่ในระดับดี จึงพร้อมให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในทุกด้าน

๔) มัตตัญญูตา คือ ความรู้จักประมาณ ความพอดี จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนทำให้เห็นว่าแม่ทางผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมในการดูแลพฤติกรรมนักเรียนแม้แต่ในรั้วโรงเรียน แต่ก็เกินไปด้วยความพอดี ไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไป เป็นอีกแรงกระตุ้นไม่ให้ครูอาจารย์ลืมหำหน้าที่ สอดส่องดูแลเรื่องพฤติกรรมที่ไม่ดีของนักเรียน ไม่ใช่เพียงสักว่าสอนวิชาการอย่างเดียวเท่านั้น เพราะ ความรู้ควรมาคู่กับคุณธรรมหรือ “วิชาจรณสมปนโน” เสมอ ส่วนเมื่อนักเรียนอยู่ที่บ้าน ผู้ปกครอง จะมีบทบาทดูแลลูกหลานตัวเองมาก หากลูกหลานตัวเองเผลอทำผิดการลงโทษก็ควรเป็นไป ด้วยความพอดีพอประมาณ ควรพูดคุยกตักเตือนด้วยเหตุด้วยผลมากกว่าการใช้อารมณ์ โดยเฉพาะการใช้กำลังกับวัยรุ่นไม่ควรทำโดยเด็ดขาด จะกลายเป็นปัญหาใหญ่โตเลยเถิดไปได้ ทั้งนี้เพราะวัยรุ่นมักคิดว่าตนเองสามารถตัดสินใจอะไรได้และชอบความเป็นอิสระ การไปตามจี้มากนักร้องไม่ใช้หนทางที่ดี คนเราทุกคนสามารถผิดพลาดกันได้ จึงควรอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจด้วยความรักความปรารถนาดี จะเป็นการแก้ไขปัญหาได้ดีที่สุด

๕) กาลัญญูตา คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม การจะทำสิ่งใดให้สำเร็จจำเป็นที่จะต้อง รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนทำให้เห็นว่า แม่ทางโรงเรียนจะมี กิจกรรมเสริมการเรียนรู้อื่นๆ อีกมากมาย แต่ก็ต้องเป็นไปในกรอบเวลาที่เหมาะสม โดยเฉพาะช่วง ใกล้สอบหรือช่วงสอบหากมีกิจกรรมอื่นๆ ในช่วงนี้จะส่งผลต่อการสอบของนักเรียนได้ ช่วงวัยที่ ค่อนข้างจะระมัดระวังเป็นพิเศษน่าจะเป็นช่วงมัธยมศึกษาตอนต้น เพราะเป็นวัยคะนองอยากลอง อยากรู้มากกว่าช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูอาจารย์จึงควรเข้มงวดเป็นพิเศษ แต่ในส่วนตัวของ นักเรียนหากมีปัญหาหรือความไม่สบายใจอะไรควรจะไปปรึกษาครูอาจารย์หรือผู้ปกครองโดยทันที ไม่ ควรจะเก็บงำไว้และไม่ควรเชื่อแต่เพื่อนอย่างเดียว เพราะวิสัยทัศน์ผู้ใหญ่จะมองเห็นทางออกที่ดี ที่สุด จากการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนก็จะให้ความสำคัญกับครอบครัวของตนเองมาก

๖) ปริสฺสัญญูตา คือรู้จักชุมชน รู้กิริยาที่จะประพฤติต่อชุมชนนั้นๆ จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียนทำให้เห็นว่า ทางโรงเรียนนครสวรรค์และสมาคมผู้ปกครองของนักเรียนมีความสมัคร สมานสามัคคี เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมมือร่วมแรงกัน ขอเพียงทางโรงเรียนร้องขอเท่านั้น ทั้งนี้เป็น เพราะว่ามีการบริหารจัดการที่เป็นระบบมาตรฐานและโปร่งใส ดังคำพูดของผู้อำนวยการที่ว่าโรงเรียน แห่งนี้คัดเลือกนักเรียนด้วยความสามารถล้วนๆ ไม่มีเด็กฝากหรือติดสินบนใดๆ ทั้งสิ้น เพราะเป็น โรงเรียนมาตรฐานระดับประเทศ ปีหนึ่งมีนักเรียนสามารถสอบ Entrance เข้าคณะใดๆ มหาวิทยาลัย ของรัฐที่มีชื่อเสียงได้จำนวนมาก จึงเป็นที่คาดหวังของผู้ปกครองเพื่อให้บุตรหลานของตนเองมีอาชีพ การงานที่ดีในอนาคต จึงพร้อมสนับสนุนกิจการของโรงเรียนอย่างเต็มที่

๗) บุคคลโรปรัญญูตา ความรู้จักบุคคล ความแตกต่างระหว่างบุคคล จากการ สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนทำให้เห็นว่า ทางผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูอาจารย์มีความสนิทสนม คั่นเคยกับทางผู้ปกครองของนักเรียนเป็นอย่างดี มีการจัดตั้งเป็นสมาคมเครือข่ายผู้ปกครองซึ่งก็ได้ จัดตั้งกันมานานแล้ว จึงร่วมมือร่วมใจกันทำงานทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ครูอาจารย์ก็สนิท สนมคั่นเคยกับนักเรียนดูแลกันเสมือนเป็นลูก เมื่อนักเรียนมีปัญหาที่ไม่ใช่จะคอยจับผิดหรือขบไล่เขา แต่เป็นการยื่นมือเข้าไปคอยช่วยเหลือ เป็นพี่เลี้ยงเป็นที่ปรึกษา แม้นักเรียนจะจบการศึกษาจากที่นี่ไป แล้วเมื่อไปอยู่ที่ไหนก็ยังรำลึกนึกถึงครูอาจารย์และโรงเรียนเก่าของตนเอง จนจัดตั้งเป็นสมาคมศิษย์

เก่าซึ่งก็มีมาแล้วตั้งแต่ตั้งโรงเรียน สายสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน โรงเรียนกับผู้ปกครองจึงเป็นไปด้วยดี

จากการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับการครอบครัวตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ สามารถสังเคราะห์ให้เป็นหนึ่งเดียวได้ว่าเป็น “การสร้างภาคีเครือข่าย” เพราะการแก้ปัญหาที่ได้ผลมากที่สุดคือมีความร่วมมือกันระหว่างทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน หรือใช้หลักการของ “บวร” คือ บ้าน วัด โรงเรียนหรือหน่วยงานราชการ เช่น ทหาร ตำรวจ หมอพยาบาล เป็นต้น ทั้งการสกัดกั้นการผลิตหรือขนส่งยาเสพติดเช่นยาบ้าเป็นต้นน้ำ การปราบปรามตรวจตราอย่างเข้มข้นของเจ้าหน้าที่บ้านเมืองเป็นกลางน้ำ และปลายน้ำคือสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาให้คำอบรมบ่มเพาะสิ่งที่ดีงามและสิ่งที่ควรละเว้นแก่ลูกหลานและลูกศิษย์ของตน

ผลการสรุปการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ พอสรุปได้ดังนี้

๑) **ธัมมัญญตา** คือ การสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว ช่วยสอดส่องดูแลสมาชิกในครอบครัวอย่าให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดคอยอบรมตักเตือนสมาชิกในครอบครัวให้รู้ถึงโทษและภัยของยาเสพติดควบคุมติดตามนักเรียนโดยมีการประสานกับผู้ปกครองและประสานระวังนักศึกษาไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

๒) **อิตถัญญตา** คือ ครอบครัวมีการเรียนรู้ สังเกตบุคคลในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวให้กำลังใจและร่วมมือกันแก้ไข ส่งเสริมความอบอุ่นและเข้มแข็งกับสถาบันครอบครัวส่งเสริมให้ผู้ปกครองเอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างสม่ำเสมอใช้กระบวนการสอนแบบมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ปัญหา

๓) **อิตถัญญตา** คือ ดูแลครอบครัว ด้วยการสร้างความอบอุ่นในครอบครัวเป็นเหมือนเกราะอันแข็งแกร่งที่จะปกป้องสมาชิกให้ปลอดภัยจากยาเสพติด ให้กำลังใจกับทุกคนในครอบครัวเป็นลูกที่ดีและเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับพี่น้อง

๔) **มัตตัญญตา** คือ ฝึกอบรมผู้ปกครองให้ดูแลนักเรียนไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดควรพูดคุยตักเตือนด้วยเหตุด้วยผลมากกว่าการใช้อารมณ์ จึงควรอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจด้วยความรักความปรารถนาดี จะเป็นการแก้ไขปัญหาดีที่สุด

๕) **กาลัญญตา** คือ ครอบครัวควรมีเวลาว่างให้ความรู้โทษพิษภัยยาเสพติดแก่นักเรียนแต่ก็ต้องเป็นไปในกรอบเวลาที่เหมาะสมเพราะเป็นวัยคะนองอยากลองอยากรู้จึงควรเข้มงวดเป็นพิเศษ เข้าร่วมกิจกรรมในครอบครัว สร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีอิสระในการแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก

๖) **ปริสัจญตา** คือ การสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว ครอบครัวต้องมีการเรียนรู้ สังเกตบุคคลในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวให้กำลังใจและร่วมมือกันแก้ไข มีการสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง จัดกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนในการช่วยกันสอดส่องดูแลนักเรียนทุกคนเพื่อเป็นรั้วคนป้องกันนักเรียนยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกชั้น

๗) **บุคคลโรปรัญญตา** คือ ครอบครัวเป็นตัวอย่างที่ดี ไม่มั่วสุม หรือไม่ชักชวนกันกระทำความผิด ช่วยกันสอดส่อง ดูแลเพื่อนบุคคลในครอบครัวไม่ให้กระทำความผิดหรือไปยุ่งเกี่ยวกับ

ยาเสพติด ถ่ายทอดความรู้ เรื่องพิษภัยและผลเสียของยาเสพติดให้กับทุกคนในครอบครัว ครอบครัวควรสนับสนุนเป็นที่ปรึกษาเป็นขวัญและกำลังใจให้กับนักเรียนและทุกคนในครอบครัว

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงวิธีการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรม ๗ กับการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียน

การป้องกันและแก้ไข ปัญหา ยาเสพติด สัปปุริสธรรม ๗	การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียน
รู้เหตุ (ธัมมัญญตา)	- การสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว ช่วยสอดส่องดูแลสมาชิกในครอบครัวอย่าให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด คอยอบรมตักเตือนสมาชิกในครอบครัวให้รู้ถึงโทษและภัยของยาเสพติดควบคุมติดตามนักเรียนโดยมีการประสานกับผู้ปกครอง และประสานระวางนักศึกษาไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
รู้ผล (อัตถัญญตา)	- ครอบครัวมีการเรียนรู้ สังเกตบุคคลในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวให้กำลังใจและร่วมมือกันแก้ไข ส่งเสริมความอบอุ่นและเข้มแข็งกับสถาบันครอบครัวส่งเสริมให้ผู้ปกครองเอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างสม่ำเสมอใช้กระบวนการสอนแบบมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ปัญหา
รู้ตน (อัตตัญญตา)	- ดูแลครอบครัว ด้วยการสร้างความอบอุ่นในครอบครัวเป็นเหมือนเกราะอันแข็งแกร่งที่จะปกป้องสมาชิกให้ปลอดภัยจากยาเสพติด ให้กำลังใจกับทุกคนในครอบครัวเป็นลูกที่ดีและเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับพี่น้อง
รู้ประมาณ (มัตตัญญตา)	- ฝึกอบรมผู้ปกครองให้ดูแลนักเรียนไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ควรพูดคุยตักเตือนด้วยเหตุด้วยผลมากกว่าการใช้อารมณ์ จึงควรอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจด้วยความรักความปรารถนาดี จะเป็นการแก้ไขปัญหาได้ดีที่สุด
รู้กาล (กาลัญญตา)	- ครอบครัวควรมีเวลาว่างให้ความรู้โทษพิษภัยยาเสพติดแก่นักเรียนแต่ก็ต้องเป็นไปในกรอบเวลาที่เหมาะสมเพราะเป็นวัยคะนองอยากลองอยากรู้จึงควรเข้มงวดเป็นพิเศษ เข้าร่วมกิจกรรมในครอบครัว สร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีอิสระในการแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก
รู้ชุมชน (ปริสัญญตา)	- การสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว ครอบครัวต้องมีการเรียนรู้ สังเกตบุคคลในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวให้กำลังใจและร่วมมือกันแก้ไข มีการสร้างเครือข่าย

การป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด สัมภาษณ์	การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียน
	ผู้ปกครอง จัดกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนในการช่วยกันสอดส่องดูแลนักเรียนทุกคนเพื่อเป็นรั้วคนป้องกันนักเรียนยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกชั้น
รู้คน (บุคคลปรีชาญาณ)	- ครอบครัวเป็นตัวอย่างที่ดี ไม่มั่วสุม หรือไม่ชักชวนกันกระทำความผิด ช่วยกันสอดส่อง ดูแลเพื่อนบุคคลในครอบครัวไม่ให้เกิดความผิดหรือไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ถ่ายทอดความรู้ เรื่องพิษภัยและผลเสียของยาเสพติดให้กับทุกคนในครอบครัว ครอบครัวควรสนับสนุนเป็นที่ปรึกษาเป็นขวัญและกำลังใจให้กับนักเรียนและทุกคนในครอบครัว

๕. การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนที่ดีตามหลักสัมปยุตธรรม ๗ นั้น ทางโรงเรียนมีกระบวนการส่งเสริม อย่างไรบ้าง

(คำถาม) การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนที่ดี ตามหลักสัมปยุตธรรม ๗ นั้น ทางโรงเรียนมีกระบวนการส่งเสริมอย่างไรบ้าง? โรงเรียนนครสวรรค์เราก่อตั้งมา ๑๒๐ ปี มีเครือข่ายเยอะมาก เป็นแพทย์ ตำรวจ ทหาร พยาบาล พนักงานรัฐวิสาหกิจ พ่อค้าประชาชน เองง่ายๆ ก่อน พ่อค้าประชาชน นี่ประสงค์ออกตั้งแต่ไม่มีเวลา เพราะต้องค้าขาย อย่างเครื่องไม้เครื่องมือเนี่ยะ เราจะเอาอะไร เคื่ก็จะบริจาค ไม่ต้องไปขอมาก ไม่ต้องไปทอดผ้าป่า ไม่ต้องไปจัดคอนเสิร์ตการกุศล ไม่ต้องไปเดินรณรงค์ขายวัตถุมงคลนี้ไม่ต้องเลย เคื่จะเอามาบริจาค ค่าเรียนที่เรามาประชุมนี้ขนาดล้านขึ้นไป บางคนศรัทธาแรงนี้ ให้คนสองหมื่นเลย ทางโรงเรียนไม่เคยจุกจิกไปขอสินจ้างอะไรเลย เคื่มาครั้งหนึ่ง เคื่บริจาคครั้งหนึ่ง เคื่รู้เลยเคื่เตรียมตั้งมา อย่างโรงพยาบาลก็มีหมอนั่งประจำห้องพยาบาล คุณหมอสงกรานต์ที่เป็นนักจิตวิทยา เคยเข้ามานั่งในโรงเรียน มีอะไรก็ปรึกษา ครูเรา ครูแนะแนวที่เป็นนักจิตวิทยา ที่เป็นนักจิตวิทยาบำบัด กำลังใจ พุดให้กำลังใจ อะไรต่างๆ เรามีหมด แล้วก็ตำรวจ คือเราไม่มีตุ้แดง คือที่เราไม่เคยมีปัญหา ไม่มีการลักขโมย มีกระเป๋าดังค์หล่นหาย มีการประกาศหาเจ้าของ ไม่มีการลักขโมย และในเรื่องอื่นๆ อย่างเช่น เรามีเครือข่ายกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรามีระดับเขต กศจ จังหวัด มีการวางนโยบายลงมาแล้วให้มีการดูแลเครือข่ายผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่าเข้มแข็งมาก มีการเอาทุนมาให้ทุกปี^{๑๐๑} เครื่องเป่านี้เคื่ก็ให้^{๑๐๒} พอเคื่เข้มแข็งเนี่ยะ ครูจะมานั่งนอนหลับหลับสัทธิเข้าขามเย็นขาม ขาดอาหารกลางวันไม่ได้แล้ว มันต้อง active ตัวเอง ทำอะไร มันต้องทำให้ลูกหลานเคื่ดีนะ^{๑๐๓} มันก็ต้องระวังทำอะไรมันก็ต้องอยู่ในกรอบในเกณฑ์ ที่ตั้งไว้ ชุมชนให้

^{๑๐๑} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๐๒} อ่างแล้ว, น.ส.ปราณี ละการชวี, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๐๓} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

ความสนใจเกี่ยวกับโรงเรียนเรามาก เราพลาดไม่ได้แม้แต่นิดเดียว เพราะฉะนั้นการดูแลนักเรียนที่ท่านไม่ต้องห่วงเราก็ระวังตัวอยู่ เพราะเราจะไม่กล้าทะเลาะกับผู้ปกครองเป็นเด็ดขาด โดยเฉพาะชุมชนทะเลาะไม่ได้นะครับเรามีแต่ร่วมมือกันทำให้โรงเรียนนี้เป็นหนึ่งอย่างเดียวเลย เพราะฉะนั้น ชุมชนที่นี่เข้มแข็งมาก เรื่องการดูแลลูกค้าสำคัญมาก^{๑๐๔} ที่ได้มีนักเรียน ที่นั่นต้องมีเรา ไม่มีนักเรียนก็ไม่มีเรา ผมมาตีห้ากว่าๆ ยาม ภารโรงอยู่ตลอดที่นี่ ผมมาก่อนนักเรียนคนแรก ตอนเย็นผมจะอยู่ประมาณหกโมงกว่าๆ จะมียามคอยอยู่ที่ไหนมีนักเรียน ที่นั่นมีเรา ผมว่าจะเขียนสโลแกนว่า “ความชั่วต้องไม่มี ความดีต้องปรากฏ”^{๑๐๕} อิทธิพลของเพื่อนนั้นมีมาก โดยเฉพาะช่วงวัยรุ่นเพราะวัยรุ่นมักจะต้องการการยอมรับจากเพื่อน รักเพื่อนมาก บางครั้งรักอย่างไรเหตุผล เชื่อเพื่อนมาก อิทธิพลของเพื่อนจึงมีทั้งด้านดีและด้านเสียจะช่วยเหลือและเป็นที่พักพิงกันได้ ชวนกันเรียน พากันไปในทางที่ดี คอยตักเตือนเมื่อเพื่อนทำผิดด้านเสีย ชวนกันหนีเรียน ชวนกันเสพสารเสพติด พากันไปในทางที่ไม่ดีต่างๆ เพื่อนทำผิดก็ไม่ตักเตือน หรือกลับส่งเสริมให้ทำผิดต่อไป^{๑๐๖} เยาวชนจะต้องรู้เท่าทันผู้ค้ายาเสพติด เยาวชนส่วนใหญ่อยู่ในวัยเรียน มีเงินอยู่ในกระเป๋าเสมอสำหรับค่าขนมและค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่จำเป็น ซึ่งพ่อแม่และผู้ปกครองให้มาจึงทำให้ผู้ลักลอบค้ายาเสพติด มีความมั่นใจว่าการค้ายาเสพติดให้กับเยาวชนนั้นจะทำให้มีลูกค้าอยู่เสมอและใช้กลยุทธ์ในการขายแบบขายตรง ในกลุ่มเพื่อนสนิทและด้วยความที่เป็นเพื่อนสนิทจึงไม่กล้าเปิดเผยความผิดของเพื่อนและไม่กล้าปฏิเสธเพื่อนำจึงทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็วจึงจำเป็นที่เยาวชนจะต้องรู้เท่าทันกลลวงของผู้ค้ายาเสพติดที่จ้องจะดูดเงินค่าขนมในกระเป๋าของเยาวชนตลอดมา^{๑๐๗} การถูกชักชวนจากเพื่อน ผู้ที่ใช่และเสพยาเสพติดส่วนใหญ่รู้จักยาจากเพื่อนและเป็นผู้ที่มักจะหนีไปปรึกษาเพื่อนเมื่อมีปัญหาเพื่อนจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการชักนำผู้หนึ่งผู้ใดไปใช้ยาเสพติดย่อมเป็นทางนำไปบุคคลที่มีบุคลิกภาพอ่อนแอหรือขาดภูมิคุ้มกันอยู่แล้วหนีไปใช้และติดยาได้การอยากลอง ความอยากรู้อยากเห็น อยากรู้รสชาติ อยากรู้สัมผัสเมื่อเห็นเพื่อนเสพสารเสพติดจึงเกิดการอยากทดลอง แต่เมื่อลองเสพยาเข้าไปแล้วมักจะติด^{๑๐๘} ในการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ นั้น ทางโรงเรียนควรมีกระบวนการส่งเสริม ดังนี้ ๑) ครูที่ปรึกษา คอยจัดกลุ่ม ให้เพื่อนคอยดูแลเพื่อน ๒) มีกิจกรรมชุมนุมให้นักเรียนเลือกตามความสนใจ นักเรียนจะได้ใช้เวลาว่างที่มีประโยชน์ ๓) มีมุม “เพื่อนเตือนเพื่อน” และ ๔) ใช้หลักศาสนาเข้ามาให้รู้จักเลือกเพื่อนที่ดีตามหลัก “กัลยาณมิตร”^{๑๐๙}

^{๑๐๔} อ่างแล้ว, นายบุญจันทร์ คำภีรานนท์, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๐๕} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๐๖} อ่างแล้ว, นางสาวจุไรรัตน์ มณีรัตน์, เมื่อวันที่ ๑๒ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๐๗} อ่างแล้ว, นายบรรยวีสร์ ศิริอริยะชัย, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๐๘} อ่างแล้ว, นายชาญณรงค์ ปานเลิศ, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๐๙} อ่างแล้ว, นางกนกวรรณ สุวรรณรัตน์, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์เกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนที่ดี ตามหลักสี่ปรัศธรรม ๗ พอประมวลผลการวิเคราะห์สังเคราะห์ได้ดังนี้

จากการสัมภาษณ์คณะผู้บริหารโรงเรียนทำให้เห็นถึงการประสานร่วมมือกันระหว่าง โรงเรียนและเครือข่ายผู้ปกครอง ซึ่งต้องทำงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จากการสำรวจความคิดเห็น ของนักเรียนทำให้ทราบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนที่ดี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (๔.๒๖) สามารถจำแนกตามหลักสี่ปรัศธรรม ๗ ได้ดังนี้

๑) รัชมัญญดา คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ ความเป็นวัยรุ่นเพื่อนจะมีบทบาทสูง มากพอสมควรในการแสดงพฤติกรรมหรือการคิดตัดสินใจต่างๆ นักเรียนมักจะเลือกคบเพื่อนที่มี ทักษะดี อุปนิสัยใจคอ ค่านิยมที่คล้ายคลึงกับตนเอง หากคบเพื่อนชอบเที่ยวก็มีโอกาสสูงที่เราจะชอบ เที่ยว หากคบเพื่อนที่ตั้งใจเรียนเราก็พลอยจะสนใจเรียนตามไปด้วย หากคบเพื่อนที่ชอบสูบบุหรี่ก็มี โอกาสสูงที่เราจะติดบุหรี่ด้วยเหมือนกัน เป็นธรรมชาติของวัยรุ่นที่มักจะขอความคิดเห็นจากเพื่อนของ ตนเองในบางเรื่องก่อนที่จะบอกให้พ่อแม่รู้ด้วยซ้ำ แม้ผู้ปกครองต่างก็มีความห่วงกังวลเรื่องเพื่อนของ ลูกตนเอง หากรู้จักมักคุ้นไปมาหาสู่กันเป็นประจำก็จะทำให้ผู้ปกครองสบายใจได้ ดังนั้นการคบเพื่อน ของนักเรียนจึงเป็นเรื่องสำคัญ นักเรียนจะต้องเลือกคบแต่เพื่อนที่ดี หากรู้ว่าเพื่อนคนไหนออกนอกกลุ่ม นอกทางแม้จะตักเตือนบอกกล่าวแล้วก็ยังไม่เชื่อก็ควรถอยห่างจากเพื่อนคนนั้น จุดเด่นของนักเรียน โรงเรียนนครสวรรค์คือได้มีการคัดเลือกนักเรียนที่ไม่ดีสนใจเรียนมาตั้งแต่กระบวนการแรกแล้ว จึงค่อนข้างเชื่อใจได้อีกระดับหนึ่งว่าบุตรหลานของตนอยู่ในสังคมเพื่อนฝูงที่ดี

๒) อัถถัญญดา คือ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำ สอดคล้องกันข้อแรก ดังที่ได้กล่าวแล้ว หากคบกับเพื่อนที่ไม่ดีนักเรียนก็จะได้รับผลเสียหายในภายหลัง ดังภาษิตที่ว่า “คบคนพาล พาลพาไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล” แต่ด้วยความที่นักเรียนไม่ใฝ่ดี คุณครู เข้มงวด ปัญหาเรื่องยาเสพติดจึงไม่ค่อยเกิดขึ้น อย่างมากก็เป็นเพียงบุหรี่เท่านั้น ไม่เหมือนกับบาง โรงเรียนที่แม้แต่ครูก็ไม่ต้องการเข้าไปยุ่งเกี่ยว เพราะอาจจะมีผลสะท้อนกลับกับตัวครูเอง เช่น ครูบาง โรงเรียนรู้ว่ามีการแอบขายยาบ้าในโรงเรียน เมื่อครูคนนั้นไปห้ามปรามในวันต่อมากลับโดนบางคนเอา วัตถุมีคมไปกรีดสีรถของครูเป็นต้น แต่จากคำสัมภาษณ์ที่โรงเรียนนครสวรรค์ไม่เคยปรากฏมีเรื่องราว ลักษณะนี้ เพราะมีการเอาจริงเอาจังทั้งองค์คณาพยกันเลยทีเดียว ทั้งผู้อำนวยการทั้งคณะครูอาจารย์ ทั้งเครือข่ายผู้ปกครอง และนักเรียนก็กลัวที่จะโดยขับออกจากโรงเรียนแห่งนี้ เรื่องราวเชิงลบจึงแทบไม่มี

๓) อัถตัญญดา คือ ความรู้จักตน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ทำให้สามารถ วิเคราะห์ได้ว่า โรงเรียนนครสวรรค์มีชื่อเสียงเกียรติยศมานาน เคยลงข่าวหนังสือพิมพ์ด้วยซ้ำว่า สอบ Entrance เข้าคณะดีๆ ได้แบบยกห้องกันเลยทีเดียว นักเรียนรุ่นน้องจึงค่อนข้างแข่งขันกันทางวิชาการ แม้จะเลิกเรียนแล้วก็ยังไปเรียนกวดวิชาอีกแทบทุกคน ผลงานที่สั่งสมมา จึงได้รับความศรัทธาจาก ผู้ปกครอง เพียงบอกกล่าวนิทหนอยผู้ปกครองนักเรียนก็จะหาให้ได้อย่างง่ายดาย ที่โรงเรียนแห่งนี้จึงไม่มี การออกเรียไรทำฝ่าปาเพื่อการศึกษาแต่อย่างใด แต่ยิ่งผู้ปกครองอุปถัมภ์ดีเพียงไร คณะครูอาจารย์ก็ จะต้องพยายามสร้างผลงานให้ดียิ่งๆ ขึ้นมากเท่านั้น ให้สมกับความเป็นโรงเรียนอันดับหนึ่งของจังหวัด และเป็นโรงเรียนแนวหน้าระดับประเทศ แม้นักเรียนในจังหวัดอื่นๆ ก็ต้องการที่จะมาเรียน ณ ที่แห่งนี้

๔) มัตตัญญูตา คือ ความรู้จักประมาณ จากการสัมภาษณ์คณะผู้บริหารโรงเรียน ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า แม้ทางโรงเรียนจะมีต้นทุนทางสังคมสูงคือผู้ปกครองพร้อมยินดีที่จะบริจาคทรัพย์ช่วยเหลือกิจการพัฒนาของโรงเรียน แต่ถ้าหากบ่อยเกินไปก็ไม่เป็นผลดี การพัฒนาจึงจำเป็นจะต้องดูช่วงจังหวะและความสำคัญมากน้อยเพียงไร และที่สำคัญจะต้องมีความโปร่งใสเรื่องรายรับรายจ่าย แม้คนที่บริจาคทรัพย์มาบางครั้งก็อาจจะมิวัตถุประสงค์แอบแฝงก็ได้ เช่นต้องการเอาลูกหลานของตนเองเข้าโรงเรียนแห่งนี้ เป็นต้น เมื่อรับเงินโดยไม่รู้ที่ไปที่มาก็อาจจะสร้างความลำบากใจให้กับคณะผู้บริหารโรงเรียนได้ และเป็นธรรมดาของคนที่ยากจะบริจาคแต่ไม่ได้บริจาคสักที เขาก็จะคอยหาโอกาสที่จะบริจาคให้อยู่ดี ดังนั้นความรู้จักพอประมาณจึงเป็นเรื่องสำคัญ

๕) กาลัญญูตา คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม สอดคล้องกับข้อที่แล้วก็คือความรู้จักประมาณ สามารถนำมาปรับใช้กับการบริหารโรงเรียนได้หลายประเด็น ทั้งกาลเวลาที่เหมาะสมกับการบริจาคทรัพย์ของผู้ปกครองนักเรียน หากบ่อยมากนักก็ไม่ดี หากไม่มีเลยงบรัฐบาลก็อาจจะมีไม่เพียงพอ ยิ่งหากไม่โปร่งใสมีการยกยอกเงินหรือติดสินบน เมื่อความจริงปรากฏก็จะยิ่งสร้างความเสียหายให้กับบุคคลนั้นและชื่อเสียงของโรงเรียน เรื่องเงินๆ ทองๆ จึงเป็นเรื่องสำคัญ นอกจากนี้ยังสามารถนำมาปรับใช้กับกาลเวลาที่เหมาะสมด้านอื่นๆ เช่น แม้จะมีความนิยมเปิดภาคการศึกษาตามอย่างอาเซียน หากพิจารณาดูแล้วบางเดือนคือเดือนเมษายนก็ไม่ควรเปิดภาคเรียนอยู่ เพราะช่วงเดือนนั้นอากาศค่อนข้างร้อน หากมีการเรียนการสอนก็มักจะไม่ค่อยได้ผล และช่วงแข่งขันกีฬาภายในหรือเข้าค่ายลูกเสือหรือเรียน รด. ก็ไม่ควรอยู่ในช่วงใกล้สอบหรือกำลังสอบ เป็นต้น

๖) ปริสัญญูตา คือ รู้จักชุมชน รู้กิริยาที่จะประพฤติต่อชุมชนนั้นๆ จากการสัมภาษณ์คณะผู้บริหารโรงเรียน ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ทางโรงเรียนนครสวรรค์ให้ความสำคัญกับทางชุมชนเป็นอย่างมาก เพราะชุมชนในความสนใจโรงเรียนมาก หากลูกหลานเขาสามารถสอบเข้ามาเรียนที่แห่งนี้ได้ พ่อแม่ญาติพี่น้องก็จะมีภาคภูมิใจ ผากความหวังไว้กับโรงเรียนกันเลยทีเดียว เมื่อชุมชนให้ความสนใจฝากไว้ซึ่งความหวัง ทางโรงเรียนจึงไม่สามารถผิดพลาดได้ จึงต้องพยายามดูแลนักเรียนให้ดีที่สุด ที่ไหนมีนักเรียนที่นั่นจะต้องมีครูคอยดูแล ทางผู้บริหารโรงเรียนประกาศเลยว่า จะไม่ทะเลาะกับผู้ปกครองเป็นอันขาด โรงเรียนชุมชนต้องอยู่ด้วยกัน ชัดแย้งกันไม่ได้ มีแต่จะร่วมไม้ร่วมมือกัน

๗) บุคคลโปรปรัชญูตา ความรู้จักบุคคล จากการสัมภาษณ์คณะผู้บริหารโรงเรียน ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ทางโรงเรียนนครสวรรค์ให้ความสำคัญกับการใช้คนให้ตรงกับงาน ตรงตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล แม้จะมีการจัดครูให้ตรงตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ แต่กิจกรรมบางอย่างก็ต้องการคุณครูที่มีความสามารถพิเศษต่างจากสายงานของตนเอง การใช้งานคนให้ตรงกับความรู้ความสามารถจึงมีความสำคัญ แต่ละบทบาทแต่ละหน้าที่ภายในโรงเรียนต่างก็ล้วนมีความสำคัญด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น ไม่มีการดูถูกกันว่าเป็นงานที่ตกต่ำแต่อย่างใด ผู้อำนวยการไม่สามารถจะไปทำงานเป็นแม่บ้านของโรงเรียนได้ และแม่บ้านเหล่านั้นก็ไม่มีความรู้ความสามารถในการบริหารโรงเรียน เป็นต้น แม้ตัวนักเรียนเองต่างคนก็ต่างมีความรู้ความสามารถและความสนใจไม่เหมือนกัน นักเรียนคนเดียวแต่เก่งไปเสียทุกอย่างก็หาได้ยาก ดังนั้นหากมีกิจกรรมอะไร ครูก็เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกตามความถนัดความสนใจของตัวเอง อันเป็นการพัฒนาความเป็นเลิศในความแตกต่างของแต่ละบุคคล

จากการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ สามารถสังเคราะห์ให้เป็นหนึ่งเดียวได้ว่าเป็น “**ความมีกัลยาณมิตร**” หมายถึงความมีกัลยาณมิตรทั้งระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และผู้ปกครองหรือชุมชนกับโรงเรียน เพราะต่างจะต้องเอื้อเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง ไม่สร้างความแตกแยกหรือขัดแย้งโดยเด็ดขาด โรงเรียนอยู่ได้ก็เพราะความศรัทธาของปวงชน เมื่ออยู่บนหลักของความถูกต้องโปร่งใส มีธรรมาภิบาล มีความพอดี และความเป็นเลิศทางวิชาการก็สามารถสร้างความศรัทธาให้กับผู้ปกครองได้ หากโรงเรียนเกิดความจำเป็นด้านงบประมาณก็สามารถร้องขอกับผู้ปกครองได้ และส่วนนักเรียนเองก็ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน คอยแนะนำตักเตือนกันเฝ้าระวังในทางที่ดี ไม่ใช่มุ่งแต่ละเรียนให้เก่งกว่ากันอย่างเดียว

ผลการสรุปการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนที่ดี ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ พอสรุปได้ดังนี้

๑) **ธัมมัญญตา** คือ สร้างจิตสำนึกในเรื่องของโทษของยาเสพติดโดยทางโรงเรียน สอดแทรกความรู้ในด้านต่างๆ ชักชวนกันทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทุกชนิด แม้มีเพื่อนชวนก็ปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน

๒) **อัทธัญญตา** คือ เพื่อนมีความสำคัญกับนักเรียน ดังนั้นสร้างนักเรียนแกนนำเป็นผู้ดูแลช่วยเหลือเพื่อนเบื้องต้น ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดแก่นักเรียนโดยสอดแทรกคุณธรรมในการจัดการเรียนการสอน จัดอบรมเพื่อให้มีความรู้ด้านทักษะชีวิต รู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดี

๓) **อัตตัญญตา** คือ มีการป้องกันตนเองด้วยการปฏิเสธการทดลองเสพยาเสพติด หลีกเลี่ยงการคบเพื่อนที่เสพยาเสพติดหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด นักเรียนความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดเป็นอย่างดีจึงไม่เกี่ยวข้องหรือเสพยาเสพติด

๔) **มัตตัญญตา** คือ ศึกษาหาความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติด ไม่เข้าไปทดลองหรือเกี่ยวข้องใช้กลุ่มสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับกลุ่มเพื่อน เลือกคบเพื่อน สร้างความรับผิดชอบให้เกิดกับตัวเอง ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์รู้จักสร้างวินัยให้ตนเอง

๕) **กาลัญญตา** คือ ส่งเสริมให้สร้างค่านิยมใหม่ในเรื่องการคบเพื่อนและการไม่ใช้ยาเสพติด เพื่อให้เกิดจิตสำนึกที่ดีที่ถูกต้องต่อยาเสพติดจนนำไปสู่การสร้างพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากเสพติดอย่างแท้จริงต่อไปในอนาคต

๖) **ปริสัญญตา** คือ ระดมพลังจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับในการวางแผนดำเนินจัดกิจกรรมเสริมมีการประสานความร่วมมือและระดมสรรพกำลังจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนมีการประเมินเป็นระยะๆ รวมทั้งการนิเทศกำกับดูแลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๗) **บุคคลโรปรัญญตา** คือ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มเพื่อนโดยการรวมจัดตั้งกลุ่มนักเรียนหรือเพื่อนกลุ่มนักเรียนในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นในสถานศึกษา ช่วยกันรณรงค์เรื่องพิษภัยของยาเสพติด ให้กำลังใจเพื่อนในการต่อสู้เพื่อเลิกยาเสพติดสำหรับผู้ที่ติดยาเสพติดเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงวิธีการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรม ๗ กับการได้รับการสนับสนุนทางสังคม จากเพื่อนของนักเรียน

การป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด สัปปุริสธรรม ๗	การได้รับการสนับสนุนทางสังคม จากเพื่อนของนักเรียน
รู้เหตุ (อัมมัญญตา)	- สร้างจิตสำนึกในเรื่องของโทษของยาเสพติดโดยทางโรงเรียน สอดแทรกความรู้ในด้านต่างๆ ชักชวนกันทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทุกชนิด แม้มีเพื่อนชวนก็ปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน
รู้ผล (อัตถัญญตา)	- เพื่อนมีความสำคัญกับนักเรียน ดังนั้นสร้างนักเรียนแกนนำเป็น ผู้ดูแลช่วยเหลือเพื่อนเบื้องต้น ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดแก่นักเรียนโดยสอดแทรกคุณธรรมในการจัดการเรียนการสอน จัดอบรมเพื่อให้ความรู้ด้านทักษะชีวิต รู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดี
รู้ตน (อัตตัญญตา)	- มีการป้องกันตนเองด้วยการปฏิเสธการทดลองเสพยาเสพติด หลีกเลี่ยงการคบเพื่อนที่เสพยาเสพติดหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด นักเรียนความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดเป็นอย่างดีจึงไม่เกี่ยวข้อง หรือเสพยาเสพติด
รู้ประมาณ (มัตตัญญตา)	- ศึกษาหาความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติด ไม่เข้าไปทดลองหรือ เกี่ยวข้องใช้กลุ่มสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับกลุ่มเพื่อน เลือกคบ เพื่อน สร้างความรับผิดชอบให้เกิดกับตัวเอง ใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์รู้จักสร้างวินัยให้ตนเอง
รู้กาล (กาลัญญตา)	- ส่งเสริมให้สร้างค่านิยมใหม่ในเรื่องการคบเพื่อนและการไม่เสพยาเสพติด เพื่อให้เกิดจิตสำนึกที่ดีที่ถูกต้องต่อยาเสพติดจนนำไปสู่การสร้าง พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากเสพติดอย่างแท้จริงต่อไปในอนาคต
รู้ชุมชน (ปริสัญญตา)	- ระดมพลังจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการ ป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับในการวางแผนดำเนินจัดกิจกรรม เสริมมีการประสานความร่วมมือและระดมสรรพกำลังจาก หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนมีการประเมินเป็นระยะๆ รวมทั้ง การนิเทศกำกับดูแลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
รู้คน (ปุคคลปโรปรัญญตา)	- สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มเพื่อนโดยการรวมจัดตั้งกลุ่มนักเรียน หรือเพื่อนกลุ่มนักเรียนในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นในสถานศึกษา ช่วยกัน รณรงค์เรื่องพิษภัยของยาเสพติด ให้กำลังใจเพื่อนในการต่อสู้เพื่อเลิก ยาเสพติดสำหรับผู้ที่ติดยาเสพติดเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

๖. ในการส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองตามหลักปรัชญาธรรม ๗ นั้น ทางโรงเรียนมีกระบวนการส่งเสริม สนับสนุน อย่างไรบ้าง

(คำถาม) การส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองตามหลักปรัชญาธรรม ๗ นั้น ทางโรงเรียนมีกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนอย่างไรบ้าง? อันนี้คือสิ่งที่สำคัญมาก เพราะทุกคนที่มัน ติดยาเสพติดเพราะมันไม่เห็นคุณค่า ชีวิตนี้อยู่ไปทำไม ไม่มีค่าอยู่ไปก็ไร้ประโยชน์ ตรงนี้โรงเรียนให้ความสำคัญมาก โดยเฉพาะการส่งเสริมด้านความถนัดและให้ความสนใจ ไปแข่งขัน ใครอยากทำอะไร ไปเลย ส่งหมด โรงเรียนออกตั้งคี่ให้ มีเบี้ยเลี้ยง มีรถ มีครุฑุม มีบริการดี ได้รางวัลมา มีประกาศยกย่อง หน้าเสาธง มอบช่อดอกไม้ ออกวารสารยกย่องชมเชยคนดีสีม่วงขาว ให้มีโอกาสได้มีการแสดงความคิดเห็น มีตู้รับความคิดเห็นมาให้ด้วย มีช่องทางที่สำหรับสื่อสาร สำหรับโรงเรียน มีอะไร พบบ้าง ใช้กล่อง ผมเดินตลอดนักเรียนเจอก็จะได้บอกคุย ผมเหมือนเพื่อนแค่นั้น เวลาเจอหน้า ผอ. บ้านอยู่ใกล้หมู่บ้าน บอกอยู่ไหน บอกริมปลิง บอกฉันอยู่นั่นเจ้าพระยา ผมไปส่ง ผอ. อีกคนหนึ่ง เค้าไปเห็นเข้าอะไรอย่างนี้ครับ ให้ความสำคัญ สถานักเรียนเห็นหน้าในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญๆ ของโรงเรียน ผมรับฟังคำ ครับ เราใช้ RBM SBM SBM คือการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย บุคลากรทุกฝ่าย ต้องฟังความคิดเห็นของเขา ส่วนการตัดสินใจอยู่ที่เราวิเคราะห์ถึงผลได้ผลเสียอยู่ที่เรา^{๑๑๐} เวลาทำความดีจะมีรางวัลให้^{๑๑๑} ในการจัดวิทยุที่นี้^{๑๑๒} (คำถาม) ในภาคปฏิบัติในการให้ค่าเห็นคุณค่าแล้วได้ปฏิบัติอย่างไรครับ ในช่วงหลังมีการแข่งขันมากขึ้นโดยเฉพาะการทำชื่อเสียงให้กับตัวเองตอนนี้เราออกไปแข่งขันเยอะมากโดยที่มีการแข่งขันในจังหวัดนี้เยอะ เราไปแข่งหมด เราก็จะมีการยกย่องเชิดชูเกียรติหน้าเสาธงมีการมอบเกียรติบัตร เด็กเรามีอัจฉริยภาพมาก มีการไปแข่งขันในรายการต่างๆ มากมายทางฝ่ายบุคคลเป็นผู้พิจารณาแล้วส่งไป ขออนุญาตผู้ปกครองขออนุญาตสถานศึกษา เพื่อเอาไปแข่งขัน ช่วงก่อนแข่งขันก็จะมีมีการตัวกันอะไรต่างๆ^{๑๑๓} เราจะมีวารสารทุกเดือน มีการถ่ายภาพผู้ที่ได้ทำความดี และมีผลงานต่างๆ ลงวารสาร^{๑๑๔} เดียวนี้เด็กไปสมัครอะไรก็จะเอาเกียรติบัตรที่ได้ไปด้วยเพื่อเป็นผลงาน มีการดูผลงานประวัติของตัวเอง ว่าตัวเองมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด เด็กที่ได้รับการสนับสนุน ไม่มีที่ไม่เห็นคุณค่าของตัวเอง แทบจะไม่มีเลย^{๑๑๕} (คำถาม) คุณค่าของตัวเองอยากให้อาจารย์พูดถึงด้านคุณธรรม จริยธรรม หรือด้านประเพณี เรามีกระบวนการอย่างไรให้สอดคล้องกับสิ่งเหล่านี้ เราเน้นปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะในเรื่องของความพอเพียง สุจริตจิตอาสา เราเน้นศาสตร์สากล คือเน้นตามเกณฑ์คุณภาพ เป็นลักษณะของ PDCA ลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วม ร่วมกันคิดร่วมกันทำ เพื่อให้บรรลุสู่เป้าหมายที่วางไว้ และวัฒนธรรมองค์กร เรียกว่า เป็นศาสตร์ท้องถิ่น วัฒนธรรมองค์กร ลูกม่วงขาวเค้าอยู่กันมาอย่างไร ให้รักสามัคคี เข้าใจเข้าใจ ให้ยึดมั่นให้มีความศรัทธาในองค์กร โดยการปลูกฝัง แล้วหล่อหลอมเข้ามา ส่วนหลักธรรมนี้ ก็คือ หลักศีล ๕ พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ บางคนเด็กเรียนเก่งจะเห็นแก่ตัวใหม่ ไม่มีครับ เด็กที่นี้เราใช้สังคหวัตถุ ๔ จะทำอะไรบอกเดี๋ยวมารู้

^{๑๑๐} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๑๑} อ่างแล้ว, น.ส.ปราณี ละการชัว, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๑๒} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๑๓} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๑๔} อ่างแล้ว, น.ส.ปราณี ละการชัว, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๑๕} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

ให้เป็นหลัก^{๑๑๖} ขอเพิ่มอีกนิตการเห็นคุณค่าของนักเรียนในที่นี้จะครับ เราปลูกฝังเด็กให้เป็นคนดีเด็ก
 ที่นี้เก่ง เก่งไม่พอต้องเป็นคนดี คนดีก็คือ เรื่องเป็นคนดีของครอบครัว เรื่องที่ ๒ มาโรงเรียนเป็นคนดี
 ต้องไม่ทำผิดระเบียบวินัยของโรงเรียน เรามี MOU คือการวางอนาคตส่วนมากเด็กเก่ง เป็นหมอ
 แพทย์ วิศวะ ทุกคนต้องมี MOU คือข้อตกลงว่าจบ ม.๖ แล้วฉันจะต้องมีอาชีพอะไรในอนาคต นี่คือ
 คุณค่าที่คุณต้องตั้งความหวังไว้ ถึงแม้จบ ม. ๖ แล้วจะมีการเปลี่ยนแปลงบ้าง แต่ที่แน่ ๆ เกรดเฉลี่ย
 และการเรียนการสอนต้องมาก่อน เราส่งเสริมตามศักยภาพของเค้า เพื่อเป็นเป้าหมายให้ตัวเอง
 การวางเป้าหมายว่าจะไปสู่จุดหมายอย่างไรเค้าจะได้เตรียมตัว^{๑๑๗} หลักการป้องกันปัญหาเสพติด
 โดยมุ่งเน้นพัฒนา “คน” เป็นสำคัญ ด้วยการให้การศึกษากการปลูกฝังอบรมเลี้ยงดู ให้เยาวชนมีการ
 พัฒนาการและความเจริญงอกงามตามวัยให้มีสุขภาพกายและจิตที่สมบูรณ์รู้จักปรับปรุงคุณภาพชีวิต
 ของตนเอง ครอบครัวและสังคม มีทัศนคติที่ถูกต้อง ตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมี
 ประสิทธิภาพ^{๑๑๘} โดยคำนึงถึงการส่งเสริมให้เกิดการนับถือตนเอง^{๑๑๙} การส่งเสริมให้เกิดสัมฤทธิ์ผลใน
 การดำเนินชีวิต เช่น การให้มีการแสดงออกในด้านความคิดสร้างสรรค์ ความถนัด ความสนใจ^{๑๒๐}
 การสนับสนุนให้ความมุ่งหมายในการทำงานและให้รู้จักเผชิญปัญหา^{๑๒๑} การส่งเสริมให้มีโอกาสได้รับ
 ประสบการณ์ที่ดีในบ้าน ที่ทำงาน และชุมชน เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และให้ความเคารพ
 ในเกียรติภูมิของผู้อื่นด้วย^{๑๒๒} การพัฒนาทักษะสำหรับตนเองและสังคมในสภาวะที่เปลี่ยนแปลงไป
 อย่างรวดเร็วเพื่อผลของการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๒๓} ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกัน
 ยาเสพติด โดยการนับถือตนเอง คือความรู้สึถึงคุณค่าของตนเอง ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการแสดงออก
 ความสามารถ ทำทาง การพิจารณาจากผู้อื่น การนับถือตนเองที่บุคคลมีอยู่อาจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับ
 สถานการณ์ การนับถือตนเองนับเป็นสิ่งสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหอันเนื่องมาจากการใช้ยา
 ในทางที่ผิดหรือการพึ่งยาเสพติดเพราะเป็นภูมิคุ้มกันที่ต้องใช้มาตรการทางการศึกษาเพื่อเพิ่มการ
 สร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก เมื่อเด็กเห็นคุณค่าและความสำคัญและความสำคัญของตนเองแล้ว
 จะทำให้ไม่เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนโดยการหันไปพึ่งยาเสพติด^{๑๒๔} ความสัมฤทธิ์ผล หรือความสำเร็จ
 เป็นโอกาสที่บุคคลจะได้รับการยกย่อง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความสำฤทธิ์ผลหรือความสำเร็จ
 จะสร้างความเชื่อมั่นในตนเองที่จะพัฒนาทั้งร่างกาย สมอง และจิตใจ และจะนำไปสู่การนับถือตนเอง
 ต่อไป^{๑๒๕} ความรู้สึกมุ่งมั่น คือ การมีโครงสร้างของชีวิต มองเห็นวัตถุประสงค์ของตนเองและผู้อื่นใน
 การสร้างสรรค์ เห็นแนวทางที่จะไปสู่จุดมุ่งหมายนั้น มีอิสระที่จะตัดสินใจในการเลือกแนวทางของตน

^{๑๑๖} อ่างแล้ว, นายพันศักดิ์ ศรีทอง, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๑๗} อ่างแล้ว, นายบุญจันทร์ คำภีรานนท์, เมื่อวันที่ ๔ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๑๘} อ่างแล้ว, นางสาวจุไรรัตน์ มณีรัตน์, เมื่อวันที่ ๑๒ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๑๙} อ่างแล้ว, นายบรรยวีสต์ ศิริอริยะชัย, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๒๐} อ่างแล้ว, นายชาญณรงค์ ปานเลิศ, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๒๑} อ่างแล้ว, นางกนกวรรณ สุวรรณรัตน์, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๒๒} อ่างแล้ว, นางสาวจุไรรัตน์ มณีรัตน์, เมื่อวันที่ ๑๒ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๒๓} อ่างแล้ว, นายบรรยวีสต์ ศิริอริยะชัย, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๒๔} อ่างแล้ว, นายชาญณรงค์ ปานเลิศ, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๒๕} อ่างแล้ว, นางกนกวรรณ สุวรรณรัตน์, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

ไปสู่จุดมุ่งหมาย มีพลังผลักดันตนเองเพื่อเผชิญกับปัญหาอุปสรรคในชีวิต^{๑๒๖} ความเคารพตนเอง และผู้อื่น และเกียรติภูมิของบุคคล คือ กิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสมกับความต้องการ ความถนัด ความสนใจ ความสามารถตามวัยของเด็กและเยาวชน การปฏิบัติตามบทบาทของความเป็นบุตร นักเรียน เพื่อน รวมทั้งความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ตามวัย ดังนั้น การจัดกิจกรรมต่างๆ จะช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่เด็กนักเรียนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเคารพตนเองและเกียรติภูมิของบุคคล ทำให้เกิดมีวินัยในตนเอง รู้สึกว่าตนมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี^{๑๒๗} การพัฒนาทักษะส่วนตัว และทักษะสังคม อันจำเป็นต่อการปฏิบัติตน ทักษะส่วนตัวหมายถึง ความสามารถของบุคคลในการทำกิจกรรมตามภารกิจที่มีตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบได้ ทักษะส่วนตนและทักษะสังคม เป็นสิ่งที่ต้องมีควบคู่กันไปตลอดชีวิต เพราะมนุษย์ต้องติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นตลอดเวลา ดังนั้นการพัฒนาทักษะส่วนตน และทักษะสังคมจึงจำเป็นต้องฝึกฝนให้บุคคลเกิดความสันทัดในการติดต่อกับบุคคลอื่น การแก้ปัญหา การสื่อความหมาย ดังนั้นองค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาให้บุคคลได้^{๑๒๘} การพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพ การที่บุคคลมีอาชีพ มีรายได้เป็นของตนเอง ทำให้เกิดความมั่นคงในชีวิต การวางแผนทางให้เด็ก และเยาวชนมีทักษะในการประกอบอาชีพในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อช่วยให้เด็กและเยาวชนมีทักษะในการประกอบอาชีพ โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อช่วยให้เด็กและเยาวชนมีทักษะในการประกอบอาชีพอย่างสุจริต พัฒนาทักษะในการแสวงหาอาชีพ มีโอกาสฝึกฝนงานอาชีพ การที่เด็กๆ ได้ทำกิจกรรมต่างๆ จะทำให้เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์มีคุณค่า และยังช่วยให้เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ มีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่ออาชีพสุจริต ซึ่งถือเป็นภูมิคุ้มกันปัญหาสังคมที่สำคัญประการหนึ่ง^{๑๒๙} ในการส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ นั้น ทางโรงเรียนควรมีกระบวนการการป้องกันและแก้ไข ดังนี้ ๑) ครูที่ปรึกษาต้องคอยแนะนำ ให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง ค้นพบตนเอง ๒) ชั่วโมงกิจกรรมควรแนะ มีแบบทดสอบการค้นหาตนเอง ๓) จัดกิจกรรมชุมนุม ให้นักเรียนได้เรียนตามความถนัด ๔) จัดกิจกรรมต่างๆ อาทิ วิชาการ ดนตรี กีฬา ศิลปะ เป็นต้น สิ่งเสริมนักเรียนด้านต่างๆ ตามความถนัด^{๑๓๐}

ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ พอประมวลผลการวิเคราะห์สังเคราะห์ได้ดังนี้

จากการสัมภาษณ์คณะผู้บริหารโรงเรียนทำให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ในการพัฒนาโรงเรียนอย่างมีอาชีพ และจากการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนทำให้ทราบว่า การส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองนั้นอยู่ในระดับมาก (๔.๓๗) สามารถจำแนกตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ได้ดังนี้

๑) ธัมมัญญตา คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ทางโรงเรียนนครสวรรค์มีเป้าหมายของโรงเรียนที่ชัดเจนคือความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ สมดังคติพจน์ของโรงเรียนที่ว่า “สุโข ปลอดภัย ปฏิภาณ ปัญญาคือลาภให้เกิดสุข

^{๑๒๖} อ่างแล้ว, นางสาวจุไรรัตน์ มณีรัตน์, เมื่อวันที่ ๑๒ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๒๗} อ่างแล้ว, นายบรรยวีสต์ ศิริริยะชัย, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๒๘} อ่างแล้ว, นายชาญณรงค์ ปานเลิศ, เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๒๙} อ่างแล้ว, นางสาวจุไรรัตน์ มณีรัตน์, เมื่อวันที่ ๑๒ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๓๐} อ่างแล้ว, นางกนกวรรณ สุวรรณรัตน์, เมื่อวันที่ ๑๖ เดือน กันยายน ๒๕๖๐.

ส่วนนักเรียนก็รู้เป้าหมายคือต้องวิ่งตามความใฝ่ฝันของตนเองให้เจอ โรงเรียนให้ความสำคัญมากเกี่ยวกับการส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง ดังจะเห็นได้จากการได้ส่งเสริมให้นักเรียนไปประกวดแข่งขันทักษะในด้านต่างๆ ทางโรงเรียนสนับสนุนเต็มที่ หากได้รางวัลมาก็จะประกาศยกย่องกันหน้าเสาธง มีการมอบช่อดอกไม้ ออกรวบรวมและ Website ของโรงเรียนเพื่อยกย่องชมเชย อันจะเป็นแรงกำลังใจให้กับนักเรียนเป็นอย่างดี แม้แต่ความคิดเห็นของสภานักเรียน ผู้บริหารก็ต้องรับฟังเป็นการให้เกียรติให้ความสำคัญในทุกประเด็น นักเรียนจึงพยายามแข่งขันกันเพื่อสร้างจุดเด่นด้านบวกให้เกิดขึ้นกับตนเอง และทางโรงเรียนก็คอยกระตุ้นให้นักเรียนพยายามแสวงหาความใฝ่ฝันของตนเองให้เป็นจริง มีการทำ MOU ให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ทุกคนว่าจะต้องไปถึงฝันของตนเองให้ได้เลยทีเดียว

๒) อัตถัญญตา คือ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำ จากมาตรการทั้งหมดก็เพื่อสร้างให้นักเรียนมีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ สมดังคำนิยามที่ว่า “มุ่งพัฒนาวิชาการ สืบสานคุณธรรม นำสู่มาตรฐานสากล” มุ่งสร้างให้นักเรียนมีความฉลาดอย่างสง่างาม (Smart) ด้วยวิสัยทัศน์ที่ว่า “โรงเรียนนครสวรรค์ ก้าวล้ำนำหน้าสู่สากล” จากที่ผ่านมามีศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จไปแล้วอย่างมากมายแทบจะทุกคน สามารถสอบเข้าคณะเด่นๆ มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงที่นักเรียนต่างใฝ่ฝันกันจำนวนมากมาย ไม่ว่าจะเป็น แพทย์ วิศวะ ทันตะ เกษศา สัตวแพทย์ นิติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ บัญชีและเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น ปัจจุบันมีศิษย์เก่าที่มีชื่อเสียงระดับประเทศมากมายหลายคน

๓) อัตถัญญตา คือ ความรู้จักตน สืบเนื่องจากหลักธรรมสองข้อต้น การพยายามทำให้นักเรียนค้นหาความถนัดหรือความสนใจในตัวเองให้เจอมีความสำคัญมาก แม้ทางโรงเรียนก็พยายามกระตุ้นให้นักเรียนไม่ละทิ้งความฝัน จึงเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จ แม้นักเรียนเมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีก็เกิดความมั่นใจและเห็นคุณค่าในตัวเอง มีภูมิคุ้มกันที่จะสามารถเอาชนะผ่านพ้นปัญหาอุปสรรคต่างๆ ไปได้ ทางโรงเรียนไม่เน้นเฉพาะความเป็นคนเก่งอย่างเดียว แต่ยังได้เน้นความเป็นคนดีของนักเรียนด้วย อีกทั้งต้องมีวินัยไม่ทำผิดระเบียบ ปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาของตน มีความสุจริตและมีจิตอาสาเป็นต้น

๔) มัตถัญญตา คือ ความรู้จักประมาณ ความพอดี หลักธรรมนี้สามารถมองได้สองด้านคือทั้งด้านการบริหารโรงเรียนและด้านการใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียน ทางด้านการบริหารโรงเรียนคือการเดินตามทางสายกลาง ไม่เคร่งครัดมากเกินไปจนทำให้นักเรียนหรือคุณครูรู้สึกอึดอัด บางครั้งก็ต้องผ่อนสั้นผ่อนยาวบ้าง รับฟังความคิดเห็นคนอื่นบ้าง ดังที่ทางโรงเรียนกำลังทำอยู่แล้ว ส่วนด้านการใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียน ได้ส่งเสริมให้คุณครูและนักเรียนใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความประหยัดมัธยัสถ์ ไม่ฟุ่มเฟือย ฐานะความเป็นอยู่ทางบ้านของนักเรียนบางคนอาจจะไม่เท่ากัน แต่เมื่อเห็นเพื่อนที่มีฐานะทางบ้านดีกว่าใช้สิ่งของที่หรูหราราคาแพงก็ไม่ควรอยากจะได้ตามบ้าง เพราะจะเป็นการสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้ปกครองโดยที่ยังไม่มีความจำเป็น

๕) กาลัญญตา คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ทางโรงเรียนใช้หลักธรรมข้อนี้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากการประกาศเกียรติคุณเมื่อนักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันแล้วได้รางวัล เป็นการเสริมแรงกระตุ้นด้านดีให้กับนักเรียน เพราะธรรมชาติของทุกคนย่อมต้องการการยอมรับและคำยกย่องชมเชย และเป็นการสร้างแบบอย่าง

ที่ดีให้กับรุ่นน้องต่อไป อีกทั้งยังมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นักเรียนและครูอาจารย์จากต่างประเทศ ทำให้ครูและนักเรียนของตนเองได้เปิดโลกทัศน์ที่กว้างมากยิ่งขึ้น นำไปสู่การพัฒนาในระดับสากลต่อไป

๖) ปรีสัญญิตา คือรู้จักชุมชน รู้กิริยาที่จะประพฤติต่อชุมชนนั้นๆ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า เราสามารถสร้างชุมชนหรือสังคมที่ดีให้เกิดขึ้นได้ ดังเช่นชุมชนภายในรั้วโรงเรียนนครสวรรค์ที่อบอุ่นไปด้วยบรรยากาศของการแข่งขันกันทางด้านวิชาการ แม้อาจจะมีความเครียดอยู่บ้าง แต่ทางผู้บริหารก็ได้พยายามจัดบรรยากาศของโรงเรียนและห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ให้มากที่สุด โดยมีเครื่องปรับอากาศทุกห้องเรียน มีเทคโนโลยีสารสนเทศพร้อม มีความสะอาดสะอ้านเป็นระเบียบเรียบร้อย มีสนามกีฬาหลากหลายประเภท กล่าวคือมีการจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้น่าอยู่น่าอาศัย เป็นบ้านหลังที่สองของครูและนักเรียน ครูอาจารย์ก็ทำตัวเหมือนพ่อแม่นักเรียน แม้กระทั่งเป็นเพื่อนโดยไม่ถือตัวด้วยซ้ำ จึงเป็นการประพฤติตัวให้เข้ากับชุมชนอีกประการหนึ่ง

๗) บุคคลโปรปรีญิตา ความรู้จักบุคคล ความแตกต่างระหว่างบุคคล มนุษย์ทุกคนมีความหลากหลายไม่เท่าเทียมกัน ความแตกต่างทางเพศก็มีมากกว่าเพศหญิงเพศชาย แต่ทุกคนก็ล้วนแล้วแต่มีคุณค่าให้ตัวเองหมด ขอเพียงไม่ทำให้ตนเองและคนอื่นเดือดร้อน หากมุ่งมั่นทำตามความฝันของตนเองสักวันก็ต้องประสบความสำเร็จ การยอมรับเพศสภาพและเปิดโอกาสให้แสดงออกตามความถนัดของตนเอง จึงเป็นกุศโลบายอย่างหนึ่งของโรงเรียนแห่งนี้ แม้เดิมทีจะรู้กันว่าเป็นโรงเรียนชาย แต่ภายหลังก็เปิดในระบบสหศึกษารับนักเรียนหญิงด้วย และในปัจจุบันก็มีนักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชายด้วยซ้ำ ทำให้โอกาสในการเกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดก็ลดน้อยลง แม้แต่การบริหารโรงเรียนก็ได้ใช้ระบบ PDCA เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือร่วมกันคิดร่วมกันทำเพื่อให้บรรลุสู่เป้าหมายที่วางไว้ อันจะเป็นผลงานของทางโรงเรียนโดยภาพรวม และทุกบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนก็ล้วนแต่มีความสำคัญไม่ได้ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน การใช้คนให้ถูกกับงานจึงเป็นเรื่องสำคัญ การป้องกันเรื่องยาเสพติดก็ได้มีการใช้กุศโลบายเพื่อนช่วยเพื่อนด้วย ซึ่งได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างดี

จากการส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองตามหลักสัปปริสธรรม ๗ สามารถสังเคราะห์ให้เป็นหนึ่งเดียวได้ก็คือ “การสร้างเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นกับตนเอง” ความเชื่อมั่นเกิดจากการเห็นคุณค่าในความรู้ความสามารถของตัวเอง ทำให้เกิดความมั่นใจที่จะออกไปเผชิญปัญหาต่างๆ ในสังคม รู้จักผิดชอบชั่วดี รู้หน้าที่ที่ตนเองพึงกระทำ รู้จักความเป็นพลเมืองดีของสังคม สิ่งไหนควรทำและสิ่งไหนไม่ควรทำ เมื่อมีความเชื่อมั่นศรัทธาในตนเองก็จะไม่ย่อท้อทำความชั่วทั้งปวง รวมถึงการเสพติดให้โทษด้วย การจะสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักเรียนได้ผู้บริหารจะต้องเห็นคุณค่าของนักเรียนและสนับสนุนอย่างเต็มที่ ไม่ตีเตียนหากไปแข่งขันแล้วผิดหวังมา แต่ให้กำลังใจเพื่อฝึกพัฒนาต่อไป และยกย่องเชิดชูเกียรติเมื่อลูกศิษย์ประสบความสำเร็จ เพื่อให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นศรัทธาและเกิดความภาคภูมิใจสามารถนำภูมิคุ้มกันเหล่านี้ไปใช้แก้ไขปัญหาชีวิตของตนเองต่อไปในภายภาคหน้า

ผลการสรุปการส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ พอสรุปได้ดังนี้

๑) **ธัมมัญญตา** คือ การส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง การให้การยอมรับความรู้สึกของบุคคลตามความเป็นจริงให้ความสำคัญต่อการนับถือตนเองและเข้าใจและรู้ถึงโทษพิษภัยของยาเสพติด

๒) **อัทธัญญตา** คือ สร้างความภาคภูมิใจให้ตนเองไม่เข้ายุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การรับรู้ว่าการป้องกันตนเองจากยาเสพติด การสร้างทักษะชีวิต โดยเฉพาะทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกเพื่อนชักชวนให้เสพสิ่งเสพติดต้องรู้จักปฏิเสธอย่างนุ่มนวล โดยการชี้แจงผลเสียของสิ่งเสพติดต่อการเรียนและอนาคต

๓) **อิตถัญญตา** คือ หมั่นให้กำลังใจตนเองในการกระทำความดีที่ทำมาอย่างสม่ำเสมอ ครูควรให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและอันตรายของสิ่งเสพติดให้กับนักเรียน จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียนให้เพียงพอและสนับสนุนให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมนันทนาการต่างๆ และสอนให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

๔) **มัตถัญญตา** คือ ส่งเสริมให้ใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฝึกทักษะเพื่อควบคุมอารมณ์ที่จะเข้ามากระทบ เลือกคบเพื่อนที่ดี พยายามหลีกเลี่ยงเพื่อนที่ชอบชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย

๕) **กาลัญญตา** คือ เน้นให้ครูแนะนำเกี่ยวกับโทษของยาเสพติดบ่อยๆ จัดกิจกรรมในการป้องกันยาเสพติดบ่อยๆ รู้จักให้นักเรียนรู้จักคุณค่าของเงิน ใช้จ่ายอย่างประหยัดและสมเหตุผล

๖) **ปริสสุญญตา** คือ ส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างสรรค์ พัฒนาความรับผิดชอบและการให้ความช่วยเหลือต่อส่วนรวม รวมตัวกันเป็นกลุ่มอาสาสมัครป้องกันยาเสพติด ควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชน

๗) **บุคคลโรปรัญญตา** คือ ต้องมีใจคอหนักแน่น อาจมีเพื่อนชักชวนให้เสพก็ต้องปฏิเสธอย่าไปเสพไม่ต้องเกรงใจเพื่อนในทางที่ผิด ต้องตระหนักถึงพิษภัยเพราะสารเสพติดทุกชนิดมีพิษภัยต่อร่างกายทั้งสิ้น พยายามหลีกเลี่ยงจากสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้สารเสพติด

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงวิธีการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรม ๗ กับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน

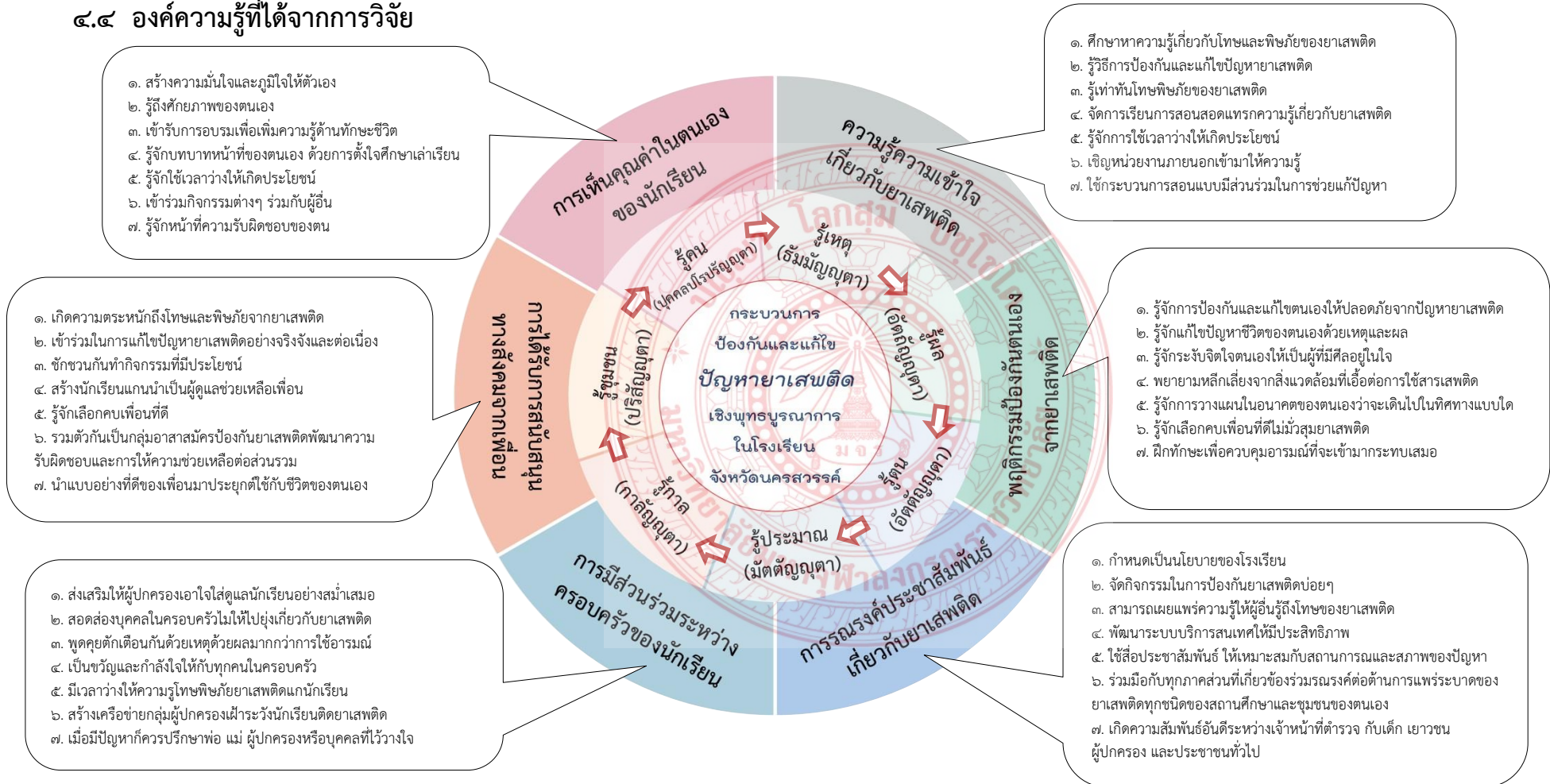
การป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด สัปปุริสธรรม ๗	การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน
รู้เหตุ (ธัมมัญญตา)	- การส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง การให้การยอมรับความรู้สึกรู้สึกของบุคคลตามความเป็นจริงให้ความสำคัญต่อการนับถือตนเองและเข้าใจและรู้ถึงโทษพิษภัยของยาเสพติด
รู้ผล (อัตถัญญตา)	- สร้างความภาคภูมิใจให้ตนเองไม่เข้ายุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การรับรู้ว่าการป้องกันตนเองจากยาเสพติด การสร้างทักษะชีวิต โดยเฉพาะทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกเพื่อนชักชวนให้เสพสิ่งเสพติด ต้องรู้จักปฏิเสธอย่างนุ่มนวล โดยการชี้แจงผลเสียของสิ่งเสพติดต่อการเรียนและอนาคต
รู้ตน (อัตตัญญตา)	- หมั่นให้กำลังใจตนเองในการทำความดีที่ทำอย่างสม่ำเสมอ ควรให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและอันตรายของสิ่งเสพติดให้นักเรียน จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียนให้เพียงพอและสนับสนุนให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมนันทนาการต่างๆ และสอนให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
รู้ประมาณ (มัตตัญญตา)	- ส่งเสริมให้ใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฝึกทักษะเพื่อควบคุมอารมณ์ที่จะเข้ามากระทบ เลือกคบเพื่อนที่ดี พยายามหลีกเลี่ยงเพื่อนที่ชอบชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย
รู้กาล (กาลัญญตา)	- เน้นให้ครูแนะนำเกี่ยวกับโทษของยาเสพติดบ่อยๆ จัดกิจกรรมในการป้องกันยาเสพติดบ่อยๆ รู้จักให้นักเรียนรู้จักคุณค่าของเงิน ใช้จ่ายอย่างประหยัดและสมเหตุสมผล
รู้ชุมชน (ปริสัญญตา)	- ส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างสรรค์ พัฒนาความรับผิดชอบและการให้ความช่วยเหลือต่อส่วนรวม รวมตัวกันเป็นกลุ่มอาสาสมัครป้องกันยาเสพติด ควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชน
รู้คน (บุคคลปโรปรัญญตา)	- ต้องมีใจคอหนักแน่น อาจมีเพื่อนชักชวนให้เสพก็ต้องปฏิเสธอย่าไปเสพไม่ต้องเกรงใจเพื่อนในทางที่ผิด ต้องตระหนักถึงพิษภัยเพราะสารเสพติดทุกชนิดมีพิษภัยต่อร่างกายทั้งสิ้น พยายามหลีกเลี่ยงจากสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้สารเสพติด

สรุปความว่ากระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ได้ผลสำเร็จนั้นควรที่จะบูรณาการให้เข้ากับหลักสัปปุริสธรรม ๗ เพราะเป็นหลักธรรมของสัตว์บุรุษ ธรรมที่ทำให้เป็นสัตว์บุรุษ หรือคุณสมบัติของคนดี อันจะเป็นหลักชัยของการทำงานทุกประเภท กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

- ๑) การรู้หลักความจริง รู้หลักการ (ธัมมัญญูตา)
- ๒) รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำ (อัตถัญญูตา)
- ๓) ความรู้จักตน (อัตตัญญูตา)
- ๔) ความรู้จักประมาณ คือความพอดี (มัตตัญญูตา)
- ๕) ความรู้กาลเวลาอันเหมาะสม (กาลัญญูตา)
- ๖) ความรู้จักชุมชน รู้กิริยาที่จะประพฤติต่อชุมชนนั้นๆ (ปริสัญญูตา)
- ๗) ความรู้จักบุคคล ความแตกต่างระหว่างบุคคล (บุคคลปโรปรัญญูตา)

กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของแต่ละโรงเรียนอาจจะเหมือนและแตกต่างกันบ้างตามบริบทของนักเรียนและชุมชน แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือความตั้งใจจริงของทั้งคณะผู้บริหารโรงเรียน คณะครูอาจารย์ทุกท่าน รวมทั้งผู้ปกครอง และความใฝ่ดีของนักเรียน อีกทั้งบทบาทหน้าที่การปกป้องคุ้มครองลูกหลานไทยให้ห่างไกลยาเสพติด ไม่เพียงแต่เป็นบทบาทของครูอาจารย์เท่านั้น แต่ยังคงเป็นบทบาทหน้าที่ของสังคมทุกส่วนงาน เช่น สำนักงาน ปปส. ทหาร ตำรวจ หมอพยาบาล ประชาชนทั่วไป หรือแม้แต่พระสงฆ์ เป็นต้น ที่จะต้องร่วมมือร่วมใจกันรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดและขับเคลื่อนพลังมวลชนเพื่อให้ยาเสพติดลดน้อยถอยลงและหมดสิ้นไปจากสังคมไทย

๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ภาพที่ ๔.๑ กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์

บทสรุปเชิงวิเคราะห์ของโมเดล

กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบไปด้วยวงกลม ๓ วง บูรณาการกัน ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน ดังนี้

วงกลมชั้นในสุด คือ สิ่งที่ผู้วิจัยได้ตั้งเป้าประสงค์ไว้เป็นข้อค้นพบที่ได้จากวิจัย ชื่อว่า “กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์”

วงกลมชั้นที่ ๒ คือ หลักพุทธบูรณาการ ได้แก่ หลักสัพปริสธรรม ๗ ประกอบด้วย อัมมัญญา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักเหตุ อัตถัญญา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักผล อุตตัญญา หมายถึง ความเป็นผู้รู้ตน มัตตัญญา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักประมาณ กาลัญญา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา ปริสัญญา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักชุมชน และ ปุคคลโรปรัญญา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักคน

วงกลมชั้นที่ ๓ คือ ข้อค้นพบเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดที่นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ต้องรู้ ต้องเข้าใจ และต้องหาทางป้องกันและแก้ไข มี ๖ ด้าน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียน การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียน การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ซึ่งในแต่ละด้านนั้นต้องบูรณาการกับหลักสัพปริสธรรม ๗ จึงจะเกิดกระบวนการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล

รายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

๑. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัพปริสธรรม ๗ : กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามหลักสัพปริสธรรม ๗ ด้านความรู้ความเข้าใจมีกระบวนการให้นักเรียนศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด โดยการสำรวจสภาพปัญหาและวิเคราะห์ปัญหายาเสพติด เพื่อให้เกิดความรู้อิงโทษพิษภัยของยาเสพติด ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ สอดแทรกความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดในการเรียนที่มีความสอดคล้องและมีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา โดยใช้กระบวนการสอนแบบมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ปัญหา ได้มีการเชิญหน่วยงานภายนอกเข้ามาให้ความรู้วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๒. พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสัพปริสธรรม ๗ : กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามหลักสัพปริสธรรม ๗ ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด โดยให้นักเรียนรู้จักการป้องกันและแก้ไขตนเองให้ปลอดภัยจากปัญหายาเสพติด ให้รู้จักการดำเนินชีวิตรู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดีไม่มีว่สุมยาเสพติด พยายามหลีกเลี่ยงจากสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้สารเสพติด ฝึกทักษะเพื่อควบคุมอารมณ์ที่จะเข้ามากระทบเสมอแม้เจอปัญหาให้รู้จักใช้เหตุและผลระงับจิตใจตนเอง และรู้จักการวางแผนการดำเนินชีวิตเพื่อที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย

๓. การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัพปริสธรรม ๗ : กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามหลักสัพปริสธรรม ๗ ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ให้มีการกำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียน และพัฒนาระบบบริการสนเทศให้มีประสิทธิภาพเพื่อใช้เป็นช่องทางผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของปัญหาสามารถเผยแพร่ความรู้ถึงโทษของ

ยาเสพติด สร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมรณรงค์ต่อต้านการแพร่ระบาดของยาเสพติดทุกชนิดของสถานศึกษาและชุมชน โดยการผสมผสานมาตรการและประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นสำคัญ มีการจัดกิจกรรมในการป้องกันยาเสพติดเกิดความสัมพันธ์อันดี โดยการฝึกอบรม รณรงค์เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อมวลชนและสื่อบุคคล มีการวางแผนให้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักต่อปัญหายาเสพติด

๔. การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียนตามหลักสี่ปฐพีธรรม ๗ :

กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามหลักสี่ปฐพีธรรม ๗ ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียน การดำเนินงานการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน ทางโรงเรียนได้สร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ปกครองเฝ้าระวังนักเรียนติดยาเสพติด ให้ความสำคัญต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อช่วยสอดส่องนักเรียนไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดติด ยังมีการส่งเสริมให้ผู้ปกครองเอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างสม่ำเสมอพูดคุยตักเตือนกันด้วยเหตุด้วยผลมากกว่าการใช้อารมณ์ เป็นขวัญและกำลังใจให้กับทุกคนในครอบครัว ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เรื่องโทษพิษภัยอันตราย และผลเสียของการที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้ได้รับรู้อย่างไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุยในบางโอกาสที่เอื้ออำนวย เป็นต้น

๕. การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียนตามหลักสี่ปฐพีธรรม ๗ :

กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามหลักสี่ปฐพีธรรม ๗ ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียน โดยตระหนักถึงโทษและพิษภัยจากยาเสพติด สร้างนักเรียนแกนนำเป็นผู้ดูแลช่วยเหลือเพื่อน ชักชวนกันทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ รวมตัวกันเป็นกลุ่มอาสาสมัครป้องกันยาเสพติด ได้แก่ ศูนย์เพื่อนใจ/ให้คำปรึกษา หรือระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อนที่มีปัญหา รวมทั้งรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวกับยาเสพติดให้ทางโรงเรียนทราบโดยทันที ให้ความช่วยเหลือต่อส่วนรวม เข้าร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจังและต่อเนื่องดูแลสอดส่องเพื่อนเพื่อช่วยป้องกันและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดรู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดีและรู้จักนำแบบอย่างที่ดีของเพื่อนมาประยุกต์ใช้กับชีวิตของตนเอง

๖. การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนตามหลักสี่ปฐพีธรรม ๗ :

กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามหลักสี่ปฐพีธรรม ๗ ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน สร้างความมั่นใจและภูมิใจให้ตัวเอง รู้ถึงศักยภาพของตนเองเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ด้านทักษะชีวิตเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อให้ลดหรือเลิกพฤติกรรมที่เป็นการข้องเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมุ่งสร้างความรู้ ความเข้าใจและสร้างทัศนคติต่อยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนที่เข้ารับการอบรมเสียใหม่จากความคิดความเข้าใจแบบเดิมที่เคยมี เพื่อให้นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและสังคมได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ รวมถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนอย่างถาวรต่อไป ผ่านกิจกรรมต่างๆ รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จะทำให้นักเรียนนั้นเป็นคนที่มีมองเห็นคุณค่าในตนเอง และมีความมั่นใจ ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ถือเป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อการพัฒนาบุคลิกภาพหรือพฤติกรรมของนักเรียนต่อการดำรงชีวิตและโอกาสในการประสบความสำเร็จในชีวิต

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ ในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อศึกษากระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักพระพุทธศาสนา ๓) เพื่อนำเสนอกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์เชิงพุทธบูรณาการ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มตัวอย่างและใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แล้วจะนำเสนอวิธีดำเนินการตามแบบวิธีการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยทั้งหมด ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย เพื่อประมวลผลของการวิจัย ดังนี้

๕.๑.๑ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย

กระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก

๑. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปริสธรรม ๗ พบว่า ในภาพรวม และรายข้อของความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ข้อสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้เผยแพร่ให้ผู้อื่นรู้ถึงโทษของยาเสพติด ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อศึกษาหาความรู้ เพื่อให้รู้เท่าทันโทษพิษภัยของยาเสพติด

๒. ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสัปปริสธรรม ๗ พบว่า ในภาพรวม และรายข้อของความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ข้อไม่ทดลองใช้ยาเสพติดทุกชนิดและปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด และติดตามสถานการณ์ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่เสมอ

๓. ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗
พบว่า ในภาพรวม และรายชื่อของความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ข้อจัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เนื่องในวันต่อต้านยาเสพติดโลก ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อมีส่วนร่วมเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสิ่งเสพติดให้กับนักศึกษา

๔. ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗
พบว่า ในภาพรวม และรายชื่อของความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด มี ๒ ข้อ ได้แก่ ข้อใช้เหตุผล และความเข้าใจในการอยู่ร่วมกัน ไม่ใช่อารมณ์ และข้อรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเป็นสมาชิกของครอบครัว ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อทุกคนในครอบครัวเชื่อใจหรือไว้วางใจที่จะเล่าเรื่องต่างๆ ที่มีปัญหาหรือไม่สบายใจให้คนในครอบครัวฟัง

๕. ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗
พบว่า ในภาพรวม และรายชื่อของความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ข้อเลือกคบเพื่อนดี ที่ชักชวนกันไปในทางสร้างสรรค์ ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อมีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านโทษของยาเสพติดในหมู่เพื่อน

๖. ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗
พบว่า ในภาพรวม และรายชื่อของความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ข้อครอบครัวใส่ใจในความรู้สึกของนักเรียนเสมอ ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อมีความรู้สึกที่ตนเองสามารถในการกระทำได้ตามเป้าหมาย สามารถเผชิญอุปสรรคต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตด้วยความมั่นใจ

๕.๑.๒ กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักพระพุทธศาสนา

๑. กระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗

๑) ธัมมัญญตา คือ การสร้างความรู้ให้กับนักเรียน เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด อันได้แก่ การให้คำแนะนำอบรมสั่งสอนให้เห็นโทษภัยของยาเสพติด จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับหลักสูตร โดยการสอดแทรกการให้ความรู้ในรูปแบบต่างๆ มาประกอบในการสอนเพื่อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโรงเรียนและนโยบายของกระทรวง

๒) อัตถัญญตา คือ การอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด ในกลุ่มเสี่ยง เพื่อไม่ให้นักเรียนมีพฤติกรรมออกนอกกลุ่มนอกทาง ซึ่งสามารถทำได้หลากหลายแนวทาง เช่น การอบรมให้ความรู้โดยตรง การเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม เชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้กับนักเรียน ครู บุคลากรอย่างต่อเนื่อง และจัดกิจกรรมต่างๆ

๓) อัตตัญญตา คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าตนเอง ความสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ให้ความสำคัญกับการสร้างศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคนเพื่อให้มีความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปบุคคลสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาชีวิตได้โดยไม่ต้องพึ่งพายาเสพติด และการรับรู้ถึงโทษภัยยาเสพติด ส่งเสริมให้มีการควบคุมตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยการจัดกิจกรรมค้นหาตนเอง และจัดกิจกรรมการค้นหาตนเองในด้านต่างๆ ภายในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยเฉพาะเรื่องการเรียนรู้

๔) มัตตัญญตา คือ ให้มีการรณรงค์ป้องกันปัญหายาเสพติดอยู่เป็นระยะๆ ใช้มาตรการตรวจสอบหาสารเสพติดอยู่ในความพอดี นอกจากนี้ทางครูอาจารย์ยังได้ให้คำแนะนำ ตักเตือนเรื่องการคบเพื่อนที่ดี ที่ชักชวนกันไปในทางสร้างสรรค์ ใช้สื่อประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของปัญหาให้เข้าถึงนักเรียนอย่างแท้จริง เพื่อให้นักเรียนทราบและตระหนักถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติดและสร้างจิตสำนึกและตระหนักว่าการแก้ไขปัญหายาเสพติดต้องทำโดยทุกคน

๕) กาลัญญตา คือ ให้ความรู้กับนักเรียนในการให้พยายามห่างไกลจากสิ่งเสพติด ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ให้นักเรียนเข้าร่วมในเครือข่ายเฝ้าระวัง จัดช่วงเวลาของการทำกิจกรรมโดยไม่ให้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเรียนการสอนของนักเรียน โดยมีการจัดทำแผนไว้ล่วงหน้าทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว และมีการวางมาตรการให้เป็นนโยบายของโรงเรียน

๖) ปริสัญญตา คือ การให้นักเรียนไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด จะต้องร่วมมือกันทุกภาคส่วน จึงได้มีการแสวงหาความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อาจใช้การอบรมกลุ่มแกนนำ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดแบบบูรณาการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแบบมีส่วนร่วมภายใต้รูปแบบการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

๗) บุคคลปโรปรัญญตา คือ จัดให้มีหรือสนับสนุนกิจกรรมเพื่อป้องกันกลุ่มเสี่ยง มีการอบรมแกนนำของนักเรียนให้เกิดความเข้มแข็งต่อต้านยาเสพติดภายในโรงเรียน ให้ความรู้กับนักเรียนในการให้พยายามห่างไกลจากสิ่งเสพติด ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ถือว่าเป็นนโยบายสำคัญโดยเฉพาะปัญหายาเสพติด โดยใช้เหตุผลให้เห็นถึงโทษพิษภัยของยาเสพติด ให้ความรักและความเอาใจใส่ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักเรียนกับอาจารย์ที่ปรึกษา หากนักเรียนมีปัญหาที่สามารถมาขอรับคำปรึกษาได้

๒. กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงบูรณาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสี่ปรัสรรณ ๗

๑) รัมัญญูตา คือ การป้องกันและแก้ไขตนเองของนักเรียนให้ปลอดภัยจากปัญหายาเสพติด ต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด เริ่มจากการมีระเบียบวินัยในตนเอง ขยันหมั่นเพียร ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เลือกคบเพื่อนที่ดีไม่มั่วสุมในอบายมุขและสิ่งเสพติด

๒) อัถัญญูตา คือ ส่งเสริมให้มีการควบคุมตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยการจัดกิจกรรมค้นหาตนเอง และจัดกิจกรรมการค้นหาตนเองในด้านต่างๆ ภายในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยเฉพาะเรื่องการเรียนรู้ มีวินัยในตนเองเป็นหลักในการใช้ชีวิตประจำวันเพื่อห่างไกลสิ่งเสพติด

๓) อัถัญญูตา คือ ทางโรงเรียนก็ส่งเสริมให้เป็นทั้งคนเก่งและเป็นทั้งคนดีด้วยกิจกรรมต่างๆ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ทั้งกิริยาวาจาใจ การสอนให้นักเรียนรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของตน โดยเฉพาะการหลีกเลี่ยงจากยาเสพติดทุกชนิด ศึกษาหาความรู้ เพื่อให้รู้เท่าทันโทษพิษภัยของยาเสพติด

๔) มัตัญญูตา คือ การป้องกันและแก้ไขตนเองของนักเรียนให้ปลอดภัยจากปัญหายาเสพติด ต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด รู้จักแก้ไขปัญหาชีวิตให้ถูกทาง และเปิดใจกว้าง เมื่อมีปัญหาปรึกษาผู้รู้ที่ไว้ใจได้ หรือวินัยในตนเองเป็นหลักในการใช้ชีวิตประจำวันเพื่อห่างไกลสิ่งเสพติด

๕) กาลัญญูตา คือ ใช้วิธีการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในโรงเรียน ให้มีความสำคัญกับการสร้างศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคนเพื่อให้มีความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปบุคคลสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาชีวิตได้โดยไม่ต้องพึ่งพายาเสพติด แม้ว่าจะมียาเสพติดแพร่ระบาดอยู่ กระบวนการพัฒนาเพื่อให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันจากยาเสพติดจึงควรเป็นการดำเนินการระยะยาว

๖) ปริสัญญูตา คือ มีการจัดกิจกรรมอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจให้ทราบถึงโทษของยาเสพติด ให้เกิดความร่วมมือกับบุคคลทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหายาเสพติด มีการประสานกับผู้ปกครอง สร้างเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน สร้างเครือข่ายเฝ้าระวังกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกชุมชนที่เกี่ยวข้อง

๗) ปุคคลปโรปรัญญูตา คือ การส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด ส่งเสริมให้นักเรียนคบเพื่อนที่ดี อยู่ในสังคมที่ดี เพื่อจะได้ชักชวนกันไปทำในสิ่งที่ดี มีการนำเทคโนโลยีเกี่ยวกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของปัญหาให้เข้าถึงนักเรียนอย่างแท้จริง เพื่อให้นักเรียนทราบและตระหนักถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติดและสร้างจิตสำนึกและตระหนักว่าการแก้ไขปัญหายาเสพติดต้องทำโดยทุกคน

๓. กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสี่ปรัศธรรม ๗

๑) **ธัมมัญญตา** คือ ทางโรงเรียนพยายามสอดแทรกเรื่องของยาเสพติดในทุกรูปแบบให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของปัญหา เน้นป้องกันมากกว่าการแก้ไขปัญหา ภายหลัง พัฒนาระบบบริการสนเทศ และตัวครู บุคลากรที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพและทันกับสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา

๒) **อัทธัญญตา** คือ การจัดกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีการรวบรวมข้อมูลข่าวสารคอยสอดส่องดูแลพฤติกรรมของเด็กนักเรียนทุกคน ให้ข้อคิดเตือนนักเรียนถึงภัยยาเสพติดว่าผลของการติดยาเสพติดเป็นสิ่งไม่ดี ให้ความช่วยเหลืออย่างมีเหตุผล

๓) **อิตถัญญตา** คือ มีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักเรียน ประชาชนผ่านสื่อชนิดต่างๆ เพื่อป้องกันยาเสพติด เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่องโทษและพิษภัยของเสพติด ให้ทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดรวมถึงผู้ปกครอง เพื่อควบคุมป้องกันและลดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียน

๔) **มัตถัญญตา** คือ มีการวางแผนทำเป็นนโยบาย ทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมหรือพื้นที่ในเชิงสร้างสรรค์ให้เยาวชนได้มีทางเลือก เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน เผยแพร่ข่าวสารให้เหมาะสมและตามสภาพของสถานการณ์

๕) **กาลัญญตา** คือ พัฒนาระบบบริการสนเทศให้มีประสิทธิภาพและทันกับสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา มีการนำเทคโนโลยีเกี่ยวกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของปัญหา ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์และการรับรู้ถึงโทษภัยของยาเสพติด

๖) **ปริสสุญญตา** คือ ตั้งศูนย์รับแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับสิ่งเสพติดภายในโรงเรียน โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม จัดทำในเชิงรุกและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เชิญวิทยากรที่มีความรู้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้เรื่องสารเสพติดให้โทษ

๗) **ปุคคลปโรปรัญญตา** คือ มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ สอดแทรกความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดในการเรียน เชิญหน่วยงานภายนอกเข้ามาให้ความรู้ ส่งเสริมบทบาทครูอาจารย์ เพื่อเพิ่มศักยภาพของนักเรียน ทำให้นักเรียนไม่รู้สึกว่างใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

๔. กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียนตามหลักสี่ปรัศธรรม ๗

๑) **ธัมมัญญตา** คือ การสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว ช่วยสอดส่องดูแลสมาชิกในครอบครัวอย่าให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดคอยอบรมตักเตือนสมาชิกในครอบครัวให้รู้ถึงโทษและภัยของยาเสพติดควบคุมติดตามนักเรียนโดยมีการประสานกับผู้ปกครอง และประสานระวังนักศึกษาไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

๒) อัตถัญญตา คือ ครอบครัวยังมีการเรียนรู้ สังเกตบุคคลในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวให้กำลังใจและร่วมมือกันแก้ไข ส่งเสริมความอบอุ่นและเข้มแข็งกับสถาบันครอบครัว ส่งเสริมให้ผู้ปกครองเอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างสม่ำเสมอใช้กระบวนการสอนแบบมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ปัญหา

๓) อัตถัญญตา คือ ดูแลครอบครัว ด้วยการสร้างความอบอุ่นในครอบครัวเป็นเหมือนเกราะอันแข็งแกร่งที่จะปกป้องสมาชิกให้ปลอดภัยจากยาเสพติด ให้กำลังใจกับทุกคนในครอบครัวเป็นลูกที่ดีและเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับพี่น้อง

๔) มัตถัญญตา คือ ฝึกอบรมผู้ปกครองให้ดูแลนักเรียนไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ควรพูดคุยตักเตือนด้วยเหตุด้วยผลมากกว่าการใช้อารมณ์ จึงควรอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจด้วยความรักความปรารถนาดี จะเป็นการแก้ไขปัญหาคิดได้ดีที่สุด

๕) กาลัญญตา คือ ครอบครัวควรมีเวลาว่างให้ความรู้โทษพิษภัยยาเสพติดแก่นักเรียนแต่ก็ต้องเป็นไปในกรอบเวลาที่เหมาะสมเพราะเป็นวัยคะนองอยากลองอยากรู้จึงควรเข้มงวดเป็นพิเศษ เข้าร่วมกิจกรรมในครอบครัว สร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีอิสระในการแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก

๖) ปริสัญญตา คือ การสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวครอบครัวต้องมีการเรียนรู้ สังเกตบุคคลในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวให้กำลังใจและร่วมมือกันแก้ไข มีการสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง จัดกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนในการช่วยกันสอดส่องดูแลนักเรียนทุกคนเพื่อเป็นรั้วคนป้องกันนักเรียนยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกชั้น

๗) บุคคลปรปักษ์ญญตา คือ ครอบครัวเป็นตัวอย่างที่ดี ไม่มั่วสุม หรือไม่ชักชวนกันกระทำความผิด ช่วยกันสอดส่อง ดูแลเพื่อนบุคคลในครอบครัวไม่ให้กระทำความผิดหรือไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ถ่ายทอดความรู้ เรื่องพิษภัยและผลเสียของยาเสพติดให้กับทุกคนในครอบครัว ครอบครัวควรสนับสนุนเป็นที่ปรึกษาเป็นขวัญและกำลังใจให้กับนักเรียนและทุกคนในครอบครัว

๕. กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนที่ดี ตามหลักสี่ปฐิธรรม ๗

๑) ธัมมัญญตา คือ สร้างจิตสำนึกในเรื่องของโทษของยาเสพติดโดยทางโรงเรียนสอดแทรกความรู้ในด้านต่างๆ ชักชวนกันทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทุกชนิด แม้มีเพื่อนชวนก็ปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน

๒) อัตถัญญตา คือ เพื่อนมีความสำคัญกับนักเรียน ดังนั้นสร้างนักเรียนแกนนำเป็นผู้ดูแลช่วยเหลือเพื่อนเบื้องต้น ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดแก่นักเรียนโดยสอดแทรกคุณธรรมในการจัดการเรียนการสอน จัดอบรมเพื่อให้ความรู้ด้านทักษะชีวิต รู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดี

๓) อัตถัญญตา คือ มีการป้องกันตนเองด้วยการปฏิเสธการทดลองเสพยาเสพติด หลีกเลี่ยงการคบเพื่อนที่เสพยาเสพติดหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด นักเรียนควรรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดเป็นอย่างดีจึงไม่เกี่ยวข้องหรือเสพยาเสพติด

๔) **มัดตัณญา** คือ ศึกษาหาความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติด ไม่เข้าไปทดลองหรือเกี่ยวข้องใช้กลุ่มสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับกลุ่มเพื่อน เลือคบเพื่อน สร้างความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นกับตัวเอง ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์รู้จักสร้างวินัยให้ตนเอง

๕) **กาลัญญา** คือ ส่งเสริมให้สร้างค่านิยมใหม่ในเรื่องการคบเพื่อนและการไม่ใช้ยาเสพติด เพื่อให้เกิดจิตสำนึกที่ดีที่ถูกต้องต่อยาเสพติดจนนำไปสู่การสร้างพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากเสพยาเสพติดอย่างแท้จริงต่อไปในอนาคต

๖) **ปริสัญญญา** คือ ระดมพลังจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับในการวางแผนดำเนินจัดกิจกรรมเสริมมีการประสานความร่วมมือและระดมสรรพกำลังจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนมีการประเมินเป็นระยะๆ รวมทั้งการนิเทศกำกับดูแลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๗) **บุคคลปโรปริญญา** คือ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มเพื่อนโดยการรวมจัดตั้งกลุ่มนักเรียนหรือเพื่อนกลุ่มนักเรียนในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นในสถานศึกษา ช่วยกันรณรงค์เรื่องพิษภัยของยาเสพติด ให้กำลังใจเพื่อนในการต่อสู้เพื่อเลิกยาเสพติดสำหรับผู้ติดยาเสพติดเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

๖. **กระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนตามหลักสี่ปรัศธรรม ๗**

๑) **ธัมมัญญา** คือ การส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง การให้การยอมรับความรู้สึกของบุคคลตามความเป็นจริงให้ความสำคัญต่อการนับถือตนเองและเข้าใจและรู้ถึงโทษพิษภัยของยาเสพติด

๒) **อัทธัญญา** คือ สร้างความภาคภูมิใจให้ตนเองไม่เข้ายุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การรับรู้ว่าการป้องกันตนเองจากยาเสพติด การสร้างทักษะชีวิต โดยเฉพาะทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกเพื่อนชักชวนให้เสพสิ่งเสพติดต้องรู้จักปฏิเสธอย่างนุ่มนวล โดยการชี้แจงผลเสียของสิ่งเสพติดต่อการเรียนและอนาคต

๓) **อิตตัญญา** คือ หมั่นให้กำลังใจตนเองในการทำความดีที่ทำมาอย่างสม่ำเสมอ ครูควรให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและอันตรายของสิ่งเสพติดให้กับนักเรียน จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียนให้เพียงพอและสนับสนุนให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมนันทนาการต่างๆ และสอนให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

๔) **มัตตัญญา** คือ ส่งเสริมให้ใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ฟุ่มเฟือย ฝึกทักษะเพื่อควบคุมอารมณ์ที่จะเข้ามากระทบ เลือคบเพื่อนที่ดี พยายามหลีกเลี่ยงเพื่อนที่ชอบชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย

๕) **กาลัญญา** คือ เน้นให้ครูแนะนำเกี่ยวกับโทษของยาเสพติดบ่อยๆ จัดกิจกรรมในการป้องกันยาเสพติดบ่อยๆ รู้จักให้นักเรียนรู้จักคุณค่าของเงิน ใช้จ่ายอย่างประหยัดและสมเหตุผล

๖) **ปรีชาญาณ** คือ ส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างสรรค์ พัฒนาความรับผิดชอบและการให้ความช่วยเหลือต่อส่วนรวม รวมตัวกันเป็นกลุ่มอาสาสมัครป้องกันยาเสพติด ควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชน

๗) **บุคคลปรีชาญาณ** คือ ต้องมีใจคอหนักแน่น อาจมีเพื่อนชักชวนให้เสพก็ต้องปฏิเสธอย่าไปเสพไม่ต้องเกรงใจเพื่อนในทางที่ผิด ต้องตระหนักถึงพิษภัยเพราะสารเสพติดทุกชนิดมีพิษภัยต่อร่างกายทั้งสิ้น พยายามหลีกเลี่ยงจากสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้สารเสพติด

๕.๑.๓ การเสนอกระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสวสวรรค์

ผู้วิจัยได้เสนอกระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ โดยผ่านการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๘ ท่าน แล้วผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ตามคำอธิบายดังนี้

การบูรณาการกระบวนการการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการทั้ง ๗ ประการกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดทั้ง ๖ ด้านนั้น มีอธิบายได้ตามรายละเอียด ดังนี้

๑. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗

จากการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ สามารถสังเคราะห์ให้เป็นหนึ่งเดียวได้ว่าเป็น “ความเอาใจใส่” ไม่ใช่เพียงการปฏิบัติตามหน้าที่ของสถาบันการศึกษาคือให้วิชาความรู้อย่างเดียวเท่านั้น แต่ได้เน้นพฤติกรรมของนักเรียนในด้านอื่นๆ ด้วยคือ ความรู้ย่อมคู่กับความประพฤติ ความรู้คู่กับคุณธรรม เมื่อมีความเอาใจใส่นักเรียนแล้วก็จะเกิดเป็นมาตรการต่างๆ ตามมา สมดังคำที่ว่า “ผู้ใหญ่ย่อมมองเห็นการณ์ไกลได้ดีกว่าเด็กเสมอ” ดังเช่นเรื่องยาเสพติดไม่เคยส่งผลดีกับใครเลย ควรหลีกเลี่ยงไปเสียให้ไกล ไม่ควรแม้แต่การทดลอง วิธีการที่ดีที่สุดจึงเป็นการป้องปราม กันไว้ดีกว่าแก้หากแยแล้วจะแก้ไม่ทัน มีความรอบคอบและเอาจริงเอาจังด้วยกระบวนการการให้ความรู้ถึงโทษพิษภัยของยาเสพติด โดยการสำรวจสภาพปัญหาและวิเคราะห์ปัญหายาเสพติด เพื่อให้เกิดความรู้ถึงโทษพิษภัยของยาเสพติด ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ สอดแทรกความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดในการเรียนที่มีความสอดคล้องและมีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา โดยใช้กระบวนการสอนแบบมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ปัญหา ได้มีการเชิญหน่วยงานภายนอกเข้ามาให้ความรู้วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๒. ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗

จากการส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ สามารถสังเคราะห์ให้เป็นหนึ่งเดียวได้คือ “สร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียน” เพราะมีความสำคัญมาก ภูมิคุ้มกันสามารถสร้างได้จากสถาบันครอบครัวที่มีความอบอุ่น ให้ความรักความเข้าใจในบุตรหลานของตนเอง ปลูกฝังเรื่องค่านิยมที่ดีงาม การประพฤติตัวไปสู่หนทางแห่งความเจริญก้าวหน้า ไม่หันหน้าเข้าหาอบายมุขต่างๆ นอกจากสถาบันครอบครัวแล้วสถาบันการศึกษาก็มีส่วนสำคัญ ที่จะปลูกฝังคุณงามความดีต่างๆ รวมทั้งการใช้มาตรการต่างๆ เพื่อปกป้องคุ้มครองนักเรียนของตนเองจากสิ่งชั่วร้ายต่างๆ มียาเสพติดเป็นต้น แม้มีนักเรียนคนใดเผลอผิดพลาดไปบ้างก็ต้องรู้จักการให้อภัย การให้กำลังใจ การคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ ปรึกษาประคับประคองให้ผ่านพ้นความผิดพลาดในเรื่องนั้นๆ ด้วยกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗

โดยให้นักเรียนรู้จักการป้องกันและแก้ไขตนเองให้ปลอดภัยจากปัญหายาเสพติด ใ้รู้จักการดำเนินชีวิตรู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดีไม่ว่าสุเมยาเสพติด พยายามหลีกเลี่ยงจากสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ยาเสพติด ฝึกทักษะเพื่อควบคุมอารมณ์ที่จะเข้ามากระทบเสมอแม้เจอปัญหาให้รู้จักใช้เหตุและผลระงับจิตใจตนเอง และรู้จักการวางแผนการดำเนินชีวิตเพื่อที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย

๓. ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสี่ปฐพีธรรม ๗

จากการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสี่ปฐพีธรรม ๗ สามารถสังเคราะห์ให้เป็นหนึ่งเดียวได้ว่าเป็น “การป้องกันไว้ดีกว่าแก้” ด้วยการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ การปลูกฝังค่านิยมที่ดี ให้เป็นคนใฝ่ดีหลีกเลี่ยงอบายมุข เพื่อให้มีภูมิคุ้มกันในตัวเอง แม้จะอยู่นอกโรงเรียนก็ตระหนักรู้สิ่งที่ควรทำและพฤติกรรมที่พึงหลีกเลี่ยง ป้องกันตั้งแต่ยาเสพติดที่อยู่ใกล้ชีวิตนักเรียนมากที่สุดคือสุราและบุหรี่ เอาจริงเอาจัง ไม่ปล่อยปละละเลย จัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในความคิดที่สร้างสรรค์ เพื่อนักเรียนจะได้มีจิตสำนึกเพิ่มมากขึ้นและร่วมรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้ให้มีการกำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียน และพัฒนาระบบบริการสนเทศให้มีประสิทธิภาพเพื่อใช้เป็นช่องทางผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของปัญหาสามารถเผยแพร่ความรู้ถึงโทษของยาเสพติด สร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมรณรงค์ต่อต้านการแพร่ระบาดของยาเสพติด ทุกชนิดของสถานศึกษาและชุมชน โดยการผสมผสานมาตรการและประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นสำคัญ มีการจัดกิจกรรมในการป้องกันยาเสพติดเกิดความสัมพันธ์อันดี โดยการฝึกอบรม รณรงค์เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อมวลชนและสื่อบุคคล มีการวางแผนให้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักต่อปัญหาเสพติด

๔. ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียนตามหลักสี่ปฐพีธรรม ๗

จากการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับครอบครัวตามหลักสี่ปฐพีธรรม ๗ สามารถสังเคราะห์ให้เป็นหนึ่งเดียวได้ว่าเป็น “การสร้างภาคีเครือข่าย” เพราะการแก้ปัญหาที่ได้ผลมากที่สุดคือมีความร่วมมือกันระหว่างทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน หรือใช้หลักการของ “บวร” คือ บ้าน วัด โรงเรียนหรือหน่วยงานราชการ เช่น ทหาร ตำรวจ หมอพยาบาล เป็นต้น ทั้งการสกัดกั้นการผลิตหรือขนส่งยาเสพติดเช่นยาบ้าเป็นต้นน้ำ การปราบปรามตรวจตราอย่างเข้มข้นของเจ้าหน้าที่บ้านเมืองเป็นกลางน้ำ และปลายน้ำคือสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาให้คำอบรมบ่มเพาะสิ่งที่ดีงามและสิ่งที่ควรละเว้นแก่ลูกหลานและลูกศิษย์ของตน โดยการดำเนินงานการป้องกันและการแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน ทางโรงเรียนได้สร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ปกครองเฝ้าระวังนักเรียนติดยาเสพติด ให้ความสำคัญต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเพื่อช่วยสอดส่องนักเรียนไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขยาเสพติดติด ยังมีส่งเสริมให้ผู้ปกครองเอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างสม่ำเสมอพูดคุยตักเตือนกันด้วยเหตุด้วยผลมากกว่าการใช้อารมณ์ เป็นขวัญและกำลังใจให้กับทุกคนในครอบครัว ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เรื่องโทษพิษภัยอันตราย และผลเสียของการที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้ได้รับรู้อย่างไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุยในบางโอกาสที่เอื้ออำนวย เป็นต้น

๕. ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗

ธรรม ๗

จากการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ สามารถสังเคราะห์ให้เป็นหนึ่งเดียวได้ว่าเป็น “**ความมีกัลยาณมิตร**” หมายถึงความมีกัลยาณมิตรทั้งระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และผู้ปกครองหรือชุมชนกับโรงเรียน เพราะต่างจะต้องเอื้อเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง ไม่สร้างความแตกแยกหรือขัดแย้งโดยเด็ดขาด โรงเรียนอยู่ได้ก็เพราะความศรัทธาของปวงชน เมื่ออยู่บนหลักของความถูกต้องโปร่งใส มีธรรมาภิบาล มีความพอดี และความเป็นเลิศทางวิชาการก็สามารถสร้างความศรัทธาให้กับผู้ปกครองได้ หากโรงเรียนเกิดความจำเป็นด้านงบประมาณก็สามารถร้องขอกับผู้ปกครองได้ และส่วนนักเรียนเองก็ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน คอยแนะนำตักเตือนกันในทางที่ดี ไม่ไข่มุ่งแต่ละเรียนให้เก่งกว่ากันอย่างเดียว แต่ต้องตระหนักถึงโทษและพิษภัยจากยาเสพติด สร้างนักเรียนแกนนำเป็นผู้ดูแลช่วยเหลือเพื่อนชักชวนกันทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ รวมตัวกันเป็นกลุ่มอาสาสมัครป้องกันยาเสพติด ได้แก่ ศูนย์เพื่อนใจ/ให้คำปรึกษา หรือระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อนที่มีปัญหา รวมทั้งรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับยาเสพติดให้ทางโรงเรียนทราบโดยทันที ให้ความช่วยเหลือต่อส่วนรวม เข้าร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจังและต่อเนื่องดูแลสอดส่องเพื่อนเพื่อช่วยป้องกันและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด รู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดีและรู้จักนำแบบอย่างที่ดีของเพื่อนมาประยุกต์ใช้กับชีวิตของตนเอง

๖. ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗

จากการส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ สามารถสังเคราะห์ให้เป็นหนึ่งเดียวได้ว่าเป็น “**การสร้างเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นกับตนเอง**” ความเชื่อมั่นเกิดจากการเห็นคุณค่าในความรู้ความสามารถของตัวเอง ทำให้เกิดความมั่นใจที่จะออกไปเผชิญปัญหาต่างๆ ในสังคม รู้จักผิดชอบชั่วดี รู้หน้าที่ที่ตนเองพึงกระทำ รู้จักความเป็นพลเมืองดีของสังคม สิ่งไหนควรทำและสิ่งไหนไม่ควรทำ เมื่อมีความเชื่อมั่นศรัทธาในตนเองก็จะไม่ย่อท้อทำความชั่วทั้งปวง รวมถึงการเสพสิ่งเสพติดให้โทษด้วย การจะสร้างเชื่อมั่นให้กับนักเรียนได้ผู้บริหารจะต้องเห็นคุณค่าของนักเรียนและสนับสนุนอย่างเต็มที่ ไม่ตีตื้นหากไปแข่งขันแล้วผิดหวังมา แต่ให้กำลังใจเพื่อฝึกหัดพัฒนาต่อไป และยกย่องเชิดชูเกียรติเมื่อลูกศิษย์ประสบความสำเร็จ เพื่อให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นศรัทธาและเกิดความภาคภูมิใจสามารถนำภูมิคุ้มกันเหล่านี้ไปใช้แก้ไขปัญหาวิตชีวิตของตนเองต่อไปในภายภาคหน้า ด้วยกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ โดยสร้างความมั่นใจและภูมิใจให้ตัวเอง รู้ถึงศักยภาพของตนเองเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ด้านทักษะชีวิตเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อให้ลดหรือเลิกพฤติกรรมที่เป็นการข้องเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมุ่งสร้างความรู้ ความเข้าใจและสร้างทัศนคติต่อยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนที่เข้ารับการอบรมเสียใหม่จากความคิดความเข้าใจแบบเดิมที่เคยมี เพื่อให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและสังคมได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ รวมถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนอย่างถาวรต่อไป ผ่านกิจกรรมต่างๆ รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จะทำให้นักเรียนนั้นเป็นคนที่มีคุณค่าในตนเอง และมีความมั่นใจ ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ถือเป็นสิ่งสำคัญมากต่อการพัฒนาบุคลิกภาพหรือพฤติกรรมของนักเรียนต่อการดำรงชีวิตและโอกาสในการประสบความสำเร็จในชีวิต

๕.๒ อภิปรายผล

จากการศึกษาปรากฏการณ์ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปราย ดังนี้

๕.๒.๑ การศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดนครสวรรค์

กระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการป้องกันตนเองและความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดที่มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองไม่ให้อยากทดลองยาเสพติด ส่วนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นสิ่งสำคัญในการป้องกันยาเสพติด เพราะถ้า นักเรียนเข้าใจและรับรู้โทษของยาเสพติดก็ทำให้นักเรียนไม่ไปทดลองยาเสพติด เป็นแบบอย่างที่ดีใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เลือกคบเพื่อนที่ดี ไม่มีวุ่นวายในอบายมุขและสิ่งเสพติด ให้มีการเฝ้าระวังให้ความรู้แก่นักเรียน เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับนางรุ่งทิพย์ กล้าหาญ และนายบรรชร์ กล้าหาญ ได้ศึกษาเรื่อง “กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยหลักพุทธธรรม ในหมู่บ้านป่าไผ่ ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่” ผลการวิจัย พบว่า บ้านป่าไผ่เคยประสบปัญหาอันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของยาเสพติด แต่ด้วยประสบการณ์ด้านการจัดการชุมชน ทำให้สามารถเรียนรู้ และปรับตัวอย่างเท่าทันในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยใช้กลวิธีที่หลากหลาย ประสานกลไกทั้งภายในและนอกชุมชน การใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ในการดำเนินให้สอดคล้องกลมกลืนกับวิถีชุมชน จนเป็นชุมชนต้นแบบของการจัดปัญหาเสพติด กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชน ประกอบด้วย กระบวนการค้นหาปัญหาการให้คืนข้อมูลแก่ชุมชน การวางแผนดำเนินงานกระบวนการดำเนินงาน การประสานภาคีภาคส่วน^๑ และสอดคล้องกับแนวคิดของเจริญ แฉกพิมาย และปณิตดา ศรีธนสาร ได้ทำการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ” พบว่า ผลการวิจัยเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากได้รับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด โดยได้รับความรู้จากสื่อ ๓ ลำดับที่มากที่สุด คือ สื่อวิทยุ/โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และหนังสือพิมพ์ และรู้จักยาเสพติดมากที่สุด ๓ ลำดับ คือ ยาบ้า (แอมเฟตามีน) กัญชา และใบกระท่อม^๒ ส่วนด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก กล่าวได้ว่า การพยายามสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่เด็กและเยาวชน ให้มีชีวิตที่ดีงามห่างไกลจากยาเสพติด ซึ่งต้องระมัดระวังทั้งในเรื่องของการสรรหาวิธีการและเลือกเฟ้น

^๑นางรุ่งทิพย์ กล้าหาญ และนายบรรชร์ กล้าหาญ, “กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยหลักพุทธธรรม ในหมู่บ้านป่าไผ่ ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่”, รายงานการวิจัย, (อุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่), ๒๕๕๒.

^๒สายสุดา สุขแสง และคณะ, “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสงขลา”, รายงานการวิจัย, (สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่), ๒๕๕๘.

เนื้อหา ข้อความที่เข้าถึงนักเรียนได้ตรงจุด ทั้งนี้เพราะนักเรียนนั้นจะมีลักษณะพิเศษ เช่น ไม่ชอบให้ใครว่ากล่าวตักเตือนตรงๆ โดยเฉพาะผู้ใหญ่ แต่จะรับข่าวสารข้อมูลได้มากขึ้นถ้านักเรียนด้วยกันเป็นผู้ให้ข่าวสารข้อมูลนั้น หรือตนเองเป็นผู้มีส่วนร่วมในการสื่อสารด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ**อรอนงค์ วุวงศ์ และคณะ** ได้ศึกษาเรื่อง “ศึกษาศานการณ์และมาตรการการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่” กล่าวได้ว่า มีการรณรงค์จัดโรงเรียนให้เป็นเขตปลอดสารเสพติด และมีการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ มีการจัดกิจกรรมประกวดคำขวัญหรือเรียงความ เพื่อตระหนักถึงภัยของยาเสพติด มีการจัดป้ายนิทรรศการเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดและโทษของยาเสพติด และอื่นๆ” และสอดคล้องกับ**พุทธชาติ คำสำโรง** ได้ศึกษาเรื่อง “พระสงฆ์กับการส่งเสริมเยาวชนและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด” ได้เสนอแนวทางแก้ไขว่าควรส่งเสริมและมีการเข้าค่ายอบรมเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนเป็นคนดีในสังคมและหลีกเลี่ยงปัญหาเสพติด ควรแจ้งข่าวสารประชาสัมพันธ์ให้เยาวชนทราบและรณรงค์แก้ไขปัญหาเสพติดอย่างจริงจังเพื่อป้องกันและหลีกเลี่ยงยาเสพติด ควรแนะนำและชี้แนะให้เยาวชนรู้ถึงโทษเกี่ยวกับยาเสพติดควรมีการเผยแพร่หลักการป้องกันยาเสพติดให้รู้ถึงโทษและภัยเพื่อป้องกันการระบาดของยาเสพติดสู่ชุมชน ควรมีกิจกรรมทางพุทธศาสนาโดยให้เยาวชนมีส่วนร่วมเพื่อหลีกเลี่ยงยาเสพติดและเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนเป็นคนดี และควรมีการจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมให้กับเยาวชน

ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปริสธรรม ๗ พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์ มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาเสพติด ในภาพรวมและรายชื่อของความคิดเห็นเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จากกล่าวได้ว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นกระบวนการนำความรู้ต่างๆ มาใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการสร้าง แลกเปลี่ยน ซึ่งมีแนวทางที่สำคัญคือ การพานักเรียนไปศึกษาดูงานแล้วกลับมาเล่าให้เพื่อนฟัง ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงมาจัดการให้เป็นความรู้ความเข้าใจสามารถนำมาใช้ประโยชน์ โดยสอดแทรกความรู้ และวิธีการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะกระบวนการระดมสมอง การทำงานเป็นทีม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์กับเพื่อนเยาวชน การศึกษาดูงาน ทำให้เยาวชนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการพัฒนาตนเอง โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนให้คำแนะนำสั่งสอนให้เห็นโทษภัยของยาเสพติดไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **อรอนงค์ วุวงศ์ และคณะ** ได้ศึกษาเรื่อง “ศึกษาศานการณ์และมาตรการการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่” มีการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ โดยสอดแทรก

^๑อรอนงค์ วุวงศ์ และคณะ, “ศึกษาศานการณ์และมาตรการการป้องกันและการแก้ไขปัญหาเสพติดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่”, รายงานการวิจัย, (ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่), ๒๕๔๙.

^๒พุทธชาติ คำสำโรง, “พระสงฆ์กับการส่งเสริมเยาวชนและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด”, รายงานการวิจัย, (ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขอนแก่น), ๒๕๔๗.

ความรู้ และวิธีการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในการเรียนการสอน ในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการต่อต้านยาเสพติด มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดให้กับนักเรียน มีการจัดวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด และมีการขอความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงานราชการเอกชน เพื่อช่วยกันดูแลบุตรหลานไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด มีการจัดให้มีผู้นำทางศาสนา อบรมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการอบรมนักเรียนเป็นแกนนำเพื่อเป็นตัวแทนในการสอดส่องดูแล การเสพยาเสพติด ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน จัดโครงการอบรมเกี่ยวกับการ พัฒนาจิตใจของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง^๕ และสอดคล้องกับ**ศิวพร แพทย์ขิม** ได้ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนสตรีวิทยา ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๖” ได้ผลการวิจัยว่า การเรียนเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาเสพติด เจคติ และทักษะการป้องกันการเสพยาเสพติด อยู่ในระดับดี^๖ และข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ข้อสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้เผยแพร่ให้ผู้รู้ถึงโทษของยาเสพติด ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อศึกษาหาความรู้ เพื่อให้รู้เท่าทันโทษพิษภัยของยาเสพติด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับยาเสพติดในโรงเรียน นักเรียนไม่ได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดอย่างจริงจัง เลียนแบบพฤติกรรมที่เสี่ยงโดยไม่รู้ตัว ขาดการยับยั้งชั่งใจทำให้เกิดปัญหา นักเรียนส่วนใหญ่อยู่หอพัก หรือบ้านเช่าทำให้หลงผิดได้ง่าย หรือสภาพแวดล้อมอาจมีแหล่งอบายมุขอยู่ทำให้เกิดกลุ่มเสี่ยงได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ**พุทธชาติ คำสำโรง** ได้ศึกษาเรื่อง “พระสงฆ์กับการส่งเสริมเยาวชนและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด” วิธีการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้เสนอแนะและชี้แนะให้เยาวชนรู้ถึงโทษเกี่ยวกับยาเสพติด ควรมีการเผยแพร่หลักการป้องกันยาเสพติดให้รู้ถึงโทษและภัยเพื่อป้องกันการระบาดของยาเสพติดสู่ชุมชน ควรมีกิจกรรมทางพุทธศาสนาโดยให้เยาวชนมีส่วนร่วมเพื่อหลีกเลี่ยงยาเสพติดและเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนเป็นคนดี และควรมีการจัดอบรมคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมให้กับเยาวชน^๗

^๕ อรอนงค์ ววงค์ และคณะ, “ศึกษาสถานการณ์และมาตรการการป้องกันและการแก้ไขปัญหาเสพติดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่”, รายงานการวิจัย, (ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่), ๒๕๔๙.

^๖ ศิวพร แพทย์ขิม, “พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนสตรีวิทยา ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๖”, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), ๒๕๕๖.

^๗ พุทธชาติ คำสำโรง, “พระสงฆ์กับการส่งเสริมเยาวชนและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด”, รายงานการวิจัย, (ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขอนแก่น), ๒๕๔๗.

ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ พบว่า ในภาพรวม และรายข้อของความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ข้อไม่ทดลองใช้ยาเสพติดทุกชนิดและปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าทางโรงเรียนได้สร้างจิตสำนึกในเรื่องของโทษของยาเสพติด โดยการสอดแทรกการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด ในเนื้อหาสาระการเรียนการสอน โดยเนื้อหาหลักสูตรที่ใช้จะมุ่งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เพื่อให้ลดหรือเลิกพฤติกรรมที่เป็นการข้องเกี่ยวกับยาเสพติดโดยมุ่งสร้างความรู้ ความเข้าใจและสร้างทัศนคติต่อยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน โดยการให้ความรู้ ความเข้าใจเรื่องยาเสพติดและพฤติกรรมป้องกันตนเองของนักเรียนว่ามีความรู้เรื่องยาเสพติดอย่างไร ขณะเดียวกันมีพฤติกรรมในการป้องกันตนเองอย่างไร ที่สามารถทำให้ไม่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ถึงแม้จะอยู่ในพื้นที่ระบาดซึ่งมีความเสี่ยงสูงและอาจตกเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด และเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนอย่างถาวร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธีระศักดิ์ ชมพูบุตร ได้แนะนำวิธีการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากยาเสพติดไว้ว่า ๑) ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ๒) ไม่หลงคำชักชวน หลอกลวง หรือชักจูงของเพื่อนหรือญาติ ๓) ไม่ทดลองใช้ยาเสพติดกับตนเอง ไม่ว่าจะอยากรู้อยากลองแค่ไหน ๔) ไม่เลียนแบบเพื่อนในทางที่ไม่ถูกต้อง ถ้าถูกเพื่อนขอร้องให้ทดลอง หรือถูกบังคับต้องหาวิธีหลีกเลี่ยง ๕) ไกล่ชิดครอบครัว บิดา มารดา ญาติพี่น้อง ถ้าคิดกล้าทำในสิ่งที่ต้องการจะรู้หรือขอคำแนะนำจากบิดา มารดา หรือถ้าบุคคลในครอบครัวไม่สามารถให้คำตอบได้ก็ต้องศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา บทความ หรือโรงพยาบาลทั่วไป ๖) ใช้เวลาว่างทำงานอดิเรกที่ตนเองสนใจและบางครั้งก็สามารถช่วยเสริมรายได้ให้กับครอบครัว ๗) เมื่อรู้สึกเหน็ดเหนื่อย อ่อนเพลีย แสดงว่าร่างกายต้องการพักผ่อน ไม่ควรฝืนหรือใช้ยากระตุ้น ควรพักผ่อนให้เต็มที่เพื่อร่างกายจะได้สดชื่นและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๘) ตั้งใจเรียนหนังสือและเตรียมตัวให้พร้อมเพื่อจะได้ไม่ต้องโหมดูหนังสือเฉพาะเวลาใกล้สอบ ๙) ผู้ที่ติดยาเสพติด ควรเลิกเสพทันที หากมีอาการผิดปกติให้รีบปรึกษาแพทย์ พร้อมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของสุภร ชินะเกตุ ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี โดยกล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดไว้ว่า การนับถือตนเอง คือความรู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการแสดงออกความสามารถ ทำทาง การพิจารณาจากผู้อื่น การนับถือตนเองที่บุคคลมีอยู่ อาจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสถานการณ์ การนับถือตนเองนับเป็นสิ่งสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหานั้นเนื่องมาจากการใช้ยาในทางที่ผิดหรือการพึ่งยาเสพติดเพราะเป็นภูมิคุ้มกันที่ต้องใช้มาตรการทางการศึกษาเพื่อเพิ่มการสร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก เมื่อเด็กเห็นคุณค่าและความสำคัญและความสำคัญของตนเองแล้วจะทำให้ไม่เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนโดยการหันไปพึ่งยาเสพติด” และ

“ธีระศักดิ์ ชมพูบุตร, “ยาบ้า (Amphetamine)”, วารสารความรู้คือพระทีป, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒๒ (๒๕๔๐): ๑๓.

“สุภร ชินะเกตุ, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี”, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๓), หน้า ๔๒.

สอดคล้องกับงานวิจัยของ**มานพ คณะโต** ได้ศึกษาเรื่อง “โครงการศึกษาสถานการณ์และการแก้ไข ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” อบรมมุขทาง่ายในชุมชนนอกสถานศึกษามี ทั้งคนดื่มสุรา ค่าและเสพยาเสพติดรวมทั้งผู้เรียนในสถานศึกษามีปัญหาครอบครัว อย่างไรก็ตามที่ สถานศึกษามีบทลงโทษผู้สูบบุหรี่ ดื่มสุราและเสพยาเสพติดอย่างเฉียบขาดรวมทั้งฝากให้ผู้เรียนรู้จัก ปฏิเสธ ป้องกันตัวเอง ไขกิจกรรมที่หลากหลาย และผู้บริหารใส่ใจรณรงค์สถานศึกษาส่วนมากดำเนิน กิจกรรมด้านยาเสพติดโดยเฉพาะอย่างยิ่งการรณรงค์การเผยแพร่^{๑๐} ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด ได้แก่ ข้อศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด และติดตามสถานการณ์ข่าวสาร เกี่ยวกับยาเสพติดอยู่เสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสภาพปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด เกิดจาก การต้องการทดลองของตัวนักเรียน พฤติกรรมการชอบเลียนแบบดาราหรือสื่อตามโฆษณาต่างๆ การ คบเพื่อน ปัญหาความแตกแยกของครอบครัว การถูกหลอกลวงมีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่เสพยาเสพติด เพราะอยากลองและมีตัวอย่างจากสื่อที่ได้ดู ได้เห็น จึงนำไปสู่ปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบน ดังนั้น แม้ว่านักเรียนจะมีพฤติกรรมป้องกันตนเองได้แล้ว แต่นักเรียนเหล่านี้ก็ยังคงต้องได้รับการช่วยเหลือ จากโรงเรียน หน่วยงานของรัฐ ชุมชนและเพื่อนนักศึกษา เพื่อให้เกิดจิตสำนึกที่ดีที่ถูกต้องต่อยาเสพติด จนนำไปสู่การสร้างพฤติกรรมป้องกันตนเองจากเสพติดอย่างแท้จริง ประกอบกับปัจจุบันเป็น ยุคข้อมูลข่าวสาร นักเรียนจึงได้รับข่าวสารต่างๆ จากสื่อมวลชนได้อย่างกว้างขวาง รวดเร็ว และเป็นไปอย่างต่อเนื่องนำไปสู่พฤติกรรมการใช้ยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ**กิตติวงศ์ สาสวด และปรีชา ดิลกวุฒิสิทธิ์** ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด ในกลุ่มเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่เทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการวิจัย พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารผิดๆ เกี่ยวกับยาเสพติด สามารถสืบค้นหาข้อมูลโทษของยาเสพติดทาง อินเทอร์เน็ต ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งยาเสพติดได้ง่าย^{๑๑} และสอดคล้องกับ**อรอนงค์ วุวงศ์ และคณะ** ได้ศึกษาเรื่อง “ศึกษาสถานการณ์และมาตรการการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่” พบว่า มีการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ โดยสอดแทรกความรู้ และวิธีการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในการเรียนการสอน ในการ จัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการ ต่อต้านยาเสพติด มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ด้าน กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดให้กับนักเรียน มีการจัดวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อสร้าง

^{๑๐}มานพ คณะโต, “โครงการศึกษาสถานการณ์และการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ”, รายงานการวิจัย, (โครงการศึกษาสถานการณ์และการแก้ไขปัญหายาเสพติดใน สถานศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: เครือข่ายพัฒนาวิชาการและข้อมูลสารเสพติด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๑.

^{๑๑}กิตติวงศ์ สาสวด และปรีชา ดิลกวุฒิสิทธิ์, “การพัฒนารูปแบบการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด ในกลุ่มเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่เทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา”, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์), ๒๕๕๙.

ภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง^{๑๒} และสอดคล้องกับแนวคิดของ**ชวิตา หนูคง** ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การเปิดรับการสื่อสาร ทักษะคิด ความรู้ และพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติด ของวัยรุ่นใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้", ผลการศึกษาพบว่า ปริมาณการเปิดรับการสื่อสารของวัยรุ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีการเปิดรับการสื่อสารจากสื่อมวลชนมากที่สุด รองลงมาเป็นการเปิดรับการสื่อสารจากสื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ และการเปิดรับการสื่อสาร เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสัมพันธ์ของครอบครัวสามารถอธิบายพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดได้ตามลำดับ^{๑๓}

ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ พบว่า พบว่า ในภาพรวม และรายชื่อของความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ข้อจัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เนื่องในวันต่อต้านยาเสพติดโลก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทางโรงเรียนได้มีการจัดรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด โดยการจัดนิทรรศการ เขียนคำขวัญและเรียงความเกี่ยวกับโทษยาเสพติด เดินขบวนต่อต้านยาเสพติด จัดกิจกรรมต่อต้านภัยยาเสพติด เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับโทษของยาเสพติด มีการเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอกเข้ามาให้ความรู้ มีการสร้างเครือข่ายของยาเสพติดเพื่อสอดส่องดูแลกลุ่มเสี่ยง เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันนักเรียนในให้ห่างไกลยาเสพติด และเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกให้นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ**อรอนงค์ วุวงศ์ และคณะ** ได้ศึกษาเรื่อง “ศึกษาสถานการณ์และมาตรการการป้องกันและการแก้ไขปัญหาเสพติดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่” ผลการวิจัย พบว่า ในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการต่อต้านยาเสพติด มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดให้กับนักเรียน มีการจัดวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด และมีการขอความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงานราชการเอกชน เพื่อช่วยกันดูแลบุตรหลานไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด^{๑๔} และสอดคล้องกับแนวคิดของ**พุทธชาติ คำสำโรง** ได้ศึกษาเรื่อง “พระสงฆ์กับการส่งเสริมเยาวชนและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด” ควรส่งเสริมและมีการเข้าค่ายอบรมเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนเป็นคนดีในสังคมและหลีกเลี่ยงปัญหาเสพติด ควรแจ้งข่าวสารประชาสัมพันธ์ให้เยาวชนทราบและรณรงค์แก้ไขปัญหาเสพติดอย่างจริงจังเพื่อป้องกันและหลีกเลี่ยงยาเสพติด ควรแนะนำและชี้แนะให้เยาวชนรู้ถึงโทษเกี่ยวกับยาเสพติดควรมีการเผยแพร่หลักการป้องกันยาเสพติดให้รู้ถึงโทษและภัยเพื่อป้องกันการระบาดของยาเสพติดสู่ชุมชนควรมีกิจกรรมทางพุทธศาสนาโดยให้เยาวชนมีส่วนร่วมเพื่อหลีกเลี่ยงยาเสพติดและเป็นการส่งเสริมให้

^{๑๒} อรอนงค์ วุวงศ์ และคณะ, “ศึกษาสถานการณ์และมาตรการการป้องกันและการแก้ไขปัญหาเสพติดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่”, รายงานการวิจัย, (ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่), ๒๕๔๗.

^{๑๓} ชวิตา หนูคง, "การเปิดรับการสื่อสาร ทักษะคิด ความรู้ และพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของวัยรุ่นใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้", รายงานการวิจัย, (ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา), ๒๕๔๔.

^{๑๔} อรอนงค์ วุวงศ์ และคณะ, “ศึกษาสถานการณ์และมาตรการการป้องกันและการแก้ไขปัญหาเสพติดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่”, รายงานการวิจัย, (ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่), ๒๕๔๗.

เยาวชนเป็นคนดี และควรมีการจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมให้กับเยาวชน^{๑๕} ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อมีส่วนร่วมเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสิ่งเสพติดให้กับนักศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนต้องดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการติดสารเสพติดในกลุ่มนักเรียนและนักศึกษาอย่างจริงจังควรเผยแพร่ความรู้และจัดป้ายประกาศข่าวสารและพิษภัย สอดแทรกความรู้ในการสอนทุกครั้งให้นักเรียนมีทักษะสามารถปฏิเสธอบายมุขผลที่ตามมา คือ สารเสพติดในสถานศึกษาจะน้อยลง การให้คำแนะนำ อบรมสั่งสอนให้เห็นโทษหรือพิษภัยของสารเสพติด การแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับสารเสพติดทุกชนิด ถึงโทษที่ได้รับ และการจัดการส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษาร่วมกันรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดยังมีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสายสุตา สุขแสง และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงในการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสงขลา” พบว่า ควรจัดรณรงค์ป้องกันยาเสพติด ในช่วงเวลาที่กำหนด เป็นการเผยแพร่ข่าวสารโดยการระดมสื่อต่างๆ ภายในขอบเขต หรือพื้นที่ที่กำหนดไว้ สาเหตุที่ต้องมีการรณรงค์เพราะการเผยแพร่ข่าวสารในวงกว้างไม่สามารถเข้าถึงได้อย่างที่ควร เช่น การร่วมเดินขบวนต่อต้านปัญหายาเสพติด การจัดสัปดาห์ป้องกันยาเสพติด การจัดนิทรรศการต่อต้านยาเสพติด เป็นต้น^{๑๖}

ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียนตามหลักสี่ปฐิธธรรม ๗ พบว่า ในภาพรวมและรายข้อของความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดมี ๒ ข้อ ได้แก่ ข้อใช้เหตุผล และความเข้าใจในการอยู่ร่วมกัน ไม่ใช่อารมณ์ และข้อรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเป็นสมาชิกของครอบครัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครอบครัวเป็นสถาบันแรกของสังคม จึงมีความใกล้ชิด หากครอบครัวดี มีความเข้าใจระหว่างสมาชิกด้วยกันแล้ว ปัญหาต่างๆ ก็จะมีน้อยลง การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครอบครัว สมาชิกในครอบครัว และการรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง สามารถป้องกันปัญหายาเสพติดได้เป็นอย่างดี โดยครอบครัวเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสู่นักเรียน ทุกคนไม่ต้องการให้คนในครอบครัวของตนไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุริย์ บุญญานูพงศ์ และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบและกระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” พบว่า ครอบครัว เครือญาติ ชุมชน และสังคม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความเข้าใจความสำนึก และความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและความสำคัญของการเข้ามามีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกัน ในฐานะเจ้าของปัญหา ซึ่งจะส่งผลให้การ

^{๑๕} พุทธชาติ คำสำโรง, “พระสงฆ์กับการส่งเสริมเยาวชนและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด”, รายงานการวิจัย, (ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขอนแก่น), ๒๕๔๗.

^{๑๖} สายสุตา สุขแสง และคณะ, “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงในการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสงขลา”, รายงานการวิจัย, (คณะสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่), ๒๕๕๘, หน้า ๒๗.

ขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเกิดขึ้นได้และเกิดผลอย่างยั่งยืน^{๑๗} ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อทุกคนในครอบครัวเชื่อใจหรือไว้วางใจที่จะเล่าเรื่องต่างๆ ที่มีปัญหาหรือไม่สบายใจให้คนในครอบครัวฟัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครอบครัวไม่ค่อยมีเวลาดูแลลูกหลาน สภาพจิตใจของเด็กอ่อนไหวง่ายเพราะเป็นวัยรุ่น บุคคลในครอบครัวเสพติดหรือติดยาเสพติด ผู้ใกล้ชิดในครอบครัวควรให้คำแนะนำปรึกษายอมรับความผิดพลาดของเขาเหล่านั้นด้วยความเข้าใจและให้อภัยพร้อมทั้งช่วยเหลือให้กำลังใจให้มีจิตใจที่เข้มแข็งสามารถเลิกยาเสพติดได้อย่างเด็ดขาด และที่สำคัญทุกครอบครัวของให้ความรักและความอบอุ่นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในครอบครัวต้องกลายเป็นทาสของยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด**จิตตภาพ เอี่ยมสะอาด** ได้ทำวิจัยเรื่อง “บทบาทของครอบครัวที่มีต่อการป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนนักศึกษา เขตจังหวัดชุมพร ระนอง และสุราษฎร์ธานี” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวกับการป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนนักศึกษาเขตจังหวัดชุมพร ระนอง และสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย ปัจจัยด้านรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ปัจจัยด้านการปลูกฝังค่านิยมของครอบครัว และปัจจัยด้านกฎระเบียบข้อบังคับของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับบทบาทความต้องการติดยาเสพติดอยู่ในระดับที่ดี ยกเว้นปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางต่อการป้องกันการติดยาเสพติด ส่วนการทดสอบสมมติฐานนั้นเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้น ตัวแปรด้านระดับรายได้ของบิดาไม่มีผลต่อบทบาทการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวในการป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนนักศึกษา เขตจังหวัดชุมพร ระนอง และสุราษฎร์ธานี จากภาพรวมของปัจจัยทั้ง ๔ ด้าน พบว่า ปัจจัยดังกล่าวเป็นบทบาทของครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนนักศึกษาอยู่ในระดับที่ดี ค่าเฉลี่ย ๓.๙๐ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๒^{๑๘} และสอดคล้องกับหลักการสำคัญในการป้องกันการใช้จ่ายในทางที่ผิดของ**สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด** ที่ระบุว่า การสร้างสื่อสัมพันธ์ภายในครอบครัว จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว โดยใครมีเรื่องอะไร มีความรู้สึกอย่างไร หรือมีปัญหาอะไรก็นำมาเล่าสู่กันฟัง ปรึกษาหารือกัน พุดจาสนทนากันด้วยความรักความห่วงใย และร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหา รู้จักการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน จะช่วยขจัดปัญหาต่างๆ ทั้งในด้านส่วนตัว ครอบครัว และสังคมได้มาก^{๑๙}

^{๑๗} สุรีย์ บุญญาบุหงศ์ และคณะ, “รูปแบบและกระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, รายงานการวิจัย, (ศูนย์วิจัยด้านสารเสพติด: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๒.

^{๑๘} จิตตภาพ เอี่ยมสะอาด, “บทบาทของครอบครัวที่มีต่อการป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนนักศึกษา เขตจังหวัดชุมพร ระนอง และสุราษฎร์ธานี”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี: สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ), ๒๕๔๙.

^{๑๙} สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, “แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา”, วารสารสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ๑๑(๔) (๒๕๔๒): ๑๒-๑๕.

ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗

พบว่า พบว่า ในภาพรวม และรายชื่อของความคิดเห็นเกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก และชื่อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ชื่อเลือกคบเพื่อนดี ที่ชักชวนกันไป ในทางสร้างสรรค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการได้รับการสนับสนุนจากสังคมเพื่อนเพื่อให้เกิดการป้องกันตนเองจากยาเสพติด และการรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ได้รับการสั่งสอนจากครู ให้หลีกเลี่ยงการทดลอง ใช้ยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ**มานพ คณะโต** ได้ศึกษาเรื่อง “โครงการศึกษาสถานการณ์ และการแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” พบว่า ควรสร้างมาตรการทางบวก และสนับสนุนกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนให้มากขึ้น^{๒๐} และสอดคล้องกับแนวคิดของ**สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด** ได้กล่าวถึงหลักการในการป้องกันยาเสพติด การป้องกันตนเองเริ่มจากการมีระเบียบวินัยในตนเอง ขยันหมั่นเพียร ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เลือกคบเพื่อนที่ดี ไม่มั่วสุมในอบายมุขและสิ่งเสพติด และไม่ใช้ยาโดยมิได้รับคำแนะนำจากแพทย์ รวมทั้งอย่างทดลองเสพยาเสพติดทุกชนิดโดยเด็ดขาด^{๒๑} ส่วนชื่อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ได้แก่ ชื่อมีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านโทษของยาเสพติดในหมู่เพื่อน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด และระมัดระวังในการใช้ยา ยังมีการศึกษาหาความรู้น้อย เพื่อนเป็นบุคคลสำคัญที่จะเข้าสู่ปัญหาเสพติด เพราะเพื่อนจะอยู่ร่วมกันสาเหตุเกิดจากการขาดความรู้ นักเรียนบางคนอาจเกิดการทดลองใช้ยาเสพติดเพราะไม่รู้จัก และไม่มีความรู้เรื่องยาเสพติด นักเรียนบางคนอาจทดลองใช้ยาเสพติด แต่ไม่รู้เรื่องยาเสพติด บางคนอาจเคยได้ยินโทษภัยของยาเสพติดแต่ไม่รู้จัดชื่อต่างๆ ที่ใช้เรียกอาจถูกหลอกให้ทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ**บุญดี บุญญากิจ และคณะ** ได้ศึกษาเรื่อง “การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ” พบว่า แนวทางการจัดการความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ในกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด ในโรงเรียน องค์กรต้องมีการจัดความรู้ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของการตัดสินใจในองค์กร และเพื่อสร้างนวัตกรรม ทั้งนี้มีการจัดการความรู้อยู่ ๓ ประเภท คือ ๑) Content Management คือ การจัดการความรู้ประเภท explicit โดยเน้นการจัดระเบียบเอกสาร หรือโครงสร้างต่างๆ ๒) Narrative Management เป็นการจัดการความรู้โดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่องที่รู้มา ภายใต้แนวคิดที่ว่าเราไม่สามารถเขียนทุกเรื่องออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรได้ เนื่องจากข้อจำกัดในการเขียน ดังกล่าวที่ว่า “We know more than we can say, we'll always say more than we can write down: เรารู้มากกว่าเราพูดและเราพูดมากกว่าเขียน” การใช้เทคนิคนี้ต้องเชื่อมต่อระหว่างวิธีการสื่อสารที่น่าสนใจ

^{๒๐} มานพ คณะโต, “โครงการศึกษาสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, รายงานการวิจัย, (โครงการศึกษาสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาเสพติดใน สถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: เครือข่ายพัฒนาวิชาการและข้อมูลสารเสพติด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๑.

^{๒๑} สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, **ปัจจัยและแนวทางในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ๒๕๕๔), หน้า ๘.

และเนื้อหาสาระที่ต้องการสื่อ ๓) Context Management เป็นการจัดการความรู้โดยใช้กิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้โดยเครือข่ายทางสังคม^{๒๒} และสอดคล้องกับแนวคิดของมานพ คณะโต ได้ศึกษาเรื่อง “โครงการศึกษาสถานการณ์และการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” พบว่า กิจกรรมการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ข้อมูลจากศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยตรงมีการรับรู้ในวงกว้างในกลุ่มนักเรียนทั่วไป ทำให้มาตรการเพื่อนช่วยเพื่อนน่าจะมีประสิทธิผลต่ำ จึงควรสร้างมาตรการทางบวก และสนับสนุนกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนให้มากขึ้น ทั้งนี้ควรต้องหามาตรการดำเนินการกับปัจจัยเสี่ยงสำคัญ ๓ ประการ คือ พฤติกรรมการดื่มสุรา การสูบบุหรี่ รวมทั้งการต้องเผาระวังอย่างใกล้ชิดกับนักเรียนที่มีที่พักอาศัยใกล้กับสถานบันเทิง^{๒๓}

ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ พบว่า ในภาพรวมและรายข้อของความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ข้อครอบครัวใส่ใจในความรู้สึกของนักเรียนเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอรอนงค์ วุวงศ์ และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง “ศึกษาสถานการณ์และมาตรการการป้องกันและการแก้ไขปัญหาเสพติดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่” พบว่า มีการให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่นักเรียนที่มีปัญหาเพื่อหลีกเลี่ยงการเสพยาเสพติด โดยการส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีการรับฟังปัญหาของนักเรียนและได้รับคำปรึกษาจากโรงเรียนเมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมที่ผิดสังเกต^{๒๔} และสอดคล้องกับแนวคิดของนเรนทร์ ตุนทกิจ ได้ทำวิจัยเรื่อง “การป้องกันยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา: กรณีศึกษาโครงการเยาวชนอาสาพลังแผ่นดินตำบลตะพง อำเภอมือง จังหวัดระยอง” ผลการศึกษา พบว่า ๑) การป้องกันปัญหาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาในพื้นที่ตำบลตะพง อำเภอมือง จังหวัดระยอง เป็นการดำเนินกิจกรรมโดยใช้แนวทางหรือวิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองและการนำเอา “เครื่องแบบ” เป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจเพื่อการปรับเปลี่ยนตนเอง ๒) เยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาเห็นคุณค่าในตนเองปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น จนเป็นที่ยอมรับของครอบครัวและชุมชน ดังนั้นการป้องกันปัญหาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

^{๒๒} บุญดี บุญญากิจ และคณะ, การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, ๒๕๔๘), หน้า ๒๕.

^{๒๓} มานพ คณะโต, “โครงการศึกษาสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, รายงานการวิจัย, (โครงการศึกษาสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาเสพติดใน สถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: เครือข่ายพัฒนาวิชาการและข้อมูลสารเสพติด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๑.

^{๒๔} อรอนงค์ วุวงศ์ และคณะ, “ศึกษาสถานการณ์และมาตรการการป้องกันและการแก้ไขปัญหาเสพติดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่”, รายงานการวิจัย, (ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่), ๒๕๔๙.

ควรเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมและบูรณาการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน^{๒๕} ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่มีความรู้สึกว่าตนเองสามารถในการกระทำได้ตามเป้าหมาย สามารถเผชิญอุปสรรคต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตด้วยความมั่นใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การตระหนักในตนเอง มีความเข้าใจตนเอง สร้างแรงบันดาลใจ ต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด มีความสำนึกในบทบาทหน้าที่ตนเอง มีวินัยในตนเองเป็นหลัก รู้จักแก้ไขปัญหาชีวิตให้ถูกทาง และเปิดใจกว้าง เมื่อมีปัญหาปรึกษาผู้รู้ที่ไว้ใจได้ หรือผู้ใหญ่ กลุ่มแกนนำนักเรียน ให้มีการเฝ้าระวัง ให้ความรู้แก่นักเรียน เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมานพ คณะโต ได้ศึกษาเรื่อง “โครงการศึกษาสถานการณ์และการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” พบว่า พฤติกรรมการใช้สารเสพติดบางชนิด แต่ไม่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการเสพสารเสพติดชนิดอื่น เมื่อได้นำปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทั้งหมดมาวางน้ำหนักและปรับคาคาดประมาณความเสี่ยง^{๒๖}

๕.๒.๓ การเสนอกระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยนำเสนอกระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมขององค์ความรู้จากการวิจัย ดังนี้

กระบวนการการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์นั้น จะต้องประกอบด้วย ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด ๒) ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด ๓) ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด ๔) ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียน ๕) ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียน ๖) ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน โดยจะนำหลักพระพุทธศาสนาบูรณาการ ได้แก่ หลักสัปปุริสธรรม ๗ คือ ๑) ธัมมัญญตา คือ รู้หลักความจริง ๒) อตถัญญตา คือ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้น ๓) อตตัญญตา คือ รู้ว่าตัวเรานั้นว่ามีสถานภาพประพฤติให้เหมาะสม ๔) มัตตัญญตา คือ ความพอดี รับประทานอาหารที่ของตนเอง ๕) กาลัญญตา คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม ๖) ปริสัจญตา คือ ชุมชนนี้ ควรใช้เหตุผล และความเข้าใจในการอยู่ร่วมกัน ๗) ปุคคลปโรปัญญตา คือ การรู้จักบุคคล ความแตกต่างแห่งบุคคล ดังกล่าวข้างต้น

^{๒๕} นเรนทร์ ตุนทกิจ, “การป้องกันยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา: กรณีศึกษาโครงการเยาวชนอาสาพลังแผ่นดินตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง”, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๕๘.

^{๒๖} มานพ คณะโต, “โครงการศึกษาสถานการณ์และการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, รายงานการวิจัย, (โครงการศึกษาสถานการณ์และการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: เครือข่ายพัฒนาวิชาการและข้อมูลสารเสพติด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๑.

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร วรรณกรรมเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดนครสวรรค์ และได้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และได้สรุปมาเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดนครสวรรค์ มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐบาลหลายประการ เช่น การสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานการเสริมสร้างกลไกการทำงานระหว่างหน่วยงานระดับต่างๆ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติงานสนับสนุนภาคประชาชนในการทำงานป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างต่อเนื่อง หรืออาจมีระบบสวัสดิการและระบบการประกันความปลอดภัยสำหรับผู้ที่มีจิตอาสาทำงานดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในแต่ละโรงเรียนได้อีกด้วย

๕.๓.๒ เพื่อการนำไปใช้

๑. ควรมีการสร้างและพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบเอาชนะปัญหายาเสพติดให้ขยายกว้างขวางมากขึ้น จากการนำร่องด้วยการถอดบทเรียนจากโรงเรียนต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จ และสร้างเป็นเครือข่าย เป็นต้น แบบโรงเรียนเอาชนะปัญหายาเสพติด ขยายผลสู่โรงเรียนอื่น เพื่อถ่ายทอดสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนอื่นในการจัดการปัญหาเสพติด ทั้งนี้ การนำบทเรียนไปปรับใช้ควรคำนึงลักษณะบริบทของโรงเรียน ทั้งนี้เชื่อว่า มีรูปแบบวิธีการหลากหลายลักษณะในการจัดการปัญหาเสพติดของโรงเรียนและเป็นแนวทางที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคมโดยรวม

๒. สำหรับการนำบทเรียนของโรงเรียนต้นแบบไปปรับใช้นั้น สิ่งสำคัญในขั้นแรกคือ ความเข้าใจบริบทของโรงเรียนในการเรียนรู้ร่วมกัน การสร้างการยอมรับและความเป็นหนึ่งเดียวของโรงเรียน เพื่อระดมนักเรียนและบุคลากรให้มีส่วนร่วมและการเสียสละร่วมเป็นแกนนำ สร้างกระบวนการกลุ่ม เพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนจัดการกับปัญหายาเสพติดพร้อมทั้งสนับสนุนประสานให้มีการสร้างกลุ่มองค์กร และสร้างเครือข่ายการทำงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มีการส่งเสริมการวางแผน/โครงการการทำงานต่างๆ ของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ มีการกระจายอำนาจไปสู่ผู้นำของโรงเรียน และสมาชิกโรงเรียนอย่างทั่วถึง มุ่งการพึ่งพาตนเองของโรงเรียน สนับสนุนการพัฒนาทักษะความสามารถของผู้นำส่งเสริมการเรียนรู้ และการหล่อหลอมกลมกล่อมเกลาทางสังคมจากรุ่นไปสู่รุ่น เพื่อพัฒนาการดูแลจัดการของโรงเรียนในอนาคตต่อไป

๓. การสร้างเครือข่ายและกลไกการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาและการวางแผนงานและโครงการทั้งนี้ตัวแทนของรัฐบาลต้องเปลี่ยนมุมมองการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยยอมรับและเชื่อมั่นในการดำเนินงานของภาคหน่วยงานของโรงเรียนและทำความเข้าใจว่าโรงเรียนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าของปัญหาาร่วมกัน

๔. โรงเรียนหลายแห่งมีความรู้และประสบการณ์จำนวนมากที่สั่งสมจากการจัดการปัญหายาเสพติด หากแต่ความรู้เหล่านี้ ฝังลึกในประสบการณ์ส่วนบุคคลของผู้เกี่ยวข้องในบางโรงเรียน จึงควรมีการถ่ายทอดและการรวบรวมจัดการความรู้ เป็นเอกสารเพื่อใช้เป็นสื่อสร้างการเรียนรู้สำหรับคนในโรงเรียนวันนี้ และอนาคตต่อไป อันจะเป็นรากฐานความรู้เพื่อการพัฒนาโรงเรียนแบบองค์รวม

๕.๓.๓ เพื่อการพัฒนาทางวิชาการและงานวิจัย

๑. ควรมีการศึกษาวิจัยการประเมินผลเครือข่ายโรงเรียนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด

๒. ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำและองค์กรท้องถิ่นและการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด

บรรณานุกรม

๑. ภาษาบาลี - ไทย

๑.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปี ๒๕๐๐.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

_____. อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิบูลย์, ๒๕๓๒-๒๕๓๔.

_____. ฎีกาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิบูลย์, ๒๕๓๙-๒๕๔๕.

_____. ปกรณวิเสศภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิบูลย์, ๒๕๓๙-๒๕๔๒.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับสยามรัฐ ปี ๒๕๒๕. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๒๕.

_____. อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับสยามรัฐ ปี ๒๕๓๕. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล ชุด ๙๑ เล่ม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

๑.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ

๑.๒.๑ หนังสือ

จินตนา วัชรสินธุ์. ทฤษฎีการพยาบาลครอบครัวขั้นสูง : เอกสารคำสอน วิชา ๑๐๒๕๕๒. ชลบุรี: ภาควิชาการพยาบาลแม่และเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๐.

เฉลิมพล ต้นสกุล. พฤติกรรมศาสตร์สาธารณสุข. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สหประชาพานิชย์, ๒๕๔๑.

ชิชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิตการพิมพ์, ๒๕๔๓.

ณรงค์ เส็งประชา. พื้นฐานวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๒.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน, ๒๕๕๕.

บุญดี บุญญาภิจ และคณะ. การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, ๒๕๔๘.

ประสิทธิ์ ทองอุ่น และคณะ. พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน “โครงการพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา”. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น, ๒๕๔๒.

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์. “แนวคิดการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา” ในประมวลชุดวิชา การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, ๒๕๔๕.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

_____. ธรรมบุญชีวิต. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๐.

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). **ธรรมบุญชีวิต**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๗.
- พระราชวรมณี (ประยูร ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๗.
- พริ้มเพรา ผลเจริญสุข. **ยาเสพติดพิษร้าย**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสุขศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๕.
- พิทักษ์ สุริยะใจ. บังอร สุปรีดา และอรัญญา แพ้จ้อย. **เส้นทางสู่การติดยาบ้า กรณีศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นที่เข้ารับการบำบัดรักษา ณ ศูนย์บำบัดรักษาเสพติด เชียงใหม่**. เชียงใหม่: นันทพันธ์พริ้นติ้ง, ๒๕๕๓.
- พิสนุ พองศรี. **วิจัยชั้นเรียน : หลักการและเทคนิคปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : พรอพเพอร์ตี้พริ้นท์, ๒๕๕๐.
- โยธิน ศันสนยุทธ และจุมพล พุลาภัทรชีวิน. **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถานพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖.
- _____ . **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น, ๒๕๔๔.
- เรียม ศรีทอง. **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. กรุงเทพมหานคร: เอ็ดเวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๔๒.
- วิชัย โปษยะจินดา และอาภาศิริวงศ ณ อยุธยา. **ผลการศึกษาปัญหาเกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อหามาตรการทางเลือกป้องกันแก้ไข**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, ๒๕๔๔.
- ศิริรัตน์ คุปติวุฒิ. **ครอบครัวบำบัดและการให้คำปรึกษา**. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์, ๒๕๔๕.
- ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ศพส. คำสั่ง ศพส. ที่ ๑/๒๕๕๔ **เรื่องแผนยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ๒๕๕๕**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ศพส., ๒๕๕๔.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรอาชีพพัฒนา จำกัด, ๒๕๔๓.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส. **บาลีไวยากรณ์สมาสและตัทธิต**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.
- สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช อุดมฺฐายี. **“สัปปุริสธรรม” หนังสืออนุสรณ์เนื่องในโอกาสงานฉาปนกิจศพ นายศิลปะชัย ชาญเฉลิม**. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ., ๒๕๐๙.
- สันติ จัยสิน และคณะ. **เทคนิคการเผยแพร่ความรู้เพื่อการป้องกันยาเสพติด**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ประสานมิตร, ๒๕๔๔.
- สำนักงานกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร. **คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดยุทธศาสตร์ ๕ รื้อป้องกันระยะที่ ๓**. พฤษภาคม ๒๕๕๔ : ๕ - ๖.
- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. **รายงานประจำปี ๒๕๔๘ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน, ๒๕๔๙.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. **คำสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่ ๑๔/ ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ปฏิบัติการเร่งรัด ๓ เดือน มกราคม - มีนาคม ๒๕๕๔ ครอบรับปฏิบัติการ ๑ ๕ รื้อป้องกัน ระยะที่ ๓**. ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๓.
- _____ . **ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด**. สำนักนายกรัฐมนตรี ๒๕๕๔ คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๕๔/๒๕๕๔. ๙ กันยายน ๒๕๕๔.
- _____ . **ปัจจัยและแนวทางในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด, ๒๕๕๔.

- _____ . **ปัจจัยและแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน** . กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด, ๒๕๕๔.
- _____ . **สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. ความรู้และแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด** . กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ๒๕๕๓.
- _____ . **เอกสารประมวลองค์ความรู้เรื่อง ไอซ์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ๒๕๕๓.
- _____ . **สุพัฒน์ วีระเวชเจริญชัย. ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๔.
- _____ . **สุภัตรา สุภาพ. จับใจคน จับใจงาน เล่ม ๒**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๑.
- _____ . **สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ ๗**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๗.
- _____ . **สุภัททา ปิณฑะแพทย์. พฤติกรรมมนุษย์และการพัฒนาตน**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๔๒.
- _____ . **สุรพล พะยอมแย้ม. จิตวิทยาอุตสาหกรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๒**. กาญจนบุรี: สำนักพิมพ์ธรรมเมธี-สหายพัฒนาการพิมพ์, ๒๕๔๕.
- _____ . **อรเพ็ญ นาควัชระ. ปัญหาสิ่งเสพติดและการควบคุม**. เชียงใหม่: โรงพยาบาลข้างเผือกเชียงใหม่, ๒๕๒๙.
- _____ . **อรวรรณ ทุ่งดี. ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ**. กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต, ๒๕๓๑.
- _____ . **อุมาพร ตรังคสมบัติ. จัดบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว, ๒๕๔๔.

๑.๒.๒ บทความ

- _____ . **ชวลิต กงเพชร. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของกลุ่มนักเรียนหญิงในจังหวัดกาฬสินธุ์”**, PHETCHABUN RAJABHAT JOURNAL (ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร). ฉบับที่ ๑ ปีที่ ๑๗ (๒๕๕๘).
- _____ . **ดุลา จิตตยโสธร. “รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู: แนวคิดของ Diana baumrind”**. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. ๒๙(๔), (๒๕๕๒): ๑๗๓-๑๘๗.
- _____ . **ธีระศักดิ์ ชมพูบุตร. “ยาบ้า (Amphetamine)”**. วารสารความรู้คือประทีป. ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒๒ (๒๕๔๐): ๑๓.
- _____ . **สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. “แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา”**. วารสารสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. ๑๑(๔) (๒๕๔๒): ๑๒-๑๕.

๑.๒.๓ รายงานการวิจัย

- _____ . **กิตติวงศ์ สาสวด และปรีชา ดิลกวุฒิสิทธิ์. “การพัฒนารูปแบบการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่เทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา”**. รายงานวิจัย. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์, ๒๕๕๙.
- _____ . **คม เหล่าบุตรสา. “ปัจจัยที่มีผลต่อการเสพยาเสพติดของผู้ต้องหาในคดีเสพยาเสพติดประเภท ๑ ยาบ้า ในพื้นที่สถานีตำรวจภูธรลำโรงเหนือ”**. รายงานการค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรังสิต, ๒๕๕๗.
- _____ . **จักรี สุนทรโร. “สัมพันธภาพในครอบครัวไทย”**. รายงานการวิจัย. สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๒.
- _____ . **จิราพร ชมพิกุล และคณะ. “สัมพันธภาพในครอบครัวไทย”**. รายงานการวิจัย. สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๒.

- เจริญ แฉกพิมาย และปนัดดา ศรีธนสาร. “พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ”. รายงานการวิจัย. งาน วินัยและพัฒนาการศึกษา กองกิจการนักศึกษา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระ นครเหนือ, ๒๕๕๕.
- ชวิศา หนูคง. “การเปิดรับการสื่อสาร ทศนคติ ความรู้ และพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของ วัยรุ่นใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้”. รายงานการวิจัย. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ๒๕๔๔.
- ชิตาพร เอี่ยมสะอาด. “บทบาทของครอบครัวที่มีต่อการป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียน นักศึกษา เขตจังหวัดชุมพร ระนอง และสุราษฎร์ธานี”. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี: สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, ๒๕๔๙.
- นเรนทร์ ตุ่นทกิจ. “การป้องกันยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา: กรณีศึกษา โครงการเยาวชนอาสาพลังแผ่นดินตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง”. รายงาน การวิจัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘.
- นางรุ่งทิพย์ กล้าหาญ และนายบรรชร์ กล้าหาญ. “กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้วยหลักพุทธธรรม ในหมู่บ้านป่าไผ่ ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่”. รายงานการ วิจัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต เชียงใหม่, ๒๕๕๒.
- พุทธชาติ คำสำโรง. “พระสงฆ์กับการส่งเสริมเยาวชนและประชาชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด”. รายงานการวิจัย. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย ขอนแก่น, ๒๕๔๗.
- ภัทรภร เฉลยจรรยา. “การศึกษาความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมด้านสุขาภิบาลอาหารของผู้ สัมผัสอาหารที่ได้รับการอบรมสุขาภิบาลอาหารของมหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่า พระ”. รายงานการวิจัย. กองกิจการนักศึกษา: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๘.
- มานพ คณะโต. “โครงการศึกษาสถานการณ์และการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ”. รายงานการวิจัย. โครงการศึกษาสถานการณ์และการแก้ไข ปัญหายาเสพติดใน สถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: เครือข่ายพัฒนาวิชาการและข อมูลสารเสพติด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑.
- ลลิตา เดชาวุธ. “การทำหน้าที่ครอบครัวของวัยรุ่นที่เสพยาบ้าในเขตภาคตะวันออกเฉียง”. รายงานการ วิจัย. จันทบุรี: วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี, ๒๕๔๘.
- ศิวพร แพทย์ขิม. “พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนสตรีวิทยา ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๖”. รายงานการวิจัย. บัณฑิต วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๖.
- สมทรง รัชฆ์เฝ้าและสรงค์ภรณ์ ดวงคำสวัสดิ์. “กระบวนการดำเนินงานสุขศึกษาเพื่อพัฒนา พฤติกรรมสุขภาพ : กรณีการพัฒนาพฤติกรรมผู้บริโภคในชุมชน”. รายงานการวิจัย. โครงการสวัสดิการวิชาการ สถาบันพระบรมราชชนก: สำนักงานปลัดกระทรวง สาธารณสุข, ๒๕๔๐.

สายสุดา สุขแสง และคณะ. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสงขลา”. รายงานการวิจัย. สงขลา : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, ๒๕๕๘.

สุรีย์ บุญญาอนุพงศ์ และคณะ. “รูปแบบและกระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”. รายงานการวิจัย. ศูนย์วิจัยด้านสารเสพติด: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒.

เสาวภา วัชรกิตติ. “สาเหตุของปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดในกรุงเทพมหานคร”. รายงานการวิจัย. คณะสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๒๑.

อรอนงค์ วุวงศ์ และคณะ. “ศึกษาศถานการณ์และมาตรการการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่”. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่, ๒๕๔๙.

๑.๒.๔ สัมภาษณ์

น.ส.ปราณี ละการชั่ว. ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายยาเสพติด. สัมภาษณ์, ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

นางกนกวรรณ สุวรรณรัตน์. ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสตรีนครสวรรค์. สัมภาษณ์, ๒๖ กันยายน ๒๕๖๐.

นางสาวจุไรรัตน์ มณีรัตน์. ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีนครสวรรค์. สัมภาษณ์, ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐.

นายชาญณรงค์ ปานเลิศ. รองผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีนครสวรรค์. สัมภาษณ์, ๑๓ กันยายน ๒๕๖๐.

นายชาติชาย เกียรติพิริยะ. ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์. สัมภาษณ์, ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

นายบรรยวีสต์ ศิริอริยะชัย. รองผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีนครสวรรค์. สัมภาษณ์, ๑๓ กันยายน ๒๕๖๐.

นายบุญจันทร์ คำภีรานนท์. รองผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์. สัมภาษณ์, ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

นายพันศักดิ์ ศิริทอง. ผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์. สัมภาษณ์, ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

๑.๒.๕ สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, โรงเรียนสตรีนครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒, [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล: http://data.bopp-obec.info/web/index_view_history.php?School_ID=1060220621&page=history. [๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๐].

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา, “แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติด”, ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติด, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.surat3.go.th/userfiles/file/Pr_EDUCATION/907.pdf[๑๐ กันยายน ๒๕๖๐].

ศูนย์สุขภาพจิตที่ ๔, ยาเสพติด : เยาวชนไทยต้องรู้...แต่ไม่ต้องลอง, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.mhcr4.go.th/doc-13.html>. [๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐].

สมาคมองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก ประเทศไทยกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดบนเวทีโลก, [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล: http://www.aspacngo.org/thai/thai_aboutaspac.html [๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๕].
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ข้อมูลนักเรียน โรงเรียนสตรีนครสวรรค์ ปีการศึกษา ๒๕๕๙, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://data.bopp-obec.info/emis/schooldata-view_student.php?School_ID=1060220621&Area_CODE=101742, [๒๔ มี.ค.๒๕๖๐].

๒. ภาษาอังกฤษ

๒.๑ PRIMARY SOURCES:

- C.E.F. Rhys Davids. **Compendium of Philosophy**. tr. By Narada Mahathera. London: PTS., 1910.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya. **Thai Tipitakas**. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Press, B.E. 2539.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya. **Pali Tipitakas**. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Press, B.E. 2539.
- Narada Mahathera. **A Manual of Abhidhamma**. Kandy: BPS., 1975.
- T.W. Rhys Davids, J.E. Carpenter and W.Stede. **Digha-Nikaya Atthakatha: Sumangalavilasini**. 3 Vols. London: PTS., 1886-1932.
- T.W. Rhys Davids, **Abhidhammatthasangaha**. tr. by S.Z. Aung and C.E.F. Rhys Davids, London: PTS., 1884.

๒.๒ SECONDARY SOURCES:

๒.๒.๑ Books

- Barrett, A. E. & Turner, R. J. “Family structure and substance use problems in adolescence and early adulthood: Examining explanations for the relationship”, **Addiction**, 101 (2006): 109 -120.
- Baumrind, D. “Current Patterns of Parental Authority”, **Developmental Psychology Monographs**, 4, (1971): 1 -103.
- Bloom, B.S., **Taxonomy of Educational Objectives, Handbook I : Cognitive Domain**, (New York: David Mokay, 1971).
- Caballero, M. A., Ramos, L., Gonzalez, C., & Saltijera, M. T., “Family violence and risk of substance use among Mexican adolescents”, **Child Abuse and Neglect**, 34(2010): 576 -584.
- Chawalit Kongpet, Pattern Of Alcoholic Consumption in Undergraduate Female Students in Technical College, **Khon Kaen Medical Journal**, 2015 .Thai.

- Cronbach, L. J., **Educational Psychology**, (New York : Harcourt Brace And World, Inc, 1963).
- Epstein, N. B., Bishop, D. S, Ryan, C., Miller, I., & Keitner, G. The McMaster Model view of healthy family functioning, In F. Walsh, **Normal family process**, 2nd ed., (New York: Guilford Press, 1993).
- Friedman KL, et al., “N-terminal domain of yeast telomerase reverse transcriptase: recruitment of Est 3 p to the telomerase complex”, **Mol Biol Cell**, 14 (1) (2003): 1-13.
- Goldenson, R. M. (Ed.), **Longman’s dictionary of psychology and psychiatry**, (New York: Longman, 1984).
- Herrenkohl, T. I., Lee, J. O., Kosterman, R., & Hawkins, J. D. “Family influences related to adult substance use and mental health problems: A developmental analysis of child and adolescent predictors”, **Journal of Adolescent Health**, 51(2012), 129 -135.
- Horton, P. B., & Hunt, C. L., **Sociology**, (New York: McGraw-Hill, 1972).
- Maccoby, E. E., & Martin, J., “Socialization in the context of Family: Parent-child Interaction, Handbook of child psychology”, **Socialization Personality and Social Development**, 4 (1983): 1 -101.
- McLeroy KR, Bibeau D, Steckler A, Glanz K, An ecological perspective on health promotion programs, **Health Education Quarterly**, 15 (1988): 351-369.
- Pratt, David, Curriculum planning: a handbook for professionals, (Fort Worth, Tex.: Harcourt Brace College, 1976).
- Sigmund Freud, **The History of the Psychoanalytic, Authorized English Translation by A.A.Brill**, (New York: The Macmillan Company, 1910).
- Simon, L. G., & Conger, R. D. “Linking mother - father differences in parenting styles and adolescent outcomes”, **Journal of Family Issues**, 8, (2007): 212 -241.
- Tafa, M., & Baiocco, R. “Addictive Behavior and family functioning during adolescence”, **The American Journal of Family Therapy**, 37, (2009): 388 -395.
- Wright, L. M., & Leahey, M., **Nurses and Families: A Guide to Family Assessment and Intervention**, 6th ed., (Philadelphia, PA: FA Davis Company, 2013).
- Yu, M., & Stiffman, A. R. “Positive family relationships and religious affiliation as mediators between negative environment and illicit drug symptoms in American Indian adolescents”, **Addictive Behaviors**, 35, (2010): 694 -699.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

บทความวิจัย

กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ
ในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์

The Process of Preventing and Solving Drug
Problems in Nakhonsawan Schools
By Buddhist Integration

พระมหาอุดร อุตฺตโร (มากดี), ดร.
พระศรีสุทธิพงษ์ (สมส่วน ปฏิภาณ), ดร.
พระครูใบฎีกามณฑล เขมโก (ชูโตศรี)
พระมหายรียง สุรปญโญ (ลั่นลอด), ดร.
ดร. นิตรา ฉิ้นไพศาล

Phramaha Udorn Uttaro (Makdee)
Phrasrisutthiphong (Somsuan Pratibhano), Dr.
Phrakhrubaidika Monthon khamago (Chutosri)
Phramaha Yanyong Surapanyo (Lanlod), Dr.
Dr. Nittra Chinpaisan

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ ได้แก่ (๑) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ (๒) เพื่อศึกษากระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักพระพุทธศาสนา และ (๓) เพื่อนำเสนอกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์ วิธีดำเนินการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) เป็นทั้งวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสตรีนครสวรรค์ และโรงเรียนนครสวรรค์ จำนวน ๕๘๙ คน และการวิจัยภาคสนามจากการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในลักษณะการเขียนบรรยายสรุปเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ๑) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ มีองค์ประกอบ ๖ ด้าน ได้แก่ (๑) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด (๒) พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด (๓) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด (๔) การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียน (๕) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียน และ (๖) การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด อยู่ในระดับมาก

๒) กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักสัปปุริสธรรม ๗ ซึ่งประกอบด้วย ธัมมัญญา ความรู้จักเหตุ อัตถัญญา ความรู้จักผล อัตถัญญา ความรู้จักตน มัตถัญญา ความรู้จักประมาณ กาลัญญา ความรู้จักกาล ปริสัญญา ความรู้จักบริษัทหรือชุมชน และปุคคัลโปปริญญญา ความรู้จักบุคคล ๓) กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์พบว่า กระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประกอบด้วย (๑) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ นักเรียนต้องมีความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดเป็นอย่างดี จึงจะไม่เกี่ยวข้องหรือเสพยาเสพติด (๒) พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ นักเรียนต้องมีการป้องกันตนเองด้วยการปฏิเสธการทดลองเสพยาเสพติดทุกชนิด และนักเรียนมีความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดเป็นอย่างดีจึงไม่เกี่ยวข้องหรือเสพยาเสพติด จะปฏิเสธทันทีเสมอเมื่อเพื่อนนำยาเสพติดมาและชวนให้เสพยาเสพติด (๓) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ต้องเปิดช่องรับแจ้งเบาะแสข่าวสารแบบไม่เปิดเผยผู้ให้ข่าวได้หลายช่องทาง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน (๔) การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ครอบครัวถือเป็นสถาบันแรก ที่มีบทบาทหน้าที่ในการป้องกันปัญหายาเสพติด โดยตรงพ่อแม่เป็นบุคคลสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูสั่งสอนลูก นอกจากนี้ยังจะต้องประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี ที่ถูกต้องให้กับบุตรหลาน (๕) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ควรเลือกคบเพื่อนที่ดี ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ปลูกฝังให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อยาเสพติด ควรจัดกิจกรรมหรือจัดกีฬาต้านยาเสพติด และ (๖) การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ นักเรียนต้องเข้าใจตนเองมากขึ้น สามารถควบคุมตนเองได้มากขึ้น และมีวิธีที่จะหลีกเลี่ยงจากการที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและสามารถปรับตัวในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: กระบวนการป้องกัน, ยาเสพติด, พุทธบูรณาการ

Abstract

The objectives of the research The Process of Preventing and Solving Drug Problems in Nakhonsawan Schools by Buddhist Integration. This study had 3 objectives: 1) to study the Examine level of knowledge and understanding on drug abuse of schools of Upper Secondary Students in Nakhonsawan. 2) to study the Process of Preventing and Solving Drug Problems in Nakhonsawan Schools by Buddhist Integration and 3) The suggestions for the Guidelines for the Process of Preventing and Solving Drug Problems in Nakhonsawan Schools by Buddhist Integration. This research applied the Mixed Methods Research consisting of the qualitative and quantitative research. The sample group was 589 high school level students. The data analysis have been done by frequency, percentage, mean, standard deviation. The interview data was analyzed and synthesized by content Analysis Technique composing by the context of Qualitative Research.

The finding of the study were as follows:

1) Examine level of knowledge and understanding on drug abuse of Senior Secondary students in Nakhonsawan, Province consisted of 6 components which were; (1) Examine level of knowledge and understanding on drug abuse, (2) The self-prevention behavior towards addicted substances usage, (3) The public relations campaign process information of towards addicted substances usage, (4) Family's Participation of students to the Seven Sappurisa Dhamma. (5) Receiving Social Support from fellow Students to the Seven Sappurisa Dhamma. and (6) The Self-Esteem of Students to the Seven Sappurisa Dhamma, in overall, was at high level. When considered in each aspect, found that the self-prevention behavior towards addicted substances usage to the Seven Sappurisa Dhamma, was at high level and the lowest opinion was the public relations campaign process information of towards addicted substances usage, was at high level. 2) The Process of Preventing and Solving Drug Problems in Nakhonsawan Schools of Buddhism which includes the Seven Sappurisa Dhamma. They are (1) Dhammannuta, the knowing of causes underlying all the happenings, the knowledge about the danger and the harm of drugs persuaded them to stay away from drugs. (2) Atthannuta, the knowing of the results or fruition derived from the causes, Students therefore defended themselves against drug addiction by refusing to try all drugs, (3) Attannuta, the knowing of one's own self or self-knowledge, (4) Mattannuta, the knowing of moderation or the sense of proportion, (5) Kalannuta, the knowing of time or time management, (6) Parisannuta, the knowing of the populated communities or societies or even the assembly, and (7) Puggalannuta, the knowing of an individual, or in other words, the

individual differences. 3) The Process of Preventing and Solving Drug Problems in Nakhonsawan Schools by Buddhist Integration, found that the Process of Preventing and Solving Drug consisted of 6 components which were; (1) Examine level of knowledge and understanding on drug abuse to the Seven Sappurisa Dhamma, (2) The self-prevention behavior towards addicted substances usage to the Seven Sappurisa Dhamma, Students therefore defended themselves against drug addiction by refusing to try all drugs. Besides this, the knowledge about the danger and the harm of drugs persuaded them to stay away from drugs. The reasons that respondent tried to avoid using drug or refused drug that offered by friends, (3) The public relations campaign process information of towards addicted substances usage to the Seven Sappurisa Dhamma, there should be channels for receiving information from anonymous persons be held continuously for sharing the information between government sectors, private sectors and public sectors, (4) Family's Participation of students to the Seven Sappurisa Dhamma, the family is the first institution with a direct role in drug prevention, parents are important influences because they can teach good conduct and correct behavior to their children, (5) Receiving Social Support from fellow Students to the Seven Sappurisa Dhamma, Should not get involved with narcotic. Choose associate with good friend. Should train the knowledge about the narcotic. Establish have the attitude not good build the narcotic. Should the activity or sport for resists drug, and (๖) Self-Esteem of Students to the Seven Sappurisa Dhamma, the Students became more self-understanding, more self-monitoring, preventing themselves form drug and improving existing ones and obtaining professional assistance.

Keywords: The Process of Preventing, Drugs, Buddhist Integration

คำนำ

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยที่เป็นภัยร้ายแรงต่อมวลมนุษยชาติ เป็นตัวทำลายศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ ที่ตกเป็นทาสยาเสพติด ประชากรที่ติดยาเสพติดย่อมเป็นบุคคลที่ขาดประสิทธิภาพ ขาดแรงจูงใจในการทำงานและประกอบกิจกรรมต่างๆ ทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ และนำไปสู่การสร้างปัญหาสังคมมากมาย เนื่องมาจากปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนและลึกซึ้งที่สลับซับซ้อนและมีสภาพปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ซึ่งมีการพัฒนาไปตามเทคโนโลยีและยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ดังนั้น ปัญหาเสพติดจึงยังเป็นปัญหาเรื้อรังและนับวันจะยิ่งเป็นปัญหาที่ยิ่งใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ

จากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พบว่าการแพร่ระบาดของสารเสพติดรุนแรงขึ้นทั้งทางปริมาณ (จำนวนผู้เกี่ยวข้อง) และความหลากหลายของตัวยาสารเสพติดชนิดต่างๆ มีความเชื่อมโยงกัน โดยกลุ่มที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเป็นเพศหญิง และ

เยาวชนการแพร่ระบาดมีลักษณะเป็นพลวัต มีการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่องของสารเสพติดบางชนิด โดยเฉพาะประชากรที่เป็นเยาวชน^๑ วัยรุ่นที่ติดยาเสพติดมักเกิดจากหลายๆ สาเหตุมีทั้งเกิดจากตัวนักเรียนเอง เช่น ความอยากรู้ อยากรลอง ชอบเลียนแบบ เอาอย่างเพื่อน หรือมีความผิดหวังสูง กลุ้มใจ เสียใจ ต่อเหตุการณ์ต่างๆ และเกิดจากสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้สถาบันการศึกษาเองที่วัยรุ่น จะทำให้ได้รับคำบอกเล่าเรื่องราวของยาเสพติดจากเพื่อนร่วมวัยเดียวกัน อาจเกิดพฤติกรรมทำร้ายให้มาลองเพื่อให้เกิดความคึกคะนอง และปัจจุบันพบว่ามีแหล่งขายยาเสพติดอยู่ในโรงเรียนหรือสถาบันศึกษานั้นเอง ซึ่งนับว่าเป็นความล้มเหลวทางการศึกษาส่วนหนึ่งในสังคมปัจจุบัน

โรงเรียนสตรีนครสวรรค์และโรงเรียนนครสวรรค์ เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับดี จำนวนค่อนข้างมาก นักเรียนส่วนใหญ่จึงมีพื้นฐานทางครอบครัวที่ค่อนข้างแตกต่างกัน จึงทำให้ต้องมีการปรับตัวเข้าหากันค่อนข้างสูง

ดังนั้น คณะผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า ทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษากระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสำหรับเยาวชนสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

- ๑) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์
- ๒) เพื่อศึกษากระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักพระพุทธศาสนา
- ๓) เพื่อนำเสนอกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์เชิงพุทธบูรณาการ

เครื่องมือและวิธีการศึกษา

เครื่องมือในการศึกษาและแนวคำถามปรับตามสภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา มีดังนี้

๑) รูปแบบการวิจัย

กระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้กระบวนการศึกษาหรือระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีแบบสัมภาษณ์ (Non - Structured Interview) และนำผลการวิจัยไปทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ เป็นทั้งนักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ

^๑สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด, สำนักนายกรัฐมนตรี ๒๕๕๔ คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๕๔/๒๕๕๔, ๙ กันยายน ๒๕๕๔, หน้า ๑-๘.

๒) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสตรี นครสวรรค์ จำนวน ๒,๑๓๔ คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยหาขนาดโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๐.๐๕ หรือ ร้อยละ ๙๕^๒ จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๖๑๐ คน

๓) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครู ซึ่งเป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการป้องกันยาเสพติด จำนวน ๘ คน

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาข้อมูลภาคสนามพบว่า

รายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ ในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

๑. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ : กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ด้านความรู้ความเข้าใจมีกระบวนการให้นักเรียนศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด โดยการสำรวจสภาพปัญหาและวิเคราะห์ปัญหายาเสพติด เพื่อให้เกิดความรู้ถึงโทษพิษภัยของยาเสพติด ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ สอดแทรกความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดในการเรียนที่มีความสอดคล้องและมีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา โดยใช้กระบวนการสอนแบบมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ปัญหา ได้มีการเชิญหน่วยงานภายนอกเข้ามาให้ความรู้วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๒. พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ : กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด โดยให้นักเรียนรู้จักการป้องกันและแก้ไขตนเองให้ปลอดภัยจากปัญหายาเสพติด ให้รู้จักการดำเนินชีวิตรู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดีไม่มั่วสุมยาเสพติด พยายามหลีกเลี่ยงจากสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้สารเสพติด ฝึกทักษะเพื่อควบคุมอารมณ์ที่จะเข้ามากระทบเสมอแม้เจอปัญหาให้รู้จักใช้เหตุและผลระงับจิตใจตนเอง และรู้จักการวางแผนการดำเนินชีวิตเพื่อที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย

๓. การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ : กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ให้มีการกำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียน และพัฒนาระบบบริการสนเทศให้มีประสิทธิภาพเพื่อใช้เป็นช่องทางผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของปัญหาสามารถเผยแพร่ความรู้ถึงโทษของยาเสพติด สร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมรณรงค์ต่อต้านการแพร่ระบาดของยาเสพติด ทุกชนิดของสถานศึกษาและชุมชน โดยการผสมผสานมาตรการและประสานความร่วมมือระหว่าง

^๒ สุวริย์ ศิริโกคาภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี: ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒๙-๑๓๐.

หน่วยงานภาครัฐและเอกชน เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นสำคัญ มีการจัดกิจกรรมในการป้องกันยาเสพติดเกิดความสัมพันธ์อันดี โดยการฝึกอบรม รมรงค์เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อมวลชนและสื่อบุคคล มีการวางแผนให้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักต่อปัญหาเสพติด

๔. การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียนตามหลักสี่ปรัศธรรม ๗ :

กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามหลักสี่ปรัศธรรม ๗ ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียน การดำเนินงานการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน ทางโรงเรียนได้สร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ปกครองเฝ้าระวังนักเรียนติดยาเสพติด ให้ความสำคัญต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อช่วยสอดส่องนักเรียนไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดติด ยังมีการส่งเสริมให้ผู้ปกครองเอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างสม่ำเสมอพูดคุยตักเตือนกันด้วยเหตุด้วยผลมากกว่าการใช้อารมณ์ เป็นขวัญและกำลังใจให้กับทุกคนในครอบครัว ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เรื่องโทษพิษภัยอันตราย และผลเสียของการที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้ได้รับรู้อย่างไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุยในบางโอกาสที่เอื้ออำนวย เป็นต้น

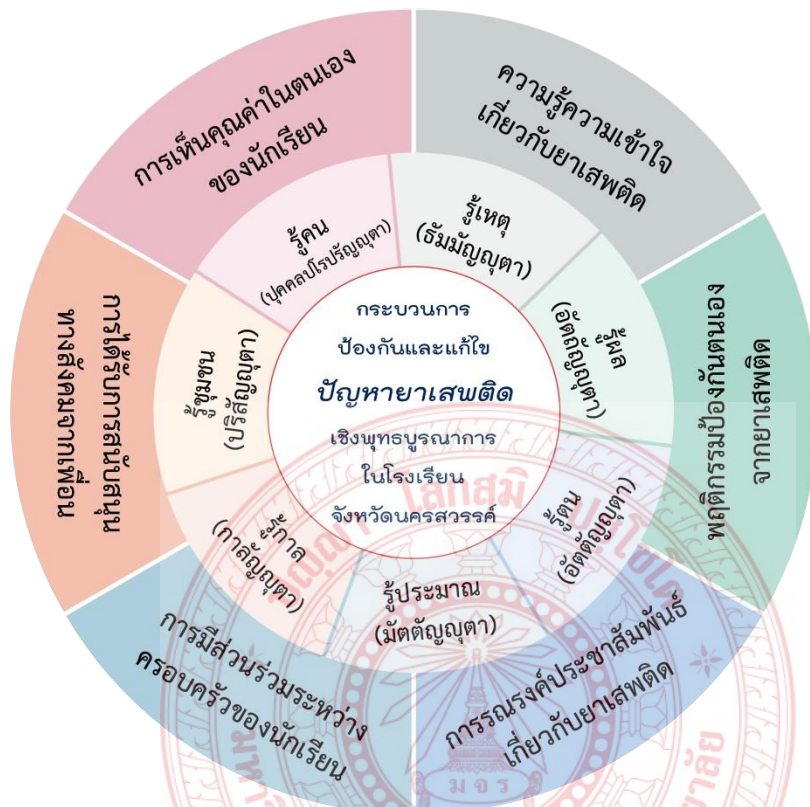
๕. การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียนตามหลักสี่ปรัศธรรม ๗ :

กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามหลักสี่ปรัศธรรม ๗ ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียน โดยตระหนักถึงโทษและพิษภัยจากยาเสพติด สร้างนักเรียนแกนนำเป็นผู้ดูแลช่วยเหลือเพื่อน ชักชวนกันทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ รวมตัวกันเป็นกลุ่มอาสาสมัครป้องกันยาเสพติด ได้แก่ ศูนย์เพื่อนใจ/ให้คำปรึกษา หรือระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อนที่มีปัญหา รวมทั้งรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับยาเสพติดให้ทางโรงเรียนทราบโดยทันที ให้ความช่วยเหลือต่อส่วนรวม เข้าร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจังและต่อเนื่องดูแลสอดส่องเพื่อนเพื่อช่วยป้องกันและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดรู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดีและรู้จักน้าแบบอย่างที่ดีของเพื่อนมาประยุกต์ใช้กับชีวิตของตนเอง

๖. การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนตามหลักสี่ปรัศธรรม ๗ :

กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามหลักสี่ปรัศธรรม ๗ ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน สร้างความมั่นใจและภูมิใจให้ตัวเอง รู้ถึงศักยภาพของตนเองเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ด้านทักษะชีวิตเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อให้ลดหรือเลิกพฤติกรรมที่เป็นการข้องเกี่ยวกับยาเสพติดโดยมุ่งสร้างความรู้ ความเข้าใจและสร้างทัศนคติต่อยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนที่เข้ารับการอบรมเสียใหม่จากความคิดความเข้าใจแบบเดิมที่เคยมี เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและสังคมได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ รวมถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนอย่างถาวรต่อไป ผ่านกิจกรรมต่างๆ รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จะทำให้นักเรียนนั้นเป็นคนที่มีมองเห็นคุณค่าในตนเอง และมีความมั่นใจ ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ถือเป็นเรื่องที่สำคัญมากต่อการพัฒนาบุคลิกภาพหรือพฤติกรรมของนักเรียนต่อการดำรงชีวิตและโอกาสในการประสบความสำเร็จในชีวิต

ซึ่งคณะผู้วิจัยได้อาศัยความรู้โดยใช้หลักทางพระพุทธศาสนาเป็นกระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ โดยอธิบายดังนี้

กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบของงานศึกษานี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดนครสวรรค์ มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐบาลหลายประการ เช่น การสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานการเสริมสร้างกลไกการทำงานระหว่างหน่วยงานระดับต่างๆ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติงานสนับสนุนภาคประชาชนในการทำงานป้องกันแก้ไขปัญหา ยาเสพติดได้อย่างต่อเนื่อง หรืออาจมีระบบสวัสดิการและระบบการประกันความปลอดภัยสำหรับผู้ที่มีจิตอาสาทำงานดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในแต่ละโรงเรียนได้อีกด้วย

๒. เพื่อนำไปใช้

๑) ควรมีการสร้างและพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบเอาชนะปัญหาเสพติดให้ขยายกว้างขวางมากขึ้น จากการนำร่องด้วยการถอดบทเรียนจากโรงเรียนต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จ และสร้างเป็นเครือข่าย เป็นต้น แบบโรงเรียนเอาชนะปัญหาเสพติด ขยายผลสู่โรงเรียนอื่น เพื่อถ่ายทอด สร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนอื่นในการจัดการปัญหาเสพติด ทั้งนี้ การนำบทเรียนไปปรับใช้ควรคำนึงลักษณะบริบทของโรงเรียน ทั้งนี้เชื่อว่า มีรูปแบบวิธีการหลากหลายลักษณะในการจัดการ ปัญหาเสพติดของโรงเรียนและเป็นแนวทางที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคมโดยรวม

๒) สำหรับการนำบทเรียนของโรงเรียนต้นแบบไปปรับใช้นั้น สิ่งสำคัญในขั้นแรกคือ ความเข้าใจบริบทของโรงเรียนในการเรียนรู้ร่วมกัน การสร้างการยอมรับและความเป็นหนึ่งเดียวของ โรงเรียน เพื่อระดมนักเรียนและบุคลากรให้มีจิตสำนึกร่วมและการเสียสละร่วมเป็นแกนนำ สร้าง กระบวนการกลุ่ม เพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนจัดการกับปัญหาเสพติดพร้อมทั้งสนับสนุนประสานให้มีการ สร้างกลุ่มองค์กร และสร้างเครือข่ายการทำงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มีการส่งเสริมการ วางแผน/โครงการ การทำงานต่างๆ ของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ มีการกระจายอำนาจไปสู่ผู้นำของ โรงเรียน และสมาชิกโรงเรียนอย่างทั่วถึง มุ่งการพึ่งพาตนเองของโรงเรียน สนับสนุนการพัฒนาทักษะ ความสามารถของผู้นำส่งเสริมการเรียนรู้ และการหล่อหลอมกล่อมเกลாத่างสังคมจากรุ่นไปสู่รุ่น เพื่อพัฒนาการดูแลจัดการของโรงเรียนในอนาคตต่อไป

๓) การสร้างเครือข่ายและกลไกการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างโรงเรียนและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาและการ วางแผนงานและโครงการทั้งนี้ตัวแทนของรัฐบาลต้องเปลี่ยนมุมมองการทำงานด้านการป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติด โดยยอมรับและเชื่อมั่นในการดำเนินงานของภาคหน่วยงานของโรงเรียนและทำ ความเข้าใจว่าโรงเรียนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าของปัญหาร่วมกัน

๔) โรงเรียนหลายแห่งมีความรู้และประสบการณ์จำนวนมากที่สั่งสมจากการจัดการ ปัญหาเสพติด หากแต่ความรู้เหล่านี้ ผังลึกในประสบการณ์ส่วนบุคคลของผู้เกี่ยวข้องในบางโรงเรียน จึง ควรมีการถ่ายทอดและการรวบรวมจัดการความรู้ เป็นเอกสารเพื่อใช้เป็นสื่อสร้างการเรียนรู้สำหรับคนใน โรงเรียนวันนี้ และอนาคตต่อไป อันจะเป็นรากฐานความรู้เพื่อการพัฒนาโรงเรียนแบบองค์รวม

๓ เพื่อการพัฒนาทางวิชาการและงานวิจัย

๑) ควรมีการศึกษาวิจัยการประเมินผลเครือข่ายโรงเรียนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด

๒) ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำและองค์กรท้องถิ่นและการสร้าง เครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติด

บรรณานุกรม

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด, สำนักนายกรัฐมนตรี ๒๕๕๔ คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๕๔/๒๕๕๔, ๙ กันยายน ๒๕๕๔.

สุวริย์ ศิริโกคาภิรมย์. การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี: ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๖.

ภาคผนวก ข

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการวิจัยนำไปใช้ประโยชน์ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ แบ่งออกได้ ๓ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๑. กิจกรรมทางวิชาการ

ผลการค้นพบงานวิจัยเป็นองค์ความรู้บูรณาการ เป็นฐานข้อมูลความสัมพันธ์ทางโรงเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชุมชน จากการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการบริหารของโรงเรียนเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดให้เกิดการเสริมสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืน นำมาจัดความรู้ให้กับนักเรียนและส่วนงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดนครสวรรค์ เช่น ส่งเสริมการจัดกิจกรรมในโรงเรียนให้ตระหนักถึงภัยยาเสพติด และเข้าใจแนวทางการป้องกันปราบปรามอย่างสม่ำเสมอ สร้างทัศนคติต่อตัวนักเรียน โดยการสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน ชุมชน ผู้ปกครอง ส่วนงานที่เกี่ยวข้อง และให้เข้ามีส่วนร่วมในการเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาเสพติดมากยิ่งขึ้น

๒. กิจกรรมด้านการพัฒนา

งานวิจัยได้นำเสนอแก่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้เกี่ยวข้องก็สามารถนำไปสู่การกำหนดนโยบายเพื่อประโยชน์ในส่วนงานที่เกี่ยวข้องได้ต่อไป

๓. กิจกรรมด้านการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา

เนื้อหาของงานวิจัยทั้งทฤษฎีและผลการวิจัยจากการศึกษาเป็นเนื้อหาที่โยงกับเนื้อหา รายวิชา กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้หรือไม่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด แก่กลุ่มนักเรียนที่ไม่มีประสบการณ์ ในการใช้ยาเสพติดเป็นการดำเนินการในด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน ยาเสพติดในระยะยาว โดยมีมาตรการดำเนินงานต่างๆ เช่น การให้ความรู้หรือผนวกเนื้อหาเกี่ยวกับ ยาเสพติดเข้าไปในวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การจัดนิทรรศการ การจัดเสียงตามสายในโรงเรียน การจัด กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในโรงเรียน การฝึกทักษะชีวิตเพื่อให้รู้จักปฏิเสธยาเสพติด การใช้ กิจกรรมกลุ่มเพื่อน โดยมีการส่งเสริมการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมตามแนวทาง พระพุทธศาสนาเข้ามาควบคุมสอดแทรกในรายวิชา ส่วนหลักธรรมที่สำคัญในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติด ได้แก่ หลักสัปปุริสธรรม ๗ ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเป็นการรู้จักธรรมหรือ เหตุ รู้จักความมุ่งหมายหรือผล รู้จักตนหรือฐานะ รู้จักประมาณหรือความพอดี รู้จักกาลหรือเวลาอัน เหมาะสม รู้จักชุมชน และรู้จักบุคคลหรือความแตกต่างแห่งบุคคล ซึ่งเป็นหลักหรือคุณสมบัติของคนดี จะทำให้ใช้จ่ายให้เหมาะสมกันอย่างสมเหตุสมผล

ภาคผนวก ค

**ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้
และกิจกรรมที่ได้ดำเนินการมาและผลที่ได้รับของโครงการ**

กิจกรรม	ผลที่ได้รับ	วัตถุประสงค์ ที่บรรลุ	สิ่งที่ได้ทราบ
๑. สำรวจ ความเป็นไปได้ของประเด็นหัวข้องานวิจัย	สามารถกำหนดประเด็นหัวข้องานวิจัยที่ยังไม่มีใครเคยทำมาก่อนและตั้งโจทย์การวิจัยได้	ข้อที่ ๑, ๒, ๓	ทำให้เห็นโจทย์ข้อมูลภาคทฤษฎีนำมาเป็นโจทย์ในการทำวิจัยและนำไปศึกษาในภาคสนามซึ่งจะได้แนวคิดการเสริมสร้าง
๒. ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ/ทุติยภูมิจากเอกสารวิชาการในพื้นที่ จังหวัดนครสวรรค์	ทราบถึงกระบวนการ ๕ ประการ คือ ๑. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด ๒. พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด ๓. การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด ๔. การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียน ๕. การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียน ๖. การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน	ข้อ ๑	ทำให้สามารถวิเคราะห์กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโรงเรียน
๓. เขียนโครงการวิจัย นำเสนอต่อสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์	สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ อนุมัติ ทุนอุดหนุนการวิจัย	ข้อ ๑, ๒	สามารถนำโครงการวิจัยมาศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด ของ นั ก เรี ย น มัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อได้กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์

กิจกรรม	ผลที่ได้รับ	วัตถุประสงค์ ที่บรรลุ	สิ่งที่ได้ทราบ
๔. ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการงานวิจัย แล้วดำเนินการจัดทำรายชื่อประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์การคัดเลือก	ประมวลข้อมูลเชิงประจักษ์จากผลการค้นคว้าหนังสือและงานวิจัย	ข้อ ๑	ได้รับข้อเสนอแนะการทำวิจัยจากผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์แล้วลงนามทำสัญญาการวิจัย ปีงบประมาณ ๒๕๕๘
๕. สร้างเครื่องมือวิจัย (แบบสอบถามและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง)	ได้เครื่องมือการวิจัย	ข้อ ๑	มีเครื่องมือในการวิจัยทั้งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์
๖. ส่งร่างรายงานความก้าวหน้าการวิจัยครั้งที่ ๑ ให้สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ตรวจสอบความถูกต้องในบทที่ ๑ - ๓ และแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	ได้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุงร่างรายงานความก้าวหน้าการวิจัยและแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	ข้อ ๑.	ปรับปรุงร่างรายงานความก้าวหน้างานวิจัยบทที่ ๑ - ๓ พร้อมแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและวิเคราะห์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
๗. แจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	ได้รับความร่วมมือจากนักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ตอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์	ข้อ ๑, ๒, ๓	ได้คำตอบการวิจัยจากนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง
๘. รวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย	ทราบผลการวิจัย	ข้อ ๑, ๒, ๓	ได้ผลการวิจัย
๙. วิเคราะห์ข้อมูลแล้วเรียบเรียงงานวิจัย สรุปเป็นผลการวิจัย	ได้ผลการวิจัยภาคเอกสารและได้กระบวนการตามที่ประสงค์แล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ตรวจสอบร่างวิจัยฉบับสมบูรณ์	ข้อ ๑, ๒, ๓	ได้รับข้อเสนอแนะการปรับปรุงและแก้ไขงานวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วแล้วแก้ไขร่างวิจัยฉบับสมบูรณ์ (ครั้งที่ ๒)
๑๐. ปรับปรุงแก้ไขงานและสรุปผลการวิจัยตามข้อเสนอแนะส่งให้สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ตรวจสอบความถูกต้อง	งานวิจัยมีความสมบูรณ์ และถูกต้อง ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	ข้อ ๑, ๒, ๓	งานวิจัยมีรูปแบบถูกต้องตามหลักการวิจัยและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

กิจกรรม	ผลที่ได้รับ	วัตถุประสงค์ ที่บรรลุ	สิ่งที่ได้ทราบ
๑๑. นำเสนอผลการนำ งานวิจัยไปใช้ประโยชน์	กลุ่มเป้าหมายและผู้เกี่ยวข้อง รับทราบผลการวิจัย นำไปสู่ การทบทวนและนำไปเป็น แนวทางในการใช้การป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด	ข้อ ๑, ๒, ๓	ได้นำเสนอผลงานให้ เป็นที่ประจักษ์ต่อ สาธารณชน และ โรงเรียนต่างๆ
๑๒. ส่งฉบับสมบูรณ์ ให้สถาบันวิจัยพุทธ ศาสตร์อุนุมัติจบ โครงการวิจัย	จัดพิมพ์ทำรูปเล่ม และ เผยแพร่ผลงานวิจัย	ข้อ ๑, ๒, ๓	บรรลุวัตถุประสงค์การ วิจัยของโรงเรียนและ ผู้วิจัย

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability Analysis)

การหาค่า IOC ของเครื่องมือ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ ในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งแบ่งแบบสอบถาม ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์

ขอความกรุณาทุกท่านตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริงทุกข้อ ซึ่งข้อมูลจะเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดของนักเรียนสืบต่อไป และคณะผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์ทางวิชาการในภาพรวม เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียน และนักเรียนต่อไป

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย

พระมหาอุดร อุตตโร (มากดี) และคณะ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับข้อมูลจริงของท่าน

๑. เพศ

ชาย

หญิง

๒. ระดับการศึกษา

ม. ๔

ม. ๕

ม. ๖

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

๕ หมายถึง ระดับความคิดเห็น การป้องกันและแก้ไขอยู่ในระดับ มากที่สุด

๔ หมายถึง ระดับความคิดเห็น การป้องกันและแก้ไขอยู่ในระดับ มาก

๓ หมายถึง ระดับความคิดเห็น การป้องกันและแก้ไขอยู่ในระดับ ปานกลาง

๒ หมายถึง ระดับความคิดเห็น การป้องกันและแก้ไขอยู่ในระดับ น้อย

๑ หมายถึง ระดับความคิดเห็น การป้องกันและแก้ไขอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

พุทธบูรณาการ หมายถึง การนำหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา มาเป็นเกราะกำบังในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน ได้แก่ หลักสัปปริสธรรม ๗

ธัมมัญญาตา คือ รู้หลักความจริง รู้จักวิเคราะห์สาเหตุของสถานการณ์ และรู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล อาทิ นักเรียนรู้เท่าทันโทษของยาเสพติด ว่าส่งผลต่อร่างกายและจิตใจ

อัตถัญญาตา คือ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำ เช่น ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด ไม่เข้าไปในแหล่งที่มีการซื้อขายยาเสพติด

อัตตัญญาตา คือ รู้ว่าตัวเรานั้นว่ามีสถานภาพประพฤติให้เหมาะสม และรู้ที่จะแก้ไข สามารถรับรู้คุณค่าของตนตามความเป็นจริง

มัตตัญญาตา คือ ความพอดี รู้บทบาทหน้าที่ของตนเองในการอยู่ร่วมกัน เลือกคบเพื่อนดี ที่ชักชวนกันไปในทางสร้างสรรค์

กาลัญญาตา คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม ที่จะต้องใช้ในการร่วมทำกิจกรรม เช่น มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด

ปริสัญญาตา คือ ชุมชนนี้ ควรใช้เหตุผล และความเข้าใจในการอยู่ร่วมกัน ไม่ใช่อารมณ์ มีการปรับตัวได้ดี ใช้กลไกการป้องกันตน และสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บุคคลปโรปรัชญาตา คือ การรู้บุคคล ความแตกต่างแห่งบุคคลว่า มีอริยาศัย มีความสามารถ มีคุณธรรม รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเป็นสมาชิกของครอบครัว ของสังคม

ข้อ	กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธ บูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗						
๑	ศึกษาหาความรู้ เพื่อให้รู้เท่าทันโทษพิษภัยของยาเสพติด					
๒	นักเรียนทราบโทษของยาเสพติดและพิษภัยของยาเสพติด					
๓	ยาเสพติดทุกชนิดมีโทษต่อร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม					
๔	การเสพยาเสพติดจะทำให้เกิดการเสพติดได้ หากใช้สารนั้นเป็นประจำ					
๕	สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้เผยแพร่ให้ผู้อื่นรู้ถึงโทษของยาเสพติด					
ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗						
๖	มีความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดเป็นอย่างดีจึงไม่เกี่ยวข้องหรือเสพยาเสพติดทุกชนิด					
๗	ไม่ทดลองใช้ยาเสพติดทุกชนิดและปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน					
๘	นักเรียนจะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด เช่น เที่ยวกลางคืน หรือมั่วสุมในแหล่งขาดผู้ดูแล					
๙	ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด และติดตามสถานการณ์ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่เสมอ					
ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ						
๑๐	มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดแก่นักเรียนอย่างทั่วถึง					
๑๑	มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด					
๑๒	มีส่วนร่วมเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสิ่งเสพติดให้กับนักศึกษา					
๑๓	จัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เนื่องในวันต่อต้านยาเสพติดโลก					

ข้อ	กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธ บูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวตามหลักสัปปุริสธรรม ๗						
๑๔	ทุกคนในครอบครัวเชื่อใจหรือไว้วางใจที่เล่าเรื่องต่างๆ ที่มีปัญหาหรือไม่สบายใจให้คนในครอบครัวฟัง					
๑๕	ให้กำลังใจและหาทางแก้ไข หากพบว่าสมาชิกในครอบครัวติดยาเสพติด					
๑๖	ใช้เหตุผล และความเข้าใจในการอยู่ร่วมกัน ไม่ใช่อารมณ์					
๑๗	รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเป็นสมาชิกของครอบครัว					
ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗						
๑๘	มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านโทษของยาเสพติดในหมู่เพื่อน					
๑๙	เลือกคบเพื่อนดี ที่ชักชวนกันไปในทางสร้างสรรค์					
๒๐	รู้สึกว่าการตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความผูกพันซึ่งกันและกัน					
๒๑	การได้รับการยอมรับ ได้รับความรู้สึกรับคุณค่าในตนเองเป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น โดยได้รับจากกลุ่มเพื่อน					
ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองตามหลักสัปปุริสธรรม ๗						
๒๒	มีความรู้สึกที่ตนเองสามารถในการกระทำได้ตามเป้าหมาย สามารถเผชิญอุปสรรคต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตด้วยความมั่นใจ					
๒๓	ครอบครัวใส่ใจในความรู้สึกของนักเรียนเสมอ					
๒๔	ปรับตัวได้ดี ใช้กลไกการป้องกันตนเองน้อย และสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
๒๕	การปฏิบัติตนสอดคล้องกับศีลธรรม จริยธรรม ค่านิยม และวัฒนธรรมประเพณี สามารถรับรู้คุณค่าของตนตามความเป็นจริง					

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน
จังหวัดนครสวรรค์

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของท่าน

๑. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสี่ปฐิสรธรรม ๗

.....
.....
.....
.....

๒. ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสี่ปฐิสรธรรม ๗

.....
.....
.....
.....

๓. ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสี่ปฐิสรธรรม ๗

.....
.....
.....
.....

๔. ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวตามหลักสี่ปฐิสรธรรม ๗

.....
.....
.....
.....

๕. ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนตามหลักสี่ปฐิสรธรรม ๗

.....
.....
.....
.....

๖. ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองตามหลักสี่ปฐิสรธรรม ๗

.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

**กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ
ในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์**

แบบสัมภาษณ์นี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหา
ยาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์

ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....

สถานที่ให้สัมภาษณ์.....

วัน.....ที่.....เดือน.....พ.ศ..... เวลา.....

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการใน
โรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์

พุทธบูรณาการ หมายถึง การนำหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา มาเป็นเกราะกำบังใน
การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน ได้แก่ หลักสัปปุริสธรรม ๗

ธัมมัญญตา คือ รู้หลักความจริง รู้จักวิเคราะห์สาเหตุของสถานการณ์ และรู้หลักการที่จะ
ทำให้เกิดผล อาทิ นักเรียนรู้เท่าทันโทษของยาเสพติด ว่าส่งผลต่อร่างกายและจิตใจ

อัตถัญญตา คือ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำ เช่น ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ
การป้องกันยาเสพติด ไม่เข้าไปในแหล่งที่มีการซื้อขายยาเสพติด

อัตตัญญตา คือ รู้ว่าตัวเรานั้นว่ามีสถานภาพประพฤติให้เหมาะสม และรู้ที่จะแก้ไข
สามารถรับรู้คุณค่าของตนตามความเป็นจริง

มัตตัญญูตา คือ ความพอดี รู้บทบาทหน้าที่ของตนเองในการอยู่ร่วมกัน เลือคบเพื่อนดี ที่ชักชวนกันไปในทางสร้างสรรค์

กาลัญญูตา คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม ที่จะต้องใช้ในการร่วมทำกิจกรรม เช่น มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด

ปริสัญญูตา คือ ชุมชนนี้ ควรใช้เหตุผล และความเข้าใจในการอยู่ร่วมกัน ไม่ใช่อารมณ์ มีการปรับตัวได้ดี ใช้กลไกการป้องกันตน และสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บุคคลปโรปรัญญูตา คือ การรู้จักบุคคล ความแตกต่างแห่งบุคคลว่า มีอัธยาศัย มีความสามารถ มีคุณธรรม รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเป็นสมาชิกของครอบครัว ของสังคม

๑. การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสี่ปฐริสธรรม ๗ ทางโรงเรียนมีกระบวนการป้องกันและแก้ไข อย่างไร

.....

๒. การส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสี่ปฐริสธรรม ๗ นั้น ทางโรงเรียนได้มีกระบวนการป้องกันและแก้ไข อย่างไร

.....

๓. การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสี่ปฐริสธรรม ๗ นั้น ทางโรงเรียนมีกระบวนการป้องกันและแก้ไข อย่างไรบ้าง

.....

๔. การส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับครอบครัวตามหลักสี่ปฐริสธรรม ๗ นั้น ทางโรงเรียนมีกระบวนการป้องกันและแก้ไข อย่างไรบ้าง

.....

๕. การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนที่ดี ตามหลักสี่ปฐริสธรรม ๗ นั้น ทางโรงเรียนมีกระบวนการส่งเสริม อย่างไรบ้าง

.....

๖. การส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองตามหลักสี่ปฐริสธรรม ๗ นั้น ทางโรงเรียนมีกระบวนการส่งเสริม สนับสนุน อย่างไรบ้าง

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability Analysis)

เรื่อง

“กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน
จังหวัดนครสวรรค์”

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.894	.892	25

Summary Item Statistics

	Mean	Minimum	Maximum	Range	Maximum / Minimum	Variance	N of Items
Item Means	4.393	3.800	4.900	1.100	1.289	.050	25

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ความรู้01	105.8000	91.407	.617	.	.887
ความรู้02	105.4333	91.564	.416	.	.891
ความรู้03	105.3667	92.447	.328	.	.893
ความรู้04	105.2333	93.082	.449	.	.890
ความรู้05	104.9333	98.616	-.071	.	.897
พฤติกรรม01	105.2333	91.426	.544	.	.888
พฤติกรรม02	105.1667	89.937	.581	.	.887
พฤติกรรม03	105.3333	91.195	.410	.	.891
พฤติกรรม04	105.6667	92.230	.383	.	.892
รณรงค์01	105.5000	87.638	.709	.	.884
รณรงค์02	105.5333	87.085	.713	.	.884
รณรงค์03	105.7667	86.461	.572	.	.887
รณรงค์04	105.4333	87.082	.738	.	.883
มีส่วนร่วม01	105.4667	94.602	.156	.	.899
มีส่วนร่วม02	105.2667	87.030	.569	.	.887
มีส่วนร่วม03	105.3000	94.838	.280	.	.893
มีส่วนร่วม04	105.3667	89.344	.609	.	.886
สนับสนุน01	106.0333	87.551	.545	.	.888
สนับสนุน02	105.4000	88.662	.521	.	.888
สนับสนุน03	105.3667	93.757	.339	.	.892
สนับสนุน04	105.4667	93.223	.394	.	.891
คุณค่า01	105.4333	90.668	.514	.	.889
คุณค่า02	105.6000	90.524	.486	.	.889
คุณค่า03	105.5333	91.292	.484	.	.889
คุณค่า04	105.3667	92.792	.535	.	.889

Reliability coefficients

N of Case = 30

N of Items = 25

Alpha = 0.894

ผลการหาค่า IOC

เรื่อง

**กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ
ในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์**

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งแบ่งแบบสอบถาม ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์

ขอความกรุณาทุกท่านตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริงทุกข้อ ซึ่งข้อมูลจะเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดของนักเรียนสืบต่อไป และคณะผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์ทางวิชาการในภาพรวม เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียน และนักเรียนต่อไป

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย

พระมหาอุดร อุตฺตโร (มากดี) และคณะ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับข้อมูลจริงของท่าน

ที่	ข้อมูลส่วนบุคคล	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	คนที่ ๔	คนที่ ๕
๑	เพศ					
	ชาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑
	หญิง					
๒	ระดับการศึกษา					
	ม. ๔	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑
	ม. ๕					
	ม. ๖					

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

- ๕ หมายถึง ระดับความคิดเห็น การป้องกันและแก้ไขอยู่ในระดับ มากที่สุด
 ๔ หมายถึง ระดับความคิดเห็น การป้องกันและแก้ไขอยู่ในระดับ มาก
 ๓ หมายถึง ระดับความคิดเห็น การป้องกันและแก้ไขอยู่ในระดับ ปานกลาง
 ๒ หมายถึง ระดับความคิดเห็น การป้องกันและแก้ไขอยู่ในระดับ น้อย
 ๑ หมายถึง ระดับความคิดเห็น การป้องกันและแก้ไขอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ข้อ	กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์	ระดับความเป็นจริง					ผลรวม	ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	คนที่ ๔	คนที่ ๕			
	ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ								
๑	ศึกษาหาความรู้ เพื่อให้รู้เท่าทันโทษพิษภัยของยาเสพติด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒	นักเรียนทราบโทษของยาเสพติดและพิษภัยของยาเสพติด	๐	+๑	+๑	+๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้
๓	ยาเสพติดทุกชนิดมีโทษต่อร่างกายจิตใจ อารมณ์และสังคม	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้

ข้อ	กระบวนกรป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ ในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์	ระดับความเป็นจริง					ผลรวม	ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	คนที่ ๔	คนที่ ๕			
๔	การเสพยาเสพติดจะทำให้เกิดการ เสพติดได้ หากใช้สารนั้นเป็นประจำ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๕	สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้เผยแพร่ ให้ผู้อื่นรู้ถึงโทษของ ยาเสพติด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ									
๖	มีความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดเป็น อย่างดีจึงไม่เกี่ยวข้องหรือเสพยาเสพติดทุกชนิด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๗	ไม่ทดลองใช้ยาเสพติดทุกชนิดและ ปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๘	นักเรียนจะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ เสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด เช่น เที่ยว กลางคืน หรือมั่วสุมในแหล่งขาด ผู้ดูแล	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๙	ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน ยาเสพติด และติดตามสถานการณ์ ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่เสมอ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ									
๑๐	มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูล เกี่ยวกับยาเสพติดแก่นักเรียนอย่าง ทั่วถึง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๑	มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๒	มีส่วนร่วมเผยแพร่ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของ สิ่งเสพติดให้กับนักศึกษา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๓	จัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เนื่องในวันต่อต้านยาเสพติดโลก	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

ข้อ	กระบวนการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ ในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์	ระดับความเป็นจริง					ผลรวม	ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	คนที่ ๔	คนที่ ๕			
ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวเชิงพุทธบูรณาการ									
๑๔	ทุกคนในครอบครัวเชื่อใจหรือไว้วางใจ ที่จะเล่าเรื่องต่างๆ ที่มีปัญหาหรือไม่ สบายใจให้คนในครอบครัวฟัง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๕	ให้กำลังใจและหาทางแก้ไข หาก พบว่าสมาชิกในครอบครัวติดยาเสพ ติด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๖	ใช้เหตุผล และความเข้าใจในการอยู่ ร่วมกัน ไม่ใช่อารมณ์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๗	รู้จักบทบาทหน้าที่ของตัวเองในการ เป็นสมาชิกของครอบครัว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนเชิงพุทธบูรณาการ									
๑๘	มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านโทษของ ยาเสพติดในหมู่เพื่อน	+๑	+๑	๐	+๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ ไม่ได้
๑๙	เลือกคบเพื่อนดี ที่ชักชวนกันไป ในทางสร้างสรรค์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๐	รู้สึกว่าคุณค่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความผูกพันซึ่งกันและกัน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๑	การได้รับการยอมรับ ได้รับ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเป็นที่ ต้องการของบุคคลอื่น โดยได้รับจาก กลุ่มเพื่อน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองเชิงพุทธบูรณาการ									
๒๒	มีความรู้สึกว่าคุณค่าสามารถในการ กระทำได้ตามเป้าหมาย สามารถ เผชิญอุปสรรคต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาใน ชีวิตด้วยความมั่นใจ	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๒๓	ครอบครัวใส่ใจในความรู้สึกของ นักเรียนเสมอ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน
จังหวัดนครสวรรค์

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของท่าน

ที่	กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิง พุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	คนที่ ๔	คนที่ ๕
๑	ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑
๒	ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑
๓	ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑
๔	ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวเชิงพุทธบูรณาการ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑
๕	ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนเชิงพุทธบูรณาการ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑
๖	ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองเชิงพุทธบูรณาการ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ
ในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์

ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....

วัน.....ที่.....เดือน.....พ.ศ.เวลา.....

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ
ในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์

ที่	กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	คนที่ ๔	คนที่ ๕
๑	การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ ควรมีกระบวนการอย่างไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑
๒	การส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ ควรมีกระบวนการอย่างไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑
๓	การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ ควรมีกระบวนการอย่างไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑
๔	การส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวเชิงพุทธบูรณาการ ควรมีกระบวนการอย่างไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑
๕	การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนเชิงพุทธบูรณาการ ควรมีกระบวนการอย่างไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑
๖	การส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองเชิงพุทธบูรณาการ ควรมีกระบวนการอย่างไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

รายนามผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหาร ผู้อำนวยการ และครู

ที่	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง	วันสัมภาษณ์
๑	น.ส.จุไรรัตน์ มณีรัตน์	ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีนครสวรรค์	๑๒/๐๙/๖๐
๒	นายบรรยวีสต์ ศิริอริยะชัย	รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารบุคคลโรงเรียนสตรีนครสวรรค์	๑๓/๐๙/๖๐
๓	นายชาญณรงค์ ปานเลิศ	รองผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีนครสวรรค์	๑๓/๐๙/๖๐
๔	นางกนกวรรณ สุวรรณรัตน์	ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนสตรีนครสวรรค์	๒๖/๐๙/๖๐
๕	นายพันศักดิ์ ศรีทอง	ผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์	๐๔/๐๗/๖๐
๖	รองบุญจันทร์ คำภิรานนท์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์	๐๔/๐๗/๖๐
๗	น.ส.ปราณี ละการชั่ว	ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายยาเสพติด	๐๔/๐๗/๖๐
๘	นายชาติชาย เกียรติพิริยะ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์	๐๔/๐๗/๖๐

รับที่ 521/2560
 วันที่ 13 มี.ค. 2560 เวลา ๐๙.๐๐ น.
 ที่ ศบ ๖๑๖๔.๑(๔)/๐๖๒

โรงเรียนสตรีนครสวรรค์
 รับที่ 2685/๒๐
 วันที่ 13 มี.ค. ๒๐ เวลา 10.00 น.

บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตนครสวรรค์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๖ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)

เจริญพร นางสาวจุไรรัตน์ มณีรัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๕ ชุด

ด้วย พระมหาอุดร ฉายา อุดตโร นามสกุล มากดี อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “กระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหาหายาเสพติด เชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์” โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อศึกษากระบวนการป้องกัน และแก้ไขปัญหาหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักพระพุทธศาสนา และ ๓) เพื่อนำเสนอกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์เชิงพุทธบูรณาการ โดยมีพระมหาอุดร อุดตโร (มากดี) และคณะวิจัยดำเนินการ

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จึงเจริญพรมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาคัดเลือกบุคลากรของโรงเรียนที่ท่านดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาหายาเสพติดในโรงเรียนของท่าน เพื่อให้คณะผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ทั้งนี้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

Ma Kai

(พระมหาไฉ่ สมมเมธี)

รักษาการผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนในตำแหน่งเลขานุการบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

เสนอ ผู้อำนวยการ
 1. เพื่อโปรด *๖/๖๖๖*
 2. เห็นควร *สมทบของบุคคล*
บุคคล
สมทบของบุคคล

12 ๓ ๖๐

แจ้ง

- ทัวไป
- งบประมาณ
- บุคคล
- วิชาการ
- กิจกรรมพิเศษ
- อื่นๆ

ผู้ประสานงาน :
 พระมหาอุดร อุดตโร (มากดี)
 โทร. ๐๙๓-๕๕๒๙๖๕๒

กลุ่มบริหารบุคคล

สมทบของบุคคล
สมทบของบุคคล

ทราบ

สมทบของบุคคล

สมทบของบุคคล

(นายชาญณรงค์ ปานเลิศ)

รองผู้อำนวยการ รักษาการในตำแหน่ง
 ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีนครสวรรค์

(นายบรรยวาลล์ ศิริวิริยะชัย)
 รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารบุคคล 2560

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๐๖๗

โรงเรียนนครสวรรค์
เลขที่ 2240 / 25๖0
วันที่ 21 / 10 / 60
เวลา 10:35

บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐
21 ก.พ. 60
17.30 น.

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ขอเจริญพร นายพันศักดิ์ ศรีทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหาอดุล ฉายา อุตตโร นามสกุล มากดี อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์” โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อศึกษากระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักพระพุทธศาสนา และ ๓) เพื่อนำเสนอกระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์เชิงพุทธบูรณาการ โดยมีพระมหาอดุล อุตตโร (มากดี) และคณะวิจัย ดำเนินการการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้คณะวิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการ ทางบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน
นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครสวรรค์

พระมหาไฉ่ ธมฺมเมธี

(พระมหาไฉ่ ธมฺมเมธี)

นำเสนอเพื่อ

- 1. โปรดทราบ
- 2. ควรมอบ

- กลุ่มวิชาการ
- กลุ่มงบประมาณ
- กลุ่มบริหารบุคคล
- กลุ่มบริหารทั่วไป
- อื่นๆ.....

พระมหาไฉ่
ธมฺมเมธี

21 ก.ค. 2560

รักษาการผู้อำนวยการสำนักวิชาการวิทยาเขตนครสวรรค์
ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนในตำแหน่งเลขานุการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

ทราบ

นายพันศักดิ์ ศรีทอง
ผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์

(นายพันศักดิ์ ศรีทอง)

ผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๐๗๐

บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ขอเจริญพร นายบุญจันทร์ คำภีรานนท์ รองผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหาอุดร ฉายา อุตฺตโร นามสกุล มากดี อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์” โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อศึกษากระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักพระพุทธศาสนา และ ๓) เพื่อนำเสนอกระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์เชิงพุทธบูรณาการ โดยมีพระมหาอุดร อุตฺตโร (มากดี) และคณะวิจัย ดำเนินการ

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้คณะวิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการ ทางบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

พระมหาไฉ่ ธรรมเมธี

(พระมหาไฉ่ ธรรมเมธี)

รักษาการผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนในตำแหน่งเลขานุการบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

*ทพ
๗
17 ก.ค. 60*

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๐๗๑

บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ขอเจริญพร นายชาติชาย เกียรติพิริยะ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหาอุดร ฉายา อุตตโร นามสกุล มากดี อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์” โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อศึกษากระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักพระพุทธศาสนา และ ๓) เพื่อนำเสนอกระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์เชิงพุทธบูรณาการ โดยมีพระมหาอุดร อุตตโร (มากดี) และคณะวิจัย ดำเนินการ

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้คณะวิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการ ทางบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาไฉ่ ธรรมเมธี)

รักษาการผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนในตำแหน่งเลขานุการบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

(นายชาติชาย เกียรติพิริยะ)

17 กค. 60

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๐๖๙

บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ขอเจริญพร นางสาวปราณี ละการชั่ว ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายยาเสพติด
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหาอุดร ฉายา อุตตโร นามสกุล มากดี อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์” โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อศึกษากระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักพระพุทธศาสนา และ ๓) เพื่อนำเสนอกระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์เชิงพุทธบูรณาการ โดยมีพระมหาอุดร อุตตโร (มากดี) และคณะวิจัย ดำเนินการ

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มี ความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้คณะวิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการ ทางบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาไช้ ฐมเมธี)

รักษาการผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนในตำแหน่งเลขานุการบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

(นางสาวปราณี ละการชั่ว และ กิ่งแก้วมงคล)

(นางสาวปราณี ละการชั่ว)

17 ก.ค. 60

ภาคผนวก จ

ภาพกิจกรรมการดำเนินงานวิจัย

ภาคผนวก ฉ
แบบสรุปโครงการวิจัย
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

<p>สัญญาเลขที่ RS ๖๑๐๗๕๘๐๑๘</p> <p>ชื่อโครงการ กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ ในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์</p> <p>หัวหน้าโครงการ พระมหาอดุล อุตฺตรโ (มากติ), ดร. และคณะ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์</p> <p>โทรศัพท์ ๐๙๓-๕๔๒-๙๖๔๒</p> <p>Email: Udon921@gmail.com</p>
<p>ความเป็นมาและความสำคัญ</p> <p>การวิจัยเรื่อง “กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์” เกิดขึ้นจากความสนใจที่จะศึกษาถึงกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่กำลังระบาดไปทั่วจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งกระบวนการที่ศึกษานี้ จะเป็นแนวทางแห่งการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ลดน้อยลง โดยมุ่งไปที่กลุ่มวัยรุ่น อายุไม่เกิน ๒๕ ปี ซึ่งเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการอยากลอง อยากโชว์ อยากรู้เรื่องเหล่านี้ โดยมีการเชื่อมโยงกับสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงในจังหวัดนครสวรรค์ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันสร้างแนวทางแห่งการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อันจะเป็นแนวทางเสริมสร้างฐานความรู้ ให้เห็นโทษภัยของยาเสพติดและแนวทางการปฏิบัติตามหลักทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้เห็นคุณค่าของตนเองและสังคม เป็นการพัฒนาจิตใจและปัญญาของนักเรียนในสถานศึกษา</p>
<p>วัตถุประสงค์โครงการ</p> <ol style="list-style-type: none">๑) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์๒) เพื่อศึกษากระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักพระพุทธศาสนา๓) เพื่อนำเสนอกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์เชิงพุทธบูรณาการ
<p>ผลการวิจัย</p> <p>๑) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ มีองค์ประกอบ ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด ๒) พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด ๓) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด ๔) การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียน ๕) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียน และ ๖) การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด อยู่ในระดับมาก</p>

๒) กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักสัปปุริสธรรม ๗ ซึ่งประกอบด้วย ธัมมัญญาตา ความรู้จักเหตุ อดัตถัญญาตา ความรู้จักผล อดัตถัญญาตา ความรู้จักตน มัตตัญญาตา ความรู้จักประมาณ กาลัญญาตา ความรู้จักกาล ปริสสุญญาตา ความรู้จักบริษัทหรือชุมชน และปุคคลปโรปรัญญาตา ความรู้จักบุคคล

๓) กระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสวรรค์ พบว่า กระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดประกอบด้วย ๑) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ นักเรียนต้องมีความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดเป็นอย่างดี จึงจะไม่เกี่ยวข้องหรือเสพยาเสพติด ๒) พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ นักเรียนต้องมีการป้องกันตนเองด้วยการปฏิเสธการทดลองเสพยาเสพติดทุกชนิด และนักเรียนมีความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดเป็นอย่างดีจึงไม่เกี่ยวข้องหรือเสพยาเสพติด จะปฏิเสธทันทีเสมอเมื่อเพื่อนนำยาเสพติดมาและชวนให้เสพยาเสพติด ๓) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ต้องเปิดช่องรับแจ้งเบาะแสข่าวสารแบบไม่เปิดเผยผู้ให้ข่าวได้หลายช่องทาง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ๔) การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ครอบครัวถือเป็นสถาบันแรก ที่มีบทบาทหน้าที่ในการป้องกันปัญหาเสพติด โดยตรงพ่อแม่เป็นบุคคลสำคัญในการอบรม เลี้ยงดูสั่งสอนลูก นอกจากนี้ยังจะต้องประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี ที่ถูกต้องให้กับบุตรหลาน ๕) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ควรเลือกคบเพื่อนที่ดี ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ปลุกฝังให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อยาเสพติด ควรจัดกิจกรรมหรือจัดกีฬาต้านยาเสพติด และ ๖) การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ นักเรียนต้องเข้าใจตนเองมากขึ้น สามารถควบคุมตนเองได้มากขึ้น และมีวิธีที่จะหลีกเลี่ยงจากการที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและสามารถปรับตัวในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑) ควรมีการสร้างและพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบเอาชนะปัญหาเสพติดให้ขยายกว้างขวางมากขึ้น จากการนำร่องด้วยการถอดบทเรียนจากโรงเรียนต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จและสร้างเป็นเครือข่าย เป็นต้น แบบโรงเรียนเอาชนะปัญหาเสพติด ขยายผลสู่โรงเรียนอื่น เพื่อถ่ายทอดสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนอื่นในการจัดการปัญหาเสพติด ทั้งนี้ การนำบทเรียนไปปรับใช้ควรคำนึงลักษณะบริบทของโรงเรียน ทั้งนี้เชื่อว่ามิรูแบบวิธีการหลากหลายลักษณะในการจัดการปัญหาเสพติดของโรงเรียนและเป็นแนวทางที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคมโดยรวม

๒) สำหรับการนำบทเรียนของโรงเรียนต้นแบบไปปรับใช้นั้น สิ่งสำคัญในขั้นแรกคือความเข้าใจบริบทของโรงเรียนในการเรียนรู้ร่วมกัน การสร้างการยอมรับและความเป็นหนึ่งเดียวของโรงเรียน เพื่อระดมนักเรียนและบุคลากรให้มีจิตสำนึกร่วมและการเสียสละร่วมเป็นแกนนำ สร้างกระบวนการกลุ่ม เพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนจัดการกับปัญหาเสพติดพร้อมทั้งสนับสนุนประสานให้มีการสร้างกลุ่มองค์กร และสร้างเครือข่ายการทำงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มีการส่งเสริมการวางแผน/โครงการ การทำงานต่างๆ ของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ มีการกระจายอำนาจไปสู่ผู้นำของ

โรงเรียน และสมาชิกโรงเรียนอย่างทั่วถึง มุ่งการพึ่งพาตนเองของโรงเรียน สนับสนุนการพัฒนาทักษะความสามารถของผู้นำส่งเสริมการเรียนรู้ และการหล่อหลอมกล่อมเกลாதองสังคมจากรุ่นไปสู่รุ่น เพื่อพัฒนาการดูแลจัดการของโรงเรียนในอนาคตต่อไป

๓) การสร้างเครือข่ายและกลไกการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาและการวางแผนงานและโครงการทั้งนี้ตัวแทนของรัฐบาลต้องเปลี่ยนมุมมองการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยยอมรับและเชื่อมั่นในการดำเนินงานของภาคหน่วยงานของโรงเรียนและทำความเข้าใจว่าโรงเรียนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าของปัญหาาร่วมกัน

๔) โรงเรียนหลายแห่งมีความรู้และประสบการณ์จำนวนมากที่สั่งสมจากการจัดการปัญหา ยาเสพติด หากแต่ความรู้เหล่านี้ ฝังลึกในประสบการณ์ส่วนบุคคลของผู้เกี่ยวข้องในบางโรงเรียน จึงควรมีการถ่ายทอดและการรวบรวมจัดการความรู้ เป็นเอกสารเพื่อใช้เป็นสื่อสร้างการเรียนรู้สำหรับคนในโรงเรียนวันนี้ และอนาคตต่อไป อันจะเป็นรากฐานความรู้เพื่อการพัฒนาโรงเรียนแบบองค์รวม

การประชาสัมพันธ์

มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมและผลงานวิจัยทางอินเทอร์เน็ต

http://www.mcu.ac.th/site/major_index.php

ส่วนการประชาสัมพันธ์ทางสิ่งพิมพ์อยู่ในระหว่างดำเนินการ

ประวัติผู้วิจัย

๑. ชื่อ (ภาษาไทย) : พระมหาอุดร อุตโตโร, ดร.

(ภาษาอังกฤษ) : Phramaha Udorn Uttaro, Dr.

๒. ตำแหน่ง : อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธบริหารการศึกษา

๓. สังกัด : วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครสวรรค์

๔. ประวัติการศึกษา

๔.๑ พ.ศ. ๒๕๕๔ ปริญญาธรรม ๙ ประโยค สำนักเรียนวัดสามพระยา กรุงเทพมหานคร

๔.๒ พ.ศ. ๒๕๕๘ ปริญญาตรีนิติศาสตร์ (น.บ.) นิติศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

๔.๓ พ.ศ. ๒๕๕๔ ปริญญาโท ศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) สาขาบริหารการศึกษา
จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๔.๔ พ.ศ. ๒๕๕๗ ปริญญาเอก พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พธ.ด.) สาขาพุทธบริหารการศึกษา
จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. ประสบการณ์

๕.๑ พ.ศ. ๒๕๔๗ – ปัจจุบัน เป็นครูสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม

๕.๒ พ.ศ. ๒๕๕๔ – ปัจจุบัน เป็นครูสอนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี

๕.๓ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ปัจจุบัน เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาบริหารการศึกษา

๖. ผลงานทางวิชาการ

๖.๑ พระมหาอุดร อุตโตโร (มากดี), ดร., และคณะ, “การประเมินโครงการสวดมนต์ภาวนา
สร้างสุขภาวะทางปัญญาและลดปัญหาอบายมุข”, : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ,
๒๕๕๙.

๖.๒ พระมหาอุดร อุตโตโร (มากดี), ดร., และคณะ, “กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหา
เสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์”, : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ,
๒๕๕๘.

๖.๓ พระมหาอุดร อุตโตโร (มากดี), ดร., “พุทธบูรณาการการสอนในชั้นเรียนตามหลัก
กัลยาณมิตร”, วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒
(กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๖๐: ๓๐๙-๓๑๘).

ประวัติผู้วิจัย

๑. ชื่อ (ภาษาไทย) : พระศรีสุทธิพงษ์ ปฎิภาณ (สมส่วน เฟ็งสุข), ดร.
 (ภาษาอังกฤษ) : Phrasrisutthiphong Pratibhano (Somsuan Phengsuk), Dr.
๒. ตำแหน่ง : อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา
๓. สังกัด : วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตนครสวรรค์

๔. ประวัติการศึกษา

- ๔.๑ พ.ศ. ๒๕๓๘ พธ.บ.(พระพุทธศาสนา) จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๔.๒ พ.ศ. ๒๕๓๕ เปรียญธรรม ๙ ประโยค วัดนครสวรรค์ สำนักเรียนคณะจังหวัดนครสวรรค์
- ๔.๓ พ.ศ. ๒๕๕๐ กศ.ม. (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก
- ๔.๔ พ.ศ.๒๕๕๙ พธ.ด. (พระพุทธศาสนา) จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. ประสบการณ์

- ๕.๑ พ.ศ. ๒๕๔๑ – ปัจจุบัน เจ้าอาวาสวัดศรีสุธรรมาราม
- ๕.๒ พ.ศ. ๒๕๔๒ – ปัจจุบัน เจ้าคณะอำเภอลาดยาว
- ๕.๓ พ.ศ. ๒๕๔๓ – ปัจจุบัน พระอุปัชฌาย์
- ๕.๔ พ.ศ. ๒๕๔๐ – ปัจจุบัน อาจารย์ประจำสาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

๖. ผลงานทางวิชาการ

- ๖.๑ พระศรีสุทธิพงษ์ ปฎิภาณ (สมส่วน เฟ็งสุข), ดร., และคณะ, “กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์”, : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๘.

ประวัติผู้วิจัย

๑. ชื่อ (ภาษาไทย) : พระครูใบฎีกามณฑล เขมโก (ชูโตศรี)
(ภาษาอังกฤษ) : Phrakhrubaidika Monthon khamago (Chutosri)
๒. ตำแหน่ง : อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา
๓. สังกัด : วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครสวรรค์

๔. ประวัติการศึกษา

๔.๑ พ.ศ. ๒๕๔๖ ปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔.๒ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

๕. ประสบการณ์

๕.๑ พ.ศ. ๒๕๕๖ – ปัจจุบัน เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

๖. ผลงานทางวิชาการ

๖.๑ พระครูใบฎีกามณฑล เขมโก (ชูโตศรี) และคณะ, “กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์”, : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๘.

ประวัติผู้วิจัย

๑. ชื่อ (ภาษาไทย) : พระมหายรรง สุรปญโญ (ลั่นลอด), ดร.
 (ภาษาอังกฤษ) : Phramaha Yanyong Surpanyo (Lanlod), Dr.
 ๒. ตำแหน่ง : อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา
 ๓. สังกัด : วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วิทยาลัยนครสวรรค์

๔. ประวัติการศึกษา

- ๔.๑ พ.ศ. ๒๕๓๗ เปรียญธรรม ๔ ประโยค สำนักเรียนวัดกลาง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
 ๔.๒ พ.ศ. ๒๕๔๔ ปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) สาขาพุทธจิตวิทยา จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๔.๓ พ.ศ. ๒๕๕๑ ปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) สาขาภาษาอังกฤษ จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๔.๔ พ.ศ. ๒๕๕๑ ปริญญาโท ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) สาขาพุทธศาสนาและปรัชญา จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 ๔.๕ พ.ศ. ๒๕๕๖ ปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาการสอนภาษาอังกฤษ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
 ๔.๖ พ.ศ. ๒๕๕๘ ปริญญาเอก พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พธ.ด.) สาขาพระพุทธศาสนา จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. ประสบการณ์

- ๕.๑ พ.ศ. ๒๕๕๐ – ปัจจุบัน เป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
 ๕.๒ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๗ เป็นอาจารย์สอนที่โรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๕.๓ พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๕๗ เป็นครูสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม
 ๕.๔ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ปัจจุบัน เป็นครูสอนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี
 ๕.๕ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ปัจจุบัน เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา

๖. ผลงานทางวิชาการ

- ๖.๑ พระมหายรรง สุรปญโญ (ลั่นลอด), ดร., และคณะ, “กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์”, : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๘.
 ๖.๒ พระมหายรรง สุรปญโญ (ลั่นลอด), ดร., “บทบาทพระสงฆ์ไทยกับงานพัฒนาชุมชน”, วารสารพุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีที่ ๒๔ ฉบับที่ ๓ (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๖๐: ๖๐-๗๘).

ประวัติผู้วิจัย

๑. ชื่อ (ภาษาไทย) : ดร.นิตรา ฉีนไพศาล
(ภาษาอังกฤษ) : Dr. Nittra Chinpaisan
๒. ตำแหน่ง : ครูชำนาญการพิเศษ (ครู คศ. ๓)
๓. สังกัด : โรงเรียนวัดอมรินทราราม ๕๖๖/๑ ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

๔. ประวัติการศึกษา

- ๔.๑ พ.ศ. ๒๕๒๖ ปริญญาตรี (ครุศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับสอง) วิทยาลัยครูสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร
- ๔.๒ พ.ศ. ๒๕๕๒ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พธ.ม.) สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๔.๓ พ.ศ. ๒๕๕๙ พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พธ.ด.) สาขาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. ประสบการณ์

- ๕.๑ - ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกดูแลระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดอมรินทราราม
- ๕.๒ - ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการโรงเรียนวัดอมรินทราราม
- ๕.๓ - ครูชำนาญการพิเศษ (ครู คศ. ๓)
- ๕.๔ - ครูพี่เลี้ยงพระสอนศีลธรรม ประจำสถานศึกษาโรงเรียนวัดอมรินทราราม

๖. ผลงานทางวิชาการ

- ๖.๑ ดร.นิตรา ฉีนไพศาล, และคณะ, “กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์”, : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๘.